

Валентина Стрілько-Тютюн

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

100-річчю
Бориспільської «Просвіти»
присвячується

УДК 94(477.41-21Бор)(092)''190/194''
ББК 63.3(4Укр-4Кні-2Бор)6-8
С85

Рекомендовано до друку вченою радою
Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету
імені Григорія Сковороди
(Протокол № 5 від 2 грудня 2016 року)

Рекомендовано до друку науково-експертною радою
Міжнародного освітнього фонду імені Ярослава Мудрого
(Протокол № 159 від 20 вересня 2015 року)

Рекомендовано до друку науково-методичною радою методичного кабінету
відділу освіти Бориспільської райдержадміністрації
(Протокол № 1 від 26 серпня 2016 року)

Рекомендовано до друку науково-методичною радою
міського методичного кабінету управління освіти і науки
Бориспільської міської ради (Протокол № 6 від 20 січня 2017 року)

Рецензенти:

Калашник Н.Г. — доктор педагогічних наук, професор.

Капелюшний В.В. — доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри етнології та краєзнавства
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка.

Головний інформаційний спонсор — Державний архів Київської області
(директор — Каменева Софія Арсеніївна)

ISBN 978-966-494-048-8

Книга присвячена 100-річчю створення Бориспільської «Просвіти». В ній на основі архівних документів досліджено трагічні долі членів української патріотичної організації, яких нещадно знищувала московсько — більшовицька влада в першій половині ХХ століття. Мета видання — розкриття могутнього духу бориспільців у боротьбі з більшовицьким режимом, які клали своє життя на вівтар незалежності України. Подані матеріали мають багату фактологічну основу, відзначається інформаційною насиченістю, тематичною структурованістю, доступною формою викладу.

Книга адресована освітянам, учням, студентам, всім тим, хто любить Україну, шанує її героїчне і трагічне минуле.

© Валентина Стрілько-Тютюн, 2017

© Міжнародний освітній фонд імені Ярослава Мудрого, 2017

Слово до читачів

Історія Бориспільської «Просвіти» — зовсім невідома сторінка. Досліджуючи її, поринаєш в страшну епоху більшовицького полювання на українців.

Органи радянської влади спеціально приховували прізвища репресованих, розстріляних і замордованих в радянських концтаборах. Так поступово вони стирали з пам'яті українців наслідки своїх звірств. А кожен наш земляк був непересічною особистістю і кожен поплатився своїм життям лише за те, що безмежно любив Україну та боровся за її незалежність.

Через 100 років наш обов'язок, нарешті, знайти імена всіх славних земляків, на-

решті, належним чином пошанувати своїх героїв.

По краплині зібрана інформація про членів Бориспільської «Просвіти» дає підстави зробити висновок, що майже всі вони розстріляні або замучені в радянських концтаборах органами НКВД.

Просвітян почали знищувати відразу після створення організації. Перших розстріляли в 1920 році за участь в Бориспільському антибільшовицькому повстанні. Саме в цей рік по українській організації було завдано найбільш нищівного удару: майно спілки та багатьох арештованих передали до державної власності, заборонили будь-яку роботу на українську тематику.

Просвітян, учасників Бориспільського антибільшовицького повстання 1920 року розстрілювали і через 10 років, і через 20, і через 30 років.

Решту патріотів тотально знищували за те, що вони ніколи не припиняли боротьбу за незалежну і вільну Україну, часто зі зброєю в руках.

Так члени Бориспільської «Просвіти» Іван Чепілко та його племінник Микола Чепілко в 1921 році створили Всеукраїнський центральний повстанський комітет. Це був підпільний уряд, що підпорядковувався уряду Симона Петлюри в екзилі. Його основною метою було повалення влади більшовиків та відновлення незалежності України.

Більшовики в червні 1921 року арештували голову комітету Івана Чепілка та 136 членів комітету в Києві. Всього по Україні було арештовано майже 1200 осіб. Вже 28 серпня цього ж року було розстріляно 46 соратників Івана Чепілка. Іншого нашого земляка Миколу Чепілка вбили під час його затримання.

В 1929 році за участь у антибільшовицькому повстанні було арештовано 8 членів Бориспільської «Просвіти»: Ситника Гордія Івановича, Гудиму Бориса Федоровича, Пінчука Дмитра Нестеровича, Губаря Григорія Івановича, Безбородька Василя Яковича, Височина Максима Михайловича, Тамару Дмитра Карповича та Паломарчука Андрія Івановича. В 1930 році їх було розстріляно або засуджено до різних термінів ув'язнення.

В 1937–1938 роках тих, хто вижив із цих 8 осіб, арештовано знову і розстріляно за антибільшовицьку пропаганду.

В 1928 році за участь в Бориспільському антибільшовицькому повстанні 1920 року та агітацію за незалежну Україну засуджено до 8 років концтаборів члена Бориспільської «Просвіти» Корніяку Павла Євлампійовича, 1885 року народження. Із заслання він не повернувся, місце його поховання невідоме.

10 березня 1930 року за участь у Бориспільському антибільшовицькому повстанні 1920 року засуджено до розстрілу члена Бориспільської «Просвіти» Кошмана Омеляна Герасимовича.

В 1930 році арештували цілу групу бориспільських просвітян, в тому числі соратницю Леся Курбаса, актрису, вчительку української мови та літератури Онацьку Віру Дем'янівну та її чоловіка, депутата Української Центральної Ради, члена Бориспільської «Просвіти», громадського і театрального діяча, актора, педагога, директора Бориспільського історичного музею Андрія Полонського.

Невідомо, де подівся в 1930 році член Бориспільської «Просвіти», директор Бориспільської української гімназії ім. Павла Чубинського, учень Михайла Грушевського, науковець Василь Костащук. За свідченнями старожилів Борисполя – відбував покарання на Соловках.

Під маховик репресій тридцятих років потрапили члени Бориспільської «Просвіти», яких радянські чиновники переслідували не одне десятиліття, в тому числі і вчителька Бориспільської школи №3 Видолоб Пелагея Леонтіївна. Під тортурами її змусили назвати прізвища членів «Просвіти», але

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Пелагея Леонтіївна дала дуже мудрі покази. Вона назвала прізвища своїх побратимів, але тих, кого арештували та розстріляли в 1920 році, кого замордували органи НКВД в 1930–31 роках, хто помер в 1933 році, хто розстріляний органами НКВД в 1937 році, або виїхав з України. В такий спосіб вона не зрадила нікого і мужньо трималась на допиті.

В 1937 році за участь в «націоналістической антисоветской организации «Просвіта» та членство в «Спілці визволення України» засуджено до розстрілу першого голову Бориспільської «Просвіти» Миколу Кириченка.

В 1938 році був засуджений до розстрілу член Бориспільської «Просвіти» Головатий Максим Леонтійович, 1899 року народження, уродженець м.Борисполя, батько Героя Радянського Союзу Юрія Головатого. Він поплатився життям за те, що не хотів більшовицької влади в Україні.

В 1937 році засуджено до розстрілу голову «Просвіти» с.Любарці, найкращого вчителя Любарецької школи Андрія Михайловича Гопкала. Одним із основних звинувачень йому висувалось членство в «Просвіті» та постановка «націоналістических» п'єс.

В 1937 році за антирадянську пропаганду засуджено до розстрілу активного члена «Просвіти», вчителя математики, росіянина Сорокіна Тихона Петровича. Особливо роздратували слідчого його слова: «В ВЕРХОВНИЙ СОВЕТ НУЖНО ИЗБИРАТЬ УКРАИНЦЕВ».

В 1942 році фашисти розстріляли керівника Бориспільської «Просвіти» Колоса Якова Вакуловича.

В 1945 році за участь в Бориспільському антибільшовицькому повстанні 1920 року, за антирадянську пропаганду, роботу директором маслозаводу в часи німецької окупації засуджено до розстрілу бориспільського просвітянина Бориса Безбородька, нащадка славного козацького роду Безбородьків.

Його рідного брата Василя Безбородька було розстріляно в 1937 році.

І цей список просвітян-великомучеників безкінечний.

Трагічна доля кожного з них глибоко ранить серце і зобов'язує нас знати поіменно всіх розстріляних і замучених радянською владою. Адже це ті герої, що поклали своє коротке і яскраве життя на вівтар незалежності Української держави та стали янголами України.

*Валентина Стрілько-Тютюн,
кандидат педагогічних наук,
президент
Міжнародного благодійного фонду
імені Ярослава Мудрого*

ВОНИ БОРОЛИСЬ ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ

Сотні років українці боролись за незалежність своєї держави, сотні років наша земля, як співається в народній пісні, була «під московським караулом, у тюрмі». Бориспіль не був винятком у цій важкій і кривавій боротьбі. Особливо яскраво сторінкою національно-визвольного руху була діяльність Бориспільської «Просвіти».

В 1906 році Борис Грінченко створив і очолив Київську «Просвіту». Проте активну роботу вона розгорнула лише в квітні 1917 року. В цьому ж місяці створюється «Просвіта» і в Борисполі та його навколишніх селах. Її членами стає багато місцевих українських патріотів.

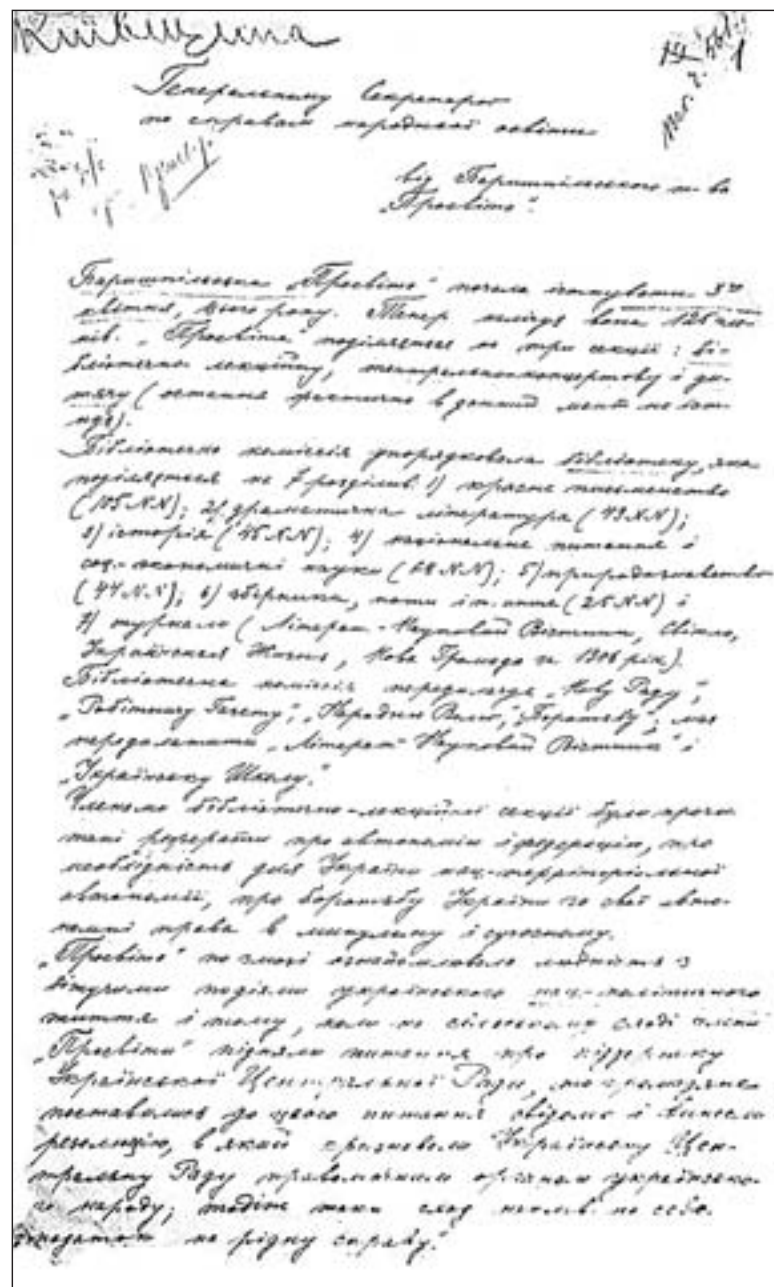
Новостворена організація діяла згідно статуту та відповідних інструкцій, які надходили з центральної «Просвіти».

Мовою оригіналу подається інструкція «Просвіти ім. Тараса Шевченка» Бориспільській філії, на підставі якої вона була створена:

«Копія

**ІНСТРУКЦІЯ ФІЛІЯМ Т-ВА «ПРОСВІТА»
ЗАВЕДЕНИМ НА ПІДСТАВІ § 13-ГО СТАТУТУ.**

1. Десять місцевих членів товариства можуть завести філію (окремий відділ) Товариства.
2. Щоб це зробити вони подають до Ради Т-ва заяви з своїми підписами і адресами. Рада Т-ва сама повинна робити всю справу з адміністрацією. Після того, як Рада повідомить тих десятих членів, що дозвіл є, філія може почати свою роботу.
3. Заведена таким способом філія у всіх своїх внутрішніх справах автономна: сама рішає свої діла і сама їми порядкує; одначе у всій своїй діяльності вона повинна коритися статутіві Т-ва і робити під контролем центральної ради Т-ва.
4. Всіма справами філії порядкують збори членів її і Ради філії.
5. Рада філії порядкує всіма справами й добром філії на підставі постанов збору членів філії і слухаючись інструкцій, які їй даватимуть збори.
6. Рада філії є орган, через який філія зноситься з Радою Т-ва. Вона повинна: а) збирати й пересилати до центральної Ради Т-ва членські вкладки, зоставляючи на свою потребу половину кожної вкладки; б) складати звіт про роботу і кошти філії і пересилати його до Ради Т-ва за місяць перед черговим загальним збором Т-ва; в) повідомляти про кожен загальний збір філії ради Т-ва, г) справляти точні доручення центральної Ради, що належить

Звіт про роботу Бориспільської «Просвіти», 1918 рік. Стор. 1.

до діяльності всього Т-ва. Філіальна Рада має право посилати свого виборного на засідання Ради Т-ва з правом подавати свої пропозиції, які Рада Т-ва обов'язково повинна розглянути, і з правом рішального голосу в справах філії.

7. Рада Т-ва має право посилати свого виборного на загальні збори членів філії, він має право голосу і може подавати зборові пропозиції на обов'язковий розгляд.

8. Контроль Ради Т-ва (див. § 3) мусить бути такий, що Рада пильнує, щоб філія в своїй діяльності не різнилась статутом Т-ва і з постановами його загальних зборів. Задля контролю Рада Т-ва розгляду зазначеного в § 6 п. б звідомлення про діяльність філії, також має право контролювати через своїх виборних деяке діловодство філії.

9. Коли філія в своїй діяльності ламатиме статут Т-ва і одступить від головної мети Т-ва і тим самим буде їм шкодити, Рада Т-ва має право, за своєю відповідальністю припинити діяльність філії до першого загального збору Т-ва, якому і подає цю справу до розгляду.

10. Всякі непорозуміння між Радою Т-ва і філією рішає загальний збір Т-ва.

11. Всі гроші, які застаються філії з членських вкладів, або які філія добула яким іншим чином, також і все добро рухоме і нерухоме, що придбала філія, є власністю «Товариства Просвіти» у Києві, заснованого в пам'ять Т.Шевченка, але філія сама їм порядкує на підставі інструкції і постанов своїх загальних зборів з тим, що усі постанови філії про продаж, покупку, заставу і т. добра товариства затверджувала центральна Рада Т-ва.

Увага. Останнє обмеження не зачіпає звичайних трат, що викликаються повсякчасною роботою філії.

12. Коли філія перестане існувати, всі її гроші та добро зараз же переходять під порядкування Ради.

13. Філія має печатку зі своїм назвищем» [14].

Поодинокі документи про діяльність цієї організації, які вдалося знайти в архівах Київської області, говорять про те, що її члени були активними громадськими діячами, несли в народ українську ідею, створювали бібліотеки, проводили мітинги, національні свята, зустрічались з людьми, займалися освітньо-педагогічною діяльністю, боролись за незалежність України, часто навіть зі зброєю в руках.

Бориспільська «Просвіта» звітувала про свою роботу як того вимагає статут. Через декілька місяців на ім'я генерального секретаря «Просвіти» у справах освіти надійшов звіт про її діяльність, який подається мовою оригіналу:

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

«ГЕНЕРАЛЬНОМУ СЕКРЕТАРЕВІ ПО СПРАВАХ НАРОДНОЇ ОСВІТИ ВІД БОРИШПІЛЬСЬКОГО Т-ВА «ПРОСВІТА»

Бориспільська «Просвіта» почала існувати 3-го квітня цього року. Тепер налічує вона 125 членів. «Просвіта» поділяється на три секції: бібліотечно-лекційну, театральну-концертну і дитячу (остання фактично в даний момент не існує).

Бібліотечна комісія упорядкувала бібліотеку, яка поділяється на 7 розділів: 1) красне письменство (105 №№); 2) драматична література (49 №№); 3) історія (45 №№); 4) національне питання і соц.-економічні науки (68 №№); 5) природознавство (44 №№); 6) збірники, ноти і т. інше (25 №№); 7) журнали (Літерат.-Науковий Вісник, Світло, Українська Життя, Нова Громада за 1906 рік). Бібліотечна комісія передплачує «Нову Раду», «Робітничу Газету», «Народну Волю», «Боротьбу»; має передплатити «Літературно-Науковий вісник» і «Українську школу».

Членами бібліотечно-лекційної секції були прочитані реферати про автономію і федерацію, про необхідність для України нац.-територіальної автономії, про боротьбу України за свої автономні права в минулому і сучасному.

«Просвіта» по змозі ознайомлювала людину з біжучими подіями українського нац.-політичного життя і тому, коли на сільському сході члени «Просвіти» підняли питання про піддержку Української Центральної Ради, то громадяне поставились до цього питання свідомо і винесли резолюцію, в якій признали Українську Центральну Раду правомочним органом українського народу; тоді ж такі сход наклали на себе «податок на рідну справу».

Дякуючи заходам деяких членів «Просвіти» й євреї Барисполя приєднались до постанов сходу. Театральна-концертна секція за цей час двічі улаштувала літерат.-вокальні вечори, присвячені пам'яті Т.Шевченка. Такий же вечір наша «Просвіта» упорядкувала в с. Іванкові. Театральною ж комісією (секцією) виставлені були п'єси: «Нахмарило», «Дай серцю волю...», «Зілля Королеви», «На сіножаті».

«Просвіта» збирає гроші на Національний Фонд і за цей час збрала 105 карб. 81 коп.

При т-ві «Просвіта» закладся комітет по збудуванню пам'ятника-бюста Т.Г.Шевченкові в Барисполі. Комітет цей збирає пожертви на цю справу і поки що зібрав 220 карб.

Останніми часами бібліотечна комісія розпочала продаж книжок, яких вже продала на 100 карб. 81 коп.

Досі «Просвіта» містилася тимчасово в помешканні Вищої Початкової Школи, тепер же перейшла в інше, наняте помешкання, де має думку одчи-

Протокол допиту Пелагеї Видолоб, 1940 рік. Стор. 1.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

нити при бібліотеці читальню, а трохи згодом упорядкувати курси навчання грамоті, української історії й географії.

Голова Ради «Просвіти» (підпис) Микола Кириченко» [14].

Як вдалось з'ясувати, перший голова Бориспільської «Просвіти» Кириченко Микола Вісаріонович був лікарем Бориспільського тубдиспансера, високоосвіченою людиною, палким патріотом України, арештований та засуджений в 1937 році за антирадянську пропаганду та членство в «Спілці Визволення України», з радянських концтаборів він не повернувся.

У вересні 1917 року, напередодні жовтневого перевороту, «Просвіта» Бориспільщини знову звітувала про свою діяльність у цифрах. Найбільш активною була «Просвіта» Борисполя і Воронькова. У Борисполі її заснували студенти, а у Воронькові члени гуртка інтелектуалів, які обрали своїм головою П. Козловського.

У звіті зазначалось, що за декілька місяців Бориспільська «Просвіта» провела 7 разів загальні збори, 15 разів збори ради, 2 краєві з'їзди, організувала шість вистав, три лекції, два мітинги, одне національне свято. Зібрала 324 карб. членських внесків, 92 карб. 98 коп. за вистави та вечірки, 131 карб. 30 коп. – пожертв. Також було придбано 529 українських книжок, з них українських часописів – 6. Читачів було – 54. Вороньківська «Просвіта» провела 6 разів загальні збори, 16 разів збори ради, 2 краєві з'їзди, організувала 9 читань. Зібрала 110 карб. членських внесків, 194 карб. 94 коп. – пожертв, 340 книг, 10 книг на продаж та на 150 карб. – іншого майна. Також було придбано 435 українських книжок, з них українських часописів – 3. Читачів було – 1235.

Проте така активна проукраїнська діяльність «Просвіти» у царського уряду викликала ряд тривог і побоювань. Тому перед революцією 1917 року всі «Просвіти», в тому числі і на Бориспільщині, були закриті.

Після Жовтневого перевороту її діяльність на Бориспільщині знову відновились. Але згодом більшовики, борючись з так званим націоналізмом, почали жорстоко переслідувати членів «Просвіти», в першу чергу за те, що українські патріоти чинили спротив московській владі.

Бориспільські члени «Просвіти» були ідеологами та активними учасниками Бориспільського антибільшовицького повстання 1920 року.

Повстання було жорстоко придушене більшовицькими військами, активісти «Просвіти» – заарештовані та розстріляні, а організація розгромлена. Деякі просвіт'яни виїхали з Борисполя рятуючись від переслідувань. Всі матеріальні цінності організації було передано міністерству освіти. Членів «Просвіти» за участь в антибільшовицькому повстанні та проукраїнські погляди продовжували переслідувати більше тридцяти років.

Під маховик репресій тридцятих років потрапили велика кількість членів Бориспільської «Просвіти», яких радянські чиновники переслідували не одне десятиліття, в тому числі і вчителька Бориспільської школи №3 Видолоб Пелагея Леонтіївна. Під тортурами її змусили назвати прізвиська членів «Просвіти», але Пелагея Леонтіївна дуже мудро дала покази. Вона назвала прізвиська своїх побратимів, але тих, кого арештували та розстріляли в 1920 році, кого замордували органи НКВД в 1930–31 роках, хто помер в 1933 році, хто розстріляний органами НКВД в 1937 році, або виїхав з України. В такий спосіб вона не зрадила нікого і мужньо трималась на допиті. Ось уривки з допиту органами НКВД УРСР члена «Просвіти», вчительки Видолоб Пелагеї Леонтіївни, подається мовою оригіналу:

**«ПРОТОКОЛ ДОПРОСА
Видолоб Пелагеї Леонтіївни»**

От 30 октября 1940 года.

Видолоб П.Л., 1897 года рождения, уроженка гор.Киева, украинка, гражд. СССР, служащая, учительница, образование высшее, беспартийная.

Вопрос: Где вы жили и чем занимались до Октябрьской революции?

Ответ: Бесперывно проживала со своими родителями (в Борисполе). В 1915 году окончила высшее начальное училище в Борисполе. После окончания училища, мне, как отличнице предоставили возможность держать экзамен на учительницу. Экзамен выдержала и в октябре 1915 года была назначена помощницей учительницы в Бориспольскую начальную школу. В 1916 году учительствовала в селе Иванково Бориспольского района.

Вопрос: Чем вы занимались последующие годы?

Ответ: с 1915 года по настоящее время я проживала в Борисполе, бесперывно учительствовала в школах Борисполя.

Вопрос: В местечке Борисполь существовала организация «Просвита»?

Ответ: Да, в Борисполе на протяжении ряда лет существовала организация «Просвита», возглавляли эту организацию Колос Яков Вакулович и Кириченко Николай Виссарионович.

Бориспольская организация «Просвита» являлась одной из низовых ячеек этой организации.

Вопрос: Назовите лиц, входящих в состав Бориспольской организации «Просвита».

Ответ: в состав Бориспольской организации «Просвита» входили:

1. Колос Яков Вакулович, примерно лет 50-ти, работал в «Потребсоюзе», являлся руководителем организации. Проживает в данное время в Борисполе (на момент допроса 1940 год.)

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

2. Кириченко Николай Виссарионович, врач тубдиспансера, один из руководителей организации, арестован органами НКВД в 1937 году.
3. Сытник Гордей Иванович, лет 60-ти, кустарь, активный участник «Просвиты», участвовал в контрреволюционном восстании 1920–1921 годов, за что арестовывался.
4. Левченко, имя отчество его не помню, сейчас ему лет 48, по специальности агроном, активный член «Просвиты», участвовал в Бориспольском контрреволюционном восстании. Арестовывался органами НКВД в 1937 году.
5. Марченко Василий, лет 50-ти, кустарь, портной, активный «просвитаин», принимал участие в Бориспольском контрреволюционном восстании. В 1937 году арестован.
6. Братья Сиренко – Иван, Петр, Аким и Алексей.

Сиренко в Борисполе имели свой дом, из Борисполя выехали примерно в 1930 году. Где находятся сейчас не известно.

Сиренко Алексей умер, его жена Сиренко Мария Галактионовна на данный момент (на момент допроса 1940 год.) она проживает в г. Киев, работает учительницей.

Вопрос: Какую практическую антисоветскую деятельность проводила «Просвита» в Борисполе?

Ответ: В целях осуществления основной задачи – вооруженного свержения советской власти, Бориспольская организация «Просвита» вела работу по подготовке соответствующих кадров, воспитывая население в антисоветском националистическом духе.

Участниками «Просвиты» в школах и среди населения читалась и распространялась «История Украины» идеолога украинского национализма Грушевского М., популяризировалась антисоветская националистическая литература Дорошкевича, Винниченко.

В клубе «Просвиты» работали ряд кружков – драматический, хоровой и т.д., работа их была пронизана национализмом.

Репертуар кружков, как правило был сугубо националистический, так, например, драматический кружок ставил пьесы Винниченко: «Брехня», «Гріх» и др., хоровой кружок открыто пел националистический гимн «ще не вмерла Україна» – «Украина» и друг.

В результате проведенной работы организацией «Просвита» в Бориспольском районе были широко распространены идеи национализма.

В 1920 году участники «Просвиты» Безбородько, Сытник, Левченко, Марченко и другие приняли активное участие в вооруженном восстании, организованном петлюровским элементом – Чепельным, Литовкой и др.,

которое было подавлено частями Красной Армии.

Вопрос: В чем заключалась деятельность «Просвиты» в местечке Борисполе в последующие годы, т. е. после подавления контрреволюционного восстания?

Ответ: Сразу же после подавления восстания, органами Советской власти, – «Просвита» была разгромлена. Руководящее ядро организации и наиболее активные члены её были арестованы. Часть «просвитян» из-за боязни быть репрессированными, отошла от организации.

Клуб и другие материальные средства «Просвиты» были переданы в ведение Наробразования. Кружки продолжали работать, но направление работы их резко изменилось в сторону советизации.

Существовала ли организация «Просвита» в Борисполе позднее – нелегально мне не известно.

Вопрос: Мы располагаем данными, что вы примыкали к антисоветской организации «Просвита»? В чем выражалась ваша деятельность в этой организации?

Ответ: Признаю, что я действительно являлась участницей антисоветской националистической организации «Просвита», существовавшей в местечке Борисполь.

Моя практическая деятельность, как участницы «Просвиты» сводилась к следующему:

Я принимала активное участие в работе драматического и хорового кружков организованных «Просвитой» и работающих под руководством её.

Помимо этого, будучи учительницей, я сама лично изучала националистические произведения идеологов украинского национализма Грушевского М., Дорошкевича и др. и преподносила их ученикам, таким образом воспитывала их в националистическом духе.

Вопрос: В начале своих показаний вы утверждали, что ни в каких антисоветских организациях, формированиях не состояли и существовании таковых вам известно не было. Сейчас же вы показываете, что являлись участницей антисоветской организации «Просвита». Чем объясняется такое противоречие в ваших показаниях?

Ответ: В начале вопроса я думала отрицать участие в «Просвите», но затем проанализировав все, я решила рассказать всю правду. «Просвита» действительно являлась одной из антисоветских организаций, о деятельности которой мне было известно, как участнице организации.

Я полностью разделяла мероприятия, проводимые «Просвитой» и как могла – содействовала их проведению.

Вопрос: Какие антисоветские организации кроме «Просвиты» существовали в Борисполе, о которых вам было известно?

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Ответ: В 1918 году в Борисполе была открыта частная гимназия «Бориспольская украинская гимназия группы родителей».

Часть преподавательского состава этой гимназии с открытием её приехали в Борисполь из Галиции, в частности Косташук Василий Николаевич – преподаватель украинского языка, яркий украинский националист и ряд других, фамилии которых я сейчас не помню.

Эта гимназия являлась гнездом контрреволюционного националистического элемента.

Особо активную контрреволюционную деятельность вели преподаватели, приехавшие из Галиции.

В результате их деятельности, учащиеся старших классов, особенно из числа кулацкой части, шли добровольно в белогвардейские отряды.

Была ли в гимназии оформившаяся контрреволюционная организация, сказать не могу, но о том, что из стен гимназии исходило руководство антисоветской деятельностью – это правильно.

Протокол мною прочитан, записан с моих слов правильно.

Выдолоб.

Допросили: нач. 2 отделения 2 отдела УГБ НКВД УССР

Лейтенант государственной безопасности

(Шаров)

Оперуполномоченный 2 отделения 2 отдела

Сержант госбезопасности

(Корнеев) [17]».

Вчителька Пелагея Видолоб серед інших слідчому назвала ім'я члена Бориспільської «Просвіти» Косташука Василя Миколайовича.

Він був директором і засновником Бориспільської української гімназії ім. П. Чубинського. Народився 4 жовтня 1885 в Тулові (сучасний Снятинський район Івано-Франківської області). Ввійшов в історію України як український історик, бібліограф та літературознавець.

Василь Косташук був учнем Михайла Грушевського та входив до Київської історичної школи. Його життєвий шлях видався коротким.

Вчився у Заліщицькій гімназії, 1912 року закінчив Чернівецький університет, історично-філологічний відділ філософічного факультету. Вчителював у Городенківській українській приватній гімназії.

В 1910–1914 входив до складу Української радикальної партії.

З початком Першої світової війни мобілізований, воював в австро-угорському війську. Поранений, в боях біля Галича – Рогатина потрапив у російський полон; проживав у Курській та Пензенській губерніях.

У ході революційних подій в колишній Російській імперії зумів звільнитися та повернутися до України. З 1917 по 1923 рік вчителював, був директор Бориспільської гімназії ім. П. Чубинського.

Від 1927 та до смерті – співробітник Комісії історії Західної України при ВУАН, у 1928–1930 – аспірант Науково-дослідної кафедри історії України при ВУАН, в 1929–1930 роках працював в бібліографічній комісії ВУАН.

Вивчав історію революції 1848 року та часи реакції 1848–1860 у Галичині.

Працював над дисертацією з питань народного побуту.

Листувався з Василем Стефаником.

Мав велику приватну бібліотеку з рідкісними виданнями.

Активними просвітянами на Бориспільщині було подружжя Андрія Полонського та Віри Онацької.

Полонський Андрій Матвійович народився 1890 року в родині священика, помер 1933 року. Він був талановитим педагогом, активним громадським діячем, членом Української Центральної Ради 1-го і 2-го складу, актором театру Леся Курбаса, засновником лялькового театру у м. Борисполі, директором Бориспільського історичного музею.

Віра Онацька – вчителька української мови та літератури Бориспільської школи, була керівником V студії Леся Курбаса в Борисполі.

Подружжя десятиліттями переслідувала радянська влада, декілька разів арештовувала, довгий час вони перебували в тюрмі під слідством.

В часи німецької окупації Борисполя діяльність «Просвіти» була частково відновлена.

Районна газета «Українське життя» періодично друкувала матеріали про роботу цієї української патріотичної організації.

Газета повідомляла, що при бориспільському товаристві «Просвіта» працює капела бандуристів під керівництвом С.М.Яцюти, яка під звуки бандур виконує українські пісні про минулу гірку долю українського народу [2].

Бориспільська хорова капела бандуристів виступила з концертною програмою перед жителями с. Любарці. Бажаючих послухати українські пісні виявилось багато. Приміщення на 350 місць було вщерть заповнене і не могло вмістити всіх бажаючих. Капела виконувала українські пісні та історичні думи. Особлива однотайність відчувалась при виконанні українського гімну «Ще не вмерла Україна» [4].

При воронківській «Просвіті» працювали співочий, музичний і драматичний гуртки та фізкультурно-юнацька організація «Січ». Силами сільської інтелігенції та просвітянами поставлено п'єси «Нахмарило», «Степовий гість», а в двох виступах хору звучали українські пісні «Не пора», «Ой горе тій чайці», «Їхав козак за Дунай», «Реве та стогне Дніпр широкий», «Журба» та український гімн «Ще не вмерла Україна» [3]. Проте з часом фашисти почали пере-

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

слідувати просвітян за проукраїнську позицію, декого навіть розстріляли за те, що носили значок із тризубом.

Майже через сотню років стало відомо про самовіддану, героїчну боротьбу членів Бориспільської «Просвіти» за незалежність України. Це були лікарі, вчителі, працівники культури, хлібороби, члени Бориспільської «Споживспілки», дрібні ремісники, будівельники та інші патріоти нашого краю.

Їх жорстоко переслідували, саджали в тюрми, катували та розстрілювали, засиляли в Сибір, звільняли з роботи, конфісковували майно, переслідували їх сім'ї.

Запам'ятаймо імена цих великих українських патріотів Бориспільщини:

Кириченко Микола Вісаріонович, Кириченко Надія Вісаріонівна, Сорочкін Тихін Петрович, Онацька Віра Дем'янівна, Полонський Андрій Матвійович, Левченко Андрій Якович, Безбородьки Борис та Василь, Ситник Гордій Іванович, Марченко Василь, Сіренко Іван, Сіренко Петро, Сіренко Аким, Сіренко Олексій, Сіренко Марія Галактіонівна, Колос Яків Вакулович, Косташук Василь Миколайович, Видолоб Пелагея Леонтівна, Ткаченко Василь Леонтійович, Ткаченко Михайло Леонтійович, Гопкало Андрій Михайлович, Козловський П., Конопля К.М., Раєвський Є.В., Прядка Є.Є., Опришко М.В., Левченко Я., Юрченко М., Кошман М., Жук В., Коноплич М., Головатий М.Л., Піць П.Т., Сич (ініціали невідомі), Білокінь А., Кудря П., Грушевська К.П., Перлатова, Губар А., Губар М.І., Кудря М.З., Губар К.П., Логвин Г., Губар А.П., Кошман О., Заболотна (ініціали невідомі) та багато інших, чий імена нам сьогодні, на жаль, невідомі.

Слава великим українським патріотам Бориспільщини відомим і безіменним!

Вони були активними членами Бориспільської «Просвіти», в минулому всі служили в царській армії та в армії Української Народної Республіки. Україна для них була не просто Батьківщиною, а джерелом сили духу. За її незалежність вони клали своє життя. Ці вісім бориспільців – лише маленька частинка тих наших земляків, яких радянська влада нещадно і жорстко знищувала. Це той цвіт української нації, що не зміг розквітнути на повну силу.

Подасмо анкети з протоколів допитів учасників антибільшовицького повстання мовою оригіналу без коментарів:

Пінчук Дмитро Нестерович

«ДПУ УСРР
К.Р. К.О.В.Д.П.У

до справи № 835

ПРОТОКОЛ ДОПИТУ

1930 року лютого 5 дня. Я, уповноважений ДПУ Рубльов провів допит як обвинуваченого громадянина Пінчука Дмитра Нестеровича. На питання, як було йому первісно задано він показав:

Прізвище – *Пінчук*

Ім'я та по батькові – *Дмитро Нестерович*

Рік народження – *1901*

Походження (де народився, хто батьки, національність, громадянство або підданство) – *селянин-середняк, народився в с. Бориспіль. Батьки селяни середняки. Українець.*

Місце проживання (постійне й тепер) – *народився в Борисполі, працював в останній час в с. Теренці Чорнобильського району на Київщині.*

Рід праці (останнє місце роботи та посада) – *зав. школою в Теренках.*

Родинне становище (близькі родичі, їх імена та прізвища, адреси, рід праці до революції та за останній час) – *дружина Настя Іванівна, дочка Тамара 2 роки, дружина вчительює. Батьки: Нестор Павлович 61 р., Олександра Фадієвна 57 р., брат Іван Нестерович 24 р., всі хлібороби.*

Майнове становище (до і після революції особи, що допитується й членів її родини) – *Майна не було й немає. У батьків до революції було 12 десятин землі, хата, клуня, сарай, кузня, одна корова.*

Освіта (первісна освіта, середня школа, вища, спеціальна, де, коли і т. ін.) – *середня. Закінчив соц. економ школу в 1920 році.*

Секретно

Министерство Государственной Безопасности СССР

АРХИВ
Учетно-архивного отдела
КГБ при Сов. Министров СССР
СЛЕД. ФОНД

УЧТЕНО в 1962 году

ДЕЛО № 835

По обвинению *Пинчук Д.Н.*

Начато " " 19 г. в томах

Окончено " " 19 г. Том №

УЧЕТНО-АРХИВНЫМ ОТДЕЛ
КГБ при СМ УССР
АРХ. № **13273**

иные приговоры, постановления, приговора, акты и акты 1920 г.

АРХИВ
1 спецотдел МВД УССР
СЛЕД. ФОНД

638674

Обкладинка кримінальної справи Пінчука Д.Н. та інших.

Партійність – *позапартійний*

Де мешкав, працював та чим займався:

а) до війни 1914 року – *в Боршполі, вчився весь час*

б) з 1914 до Лютневої революції 1917 року – *вчився*

в) де був, що робив в Лютневу революцію 1917 року, брав чи ні в ній активну участь та в чому вона являлась – *вчився*

г) з Лютневої революції 1917 року до Жовтневої революції 1917 року – *вчився*

д) де був, що робив в Жовтневу революцію 1917 року – *вчився в Боршполі*

е) з Жовтневої революції 1917 року до цього дня – до 1920 року включно вчився. 1921 р. був в К.І.Н.О. З 1923 р. жовтня місяця до травня 1924 р. був в Червоній Армії по мобілізації. З травня 1924 р. до 1926 р. працював в господарстві батька. З 1926 року грудня місяця до березня 1927 р. працював в Харківській капелі бандуристів.

З серпня місяця 1927 року місяців три їздив з капелою бандуристів – «Київська капела». Після цього був учнем до 1928 року липня місяця. Після вступив на курси перекваліфікації, після закінчення яких поїхав вчителювати.

Відомості про судимість (до Жовтневої революції та після неї) – *не судився».*

Ситник Гордій Федорович

«ДПУ УСРР
К.Р. К.О.В.Д.П.У

до справи № 835

ПРОТОКОЛ ДОПИТУ

1930 року лютого 5 дня. Я, уповноважений ДПУ Рубльов провів допит як обвинуваченого громадянина Ситника Гордія Федоровича. На питання, які було йому первісно задано він показав:

Прізвище – *Ситник*

Ім'я та по батькові – *Гордій Федорович*

Рік народження – *1890*

Походження (де народився, хто батьки, національність, громадянство або підданство) – *народився в Боршполі, батьки селяни-ремісники. Українець.*

Місце проживання (постійне й тепер) – *с. Боршпіль на Київщині.*

Рід праці (останнє місце роботи та посада) – *табельщик – господарства КСП, хутор Глибока Долина.*

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Родинне становище (близькі родичі, їх імена та прізвища, адреси, рід праці до революції та за останній час) – *жінка Ганна Василівна, син Андрій 16 р., жінка домогосподарка.*

Майнове становище (до і після революції особи, що допитується й членів її родини) – *Майна не було. У батьків теж нічого не було з майна.*

Освіта (первісна освіта, середня школа, вища, спеціальна, де, коли і т. ін.) – *народна одно класова школа.*

Партійність – *позапартійний.*

Де мешкав, працював та чим займався:

а) до війни 1914 року – до 1911 року працював вдома. В 1911 році був забраний до Армії, де прослужив до 1918 року.

б) з 1914 до Лютневої революції 1917 року – *в Старій Армії – служив в протекторній команді протекторістом – подпрапорщиком.*

в) де був, що робив в Лютневу революцію 1917 року, брав чи ні в ній активну участь та в чому вона являлась – *на фронті.*

г) з Лютневої революції 1917 року до Жовтневої революції 1917 року – *теж в армії.*

д) де був, що робив в Жовтневу революцію 1917 року – *на фронті.*

е) з Жовтневої революції 1917 року до цього дня – демобілізований в 1918 році 20 січня, жив в Боршполі до Лютого 1919 року. Був мобілізований Петлюровськими військами в кінці січня 1919 року, де пробув два три дні. 28 лютого 1919 року поступив до Київського військового шпиталю, де пробув до приходу денікінців в 1919 році – *працював за посильного. Під час денікінщини жив вдома весь час. Після денікінців знов поступив до Київського шпиталю, де працював до осені 1920 чи 1921 року. З 1921 року знаходжуся весь час в Боршполі.*

Відомості про судимість (до Жовтневої революції та після неї) – *не судився».*

Паламарчук Андрій Іванович

«ДПУ УСРР
К.Р. К.О.В.Д.П.У

до справи № 835

ПРОТОКОЛ ДОПИТУ

1930 року лютого 5 дня. Я, уповноважений ДПУ Рубльов провів допит як обвинуваченого громадянина Паламарчука Андрія Івановича. На питання, які було йому первісно задано він показав:

Прізвище – Паламарчук

Ім'я та по батькові – Андрій Іванович

Рік народження – 58 роки

Походження (де народився, хто батьки, національність, громадянство або підданство) – народився в Волинській губернії Житомирського повіту с.Носівка. Батьки селяни бідняки. Українець.

Місце проживання (постійне й тепер) – з 1902 року до 1918 року працював в Києві в Олександрівській лікарні. З 1918 року до 1929 року жив в Боришполі.

Рід праці (останнє місце роботи та посада) – ходив на роботу по найму.

Родинне становище (близькі родичі, їх імена та прізвища, адреси, рід праці до революції та за останній час) – діти: Василь 23 роки, Марія 20 років, Микола 18 років, Настя 17 років, живуть в Боришполі, служать всі в Боришполі.

Майнове становище (до і після революції особи, що допитується й членів її родини) – Служив. Свого майна не було й зараз немає крім 1/2 хати.

Освіта (первісна освіта, середня школа, вища, спеціальна, де, коли і т.ін.) – самоучка.

Партійність – позапартійний

Де мешкав, працював та чим займався:

а) до війни 1914 року – працював в Олександрівській лікарні за служника.

б) з 1914 до Лютневої революції 1917 року – теж там.

в) де був, що робив в Лютневу революцію 1917 року, брав чи ні в ній активну участь та в чому вона являлась – там же – участі ніякої не приймав.

г) з Лютневої революції 1917 року до Жовтневої революції 1917 року – там же.

д) де був, що робив в Жовтневу революцію 1917 року – в Олександрівській лікарні був за служника.

е) з Жовтневої революції 1917 року до цього дня – до 1918 року працював в Олександрівській лікарні, а з 1918 року весь час жив в Боришполі, працював по найму.

Відомості про судимість (до Жовтневої революції та після неї) – не судився».

Форма № 1, част. 1/2

ДПУ УСРР

К.р. К.О.В.В.П.

до справи № 835 (Розкр.)

Протокол допиту

до ДПУ Лютнев. революції 1917 року № 5, дн. 9, Чувовихарський Рубилов

Ситника Гордія Івановича (прізвище, ім'я та по батькові)

1. Прізвище Ситник

2. Ім'я та по батькові Гордій

3. Рік народження Середнотин 1891

4. Позадання (де народився, хто батьки, національність, громадянство або підданство) крп. в. с. Б.-решинці, Гайки Василь-решинці. Українець.

5. Місце проживання (постійне й тепер) с. Боришполі. на кат. хуторі

6. Рід праці (останнє місце роботи та посада) Житомирська - Івановичівська К.С.Т. - хутор Ситника-Антона.

7. Родинне становище (близькі родичі, їх імена та прізвища, адреси, рід праці до революції та за останній час) Жінка Тамара Васильівна, син Василь Іванович - поміщик. дворянин.

8. Майнове становище (до і після революції особи, що її допитується й членів її родини) Майна не було. Господарств не було. 1 хата.

9. Освіта (первісна освіта, середня школа, вища, спеціальна, де, коли і т.ін.) Народна однокласова школа.

10. Партійність та політичні переконання позапартійний.

Протокол допиту Ситника Гордія Івановича. Стор. 1.

Височин Андрій Михайлович

«ДПУ УСРР
К.Р. К.О.В.Д.П.У

до справи № 835

ПРОТОКОЛ ДОПИТУ

1930 року лютого 5 дня. Я, уповноважений ДПУ Рубльов провів допит як обвинуваченого громадянина Височина Максима Михайловича. На питання, які було йому первісно задано він показав:

Прізвище – *Височин*

Ім'я та по батькові – *Максим Михайлович*

Рік народження – *1890 року*

Походження (де народився, хто батьки, національність, громадянство або підданство) – *м. Боришпіль. Із селян – куркулів. Українець.*

Місце проживання (постійне й тепер) – *м. Боришпіль на Київщині.*

Рід праці (останнє місце роботи та посада) – *Споживче товариство зав. складом.*

Родинне становище (близькі родичі, їх імена та прізвища, адреси, рід праці до революції та за останній час) – *жінка – Наталка Назарівна, троє дітей. Брати: Анатолій 32 роки, Грицько 38 років, в Боришполі – живуть весь час.*

Майнове становище (до і після революції особи, що допитується й членів її родини) – *До революції ніякого майна не було – вчителював. В 1918 році одержав від батьків 5 десятин землі. Зараз є хата під бляхою, сарай, землі немає. У батьків до революції було до 55 десятин землі, худоби 4 шт.*

Освіта (первісна освіта, середня школа, вища, спеціальна, де, коли і т. ін.) – *екстерно витримав на вчителя.*

Партійність – *позапартійний, позбавлений виборчих прав.*

Де мешкав, працював та чим займався:

а) до війни 1914 року – *вчився в Боришполі екстерно.*

б) з 1914 до Лютневої революції 1917 року – *3 1914 року по 1916 рік вчителював в с.Корніловоці Остерського повіту Чернігівської губернії.*

в) де був, що робив в Лютневу революцію 1917 року, брав чи ні в ній активну участь та в чому вона являлась – *був у військовій школі прапорщиків у м.Полтаві, ніякої участі не приймав.*

г) з Лютневої революції 1917 року до Жовтневої революції 1917 року – *з серпня 1917 року до 1918 року лютого місяця був в Азові в 236 зап. п. полку – завгоспом ідальні.*

д) де був, що робив в Жовтневу революцію 1917 року – *був в Азові в армії, ніякої участі не приймав.*

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

е) з Жовтневої революції 1917 року до цього дня – *увесь час у м. Боришполі з 1918 до 1922 року вчителював, паралельно з цим працював в Трудовому с.г. Товаристві. З 1922 по 1924 роки працював з компанією в олійниці. З 1925 року по 1929 рік включно працював в Кредитованому товаристві. З жовтня 1929 року по день арешту працював в Кредитованому й Споживчому товаристві.*

Відомості про судимість (до Жовтневої революції та після неї) – *не судився».*

Тамара Дмитро Карпович

«ДПУ УСРР
К.Р. К.О.В.Д.П.У

до справи № 835

ПРОТОКОЛ ДОПИТУ

1930 року лютого 6 дня. Я, уповноважений ДПУ Рубльов провів допит як обвинуваченого громадянина Тамари Дмитра Карповича. На питання, які було йому первісно задано він показав:

Прізвище – *Тамара*

Ім'я та по батькові – *Дмитро Карпович*

Рік народження – *1899 року*

Походження (де народився, хто батьки, національність, громадянство або підданство) – *Із селян. Народився в Лубнах. Батько швець та мав в Києві ідальню – в 1914 році вмер. Українець.*

Місце проживання (постійне й тепер) – *в Києві з 1903 року до 1921 року. В 1921 році переїхав в Боришпіль, де жив увесь час.*

Рід праці (останнє місце роботи та посада) – *касір в Боришпільському Споживчому товаристві.*

Родинне становище (близькі родичі, їх імена та прізвища, адреси, рід праці до революції та за останній час) – *дружина Ганна Михайлівна Петрусь-Тамара, двоє дітей. Мати Марина живе у сестри в Києві Ганни Карповни по чоловікові Міхальська.*

Майнове становище (до і після революції особи, що допитується й членів її родини) – *ні до революції, ні після з майна нічого не мав. Батько мав будинок на Глубочицькій вулиці № 74.*

Освіта (первісна освіта, середня школа, вища, спеціальна, де, коли і т. ін.) – *середня, закінчив Київську гімназію в 1918 році. Вчився в Університеті до 1921 року. В 1921 році перейшов до К.І.Н.Г.У., але не вчився там.*

Партійність – *позапартійний.*

ДЕРЖАВНЕ ПОЛІТИЧНЕ УПРАВЛІННЯ

1203

СПРАВА

№ 835

По обвин. *ср. ср. 1. Світницька Сергій Миколайович, батько Григорій, 3. Боборайло Василь Іванович, 4. Світницький Григорій, 5. Милуцький Дмитрій Федорович, 6. Милуцький Максим Михайлович, 7. Тамара Дмитрівна, 8. Милуцький Іван Іванович.*

Речеві докази № _____

Почтото 95103 192 р.

Скінчено _____ 192 р.

НА АРКУШАХ

Здано до архиву II _____ дня 192 р.

за № _____

Витяг з наказу ДПУ УСРР № 252 (внутр.) 23 року, § 6 п. п. 3, 4 і 5. п. п. 3 і 4. Ніхто не має права вилучати, змінювати чи чинити ООД, а на місцях через Реєстратуру, п. 5. Відповідальність за виконання вищезазначеного наказу покладається на ті-лісні служби, відповідно та на осіб, що ведуть сл. спр.

Арх. № 95103

Обкладинка кримінальної справи.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Де мешкав, працював та чим займався:

а) до війни 1914 року – *вчився в Києві.*

б) з 1914 до Лютневої революції 1917 року – *вчився в Києві.*

в) де був, що робив в Лютневу революцію 1917 року, брав чи ні в ній активну участь та в чому вона являлась – *вчився, з групою студентів ходив звільняти арештованих з тюрми.*

г) з Лютневої революції 1917 року до Жовтневої революції 1917 року – *вчився.*

д) де був, що робив в Жовтневу революцію 1917 року – *вчився.*

е) з Жовтневої революції 1917 року до цього дня – *з 1918 року до 1921 року був в Університеті, з 1921 зими до літа працював як вантажник. З 1921 до 1924 року займався обміном, торгівлею, обмінював хліб тощо, які носив до Києва. В 1924 році був сторожем при базі Сфабкота. В 1925 році місяців два працював за продавця винної лавки. З жовтня 1925 року до вересня 1929 року працював за касира в Боришпольському Споживчому товаристві.*

Відомості про судимість (до Жовтневої революції та після неї) – *не судився».*

Губар Грицько Іванович

«ДПУ УСРР

К.Р. К.О.В.Д.П.У

до справи № 835

ПРОТОКОЛ ДОПИТУ

1930 року, лютого 6 дня. Я, уповноважений ДПУ Рубльов провів допит як обвинуваченого громадянина Губаря Грицька Івановича. На питання, які було йому первісно задано він показав:

Прізвище – *Губар*

Ім'я та по батькові – *Грицько Іванович*

Рік народження – *1889 року*

Походження (де народився, хто батьки, національність, громадянство або підданство) – *народився в Боришполі, батьки селяни – заможні. Українець.*

Місце проживання (постійне й тепер) – *в Боришполі.*

Рід праці (останнє місце роботи та посада) – *раніше працював в банку в м. Києві з 1906 до 1915 включно. З 1916 в Боришполі.*

Родинне становище (близькі родичі, їх імена та прізвища, адреси, рід праці до революції та за останній час) – *мати Лукія Григорівна 72 р., сестри: Параска 27 р., Марфа 31 р. в Боришполі працюють в с/г.*

Майнове становище (до і після революції особи, що допитується й членів її родини) – *батько до революції мав 11 десятин землі, 1 коняку, віз тощо. Зараз маємо 5,5 га, ціла коняка, 1 лоша, плуг.*

Освіта (первісна освіта, середня школа, вища, спеціальна, де, коли і т. ін.) – *сільська школа.*

Партійність – *позапартійний.*

Де мешкав, працював та чим займався:

а) до війни 1914 року – *в Києві працював в позичковому банкові рахівником.*

б) з 1914 до Лютневої революції 1917 року – *в банкові працював до 1915 року включно. З 1916 спочатку й до вересня місяця працював в Міністра землеволодіння – по заготівлі фуражу – працював за наймом. З вересня 1916 року був в Армії.*

в) де був, що робив в Лютневу революцію 1917 року, брав чи ні в ній активну участь та в чому вона являлась – *вдома в Боришполі, участі не приймав.*

г) з Лютневої революції 1917 року до Жовтневої революції 1917 року – *комірником при друкарні «Голос фронту».*

д) де був, що робив в Жовтневу революцію 1917 року – *вдома в Боришполі.*

е) з Жовтневої революції 1917 року до цього дня – *увесь час був в Боришполі, працював в господарстві.*

Відомості про судимість (до Жовтневої революції та після неї) – *не судився».*

Гудима Борис Федорович

«ДПУ УСРР

К.Р. К.О.В.Д.П.У

до справи № 835

ПРОТОКОЛ ДОПИТУ

1930 року лютого 6 дня. Я, уповноважений ДПУ Рубльов провів допит як обвинуваченого громадянина Гудиму Бориса Федоровича. На питання, які було йому первісно задано він показав:

Прізвище – *Гудима*

Ім'я та по батькові – *Борис Федорович*

Рік народження – *1875 року*

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Походження (де народився, хто батьки, національність, громадянство або підданство) – *в Боришполі, батьки селяни – бідняки. Українець.*

Місце проживання (постійне й тепер) – *в Боришполі.*

Рід праці (останнє місце роботи та посада) – *служба та сільське господарство.*

Родинне становище (близькі родичі, їх імена та прізвища, адреси, рід праці до революції та за останній час) – *мати Фекла 82 р., діти: Ніна по чоловікові Сумовська, живе в Києві, син Михайло працює в Вінниці, інспектор, Микола 12 р.*

Майнове становище (до і після революції особи, що допитується й членів її родини) – *хата, 3,5 га землі. Зараз те саме.*

Освіта (первісна освіта, середня школа, вища, спеціальна, де, коли і т. ін.) – *скінчив 4-х класну школу.*

Партійність – *позапартійний.*

Де мешкав, працював та чим займався:

а) до війни 1914 року – *в 1906 році до 1909 року був в Криму на засланні. З 1909 до 1914 року в Боришполі.*

б) з 1914 до Лютневої революції 1917 року – *до 1915 року був в Боришполі. З 1915 року до 1918 року був – працював в Арсеналі за конторщика. Там же мене й мобілізували, й залишено там для роботи.*

в) де був, що робив в Лютневу революцію 1917 року, брав чи ні в ній активну участь та в чому вона являлась – *був а «Арсеналі», участі не приймав.*

г) з Лютневої революції 1917 року до Жовтневої революції 1917 року – *в «Арсеналі», служив за конторщика.*

д) де був, що робив в Жовтневу революцію 1917 року – *в «Арсеналі».*

е) з Жовтневої революції 1917 року до цього дня – *з 1918 – 1921 року був в Переяславі, працював за голову кредитового Союзу. 1922 року був вдома. З кінця 1922 року до 1924 року в Переяславі був за члена правління с/г союзу. В 1924 році працював за ексідитора при Старинському цукровому заводі. В 1925 році до жовтня місяця був вдома в Боришполі без посади. З жовтня 1925 року було обрано на голову кредитового товариства, де й був до 5 грудня 1929 року. В 1929 році працював 5 місяців за рахівника в колгоспі.*

Відомості про судимість (до Жовтневої революції та після неї) – *по розпорядженню департаменту поліції було заслано в Крим».*

Безбородько Василь Якович

«ДПУ УСРР
К.Р. К.О.В.Д.П.У

до справи № 835

ПРОТОКОЛ ДОПИТУ

1930 року лютого 6 дня. Я, уповноважений ДПУ Рубльов провів допит як обвинуваченого громадянина Безбородька Василя Яковича. На питання, які було йому первісно задано він показав:

Прізвище – *Безбородько*

Ім'я та по батькові – *Василь Якович*

Рік народження – *1895 року*

Походження (де народився, хто батьки, національність, громадянство або підданство) – *в Боришполі, батьки селяни, службовець. Українець.*

Місце проживання (постійне й тепер) – *в Боришполі.*

Рід праці (останнє місце роботи та посада) – *Боришпільське Споживче Товариство за бухгалтера.*

Родинне становище (близькі родичі, їх імена та прізвища, адреси, рід праці до революції та за останній час) – *батько Які 63 р. – службовець, мати Ганна 60 р., брати: Дмитро живе в Боришполі – головний лікар, Павло – в Києві, зав. трудовою школою, Борис – в Шепелицькому районі, вчитель.*

Майнове становище (до і після революції особи, що допитується й членів її родини) – *майна не було й нема. У батька до революції майна не було, останнім часом мав хату.*

Освіта (первісна освіта, середня школа, вища, спеціальна, де, коли і т.ін.) – *незакінчена середня, 5 класів гімназії.*

Партійність – *позапартійний.*

Де мешкав, працював та чим займався:

а) до війни 1914 року – *жив в с. Старе Боришпільськог району, вчився в Переяславі. З 1913 року до кінця 1914 року вчився в Києві.*

б) з 1914 до Лютневої революції 1917 року – *з початку 1915 року до травня місяця був в Києві. З травня 1915 року до липня місяця 1918 року був в полоні в Німеччині.*

в) де був, що робив в Лютневу революцію 1917 року, брав чи ні в ній активну участь та в чому вона являлась – *в полоні.*

г) з Лютневої революції 1917 року до Жовтневої революції 1917 року – **в полоні.**

д) де був, що робив в Жовтневу революцію 1917 року – *в полоні.*

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

е) з Жовтневої революції 1917 року до цього дня – *з 1918 до 1929 року був в м. Боришполі, працював в конторі при виконкомі, 1920–1921 – Зав. червоною палатою, Зав. роб. клубом, з 1923 р. – в споживчому товаристві помічник бухгалтера.*

Відомості про судимість (до Жовтневої революції та після неї) – *не судився».*

В матеріалах кримінальної справи є багато інших документів:

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

гор. Киев

п/уполномоченный

Отделения Киевского окротдела

ГПУ УССР Петров рассмотрев материалы преступной деятельности гр.гр. Сытника Гордея Ивановича, Гудима Бориса Федоровича, Безбородько В.Я., Губаря Гр. Ив и других, выразившейся в том, что указанные выше лица принимали активное участие в Бориспольском восстании в 1920 году и в настоящее время проводят среди населения контр – революционную работу, агитируя население за возрождение независимой Украины, срывая развитие коммунизма на селе и дискредитируя органы Сов. власти и усматривая в означенных деяниях наличие признаков преступления предусмотренных ст.ст. 56-17, 54-10 УК и что, согласно п. ст. 88 УПК есть достаточно оснований для возбуждения уголовного дела, а потому на основании ст.ст. 93 п. 2 и 108 УПК

1929 года Октября 20 дня

Контр-разв.

ПОСТАНОВИЛ:

Настоящее дело принять к своему производству и начать предварительное следствие по признакам преступлений предусмотренных ст.ст. 56-17 и 54-10 УК.

Копию настоящего постановления препроводить Прокурору.

П. Уполномоченный:

(подпись)

Согласен: Нач. Контр-разв. отделения

(подпись)

Утверждаю: Нач. Киевского Отдела ГПУ:

(подпись).

Безперечно, в помешканнях арештованих провели обшуки. В Ситника Гордія Івановича знайшли багато різної української літератури.

«ПРОТОКОЛ ОБЫСКА»

1924 года октября 29 дня я уполномоченный Киевского Окр. Отдела СПУ – Петров на основании распоряжения Нач.КООГПУ произвел обыск в присутствии агента Раймилрозчека Бориспольского р-на тов. Дементьева и Уч. Уполномоченного КООГПУ тов.Невидомского у гражданина м. Борисполя Сытника Гордея Ивановича, проживающего в м.Борисполе того же района Киевского Округа.

Во время обыска обнаружена и взяты для доставления в КООГПУ следующие вещи: 1. Программа Укр.Партии Социалистов – федералистов; 2. История Украины – Грушевского; 3. Брошура «Орлан и ворона»; 4. «Оповідання про славне військо Запорізьке низове»; 5. Альбом с разными стихами; 6. Десять фотокарточек, две книги Киевской Вукопсилки, квитанционные книги и разная переписка.

Согласно указаниям задержан гражданин Сытник Гордей Иванович (Федорович).

Жалоб со стороны обыскиваемого никаких не поступило.

Обыск производил (подпись)
 Присутствовали: (подпись)
 Обыскиваемый: (подпись)».

Посвідчення Ситника Григорія Івановича.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

«ПРОТОКОЛ ТРУСУ»

м. Борисполь 1929 г. Жовтня 27 дня
 Я, дозорчий Бориспільського району Р.-С. міліції Стравінський на підставі постанови від 27.9.1929 року при понятях, в приміщенні гр. Височина Максима Михайловича.

Трусом виявлено таке:
 Історію України Грушевського до 544 сторінки включно, та більш нічого.
 Трус розпочато в 15-45, скінчено в 17 год.

Підписи».

«ПРОТОКОЛ ТРУСУ»

1929 г. Октября 28 дня. Я, сотрудник КООГПУ Вебрас на підставі Ордера Киевского Д.П.У. від 28 Октября 1929 року зробив трус у гр. Тамари Дмитрия К.

Забрано для представлення в Киевский ДПУ слідуюче:
 Разные личные документы.

Підписи».

«ПРОТОКОЛ ОБЫСКА»

1929 года октября 31 дня. Я, сотрудник Киев Окр Отдела Петров в присутствии Уч. Уполномоченного КООГПУ тов. Невидомского и агента Раймилрозчека Бориспольского р-на тов.Дементьева произвел обыск у гражданина м. Борисполя Бориса Федоровича Гудимы. Во время обыска взяты для доставления в КООГПУ следующие вещи: Книги: 1) «Швейцарская спилка»; 2) «Сильский господар»; 3) два журнала «Вильна Укр.школа»; 4) Переяславська умова України з Москвою; 5) Государство будущего; 6) Хуторянин; 7) «Международное положение Укр. и России»; 8) Баптум и свобода воли; 9) Коротка история укр.письменства Ефремова; 10) три фотокарточки и разная переписка.

Согласно указаним задержан Гудима Борис.
 Обыск производил: (подпись)
 Присутствовали: (подпись)».

Подальші матеріали кримінальної справи засвідчують, що головною причиною затримання групи Бориспільських просвітян була їх участь в Бориспільському антибільшовицькому повстанні 1920 року та антирадянська пропаганда.

Свідки один за одним доповідали слідчим:

«ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

1929 года Жовтня 25 дня Уполномоченный Киевского Отд. ГПУ УССР Петров допросив Сайко Сергея Антоновича в качестве свидетеля, который показал:

1. Ситник Гордій бувший офіцер старої армії повернувся з армії додому в Боришпіль щось не скоро після революції здається в 1921 році. Де він був до цього часу я точно не знаю, але від інших чув (такі чутки ходили містом) що Ситник був членом Центральної Ради, приїхав у село й проводив агітацію за Самостійну Україну, але що саме казав Ситник, мені самому чути не доводилося. Потім чув що Ситник перебував після повалення Центрради з Петлюрівським загоном десь на Чернігівщині. Приймав активну участь в Бориспільському повстанні, після ліквідації повстання утік у Київ, де й перебував до 1921 року. При поляках де був Ситник – мені не відомо, але в Боришполі його не було. Повернувшись додому Ситник активну роль відігравав у так званих «Просвітах» і почав примазуватися до різних радянських установ.
2. Безбородько Василь Якович під час Боришпільського повстання брав активну участь і всі можуть ствердити, як він тоді з шаблею й револьвером ходив по Боришполю й працював при штабі.
3. Губар Грицько Іванович. Яку участь брав у повстанні мені не відомо, але знаю, що участь у повстанні брав, бо я сам часто бачив його, що він ходив до повстанського штабу.
4. Пинчук Дмитро Несторович. Під час повстання був у Борисполі й брав участь у повстанні, яку саме мені не відомо і теж після повстання десь скривався.
5. Тамара Дмитро Карпович, звідкіля він родом мені не відомо, але живе вже після повстання в Боришполі років п'ять. Тісно зв'язаний з Олійником, Безбородьком й іншими антирадянськими елементами як Гудима Борис, Коноплич, Височин тощо.
6. Височин Максим Михайлович досить хитра особа, зв'язаний з різними антирадянськими елементами як Гудима, Ситник тощо, але щоб сам він десь виступав, цього помітно не було. Людина у всякому випадку не радянська.
7. Гудима Борис Федорович, бувший дворянин, людина досить хитра, от'явлений антирадянський тип з меншовицьким ухилом, людина вороже настроєна проти всіх міроприємств радвлдади, являється ватажком всього антирадянського елемента м. Боришполя.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

8. Коноплич Кіндрат Михайлович, брав активну участь у повстанні, працював в цент. штабі, за що його виключили з органів КАС, як активного повстанця».

«ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

1929 года Жовтня 27 дня Уполномоченный Киевского Отд. ГПУ УССР Петров допросив Пелеханя Федота Семеновича в качестве свидетеля, который показал:

1. Ситника Гордія я знаю, як бувшого офіцера, але в якому він був чині у старій армії мені не відомо. Під час Петлюрівщини Ситник був членом Центральної Ради і брав активну участь у Боришпільському повстанні. Він являється ідеологічним керівником цього повстання, виступав на сходках громадян, закликаючи їх до повстання.
2. Безбородько Василь Якович, під час повстання брав активну участь у ньому, як один з керівників.
3. Тамара Дмитро тісно зв'язаний з Ситником та його прихильниками.
4. Шараєвський Семен по деяких відомостях брав участь у Боришпільському повстанні, яку роль відігравав у цьому повстанні не відомо.
5. Пинчук Дмитро Несторович брав активну участь у повстанні, тісно зв'язаний з компанією Ситника. Сам ярий націоналіст – Петлюрівець.
6. Височин Максим Михайлович офіцер старої армії, що робив під час повстання мені не відомо. Заядлий ворог радвлдади, дуже хитрий, тримав зв'язок з куркульськими та різними антирадянськими елементами.
7. Губар Грицько Іванович, ярий шовініст ще з старих часів. Зараз тримає тісний зв'язок з вищеназваною компанією, веде агітацію проти комуністів.
8. Гудима Борис Федорович, яку участь приймав під час петлюрівщини та повстання я не знаю, але це людина досить популярна серед к-р кол міста Борисполя і являється ватажком к-р роботи на селі.
9. Паламарчук Андрій родич відомого бандита і ватажка повстання 1920 року Вошкулата Віктора, якого розстріляли в 1920 році як активного повстанця» [1].

В матеріалах кримінальної справи знаходяться довідки Бориспільської сільської ради, що характеризують сімейний та майновий стан обвинувачених:

«БОРИСПІЛЬ
Сільрада
Бориспільського
Київського Округу
XI 1929 г.
№ 2296

ПОСВІДКА

Бориспільська Сільрада цим свідчить що мастковий стан громадянина с.Борисполя 3 Земельної громади Паламарчук Андрій Іванович такий: має землі 0,40 десятин та половину старої хати, що нею користується. Сільгосподатку платить 29/30 ---- крб. ---- коп. Їдців --- має душ, не позбавлений виборчого права.

Голова Сільради

(ПЛОТНИК) підпис».

Посвідка Паламарчука Андрій Карповича.

«БОРИСПІЛЬ
Сільрада
Бориспільського
Київського Округу
XI 1929 г.
№ 2296

ПОСВІДКА

Бориспільська Сільрада цим свідчить що мастковий стан громадянина с.Борисполя 2 Земельної громади Безбородька Івана Яковича – майна ніякого

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Посвідка Безбородька Василя Яковича.

не має, частково живе в батька Я.І. Безбородька і тестя, але членом двору не перебуває. Сільгосподатку платить 29/30 ---- крб. ---- коп. Їдців 3 має душ, не позбавлений виборчого права.

Голова Сільради

(ПЛОТНИК) підпис».

«БОРИСПІЛЬ
Сільрада
Бориспільського
Київського Округу
XI 1929 г.
№ 2296

ПОСВІДКА

Бориспільська Сільрада цим свідчить що мастковий стан громадянина с.Борисполя 3 Земельної громади Гудима Борис Федорович має землі 7,31 десятин, города 0,76 десятин, має хату, сарай, комору. Сільгосподатку платить 47 крб. 25 коп. Їдців має 4, не позбавлений виборчого права.

Голова Сільради

(ПЛОТНИК) підпис».

Посвідка Ситника Гордія Івановича.

«БОРИСПІЛЬ
Сільрада
Бориспільського
Київського Округу
XI 1929 г.
№ 2296

ПОСВІДКА

Бориспільська Сільрада цим свідчить що маєтковий стан громадянина с. Борисполя 3 Земельної громади Ситник Гордій Іванович такий: має 1,15 десятин, города 0,55 десятин, має недобудовану хату. Сільгосподатку платить 29/30 16 крб. 20 коп. Їдців має 3 душ, не позбавлений виборчого права.

Голова Сільради (ПЛОТНИК) підпис».

«БОРИСПІЛЬ
Сільрада
Бориспільського
Київського Округу
XI 1929 г.
№ 2296

ПОСВІДКА

Бориспільська Сільрада цим свідчить що маєтковий стан громадянина с. Борисполя 3 Земельної громади Височин Максим Михайлович такий: до

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

1929 – 9 десятин, раніше батьки його мали до 80 десятин. Височин від землі відмовився, залишив у своєму користуванні фруктовий садок 0,78 десятин та є будинок в центрі і великий сарай, який здає в оренду споживчому товариству. Сільгосподатку платить 29/30 114 крб. 87 коп. Їдців має 6 душ, позбавлений виборчого права.

Голова Сільради (ПЛОТНИК) підпис».

Посвідка Губара Грицька Івановича.

«БОРИСПІЛЬ
Сільрада
Бориспільського
Київського Округу
XI 1929 г.
№ 2296

ПОСВІДКА

Бориспільська Сільрада цим свідчить що маєтковий стан громадянина с. Борисполя 4 Земельної громади Губар Грицько Іванович має землі польовою 5,33 десятин, города 0,90 десятин, має хату, клуню, 2 коней. Сільгосподатку платить 18 крб. 95 коп. Їдців має 5 душ, не позбавлений виборчого права.

Голова Сільради (ПЛОТНИК) підпис».

Посвідка Гудими Бориса Федоровича.

До матеріалів кримінальної справи долучено лист обвинуваченого Губара Григорія Івановича до прокурора Української республіки про тяжке життя селян під більшовицькою владою як доказ його антирадянської діяльності.

«СТАРШОМУ ПРОКУРОРУ УКРАЇНСЬКОЇ РАДЯНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

Гр-на села Борисполя
Київської округи
Грицька Івановича Губаря

ПРОХАННЯ

Гадаю, що Ваша шановна Прокуратура нашої Соціалістичної Республіки знає такі явища, які провадяться на місцях у нас над нами-селянами, – не допустимі, а тому й запитую Вашу інстанцію від керівництва державою й внутрішнього розпорядження дати мені роз'яснення в справі проводимої роботи по хлібозаготівлі працівниками, як диктаторами, а именно: чи справедливі поступки цих товаришів, коли вони накладають на любе з господарств по своєму погляду, таку кількість хлібних продуктів, яку воно не може виконати. Це перше, а друге те, що вимагають поставку зробити державі тих культур найбільше, яких у господарстві найменше, тоб-то пропонують в 3-х денний термін ввезти жита-пшениці, коли його майже нема. Не вродило такої кількості, яка потрібна для свого господарства споживання й для посіву. Нам кажуть – продайте /штани/, це значить все, і купіть, а нам дайте. Питання тут

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

же стає «де – ж» його купити, коли у всіх беруть, а коли вийдеш купити, то приписують патент за скупку хліба, а після описують весь реманент і другі речі господарського обслуговування, то який вихід з такого скрутного становища, в яке ставлять нас селян на місцях. Такі прийоми й підходи обложенця, які господарство виконати не може і щент руйнується описями всього майна, то тут, я гадаю, повинні бути інші директиви таким особам, які провадять роботу в справі хлібозаготівлі. Я полагаю так: необхідна підтримка держави всіма можливими в господарстві придбаннями хлібних культур врожаю 1929 року, які в господарстві, як це було раніше в попередній 1921–22 роки, коли я сам працював як агент по хлібозаготівлі. Тепер же справа обстоїть так, я Вам опишу своє господарство. У мене землі 5,064 гектара на 5 душ ідців. Посіяно було озимини 1,½ гектара пшениці, яка осінню 1928 року зійшла добре, а весною стихійно пропала, частина її залишилась й я зібрав 80 снопів, пудів 5,½, що принесло в господарство збиток. Пересіяти необхідно було б все, а за браком свого посівного матеріалу це не зроблено, а просив гречки в комітеті... – не дали. Жита було ½ гектара, якого зібрано 110 снопів, пудів 6, з якого треба взяти на посів і харчуватися рік до новини. Тут потрібно продавати свої речі й купувати жита. Що до всіляких культур на 13,½ гектара, то тут теж справа не важно обстоїть, було засіяно ...1, ½ гектара, ½ гектара гороху, просом ¼ гектара, ½ гектара ячменю, 2... 10 пуд., ¾ гречкою. Результати врожайності такі: з 1,½ гектару віки зібрано 7 возів, яка дасть 25 пудів, 4 гектара вимокло від ливню, горох весь з'їла черва, 10 снопків проса, пудів 6,½, ячменю ½ гектар, гречка ще на полі, не зібрана. От і наші хлібні ресурси, з яких я ввіз 10 пудів зерна ячменю, проса, рештою потрібно прожити рік до новини, маючи ще в господарстві 2 коненят, які потрібно прогодувати, а обложення 75 пудів зерна, з яких тільки 15 пудів ярових культур, а решту 60 пудів озимини. Вопрос – де ж взяти, за що купити, що продати, і як жити далі до будучої 1930 р. весни, чи таке господарство витримає, звичайно ні. І чи стільки на його можна покласти, як накладено, звичайно ні, а максимум 20 пудів, тільки тими культурами, які є, які також потрібно виконати.

60 карб. 3-й заем індустріалізації, далі йде 50% самообкладання, з душі продподатку 18 карб. 95 коп.

От такий стан господарства, яке рахують міцним середняцьким в справі обкладання, і яке по своїм прибуткам в сім році куліб проіснувало до нового 1930 року.

Правда, про міцність господарства, ще в 1920 році в момент обстрілу Борисполя з бронепоезда н/частинами, в клуню і сарай попав гарматний снаряд і зруйнував, але не підпалив. Не кращий стан і хатини й всі будівлі й сарай на підпорках, бо не можу, за не виконання державних податків, з прибутків

Картка та посвідчення члена Сільської Ради Ситника Гордія Івановича.

господарства при таких урожаєх, полагодити. Слід просити би в державі повернення збитків зроблених вибухом в момент обстрілу, але подумавши, що в державі й так багацько ріжних хиб і потреб – не подавав про це заяви в місцеві керуючі органи.

Вельмишановний прокурору. Після всього раніш уміщеного тут, маю запитати, чи правдиві поступки партійних керівників у проведенні в житті справ розверстання госпланових завдань – хлібозаготівлі без участі всей громади й чи мають право лишати нас фактично участія в розгляданні справ, торкаючихся громади, вигоняючи нас з громадського зходу, залишаючи тільки потрібних по своєму почину, рахуючи нас ворожим елементом, осипаючи нас різними ворожими наклепами «куркулями». Юридично ми маємо право голосу.

Багацько різних явищ, які преподносяться й провадяться все для негайного виконання. В разі невиконання за ними слідують різні підтасовки фіктивних наклепів, на підставі яких господарство руйнують вщент вплоть до конфіскації майна.

Після цього всього гадаю, що Вища законність в соціалістичній укр. республіці дасть свої вказівки керуючим особам на місцях, щоб розверстання обложенця провадилось безпристрасно з участю всіх громадян, або бажаних громаді представників, а не препносили його самолічно по своєму погляду, а за неможливість виконання складати акт і цим самим ускладняти свою роботу.

Мені, прошу покорно не прременно сповістити – дійсно, що їм даються такі директиви, чи ні. І Ваш високо компетентний висновок становищу господарств, як у мене, яке ледве животіє й не просить ще допомоги в Державі. Коли такі безчоловічні прийоми являються правдивими шляхом для проведення завдань колективізації, – так торік в момент провадження землевпоря-

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

дження, я на ґрунті розвитку ідеї шовківництва в /Бориспольському р-ні, я просив дозволу на влаштування колективу шовководів, що звичайно не дозволили, чому – мені й сьогодні дивно, / на нараді був представник округи/. Дивно а чому воно все робиться так не ясно, а тому прошу ВШ Прокурора Республіки пояснити.

В ожиданні від Вас директив на листа й для себе роз'яснить всіх питань, за що раніше приношу свою щирю подяку.

Селянин 4-ї земельної округи».

Всіх учасників антибільшовицького повстання засудили за зраду Батьківщині.

«21/IX-29 р.

ОБВИНТЕЛЬНОЕ ПОСТАНОВЛЕНИЕ

По делу № 835 по обвинению граждан:

ПИНЧУКА Дмитрия Нестеровича – по 54-4, 54-10, 56-17,
 СЫТНИКА Гордея Федоровича – по 54-10, 56-17,
 ГУБАРЯ Григория Ивановича – по 54-10, 56-17,
 БЕЗБОРОДЬКО Василя Яковлевича – по 54-10, 56-17,
 ГУДИМУ Бориса Федоровича – по 54-10,
 ВЫСОЧИНА Максима Михайловича – по 54-10, 56-17,
 ТАМАРУ Дмитрия Карповича – по 54-10,
 ПАЛАМАРЧУКА Андрея Ивановича – по 54-10

В Октябре месяце 29 г. Киевским Окотделом ГПУ в м. Борисполе, того же района, Киевского округа была ликвидирована к-р. группировка в составе восьми человек, в подавляющем большинстве с бывших повстанцев, офицеров и проч. петлюровского элемента. Группировка эта ставила своей задачей ведение к-р. работы на селе, в целях срыва проводимых на селе Соввластью мероприятий в создании на селе широких к-р. настроений, причем один из участников к-р. группировки, ПИНЧУК являлся членом к-р. организации, ликвидированной в 29 г. на Лубенщине.

Арестованные и привлеченные в качестве обвиняемых по данному делу.

Социальное положение обвиняемых.

Арестованные по делу данной группировки и привлеченные в качестве обвиняемых по соц. положению представляют собой:

1. ПИНЧУК Дмитрий Нестерович, сын кулака, отец до революции имел 12-17 дес. земли, был раскулачен, сам учитель.

2. СЫТНИК Гордей Федорович (он же Иванович), сын крестьянина ремесленника, сам служащий.
3. ГУБАРЬ Григорий Иванович, сын кулака, отец имел 15 дес. земли, был раскулачен, в дореволюционное время служил в Киеве бухгалтером банка, сам служащий.
4. БЕЗБОРОДЬКО Василий Яковлевич, сын кулака, отец – бывший член земской Управы, имел 29 дес. земли; сам служащий, при чистке сов. аппарата вычищен по первой категории.
5. ГУДЫМА Борис Федорович, кулак, происходит из дворян, был лишен права голоса, восстановлен.
6. ВЫСОЧИН Максим Михайлович, сын крупного кулака, 60 десятин земли, бывш. волостного старшины, лишенный права голоса, имел в компании маслобойню, жена держала заезжий двор.
7. ТАМАРА Дмитрий Карпович, сын владельца дома на Глубочицкой ул. г. Киева и содержателя столовой. Член союза СТС, женат на дочери бывшего помещика ПЕТРУСЯ, служащий.
8. ПАЛОМАРЧУК Андрей Иванович, бывший служащий Александровской больницы, бедняк, имеет пол избы.

К.-Р. Деятельность обвиняемых в прошлом.

На основании имеющихся в деле агентурных и следственных данных, установлено, что члены данной группировки имеют за собой к.-р. прошлое, свидетельствующее о том, что они в годы революции и гражданской войны вели активную к.-р. работу против Соввласти. Часть обвиняемых служила в к.р.армиях, значительная часть являлась участниками восстаний против Соввласти, а часть являлась членами Ц.Р. Например,

ПИНЧУК Дмитрий Нестерович принимал участие в восстании 1920 г. против Соввласти.

Свидетель САЙКО Сергей Антонович, житель с. Борисполя, бедняк, показал:

«ПИНЧУК Дмитрий Нестерович підчас повстання був у Борисполі й брав участь у повстанні, яку саме мені не відомо й теж після повстання десь скривався» /См. л. д., стр. 18/.

Свидетель ЗАВОЛОКА Дмитрий Яковлевич, из с. Борисполя, бедняк, член КНС, показал:

«В склад цієї групи входять такі особи: СИТНИК Гордій, ПИНЧУК Дмитро та інші. Всі ці особи фактично керували повстанням проти Радвлади». /См. л. д. стр. 25/.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Свидетель КОТЛОВИЧ Юдко Ицкович, рабочий, член Союза Швейников, показал:

«ПИНЧУК Дмитро Нестерович – бувший активний повстанець» /См. л. д. 34/.

СЫТНИК Гордей Иванович.

Служил в войсках гетмана и Петлюры, во время петлюровского движения был участником Ц.Р., был активным представителем от воинских частей. Во время пребывания польских частей в 20 г. возле Киева пробрался на их сторону, но вскоре после ухода поляков возвратился в Борисполь, бывший украинский с-р, служил в старой армии, по агентурным данным, в чине подпоручика, а по его показаниям – прапорщика, служил в деникинской армии в контр-разведке. Принимал активное участие в возстании /См. аг. разраб. 4, 5, 6, 11, 13, 15, 39, 56/.

Свидетель САЙКО Сергей Антонович, из с. Борисполя, бедняк, показал:

«СИТНИК Гордій Іванович, бувший офіцер старої армії. Повернувся до дому в 21 р. Де він був до цього часу, – я точно не знаю, але від інших чув, що СИТНИК був членом Ц.Р., приїзжав у село й проводив агітацію за самостійну Україну. Потім чув, що СИТНИК оперував після повалення Центральної Ради с петлюрівським загоном десь на Чернігівщині. Приймав активну участь в Бориспільському повстанні, після ліквідації повстання втік у Київ, де й перебував до 21 р. Повернувшись додому СИТНИК відігрував активну роль в так званих «Просвітах2 й почав примазуватися до різних радянських установ» /См. л. д. 15/.

Свидетель ЗАВОЛОКА Дмитрий Яковлевич, из с. Борисполя, бедняк, показал:

«Гордія СИТНИКА тоді десь не було. Приїзжав звідкись до Борисполя й разом з КОРНИЯКОЮ Павлом, що вже висланий, виступав на сходах і закликав населення до повстання. Після того, як повстанці були розбиті, СИТНИК десь утік і довгий час скривався. Коли були поляки, то його вдома не було, появився додому, здається аж у 21 р. й почав проявлять себе на різній просвітницькій роботі» /См. л. д. 21-22/.

Свидетель ПЕЛЕХАНЬ Федор Семенович, из с. Борисполя, бедняк, член КНС, показал:

«СИТНИКА Гордія я знаю, як бывшего офіцера. Під час петлюрівщини СИТНИК був членом Центральної Ради й брав активну участь у Бориспільському повстанні. Він являється ідеологічним керівником цього повстання, виступав на сходах громадян, закликаючи їх до повстання. Коли червоноармійці заняли Боришпіль, СИТНИК разом з іншими повстанцями десь утік» /См. л. д. 33/.

ГУБАРЬ Григорий Иванович принимал активное участие в возстании в с. Борисполе в 20 г. При наступлении поляков заставлял крестьян, с винтовкой в руках, бороться против красноармейских частей в тыла /См. л. д. 41, 61/.

Свидетель САЙКО Сергей Антонович, с. Борисполь, бідняк, показал:

«Яку він участь брав у повстанні, мені невідомо, але знаю, що участь у повстанні брав, бо я сам часто бачив його, що він ходив до повстан. штабу. коли повстанців було вигнато з Боришполя, то ГУБАР теж тікав разом зі штабом» /См. л. д. 17/.

Свидетель ЗАВОЛОКА Дмитрий Яковлевич, из с. Борисполя, бедняк, член КНС, показал:

«ГУБАР Грицько Иванович під час повстання брав якусь участь у рухові проти Радвлади. Вів серед селян агітацію, щоб селяни не допускали чужинців-кацапів володіти нашою землею» /См. л. д. 22/.

Свидетель ПЕЛЕХАНЬ Федот Семенович, из с. Борисполя, бедняк, показал:

«ГУБАР Грицько Иванович – ярий шовініст, ще зі старих часів брав активну участь у Боришпільському повстанні, ходив по селу, коли більшовики відступали від Києва, примусово зброєю вигоняв селян на повстання для наряду на червоне військо з тилу» /См. л. д. 26/.

БЕЗБОРОДЬКО Василий Яковлевич принимал активное участие в возстании против Соввласти в 20 г., обезоружил разведчика и доставил его в Повстанком /См. л. д. 10, 12, 57/.

Свидетель САЙКО Сергей Антонович, из с. Борисполя, бедняк, показал:

«БЕЗБОРОДЬКО Василь Якович під час повстання брав активну участь, з шаблею й револьвером ходив по Боришполлю й працював при штабі, яку роль він відігравав при штабі – мені не відомо, у всякому разі БЕЗБОРОДЬКО не був рядовим повстанцем. В Боришпіль від червоних було прислано розвідку, в якій знаходився мій знайомий робітник з Донбасу, т.ЗУБКОВ. ЗУБКОВА затримав і обеззброїв БЕЗБОРОДЬКО Василь» /См. л. д. 16/.

Свидетель ЗАВОЛОКА Дмитрий Яковлевич, из с. Борисполя, бедняк, член КНС, показал:

«Що він робив під час повстання, мені не відомо, яле якусь роль відігравав, як кажуть інші селяне» /См. л. д. 22/.

Свидетель ПЕЛЕХАНЬ Федот Семенович, из с. Борисполя, бедняк, показал:

«БЕЗБОРОДЬКО Василь Якович – син крупного куркуля, під час повстання брав активну участь в ньому, як один з керівників» /См. л. д. 24/.

ГУДИМА Борис Федорович, бывший дворянин, близко стоял к с.-р., член Центральной Рады.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Свидетель ЗАВОЛОКА Дмитрий Яковлевич, из с. Борисполя, бедняк, член КНС, показал:

«ГУДИМА Борис Федорович, кол. дворянин, належав до партії с.-д. під час петлюрівщини був членом Центральної Ради» /См. л. д. 22/.

Свидетель КОТЛОВИЧ Юдко Ицкович, рабочий. Показал:

«ГУДИМА Борис Федорович за часів царату увесь час служив у м. Переяславі в Земстві. Відомо мені, що він належав до меншовистського угруповання. В цей же час ходили серед населення чутки, що ГУДИМА належить до к.-р. організації, що зветься «Селянською Спілкою», говорили, що ця Спілка має зв'язки з іншими округами» /См. л. д. 31/.

ВЫСОЧИН Максим Михайлович, бывший офицер, принимал активное участие в Бориспольском возстании, сын крупного кулака, бывшего волостного старшины /См. л. д. 39/.

Свидетель ЗАВОЛОКА Дмитрий Яковлевич, показал:

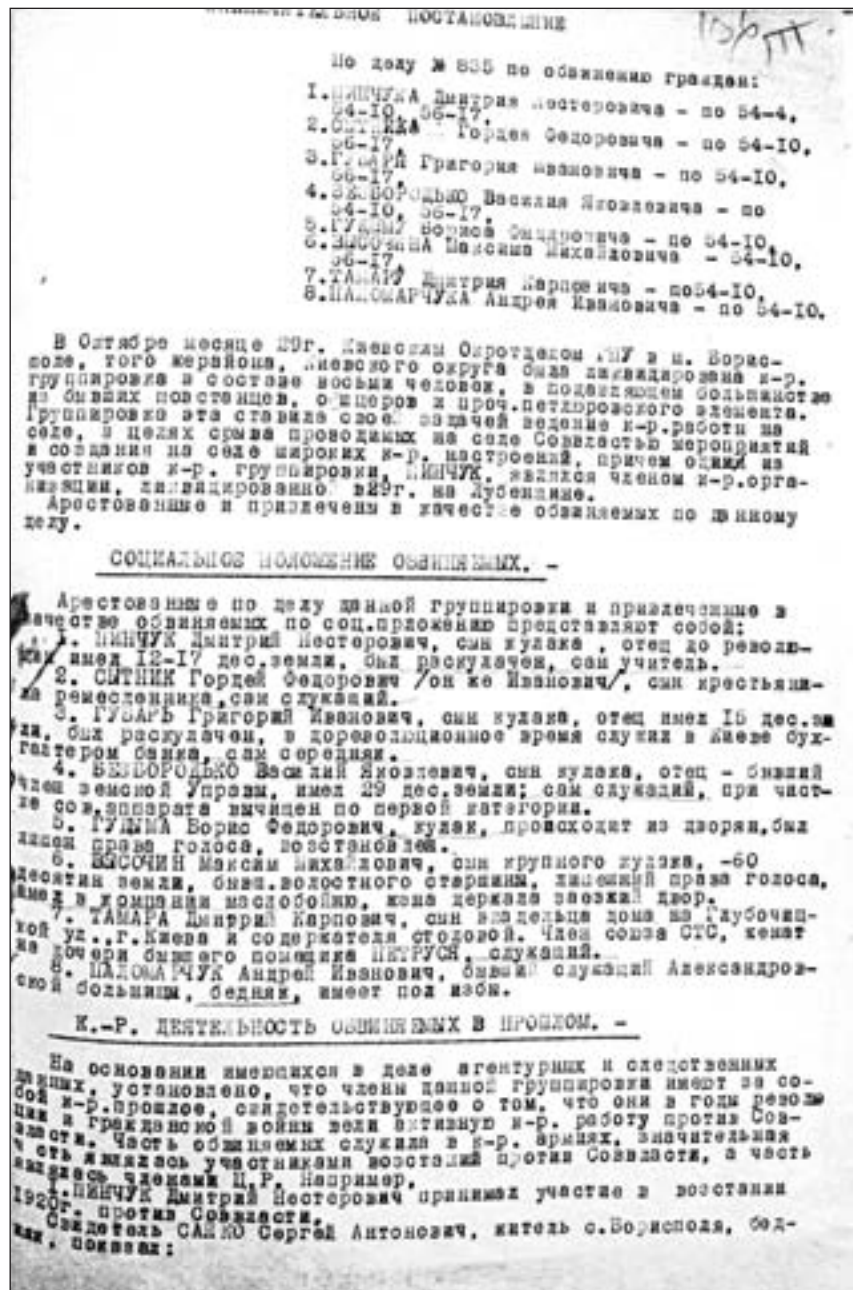
«Всі ці особи фактично керували повстанням проти Радвлади» /См. л. д. 21/.

ТАМАРА Дмитрий Карпович служил в войсках у гетмана.

К-р. ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ОБВИНЯЕМОГО В НАСТОЯЩЕМ.

Общность враждебных по отношению к Соввласти взглядов, как в прошлом, так и в настоящем, явилась основой для оформления данной группировки. Инициатива в создании группировки, как устанавливается агентурными и следственными данными, принадлежит обвиняемому СЫТНИКУ Гордею Ивановичу. Живя, помимо всего прочего, в одном населенном пункте, обвиняемые, представляя уже из себя группировку, имели возможность часто собираться друг у друга, что они и делали. Во время этих сборищ обвиняемые обсуждали политику Соввласти, высказывали свое недовольство по отношению к Соввласти и в то же время критиковали в к.-р. духе все мероприятия, проводимые Соввластью в области политики на селе. Такое обсуждение целого ряда политических вопросов в узком кругу членов группировки имело своим результатом определенную договоренность во мнениях по обсуждаемым вопросам. Эта договоренность и использовалась уже отдельными членами группировки для более широкой к.-р. агитации среди населения. Агитация велась в направлении дискредитации отдельных представителей органов власти, срыва реализации кампании и создания к.-р. организаций на селе. Члены группировки свою к.-р. работу проводили не только каждый в отдельности, но иногда и организованно, выступая сообща там, где являлась необходимость провалить то или иное мероприятие, проводимое Соввластью на селе.

Таким образом, обвиняемые по настоящему делу представляют собой вполне оформленную к.-р. группировку, ставившую своей задачей борьбу с Соввластью.

«Люди есть, например, такие, как Гордей Иванович СЫТНИК и другие, они говорят, чтобы крестьяне не продавали ни зерна хлеба и чтобы не допускали вывоза хлеба за границу, что, мол, нужно требовать, чтобы или сапоги были по 6 руб., или же хлеб по 5 руб.пуд» /См. л. аг. р. 5/.

«СИТНИК Гордій служив в кооперації, підібрав собі робітників Бориска Ігната, який був. укр. д'яконом, й Василя Безбородька, що приймав участь в Боришпільському повстанні» /См. л. аг. р. 13/.

«Ситник напрямку петлюрівського, радянські випади поширює через своїх приятелів, наприклад: ГУДИМУ Бориса /кулак/, ВИСОЧИНА Максима (кулак), ТАМАРУ, БОРИСКА (кол. д'якон), ГУБАРЯ Грицька. Вся ця компанія сходиться частенько в СИТНИКА» /См. л. аг. р. 39/.

«У СИТНИКА Гордія Івановича собралась компанія для випивки. В эту компанію вошли: ГУБАРЬ Григорий, ВИСОЧИН Максим, бывш.офицер. Во время выпивки ГУБАРЬ произносил тосты за «рідну Україну» и начал было ораторствовать на эту тему» /См. л. аг. р. 41/.

«СИТНИК Гордій Іванович, коли був членом Сільради, то завжди зі своїми однодумцями, які теж були членами Ради, вів роботу по зриву, як на пленумах Сільради, так зокрема й по району свого мешкання, як по переведенню землеустрою, податкової кампанії й різних постанов пленума Сільради. Однодумцями його були, які в цей час вислані: куркулі ЛОГВИН Василь, ЛОГВИН П., ЛОГВИН І., ЛОГВИН Пилип, МЕТКО Ф., ЛОГВИН Ф., та які ще є на волі: ГУДИМА Борис, ВИСОЧИН Максим та інші» /См. л. аг. р. 56/.

Свидетель САЙКО Сергей Антонович, из с.Борисполя, бедняк, показал:

«В Боришполі серед ріжного ворожого Радвладі елементу помічається якесь угруповання, що кидається у вічі кожному громадянинуві. До складу цієї групи входять такі особи: СИТНИК Гордій, БЕЗБОРОДЬКО Василь, ТАМАРА Дмитро, ПАЛОМАРЧУК, ГУБАР Грицько, ВИСОЧИН Максим, ГУДИМА Борис, ПИНЧУК. Всі ці особи часто раніше збиралися між собою, але що вони говорили, - мені невідомо. Вся ця компанія держалась увесь час особняком і нікого хоть чуть-чуть з радянським духом до себе не підпускала. Вся ця компанія тісно зв'язана між собою, організованих виступів з боку цієї групи не помічав, за винятком років 26,27,28, коли вони виступали підчас різних кампаній й намагались провадити в Ради та різні громадські організації своїх людей. Провалювали кандидатури рад.робітників і партійців і проводили своїх людей. Члени цієї групи досить гарно себе почували й відверто на зборах ганьбили, як органи влади, так і роботу рад. установ /См. л. д. 15, 14/.

Свидетель ЗАВОЛОКА Дмитрий Яковлевич, из с.Борисполя, бедняк, член КНС, показал:

«Ще з часів громадянської війни в Борисполі існує певна група осіб, що весь час провадить якусь невідому для населення, що її оточує, й радянської частини громадянства, – роботу. Група ця зорганізувалася підчас жорстокої боротьби незаможного селянства з різним бандитизмом та петлюрівськими зграями, що були в Боришполі. До складу цієї групи входило багато осіб, переважно з кулацьких кол та царського офіцерства й чиновників. З початку як будто ця робота була лише помітна з боку поодиноких осіб, потім набирала якогось організованого характеру. До складу цієї групи входять такі особи: СИТНИК Гордій, ВИСОЧИН Максим, ГУДИМА Борис, ГУБАР Грицько, БЕЗБОРОДЬКО Василь, ТАМАРА, ПИНЧУК Дмитро та інші. Всі ці особи, особливо активно проявляли себе підчас перевиборів до Рад. В роки 25, 26-28, а також й підчас проведення різних кампаній. Вони в той час виступали скрізь, як досить організована група, провалювали кандидатури й проводили своїх людей. Говорили, що нам непотрібно обирати до Рад та установ чужих людей, це б то комуністів, ми й самі зможемо господарювати в своєму селі. Часто збиралися в ГУДИМИ» /См. л. д. 21/.

Свідетель ПЕЛЕХАНЬ Федот Семенович, из с. Борисполя, бедняк, показав:

«Вся ця компанія тісно зв'язана між собою з часів громадянської війни провадить на селі різну к-р. роботу, робота один час набрала була досить широкого характеру, відверто й активно виступали проти різних кампаній, зривали ці кампанії, провалювали кандидатури, проводили кулацький та анти-радянський елемент. Заявляли, що комуністи, ці чужинці, яких ніхто не знає, обкрадають народ і тікають, нам потрібно скрізь своїх людей. В 1926 р. було зірвано розширений пленум РВК. В 1927 р. було зірвано пленум Сільради, в том же 1927 р. зірвано землеустрій, податкову кампанію, завдяки тому, що ці особи розбилися по громадах і повели шалену агітацію, щоб продподатку не виплачували, хліба на ринок не вивозили, бо влада скоро паде, буде війна, комуністи хліб і гроші заберуть, а селяни залишаться голі й голодні: вони збираються часто друг у друга, часто збираються за селом у ОРЛОВСЬКОГО. Цією роботою керує ГУДИМА, СИТНИК та ГУБАР» /См. л. д. 37/.

Свідетель РЕЗУН Сергей Семенович, из с. Борисполя, батрак, показав:

«На протязі декількох років в Борисполі існує к-р. група осіб, яка весь час провадить серед населення к-р. роботу. До складу цієї групи входять: СИТНИК, БЕЗБОРОДЬКО, ГУБАР, ВИСОЧИН, ГУДИМА та інші. Активно свою роботу ця група розвинула особливо в 1924-26 р.р. В ці роки вони своєю роботою тероризували актив села й була паралізована вся громадська й радянська робота, своїми організованими виступами вони зривали різні кампанії /См. л. д. 29/.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Конкретно же роль и к-р. деятельность отдельных участников ликвидированной к-р. группировки на основании агентурных и следственных данных установлена в таком виде:

ПИНЧУК Дмитрий Нестерович, член ликвидированной Лубенским Окружным Отделом ГПУ, к-р. организации, завербован руководителем МАТВИЙКО (Лубенщина), знаком с ГЕРАСИМЕНКО и МИРОНЕНКО (Лубенщина), прибыл домой в Борисполь для работы по организации к-р. организации. Имел связь с СЫТНИКОМ и другими фигурантами по этому делу. Националист-петлюровец, враждебно относится к Соввласти /См. л. аг. р. 14, 26, 25, 43, 59/. Учасник к-р. группировки в с. Борисполе.

Свидетель САЙКО Сергей Антонович показал:

«За останні часи до виїзду з Боришполя був тісно зв'язаний з СИТНИКОМ і компанією його, являється ярим шовіністом» /См. л. д. 18/.

Свідетель ПЕЛЕХАНЬ Федот СЕМЕНОВИЧ, показав:

«ПИНЧУК тісно зв'язаний з компанією СИТНИКА. Самий ярий націоналіст – петлюровець» /См. л. д. 25/.

Опрошенный Лубенским Окргвідділом ДПУ МИРОНЧЕНКО Иван Данилович показал:

«За ПИНЧУКА Митра не знаю нічого, знаю, як члена к-р. організації, причому вищезазначені члени, за яких сказав мені лише МАТВИЙКО. Я гадаю, що вони завербовані ГЕРАСИМЕНКОМ, які повинні були створювати ячейки кожний в своєму селі чи то в городі, ШАРАЄВСКИЙ і ПИНЧУК в Боришполі на Київщині» /См. л. аг. р. 23/.

СЫТНИК Гордей Федорович группировал возле себя бывш. активных повстанцев и офицеров, с которыми проводил к-р. работу среди населения. Распространял слухи о скорой перемене власти, возрождении самостоятельной Украины, заявляя, что он за Украину умрет; агитировал, ятобы крестьяне не продавали хлеба и не допускали вывоза его за границу. Устраивал своих людей на работу в кооперативы. Руководитель к-р. группировки Борисполя, служил при Деникине в контр-разведке /См. л. аг. р. 89/.

Щирый украинец, самостийнык. Будучи в кооперации, притеснял бедняков, издевался над ними, давая кулачеству льготы. Повышал цены на товар, забирая разницу себе. /См. л. д. 96/. На каждом шагу проводит агитацию за Украину а иногда открыто высказывается: «Скоро пропадут эти плевелы коммунистические» /См. л. д. 20/, со своей группой единомышленников выступал организованно и проваливал кампании, проводимые Соввластью на селе /См. л. д. 20, 23/.

Опрошенный по делу обвиняемый ПАЛОМАРЧУК Андрей Иванович, 53 лет, показал:

жинців-кацапів володіти нашою землею. ГУБАР і до цього часу веде серед населення агітацію, що все рівно Україна повинна бути й буде самостійною державою» /См. л. д. 22/.

Свідетель ПЕЛЕХАНЬ Федот Семенович показав:

«ГУБАР Грицько Іванович завжди серед населення веде агітацію проти комуністів і радянських робітників, заявляючи: «На чорта нам комуністи, ми самі повинні бути господарями своєї країни». Настрій його к-р. і він завжди готовий зі зброєю в руках виступити проти Радвлади» /См. л. д. 26/.

Свідетель РЕЗУН Сергей Семенович показав:

«Во время разговора с ГУБАРЕМ последний заявлял: «Хіба такими методами переводити хлібозаготівлю, як Ви переводити, тягаєте селянство, поки вимучити той пуд хліба, в нашій Україні ще хліба хватить, як би його поменше перли в Росію» /См. л. д. 30/.

БЕЗБОРОДЬКО Василий Яковлевич, активний учасник к-р. групування. Среди служащих кооператива распространял к-р. агітацію, натравливал служащих против существующего строя. Ярый украинец-шовинист /См. л. д. р. 10, 12, 57/. Продвигал своих единомышленников в кооперацию и Сельсовет. Комиссией по очистке сов.учреждений уволен по первой категории.

Обвиняемый по настоящему делу ТАМАРА Дмитрий Карпович показав:

«На чистці чув, що він приймав участь в повстанні, почувався, що він шовіністично настроений» /См. л. д. 98/.

Свідетель ПЕЛЕХАНЬ Федот Семенович показав:

«Під час чистки рад.апарату була постанова про його звільнення, як учасника повстання. Настроений, як ярий українець-шовініст, і в разі якої небудь небезпеки стане активно до боротьби проти Радвлади» /См. л. д. 24/.

ГУДИМА Борис Федорович, активний член к-р. групування, срывал кампанії и собрания, открыто выступал на собраниях, вел за собой все кулачество. В выступлениях говорил: «Нам не нужно выбирать чужих людей, нам нужны свои люди». Будучи в кредитном Т-ве, искривлял политику партии в области кредитования крестьян – выдавал ссуды кулакам, проваливал кандидатуры в Сельсовет, являясь одним из руководителей к-р. групування /См. л. д. 4, 50/.

Свідетель САЙКО Сергей Антонович показав:

«ГУДИМА бувший дворянин, анти-радянський тип, з меншовицьким ухилом, вороже настроений проти всіх міроприємств Радвлади, з'являється ватажком всього антирадянського елемента с. Боришполя. На зборах завжди виступає проти політики партії. Під час перевиборів Сільрад він провалював кандидатури, що виставлялись активом села. ГУДИМА й СИТНИК – це два ватажки, які крутять усім на селі» /См. л. д. 19/.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Свідетель ПЕЛЕХАНЬ Федот Семенович показав:

«ГУДИМА Борис Федорович, людина досить популярна серед к-р. кол с.Борисполя й являється ватажком к-р. роботи на селі. Як бувший член партії с-р., він і зараз проводить свою політику серед населення, зриває різні кампанії, що проводить Радвлада на селі» /См. л. д. 26/.

Свідетель РЕЗУН Сергей Семенович показав:

«ГУДИМА Борис раніше відверто виступав на зборах вів за собою всіх куркулів, зривав різні кампанії. В своїх виступах говорив: «Нам непотрібно вибирати в різні організації чужих людей. Шо того, що він комуніст, але ми його не знаємо, нам треба своїх людей» /См. л. д. 30/.

Свідетель КОТЛОВИЧ Юдко Ицкович показав:

«Будучи головою С.Г. Кредит. Т-ва, він (Ситник) використовував своє положення, всю куркульню не лише Борисполя, а й сусідніх сел. Приймав до членів Товариства й роздавав їм кредити» /См. л. д. 35/.

ВЫСОЧИН Максим Михайлович, активний член к-р. групування, проводил к-р. роботу на селе; будчи зав. складом, к крестьянству относился грубо, высокомерно. Состоя секретным сотрудником, сведений о к-р. работе группировки не давал, провоцировал органы ГПУ.

Свідетель ЗАВОЛОКА Дмитрий Яковлевич показав:

«ВИСОЧИН настроений вороже, завжди з презирством відноситься до бідноти. Дружить з антирадянськими елементами» /См. л. д. 22/.

Свідетель ПЕЛЕХАНЬ Федот Семенович показав:

«ВИСОЧИН до 27 р. займався торгівлею, мав власну олійницю й заїзжий двір. Заядлий ворог Радвлади, дуже хитрий, тримає зв'язок з куркульським та анти-радянським елементом. Тип досить впливовий. Позбавлений виборчих прав» /См. л. д. 20/.

ТАМАРА Дмитрий Карпович, член к-р. групування, настроен к-р., тесно связан с СЫТНИКОМ, через него СЫТНИК проводил антисоветские выпады, заявляя: «Нужно перестрелять всех комиссаров, тогда будет лучше, а то Соввласть душит население и не дает ему жить». Вел к-р. агітацію» /См. л. д. 18/.

Свідетель САЙКО Сергей Антонович показав:

«ТАМАРА Дмитро тісно зв'язаний з СИТНИКОМ та іншим анти-радянським елементом. Коли буває випивший, розносить Радвладу й її органи. Одного разу в ідальні заявляв: «Потрібно перестреляти всіх комісарів й тоді лише буде краще, а то Радвлада душить населення». Таких балачок від нього можна почути де вгодно й скільки вгодно» /См. л. д. 18/.

Свідетель ЗАВОЛОКА Дмитрий показав:

«В склад цієї групи входять такі особи: СИТНИК, ТАМАРА й інші. Видно, що це людина страшенно вороже настроєна проти Радвлади». /См. л. д. 21/.

ПАЛОМАРЧУК Андрей Иванович, участник к-р. группировки, при наделе отказался от земли, не хотел брать «грабленное». Сыну запрещал вступать в КОМ. Ожидает переворота власти. Квартира его служила местом зборищ всех отщепенцев из бывших людей» /См. л. д. 5, 13, 60/.

Свидетель ПЕЛЕХАНЬ Федот СЕМЕНОВИЧ показал:

«ПАЛОМАРЧУК Андрей дійсно зв'язаний з усією компанією СИТНИКА. Його квартира зявляється зборищем всіх цих осіб. Тут вони часто збираються під видом випивки або гри в карти, але що вони там говорять, мені не відомо» /См. л. д. 28/.

Допрошенные по делу в качестве обвиняемых показали:

ПИНЧУК Дмитрий Нестерович, что в возстании в 1920 г. участия не принимал. В 1926 г. вступил в 1-ую Харьковскую капеллу бандуристов, а в 1927 г. вступил в Киевскую капеллу бандуристов. С капеллой разезжал по городам Украины. Запрещенных песен никогда капелла не исполняла. МИРОНЕНКО и ГЕРАСИМЕНКО знал, как членов капеллы. В к-р. организации не был никогда и никто об этом ему ничего не говорил. Познакомился с МИРОНЕНКО и ГЕРАСИМЕНКО в 1927 г.

СЫТНИК Гордей Федорович не отрицает службы в гетьманских войсках, говорит, что его мобилизовали, как прапорщика. Отрицает участие в возстании и агитацию за возстание, не отрицает участия в «Просвите». К-р. агитацию не проводил.

ГУБАРЬ Григорий Иванович говорит, что за две недели до возстания к нему подходили руководители возстания – ЛИТОВКА и ЧЕПИЛКА и спрашивали, почему он не является никогда на их собрания, предложили являться на собрания. Участия в возстании не принимал, после возстания никуда не уезжал, к-р. агитацию не вел, связи с СЫТНИКОМ и компанией не имел.

БЕЗБОРОДЬКА Василий Яковлевич говорит, что в возстании 1920 г. участия не принимал. ЗУБКОВА не обезоруживал, к-р. агитации не вел. СЫТНИКА знает, как человека хорошего, приходилось выпивать СЫТНИКОМ и другими.

ГУДИМА Борис Федорович до революции был знаком и имел связь с представителями всех политических партий, ближе стоял к с-р. Участия в агитации не принимал, кампаний не срывал, кандидатур не проваливал, членами Т-ва были только три кулака, которые сейчас сосланы. В 1925 г. этим кулакам был выдан кредит машинами. СЫТНИКА и других знает, как бориспольцев.

ВЫСОЧИН Максим Михайлович показал, что был в школе прапорщиков, в возстании не участвовал, агитации не вел, СЫТНИК человек весьма скрытный.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

ТАМАРА Дмитрий Карпович показал, что в 1918 г. был мобилизован гетьманским войском, удрал, когда наступал Петлюра, агитации не вел. Указывает, что СЫТНИК шовинистически настроен, очень хитрый, ГУБАРЬ тоже настроен шовинистически, старался дискредитировать власть. ОБЕЗБОРОДЬКЕ на чистке слышал, что он принимал участие в возстании. СЫТНИК выступал на заседании Сельсовета против землеустройства.

ПАЛОМАРЧУК Андрей Иванович показал, что когда бывает пьян, может что и говорит. ГУДИМА и другие богачи к нему не заходили. Указывает, что СЫТНИК притеснял бедноту и издевался над нею, давая кулакам льготы, что про ГУБАРЯ люди говорят, как про агитатора, что все продавцы кооперативной лавки часто по вечерам выпивали у СЫТНИКА, что СЫТНИК имел не меньше 400 руб. еженедельной выручки за наценки на товар.

Показания обвиняемых целиком опровергаются вышеизложенными агентурными данными и свидетельскими показаниями. Таким образом, на основании вышеприведенного обвиняются:

ПИНЧУК Дмитрий Нестерович, 29 лет, родился в с. Борисполе, Бориспольского района, Киевского округа, сын кулака, учитель, со средним образованием, женат, украинец, подданный УССР, б/п, – в том, что он принимал участие в возстании против Соввласти в 20 г., состоял членом к-р. организации, ликвидированной Лубенским ОО ГПу, и членом к-р. группировки Борисполя, проводил к-р. работу на селе, направленную к срыву различных кампаний и созданию широких к-р. настроений, что предусмотрено ст.ст. 54-4, 54-10 и 56-17 УК УССР;

СЫТНИК Гордей Федорович (Иванович), 40 лет, родился в с. Борисполе, Бориспольского района, Киевского округа, служащий, грамотный, женат, украинец, подданный УССР, б/п, – в том, что он был членом Центральной Рады, служил в войсках гетмана и Петлюры, во время петлюровского движения был участником П.Р. – был активный представитель от воинских частей, принимал участие в возстании 1920 г., при Деникине служил в контр-разведке, группировал вокруг себя бывших активных повстанцев и офицеров, с которыми проводил к-р. работу среди населения, распространял слухи о скорой перемене власти, возрождении самостоятельной Украины, агитировал против хлебозаготовок и др. кампаний. Будучи в кооперации, притеснял бедноту, давая льготы кулакам. Вел работу по срыву кампаний, проводимых на селе, являлся одним из руководителей к-р. группировки, что предусмотрено ст. ст. 54-10 и 56-17 УК УССР;

ГУБАРЬ Григорий Иванович, 41 год, родился в с. Борисполе, Бориспольского района, Киевского округа, сын кулака, был раскулачен, грамотный, украинец, подданный УССР, б/п, – в том, что принимал активное участие в

возстании в с.Борисполе в 1920 г., при наступлении поляков заставлял крестьян с винтовкой в руках бороться против красноармейских частей с тыла, активный участник к-р. группировки, открыто вел к-р. агитацию против кампаний, проводимых Соввластью на селе, что предусмотрено ст.ст. 54-10, 56-17 УК УССР;

БЕЗБОРОДЬКО Василий Яковлевич, 35 лет, родился в с.Борисполе, Бориспольского района, Киевского округа, сын кулака, служащий, вычищен при чистке сов. аппарата по первой категории, окончил пять классов гимназии, украинец, подданный УССР, б/п, – в том, что принимал активное участие в возстании против Соввласти в 20 г., обезоружил и поставил в Повстанком разведчика – красноармейца, участник к-р. группировки, проводил к-р. работу по срыву кампании и созданию к-р. настроений среди населения, что предусмотрено ст.ст.54-10 и 56-17 УК УССР;

ГУДИМА Борис Федорович, 55 лет, родился в с.Борисполе, Бориспольского района, Киевского округа, кулак, происходит из дворян, окончил четыре класса городского училища, вдов, украинец, подданный УССР, б/п, – в том, что он был членом Центральной Рады, являлся одним из руководителей к-р. группировки, проводил к-р. работу по срыву мероприятий Соввласти на селе и созданию широких к-р. настроений среди населения, выдавал ссуды кулакам и искривлял кредитную политику Соввласти, что предусмотрено ст. 54-10 УК УССР;

ВЫСОЧИН Максим Михайлович, 40 лет, родился в с.Борисполе, Бориспольского района, Киевского округа, сын крупного кулака – бывшего волостного старшины, отец имел 60 десятин земли, лишенный права голоса. В компании имел маслобойню и заезжий двор, грамотный, женат, украинец, подданный УССР, б/п, – в том, что он принимал активное участие в Бориспольском возстании, являлся активным членом к-р. группировки, проводил к-р. работу, направленную к срыву кампании, проводимых на селе и созданию к-р. настроение среди населения, был секретным сотрудником, сведения о к-р. работе группировки не давал, провоцировал органы ГПУ что предусмотрено ст.ст.54-10 и 56-17 УК УССР;

ТАМАРА Дмитрий Карпович, 31 год, родился в Лубнах, проживал в г.Киеве и в с.Борисполе, сын владельца дома по Глубочицкой ул. в Киеве и содержателя столовой, женат на дочери помещика, служащий, учился в университете и КИНХе /не окончил/, украинец, подданный УССР, б/п, – в том, что служил в войсках гетмана, являлся членом к-р. группировки, проводил к-р. работу, направленную против кампании и созданию к-р. настроений, что предусмотрено ст. 54-10 УК УССР;

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

ПАЛОМАРЧУК Андрей Иванович, 58 лет, родился в с.Носивка, Житомирского уезда, Житомирской губернии, б.служитель Александровской больницы в г.Киеве, бедный, украинец, грамотный, подданный УССР, б/п, – в том, что являлся членом к-р. группировки, квартира его служила местом собраний группировки. Проводил к-р. работу, направленную к созданию к-р. настроений, что предусмотрено ст. 54-10 УК УССР.

Считая предъявленное обвинение доказанным,

ПОСТАНОВИЛ:

След.дело за № 835 передать для слушания на судебную Тройку при Коллегии ГПУ УССР, причем в качестве меры соц. защиты полагал бы применить обвиняемым по ст. 54-4, 54-10 и 56-17 УК УССР –

1. ПИНЧУКУ Дмитрию Нестеровичу,
2. СЫТНИКУ Гордею Федоровичу (Ивановичу),
3. ВЫСОЧИНУ Максиму Михайловичу – высшую меру соц. защиты – разстрел.
4. ГУБАРЯ Григория Ивановича,
5. БЕЗБОРОДЬКО Василия Яковлевича,
6. ГУДИМУ Бориса Федоровича – заключить в конц. лагеря в Соловки сроком на ДЕСЯТЬ лет.
7. ТАМАРУ Дмитрия Карповича,
8. ПАЛОМАРЧУКА Андрея Ивановича – выслать за пределы Украины в одну из северных губерний сроком на ТРИ года.

Обвиняемых, содержащихся в Допре № 2/ц, перечислить содержанием за Судебной Тройкой, оставив меру пресечения без изменения.

Вещественные доказательства при деле имеются.

УПОЛ (подпись) (РУБЛЕВ)

Ст. УПОЛ КРО (подпись) (ОРЛОВСКИЙ)

СОГЛАСНЫ:

Врид НАЧ КРО (подпись) (РЫКОВ)

УТВЕРЖДАЮ:

НАЧ КООГПУ (подпись) (ИВАНОВ)».

«ВЫПИСКА ИЗ ПРОТОКОЛА № 83/413

Особого Совещания при Коллегии ГПУ УССР от «17» Марта 1930 года

СЛУШАЛИ:

ПОСТАНОВИЛИ:

Дело № 835 Киевского ПИНЧУКА Дмитрия Нестеровича,
Окротку ГПУ по обв. СЫТНИКА Гордея Ивановича,
гр.: ПИНЧУКА Дмит- БЕЗБОРОДЬКО Василия Яковлевича и

рия Нестеровича и друг. в количестве восьми человек, по ст.ст. 54-10, 56-17 УК УССР

ВЫСОЧИНА Максима Михайловича – заключить в концлагерь сроком на ТРИ года, считая срок каждому с 9/XI-29 г.

ГУБАРЯ Григория Ивановича, ГУДЫМА Бориса Федоровича, ТАМАРУ Дмитрия Карповича – высласть через ПП ОГПУ в Северный Край сроком на ТРИ года, считая срок с 5/XI-29 г.

ПАЛОМАРЧУКА Андрея Ивановича – из под стражи ОСВОБОДИТЬ и дело в отношении его прекратить. Дело сдать в архив.

Верно: Секретарь Особого Совещания при Коллегии ГПУ УССР.
(подпись).

Дружини майже всіх затриманих звернулись з проханням визнати їх чоловіків невинними, організували в підтримку своїх звернень збір підписів односельців. Але всіх спроби врятувати чоловіків були марними.

Выписка з протоколу Окремої Наради Колегії ГПУ УРСР від 17.03.1930 року.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Ніхто з восьми засуджених вже не повернувся додому, згодом їх було засуджено до вищої міри покарання – розстрілу:

ПНЧУК Дмитро Нестерович, 1901 року народження, м.Бориспіль, українець, освіта середня. Проживав у с.Річиця Чорнобильського району, рахівник в лісництві. Трійкою при УНКВС по Київській області 16 квітня 1938 року засуджений до розстрілу. Вирок виконано 29 квітня 1938 року. Місце поховання невідоме. Реабілітований у 1956 році;

БЕЗБОРОДЬКО Василь Якович, 1895 року народження, м.Бориспіль, українець, освіта середня. Проживав у м.Лубни Полтавської області, бухгалтер суконної фабрики. Трійкою при УНКВС по Київській області 16 квітня 1938 року засуджений до розстрілу. Вирок виконано 29 квітня 1938 року. Місце поховання невідоме. Реабілітований у 1956 році;

ВИСОЧИН Максим Михайлович, 1890 року народження, м.Бориспіль, українець, освіта середня. Проживав у м.Кисві, бухгалтер дитячого садка. Трійкою при УНКВС по Київській області 10 травня 1938 року засуджений до розстрілу. Вирок виконано 15 травня 1938 року. Місце поховання невідоме. Реабілітований у 1959 році;

ГУБАР Григорій Иванович, 1889 року народження, м.Бориспіль, українець, освіта початкова. Проживав у м.Борисполі, тимчасово не працював. Постановою Особливої Наради при Колегії ДПУ УСРР 17 березня 1930 року виселений на 3 роки за межі України. З концтабору не повернувся. Реабілітований у 1989 році;

СИТНИК Гордій Иванович, 1890 року народження, м.Бориспіль, українець, освіта початкова. Проживав у м.Бориспіль, табельник будуправління. Постановою Особливої Наради при Колегії ДПУ УСРР 17 березня 1930 року засуджений до 3 років позбавлення волі. Реабілітований у 1989 році;

ГУДИМА Борис Федорович, 1875 року народження, м.Бориспіль, українець, освіта початкова. Проживав у м.Бориспіль, рахівник в колгоспі. Постановою Особливої Наради при Колегії ДПУ УСРР 17 березня 1930 року виселений на 3 роки за межі України. З концтабору не повернувся. Реабілітований у 1989 році;

ТАМАРА Дмитро Карпович, 1899 року народження, м.Лубни Полтавської області, українець, освіта незакінчена вища. Проживав у м.Бориспіль, касир Бориспільської споживкооперації. Постановою Особливої Наради при Колегії ДПУ УСРР 17 березня 1930 року виселений на 3 роки за межі України. З концтабору не повернувся. Реабілітований у 1989 році.

Місце поховання всіх наших земляків – невідоме [16].

Хор при Бориспільській «Просвіті», 1918 рік.

Серед учасників зліва направо: 1. Марченко В.С. (1-й в 1-му ряду), 3-й Конопля К.М., 4-й Регент хору Раєвський Є.В., 5-й Прядка Є.Є. В 2-му ряду: 1-й Левченко А.Я., 2-й Опришко М.В., 3-й Левченко Я., 4-й Юрченко М., 5-й Кошман М. В 3-му ряду: 1-й Жук В., 4-й Коноплич М. В 4-му ряду: 1-й Головатий М.Л., 3-й Піць, 4-й Сич, 5-й Білокінь А. Жінки (зліва направо) 1-1 ряд: 1-а Кудря П. 2-га Грушевська К.П., 3-я Перлатова, 4-а Губар А. 2-й ряд: 1-а Губар М.І., 2-а Кудря М.З., 3-я Губар К.П. 4-а Логвин Г., 5-а Губар А.П., 6-а Кошман О., 7-а Заболотна.

Приговор Тройки УНКВД Киев
от 10.11.1938 г. о расстреле
Новосельский Юри
1898 г. р. Киев
1938 г.

КОМАНДАНТ КОУ НКВД
№ 2

Приговор Особой Тройки УНКВД по Киеву
от 1938 г. /протокол № 259 / на
Семин Григорий Семенович в БМ
Логвин Тамар Семин
приговорен к лишению
Семин Григорий Семенович
1938 г.

НАЧАЛЬНИК
ДЕПАРТАМЕНТА
КОУ НКВД
Киев

Приговор Тройки УНКВД
от 1937 г. о расстреле
Товстолкова
1937 г. в
/Шашков/

Постановление
1937 г.

КОМАНДАНТ НКВД УССР
КАПИТАН ГОУБЕЗОПАСОСТ

ВІЧНО МОЛОДІ

Молоді українські обличчя крізь роки пильно дивляться на нас, ніби запитуючи: «А чи Ви так же щиро любите Україну, як і ми?».

На світлині сторічної давнини кимось дбайливо підписані прізвища кожного учасника хору Бориспільської «Просвіти». Саме це дало унікальну можливість дослідити долі наших земляків. Найбільше інформації, на жаль, отримуємо з архівів радянського КДБ.

Перший ліворуч в першому ряду – *Марченко Василь Степанович, 1893 року народження, уродженець м. Борисполя, освіта – початкова, рахівник артилі кравців. Трійкою при УНКВС по Київській області 22 грудня 1937 року засуджений до розстрілу.*

З 1923 по 1933 рік Василь Марченко був священиком однієї з Бориспільських церков.

В довідці-характеристиці Бориспільської сільської ради, що знаходиться в матеріалах кримінальної справи записано:

Хор при Бориспільській «Просвіті», 1918 рік.

Серед учасників зліва направо: 1. Марченко В.С. (1-й в 1-му ряду), 3-й Конопля К.М., 4-й Регент хору Раєвський С.В., 5-й Прядка Є.Є. В 2-му ряду: 1-й Левченко А.Я., 2-й Опришко М.В., 3-й Левченко Я., 4-й Юрченко М., 5-й Кошман М. В 3-му ряду: 1-й Жук В., 4-й Коноплич М. В 4-му ряду: 1-й Головатий М.Л., 3-й Піць, 4-й Сич, 5-й Білокінь А. Жінки (зліва направо) 1-1 ряд: 1-а Кудря П. 2-га Грушевська К.П., 3-я Перлатова, 4-а Губар А. 2-й ряд: 1-а Губар М.І., 2-а Кудря М.З., 3-я Губар К.П. 4-а Логвин Г., 5-а Губар А.П., 6-а Кошман О., 7-а Заболотна.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

«СРСР

БОРИСПІЛЬСЬКА

СІЛЬРАДА

Бориспільського району

Київської області

13/XI. 1937 р.

ДОВІДКА-ХАРАКТЕРИСТИКА

Дана ця за громадянина села Борисполя

Марченка Василя Степановича. Рік

народження 1895 в тім, що він є селянином - середняком, з початку Революції став попом.

Приймав активну участь у повстанні проти Радянської Влади в Борисполі в 1920 році. Громадсько корисною працею не займається, має тісний зв'язок з націоналістами Петрусь, Котко та іншими. Весь час агітує проти міроприємств Радянської Влади, зокрема, веде контрреволюційну агітацію проти виборів до Верховної Ради. Заявляючи населенню про те, що нам потрібно обрати своїх людей, які будуть захищати наші українські націоналістичні інтереси і бути незалежними від Радянського Союзу, а мати спілку з Польщею та Німеччиною, тоді ми й знищимо Комуністів.

Голова сільради

(підпис) (Ситник)

Секретар

(підпис) (Седюк)» [7].

У Василя Марченка була дружина, син Микола, дочка Уляна. Але влада не могла пробачити нашому земляку ні активної участі в Бориспільській «Просвіті», ні виступу проти радянської влади в Борисполі в 1920 році. Знайшлися і односельці, які свідчили про його антирадянську діяльність. Обвинувальний вирок був коротким:

«По след. Делу №14622

ОБВИНТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ

По обвинению

гр. МАРЧЕНКА Василя Степановича,

1893 г. рожд., по ст. 54-10 УК УССР.

В Бориспольское РО НКВД поступили данные о том, что в с. Борисполе проживает поп в прошлом организатор восстаний против Советской власти МАРЧЕНКО Василий Степанович, который находясь в селе среди населения ведет контрреволюционную работу и проявляет террористические тенденции по отношению актива села.

На основании этих данных Марченко был привлечен к аресту. Произведенным по данному делу следствием установлено, что МАРЧЕНКО организатор восстания против Советской власти в 1920 г. сначала революции и по 1933 г. был попом украинской церкви, агитирует против существующего строя, лист дела № 3.

МАРЧЕНКО в дни Октябрьских торжеств критиковал праздник, смеялся над лозунгами и портретами вождей партии и правительства, высказываясь: «КОМУНИСТЫ ПОСЛЕДНИЙ ГОД ПРАЗДНУЮТ СВИЙ КАРНАВАЛ, 1938 г. ОТ НИХ НЕ ОСТАНЕТСЯ И ПРАХУ, ВСЕМУ БЫВАЕТ КОНЕЦ И ДЛЯ КОМУНИСТОВ ПОДХОДИТ КОНЕЦ ЦАРСТВОВАНИЮ» /лист дела № 16/.

В период подготовительной работы к выборам в Верховный Совет МАРЧЕНКО среди населения и в присутствии свидетеля КРАСНОПИРА высказывался: «СОВЕТСКАЯ ВЛАСТЬ ЧТО НЕ ПРЕДПРИНИМАЕТ, ЧТОБЫ ОБЕСПЕЧИТЬ ВЫБОРЫ В ПОЛЬЗУ КОММУНИСТОВ, ОДНАКО ЭТО ИМ НЕ УДАТСЯ, НАШИ ЛЮДИ НЕ СПЯТ КАК ВНУТРИ СТРАНЫ ТАК И ЗА ГРАНИЦЕЙ, ДЛЯ ЭТОГО ТОЛЬКО НАМ ВСЕМ НЕ НАДО СПАТЬ НАДО ОРГАНИЗОВАНО ДЕЙСТВОВАТЬ ЧТОБЫ ПРИ ВЫБОРАХ ПОПАЛИ ТОЛЬКО НАШИ ЛЮДИ, А ЭТУ СВОЛОЧЬ КОММУНИСТОВ ПРИШЛО ВРЕМЯ УНИЧТОЖИТЬ» /лист дела № 16/.

В отношении расстрелянных врагов народа, а особенно о Якире МАРЧЕНКО с сожалением при свидетеле КОРЕЦКОМ высказывался: «ЯКИР БЫЛ ХОРОШИЙ ПОЛКОВОДЕЦ, ЕГО ЛЮБИЛИ УКРАИНСКИЕ ВОЙСКА, ОН БЫ СУМЕЛ В СЛУЧАЕ ВОЙНЫ ОТСТОЯТЬ ПРАВА УКРАИНЫ И ОНА Б СТАЛА СВОБОДНОЙ, КОММУНИСТЫ ЭТО УЧЛИ СДЕЛАЛИ ЕГО ВРАГОМ НАРОДА И РАССТРЕЛЯЛИ» /лист дела № 16/.

Обвиняемый МАРЧЕНКО а предъявленном ему обвинении виновным себя не признал /лист дела №10/.

На основании вышеизложенного ПОЛАГАЛ-БЫ:

Следственное дело № 14622 по обвинению МАРЧЕНКА Василия Степановича, 1893 г. рожд. Грамотного, женатого, украинца, подданства УССР, бывш. служителя религиозного культа, направить на рассмотрение ТРОЙКИ КОУ НКВД УССР.

Справка: Арестованный МАРЧЕНКО В.С. содержится под стражей в Киевской тюрьме и с сего числа перечислен за ТРОЙКОЙ КОУ НКВД. Вещдоков по делу нет.

ПОМ. УПОЛНОМОЧЕННЫЙ подпись (КАЗЧУК)

«УТВЕРЖДАЮ» НАЧ. БОРИСПОЛЬСКОГО РО НКВД
СТ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ (ЛАПИН)» [7].

Ще коротшим був вирок:

«ВЫПИСКА ИЗ ПРОТОКОЛА № 132

**Заседания Тройки при Киевском Облуправлении НКВД УССР
от «22» Декабря 1937 г.**

СЛУШАЛИ

ПОСТАНОВИЛИ

Дело № 14622 Бориспольского РО МАРЧЕНКО
НКВД по обвинению МАРЧЕНКА Василия Степановича
Василия Степановича, 1893 г. р., урож. РАССТРЕЛЯТЬ
и жит. м.Борисполя, Киевской обл., Лично принадлежащее ему иму-
украинца. В прошлом организатор шествова КОНФИСКОВАТЬ
восстания против Соввласти, бывш.
Священник.

Обвиняется в том, что среди населения проводил к-р деятельность, распространяя провокационные слухи о неизбежной гибели Соввласти. Проводил подрывную работу против выборов в Верховный Совет, призывая население организовано действовать, с целью продвижения в Верховный Совет людей, враждебных Соввласти. Выражал сожаление по поводу расстрела врага народа Якира.

Верно: Секретарь Тройки (АЛЬТЗИЦЕР)» [7].
В кримінальній справі знаходиться і акт про виконання вироку:

«ВЫПИСКА ИЗ АКТА

Постановление Тройки УК НКВД Киевской области от 22/ХІІ 1937 г. о расстреле МАРЧЕНКО Василия Степановича приведено в исполнение «25» декабря 1937 г. в 24 часа.

КОМЕНДАНТ НКВД УССР
КАПИТАН ГОСВВЗВОДА (ШАШКОВ)» [7].

Місце поховання Василя Марченка невідоме. Його реабілітовано по-смертно за заявою сина в 1989 році:

«УТВЕРЖДАЮ
Прокурор Киевской области
Государственный советник юстиции
3-го класса Ю.А. Антоненко
«03» апреля 1989 года

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

в отношении Марченка Василия Степановича
по материалам уголовного дела (арх. № 42722)

Фамилия, имя, отчество *Марченко Василий Степанович*

Дата и год рождения *1893 год*

Место рождения *г. Борисполь Киевской области*

Сведения о партийности (в том числе № партийного билета)
безпартийный

Место работы и должность до ареста *счетовод*

Место жительства до ареста *г. Борисполь Киевской области*

Данные о родственниках *сын, Марченко Николай Васильевич 1931 года рождения, уроженец г. Борисполя Киевской области, работает грузчиком аэропорта, проживает в Борисполе Киевской области по улице Шевченко, 55*

Дата ареста, предъявлявшееся обвинение, когда и каким несудебным органом было вынесено решение по делу *арестован Бориспольским РО НКВД УССР 15.11.37 года по обвинению в совершении преступления, предусмотренного ст. 54-10 УК УССР.*

Согласно выписке из протокола заседания Тройки при КОУ НКВС УССР от 22.12.37 г. Марченко В.С. «среди населения проводил к-р деятельность, распространяя слухи о неизбежности гибели Соввласти. Вел подрывную работу против выборов в Верховный Совет, призывая население организованно действовать, с целью продвижения в Верховный Совет людей, враждебных Соввласти. Выражал сожаление по поводу расстрела врага народа Якира.

В соответствии с указанным решением Тройки Марченко В.С. 28.12.37 г. расстрелян. Марченко Василий Степанович подпадает под действие ст. 1 Указа Президиума Верховного Совета СССР от 16 января 1989 года «О дополнительных мерах по восстановлению справедливости в отношении жертв репрессий, имевших место в период 30–40 и начала 50-х годов.

Старший помощник прокурора
Киевской области по надзору
За следствием в органах госбезопасности
Советник юстиции

подпись *И.Ф. Ленчевский*

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Начальник Следственного отделения
Правления КГБ Украинской ССР
по Киеву и Киевской области
подполковник
«03» апреля 1989 года» [8].

А.Ф. Береза

Головатий
Максим Леонтьевич.

В четвертому ряду першої ліворуч – Головатий Максим Леонтьович, 1899 року народження, уроженець м. Борисполя, освіта початкова, активний учасник антибільшовицького руху на Бориспільщині в 1920–21 роках. Це батько Героя Радянського Союзу Головатого Юрія Максимовича. З 1934 року Максим Головатий проживав в с. Ставище Київської області, працював інспектором райфінвідділу. В довідці Бориспільської сільради, що знаходиться в матеріалах кримінальної справи, зазначалось:

«БОРИСПОЛЬСЬКА
СІЛЬРАДА
Бориспольського р-ну
Київської області
24 серпня 1938 р.

ДОВІДКА ХАРАКТЕРИСТИКА

Видана за громадянина м. Борисполя Головатого Максима Левковича в тім, 1899 року народження по соцстану бідняк, мати його одружилась за гром. м. Борисполя лівшиця який мав таке майно: будинок, сарай після смерті її чоловіка його мати Головата відкрила заїзний двір (постоянку), і за невиконання державних податків майно її продано в 1931 році. Сам Головатий Максим приймав участь у бандах Бориспольського району. З Борисполя вибув приблизно в 1921 році й з того часу в Борисполь не повертався.

Голова сільради
За секретаря

(підпис) (Ситник)
(підпис) (Борисенко)» [8].

Особливою нарадою при НКВС СРСР 15 жовтня 1938 року Максим Головатий засуджений до 8 років позбавлення волі. З радянських концтаборів він не повернувся, реабілітований в 1958 році. Основне звинувачення, що висувалось Максиму Головатому, - «участь в українській націоналістичній повстанській організації», яка ставила за мету повалення більшовицької влади в Україні.

«ОБВИНИТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ»

По обвинению:

ГОЛОВАТОГО Максима Леонтьевича
ПАЛАНСКОГО Степана Григорьевича
ЯНОВСКОГО Карпа Дмитриевича
ГУРСКОГО Ивана Яковлевича
ЗАЙЦА Семена Григорьевича
по ст. ст. 54-2, 54-10, и 54-11 УК УССР

Ставищанским Райотделом НКВД вскрыта и ликвидирована украинская националистическая контрреволюционно-повстанческая организация, которая была заложена бывшим офицером царской армии и участником восстания против Красной армии в 1920 году ЗОЛОТАРЕВЫМ Михаилом – бывшим зав. Отделения Генгонского Свеклосовхоза и активным петлюровцем, учителем ГУРТОВЕНКО Николаем (оба осуждены в 1938 году).

В селах Ставищинского района были заложены повстанческие группы, которые проводили большую националистическую работу по подготовке к восстанию против Советской власти с целью свержения таковой в момент войны.

Восстание намечалось в период войны Польши и Германии против Советского Союза. Кроме того участники этой организации проводили большую подрывную работу в народном хозяйстве.

По данному делу, как активные участники украинской контрреволюционно-повстанческой организации проходят житель м. Ставище, того же района: ГОЛОВАТЫЙ Максим Леонтьевич, ПАЛАНСКИЙ Степан Григорьевич, ЯНОВСКИЙ Карп Дмитриевич, ГУРСКИЙ Иван Яковлевич и ЗАЯЦ Семен Григорьевич.

Контрреволюционная повстанческая организация ставила своей задачей – свержение существующего Советского строя и отторжения Украины от СССР путем поднятия восстания в тылу Красной в период объявления войны.

В мирное время контрреволюционно-повстанческая организация проводила подрывную антисоветскую работу, направленную на развал труддисциплины в колхозе, распространяла провокационные слухи о близости войны и поражении в ней СССР, проводила среди колхозников антисоветскую агитацию, направленную на дискредитацию Советской власти и срыв ее мероприятий на селе, занималась вовлечением в организацию новых лиц и готовила их к вооруженному восстанию.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

По настоящему делу ОБВИНЯЕТСЯ:

ГОЛОВАТЫЙ Максим Леонтьевич 1899 года рождения, уроженец м. Борисполь, житель м. Ставище Киевской области, украинец, гр. СССР, беспартийный, в 1921 г. состоял кандидатом в члены ВКП (б), исключен за пассивность и отрыв от парторганизации – из крестьян-бедняков, до ареста служил инспектором в Бориспольском районе, в том, что он:

а) Является участником украинской националистической повстанческой организации, вовлечен в таковую в Марте мес. 1937 года ЯНОВСКИМ Карпом Дмитриевичем (арестован). Как участник организации был готов к восстанию против Советской власти в период войны фашистских стран против СССР /л.д. 60/.

б) По заданию ЯНОВСКОГО вовлек в организацию новых лиц – СЕРАФИМОВИЧА Устина Андреевича (разыскивается), ГУРСКОГО Ивана Яковлевича (арестован) и ЯЦЕНКА Якова Иванова (разыскивается) /л.д.61/.

в) Среди служащих финотдела распространял провокационные слухи о том, что фашистские страны скоро нападут на Советский Союз и последний будет разгромлен, а Советская власть будет уничтожена. – Там-же высказывал сожаление по поводу разоблачения врагов народа – ТУХАЧЕВСКОГО и других, заявляя, что они хотели сделать для народа много хорошего /л. д. 64/.

ГОЛОВАТЫЙ Максим в предъявленном ему обвинении – ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ. Изобличается показаниями и очными ставками соучастников организации ВИННИЦКИМ Афанасием (осужден), ПАЛАНСКИМ Степаном (арестован) и свидетельскими показаниями БАСИНСКОГО Тадеуша, МАХАРИНСКОГО Григория и НАДОБЕНКО Ивана /л.д. 57; 70; 100; 101; 102/> [9].

Кошман Матвій.

Його син Головатий Юрій Максимович гідно воював на фронтах Другої світової війни і в 1943 році став Героєм Радянського Союзу, а в 1944 року він загинув. Його ім'я присвоєно Бориспільській школі № 1.

В другому ряду перший праворуч – Кошман Матвій, уродженець м. Борисполя. Він створив прекрасний ансамбль бандуристів, який успішно виступав не тільки в Борисполі та навколишніх селах, а й гастролював по Україні.

Родину Кошманів за антирадянську пропаганду жорстоко переслідувала московсько-більшовицька влада:

КОШМАН Іван Якович, 1888 року народження, м. Бориспіль, українець, малописьменний. Проживав у м. Бориспіль, тимчасово не працював. Трійкою при УНКВС по Київській області 27 серпня 1937 року засуджений до 10 років позбавлення волі. Реабілітований у 1989 році.

КОШМАН Омелян Герасимович, 1880 року народження, м. Бориспіль, українець, освіта початкова. Проживав у м. Бориспіль, селянин-одноосібник. Трійкою при Колегії ДПУ УСРР 10 березня 1930 року засуджений до розстрілу. Реабілітований у 1989 році [16].

В другому ряду – другий ліворуч – *Опришко Микола Васильович, один з найбільш активних просвітян. Згодом він детально опанує гру на бандурі і напише підручник гри на бандурі.* Його школа гри була написана для бандури з діатонічними басами, а права рука жила у грі всі п'ять пальців. Це відповідало бандурі Київського типу, які випускала в той час Чернігівська фабрика музичних інструментів. Рукопис підручника Опришко датований 1941 роком. За цим посібником бандуристи навчаються і досі. В 1918 році Опришко М.В. викладав в Бориспільській українській гімназії імені Павла Чубинського і був членом педагогічної ради гімназії.

Опришко Микола Васильович.

Народився Микола Опришко 6 жовтня 1898 у с. Рогозові Бориспільського району в родині місцевого священика, де в особливій пошані були народні традиції і звичаї. Навчався у Полтавській духовній семінарії, яку не вдалося закінчити через раптову смерть батька 1915 року. Юнак змушений був повернутися додому і влаштуватися учителем у школі. Одночасно був першим помічником керівника співочого гуртка Сергія Раєвського, сина відомого в Борисполі священика. Він так захопився народною піснею, що сам почав записувати народні перлини. Згодом переїхав до Києва, де вчителював і керував гуртком бандуристів палацу культури харчовиків. Відчувши брак необхідної професійної освіти, 1923 року вступив до Музично – драматичного інституту ім. М.В.Лисенка на диригентсько – хормейстерський факультет.

Як зазначає місцевий краєзнавець Андрій Зиль, після закінчення інституту його запросили до першої української капели кобзарів, одного з визначних українських музичних колективів, концертні подорожі якого мали великий успіх. У їх репертуарі було близько двохсот дум, історичних та чумацьких пі-

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

сень. Цей колектив був незвичайним пропагандистом народного мистецтва. Йому вдалося виступати по всій Україні, Поволжі, Сибіру, Далекому Сході, Грузії, Ленінграді, Москві. Кожен виступ капели бандуристів починався із вступної лекції одного з кобзарів, який розповідав про історію кобзарства на Україні.

У квітні 1930 року Микола Опришко став художнім керівником капели. Він збагатив репертуар колективу творами М.Лисенка, М.Леонтовича, К.Богуславського, В.Верховинця, а також власними обробками народних пісень для бандури.

У Чорнухинському літературно-меморіальному музеї Г.С.Сковороди можна побачити афішу 1932 року Всеукраїнського державного театру Червоної Армії, на якій зазначено гастрольні подорожі «ТЕКАНС» – так називався Театрально-концертний ансамбль червоноармійської пісні, музики, танку. Відповідальний та мистецький керівник – Микола Опришко. Концертна програма складалася безпосередньо з виступу ансамблю, солістів, балетних номерів, художнього читання, виконувалися бойові пісні, пісні Червоної Армії, пародії та побутові пісні, кращі зразки класичної спадщини.

Андрій Зиль досить детально дослідив життя і творчість нашого земляка і писав:

«У зв'язку з реорганізацією кобзарського мистецтва у березні 1935 року київська капела об'єдналася з полтавською. Того ж року Микола Опришко став керівником новоствореного ансамблю бандуристів Українського радіокомітету. А вже у травні слухачі вперше познайомилися з виступом цього колективу з шести чоловік, який своєю майстерністю швидко набув популярності у слухачів України. Вже наступного 1936 року ансамбль взяв участь у Всесоюзному радіофестивалі. За майстерне виконання програми журі преміювало колектив поїздкою до Москви. Бандуристи обслуговували військові частини, виступали перед трудовими колективами ряду областей України, брали участь у різних політичних кампаніях. За цей час колектив виріс до 25 чоловік. Окрім бандуристів, у нього влилися окремі солісти – співаки. У репертуарі нараховувалося понад 250 українських пісень.

У цьому колективі на повну силу розцвів його талант як організатора, композитора й співака. Він значно збільшив ансамбль, поповнивши інструментальну групу з бандур скрипками, сопілками, цимбалами, контрабасами. Це була своєрідна модель майбутнього оркестру народних інструментів. Колектив два-три рази на тиждень виступав по радіо з новими програмами. У передвоєнні роки ансамбль під його керівництвом дав понад тисячу концертів по радіо.

Творча праця керівником ансамблю бандуристів Українського радіо-

комітету, викладання класу бандури у Київській державній консерваторії, музичному училищі, Будинку народної творчості і численних самодіяльних гуртках дали можливість накопити великий практичний досвід, освоїти багатий репертуар, який митець безупинно експериментував, перевіряв й утверджував на практиці кращі принципи кобзарського мистецтва. Свій багатий досвід і педагогічну практику йому вдалося викласти у підручнику з назвою «Школа гри на бандурі», якого в Україні не було. У передмові до видання музикознавець М.М.Гордійчук писав: «Будучи прекрасним знавцем хорової фактури і технічних виразових можливостей інструмента, він створив на основі народних мелодій значну кількість творів для різного складу хорових колективів з супроводом бандури. Особливої чудової обробки набула його чудова обробка «Ой попливи, утко», яку сміливо можна вважати класичним зразком творчості такого типу».

Але видати підручник йому не вдалося. Почалася війна. Зважаючи на становище, яке посідав у мистецтві, Микола Опришко міг евакуюватися на схід і продовжувати заняття улюбленою справою, але він пішов на фронт захищати рідну землю і загинув у бою під Чорнухами 21 вересня 1941 року. Його рукопис 26 років пролежав у фондах Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім.М.Т.Рильського НАН України, поки на нього натрапив колишній учень Миколи Опришка Андрій Омельченко. Належно оцінивши знайдений скарб, він видав його окремою книгою в 1967 році. Тринадцятий тираж миттю розлетівся серед любителів кобзарського мистецтва. Вже наступного 1968 року, другий учень Миколи Опришка, Яків Прилипка,

у рецензії «Скарб, повернутий народом», надрукованій у п'ятій книзі журналу «Народна творчість та етнографія» писав про необхідність другого видання підручника «Школа гри на бандурі» і наголошував: «Спадщина талановитого митця повинна служити на радість людям, для яких він творив і за яких віддав життя» [1].

В другому ряду на світлині перший ліворуч – Левченко Андрій Якович, 1892 року народження, уродженець м.Борисполя, освіта середня, агроном Бориспільського райземвідділу. Трійкою при УНКВС по Київській області 28 квітня 1938 року засуджений до розстрілу за

Левченко Андрій Якович.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

участь у Бориспільському антибільшовицькому повстанні 1920 року та антиукраїнську пропаганду.

В довідці Бориспільської сільради, що знаходиться в матеріалах його кримінальної справи зазначалось:

**«БОРИСПОЛЬСЬКА
СІЛЬРАДА
Бориспольського району
Київської області
16/II 1937 р.**

ДОВІДКА ХАРАКТЕРИСТИКА

Дана ця за Левченка Андрія Яковича в тім що він народився в с. Борисполі сім'ї кулака батько його мав 22 десятини землі 3 коней 2 корови, крім цього батько займався торгівлею м'яса. Сам Андрій Левченко після революції мав 5 десятин землі. Але сільським господарством не займався, а був весь час службовцем агрономом. В громадському житті села ніякої участі не приймав.

Голова Сільради
За секретара

(підпис) (Ситник).
(підпис) (Борисенко)» [10].

«ОБВИНТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ По следственному делу №16511

По обвинению:

ЛЕВЧЕНКО Андрея Яковлевича

в преступлениях предусмотренных ст.ст. 54-2,54-11 УК УССР.

Бориспольским РО НКЗД вскрыто и ликвидировано к/р. повстанческая организация создана в 1936 г. украинским националистом бывшим денкинским офицером ЛЕМЕНЧУКОМ Дмитрием Григорьевичем.

По показаниям участника этой организации Пилипейко Кирилла Андреевича изобличается в активной к/р. повстанческой деятельности и в принадлежности к организации – ЛЕВЧЕНКО Андрей Яковлевич на основании этого он был арестован.

В процессе следствия установлено, что ЛЕВЧЕНКО в прошлом активный петлюровец украинский националист на протяжении ряда лет проводил к/р националистическую работу.

На основании изложенного ОБВИНЯЕТСЯ:

ЛЕВЧЕНКО Андрей Яковлевич 1892 г. рождения уроженец и житель м. Борисполь, украинец гражданства СССР, беспартийный, кулак в 1918 г. Служил в Петлюры в должности кассира при центральной раде в 1934 г. Был осужден к 1 году принудработ за вредительство в колхозе.

Является активным участником к/р повстанческой организации в которую был завербован в 1937 г. кулаком ПИЛИПЕЙКОМ К.С.

Проводил к/р вредительскую работу в сельском хозяйстве. Как плановик РЗО с вредительской целью проводил планирование в колхозах посевных площадей.

Клеветничал на Сов. Правительство, проводил к/р агитацию по вопросу Сталинской Конституции.

ЛЕВЧЕНКО виновным себя признал в принадлежности к к/р повстанческой организации» [10].

**«ВЫПИСКА ИЗ ПРОТОКОЛА № 229
Заседания Тройки УНКВД Киевской Области**

От 28.04-1938 года.

СЛУШАЛИ:

ПОСТАНОВИЛИ:

31. Дело № 16511, Переяславской ЛЕВЧЕНКО Андрей Яковлевич –
Опергруппы /Бориспольского РО РАССТРЕЛЯТЬ.
НКВД/ по обвинению: Лично принадлежащее

ЛЕВЧЕНКО Андрей Яковлевич. имущество – КОНФИСКОВАТЬ.
1892 г.р. урож. и жит. м. Борисполя,
Киев.области, украинец, кулак, слу-
жил в петлюровской армии, был в
должности кассира при центральной
раде, судимый.

С подлинным верно:

Секретарь Тройки УНКВД
Киевской Области

АЛЬТЗИЦЕР» [10].

Вирок виконано 20 травня 1938 року, про що склали відповідний акт.

«ВЫПИСКА ИЗ АКТА

Приговор Тройки УНКВД Киевской области, прот. № 234

От 10 мая 1938г. над осужденным к расстрелу Левченко Андрей Яковле-
вич 1892 г. рождения приведен в пополнение 20 мая 1938 г. в 23 часов.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

КОМЕНДАНТ НКВД

(подпись)

Управление НКВД

Комендатура №2

Киевской области» [10]

Місце поховання Андрія Левченка невідоме. Він реабілітований у 1963 році.

Левченко Яків.

В другому ряду на світліні третій зліва – брат Левченка Андрія – Левченко Яків.

Перша ліворуч на світліні в першому ряду – Кудря Пелагея, уродженка м. Борисполя, одна з найактивніших учасниць хору, заспівувачка пісень, п'ятнадцять років була прикута до ліжка. На схилі літ вона часто згадувала просвітянський хор і тихо співала «Ще не вмерла Україна».

На світліні багато жінок з родини Губарів: Губар А, Губар М.І., Губар К.П., Губар А.П. Про життя цих берегинь мало відомостей.

ГУБАР Григорій Іванович, 1889 року народження, м. Бориспіль, українець, освіта початкова. Проживав у м. Бориспіль, тимчасово не працював. Постановою Особливої Наради при Колегії ДПУ УСРР 17 березня 1930 року виселений на 3 роки за межі України. Реабілітований у 1989 році [16].

В другому ряду на світліні четверта - активна хористка Логвин Г. Її родину більшовики знищили майже всю:

ЛОГВИН Григорій Степанович, 1891 року народження, м. Бориспіль, українець, освіта початкова. Проживав у м. Бориспіль, тимчасово не працював. Трійкою при УНКВС по Київській області 27 червня 1937 року засуджений до 10 років позбавлення волі. З радянських концтаборів не повернувся. Реабілітований у 1989 році.

ЛОГВИН Микола Павлович, 1901 року народження, м. Бориспіль, українець, освіта початкова. Проживав у м. Бориспіль, селянин-одноосібник. Особливою Народою при

Кудря Пелагея.

Колегії ДПУ УСРР 5 березня 1930 року виселений на 3 роки за межі України. З радянських концтаборів не повернувся. Реабілітований у 1989 році.

ЛОГВИН Пантелей Семенович, 1889 року народження, м.Бориспіль, українець, освіта початкова. Проживав у м. Києві, охоронник облторгу. Трійкою при УНКВС по Київській області 5 вересня 1938 року засуджений до розстрілу. Вирок виконано 7 вересня 1938 року. Місце поховання невідомо. Реабілітований у 1989 році.

Логвин Г.

ЛОГВИН Хома Степанович, 1875 року народження, м.Бориспіль, українець, освіта початкова. Проживав

у м.Бориспіль, тимчасово не працював. Трійкою при УНКВС по Київській області 29 грудня 1937 року засуджений до розстрілу. Вирок виконано 8 січня 1938 року. Місце поховання невідомо. Реабілітований у 1959 році [16].

ЛОГВИН Пилип Семенович, Логвин Василь Семенович, Логвин Іван Семенович були розстріляні або заслані в концтабори, з яких вони на Батьківщину не повернулись.

Третій в четвертому ряду – ПІЦ Тимофій Кирилович, 1883 року народження, з селян, селянин села Борисполя. З початковою освітою, безпартійний, до 1914 року служив приймачем вантажів на пристані в м.Одеса. До 1920 року був в полоні. З 1920 року в м.Борисполі займався хліборобством. Під судом та слідством не був.

Піц Тимофій.

Його син, ПІЦ Павло Тимофійович, 1914 року народження, м.Бориспіль, українець, освіта вища, який проживав у м.Бориспіль, був бібліотекарем районної бібліотеки. Київським обласним судом 10 квітня 1937 року засуджений до 4 років позбавлення волі. Реабілітований у 1990 році.

П'ятий в четвертому ряду Антін Білокінь, йому дивом вдалось вижити, але репресивна радянська машина знищила багатьох із його славної родини:

БІЛОКІНЬ Володимир Федотович, 1870 року народження, м.Бориспіль, українець, малописьменний. Проживав у м.Бориспіль, тимчасово не працював. Трійкою при УНКВС по Київській області 22 грудня 1937 року засуджений до розстрілу. Вирок виконано 28 грудня 1937 року. Місце поховання невідомо. Реабілітований у 1989 році.

БІЛОКІНЬ Павло Володимирович, 1903 року народження, м. Бориспіль, українець, освіта початкова. Проживав у м.Бориспіль, тимчасово не працював. Новосибірським обласним судом 1 квітня 1942 року засуджений до 10 років позбавлення волі. Реабілітований у 1966 році [16].

Дані решти учасників хору поки що дослідити не вдалося, але з цієї світлини завжди будуть дивитись на нас вічно молоді бориспільські просвітяни, що через все своє коротке життя гордо пронесли в серці велику любов до України.

Трагічно склалась доля організатора і першого керівника Бориспільської «Просвіти» Миколи Вісаріоновича Кириченка. Він народився в 1893 році в Борисполі в сім'ї медиків. Як і батько, здобув медичну освіту і став завідуючим Бориспільським туберкульозним диспансером. Батьки виховали сина справжнім українцем, якому завжди боліла доля українського народу.

З квітня 1917 року Микола Кириченко разом зі своїми друзями створює в Борисполі «Просвіту», реєструє її в своєму будинку за адресою: м. Бориспіль, вул. Советська, будинок № 31 і два роки очолює цю організацію. Згодом стає членом Співки Визволення України.

Миколу Кириченка за активну проукраїнську позицію арештували 25 жовтня 1937 року, а 28 жовтня «трійка» НКВД за «внедрение националь- стических идей» винесла йому смертний вирок: «Розстрілять!»

Подасмо повністю матеріали кримінальної справи мовою оригіналу.

«ПОСТАНОВЛЕНИЕ

Борисполь 25/X 1937 г. я, Оперуполномоченный Бориспольского РО НКВД УССР ЛАПИН посмотрел материалы по обвинению гр. КИРИЧЕНКО Николай Висарионович 1893 г. рождения, уроженец и житель м. Борисполя в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 54-10 УССР, выразившихся в том, что он враждебно настроен против существующего строя, высказывал недовольство против мероприятий Партии и Соввласти.

Что (привести мотивы избрания меры пресечения).

Нахождение КИРИЧЕНКА на свободе может отразится на ходе следствия.

На основании изложенного и руководствуясь ст.ст. 143, 145 и КП УССР,

ПОСТАНОВИЛ:

Выбрать мерой пресечения во избежание способов уклонения от суда следствия по отношению к обвиняемому КИРИЧЕНКО избрать содержание под стражей в Киевской тюрьме.

Настоящее постановление представить

Бориспольскому Рай-Прокурору

Опер. Уполномоченный

Согласен:

Утверждаю:

(Лапин)

Начальник

Начальник»

Обкладинка кримінальної справи Кириченка Миколи Вісаріоновича.

По делу № _____

«ПОСТАНОВЛЕНИЕ»

Гор. Борисполь 25/Х 1937 г. я, уполномоченный Бориспольского РО НКВД УССР ЛАПИН посмотрев материалы о преступной деятельности гр. КИРИЧЕНКО Николай Виссарионович 1893 г. рождения, уроженец и житель м. Борисполя.

Обвинявшийся в том, что он враждебно настроен против существующего строя, высказывал недовольство против мероприятий Партии и Соввласти.

Рассматривая в совершении обвиняемым КИРИЧЕНКО Николая Виссарионовича.

Признаки преступлений, предусмотренных ст. ст. 54-10 УК УССР.

ПОСТАНОВИЛ:

На основании ст. ст. 93 п. 2 и 108 УПК УССР начать по настоящему делу производство предварительного следствия.

Копию настоящего постановления направить Бориспольскому Рай-Прокурору.

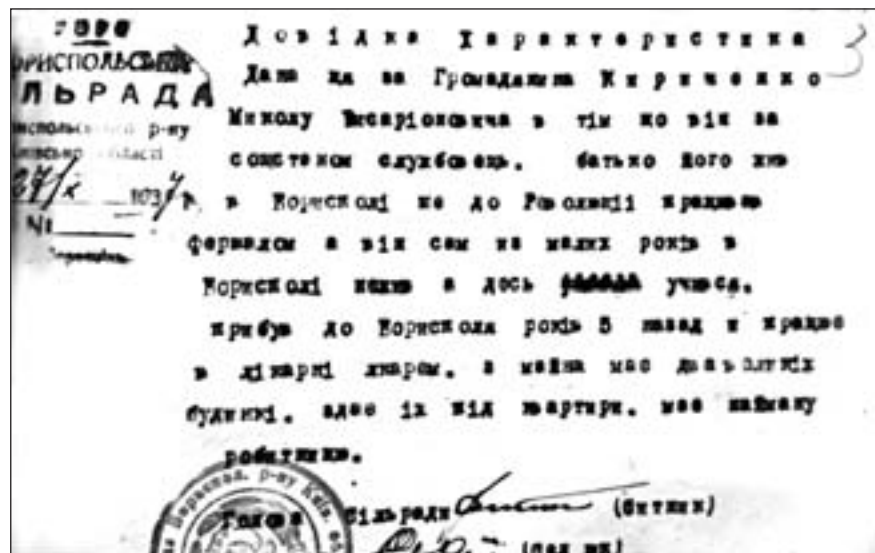
Уполномоченный

Согласен: Начальник

(Лапин)

Утверждаю: Начальник

(Лапин)»

Довідка-характеристика Бориспільської сільської ради на Кириченка Миколи Вісаріоновича.

«ДОВІДКА ХАРАКТЕРИСТИКА»

БОРИСПІЛЬСЬКА

СІЛЬРАДА

Бориспільського р-ну

Киевської області

27/Х 1937 р.

Дана ця за Громадянина Кириченко Миколу Висаріоновича в тім, що він за соцстаном службовець, батько його жив в Борисполі ще до Революції працював фельшаром а він сам із малих років в Борисполі не жив, а десь учився. Прибув до Борисполя років 5 назад і працює в лікарні лікарем. З майна має два великих будинки. Здає їх під квартири. Має найману робітницю.

Голова Сільради

підпис (Ситник)»

«ПОСТАНОВЛЕНИЕ»

1937 г. Октября 25 дня. Прокурор Бориспольского р-на Якубович сего числа рассмотрел следдело Бориспольского РО НКВД по обвинению жителя м. Борисполя Кириченко Николая Виссарионовича, 1893 г. рождения, с высшим образованием, доктор, украинец подданстваа УРСР, каковой обвиняется в том, что был враждебно настроен к существующему строю, высказывал недовольство против мероприятий партии и Соввласти на селе, т.е. в преступлении предусмотренном ст. 54-10 УК УССР.

Имея ввиду, что нахождение Кириченко на свободе может отразится на ходе суда и следствия, а посему и на основании ст. 156 УПК.

ПОСТАНОВИЛ:

Мерой пресечения против обвиняемого Кириченко Николая Виссарионовича избрать содержание под стражей в Киевской тюрьме с зачислением за Бориспольским Рай-отделом НКВД.

РАЙ-ПРОКУРОР

(ЯКУБОВИЧ)

подпись.»

«УССР
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
Управление государственной безопасности
ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

1937 г. октября мес. 27 дня. Я, сотрудник РО НКВД Бондественский допросил в качестве обвиняемого

Фамилия *Кириченко*
Имя и отчество *Николай Виссарионович*
Дата рождения *1893*
Место рождения *с. Борисполь*
Место жительства *с. Борисполь*
Гражданство (подданство) *Украинец*
Паспорт выдан *Бориспольским ВРМ*
Род занятий *врач Бориспольской больницы*
Социальное происхождение *из мещан*
Социальное положение (род занятий и имущественное положение)
До революции
После революции
Состав семьи *мать*
Показания обвиняемого (свидетеля) Кириченка Николая Виссарионовича.

27 октября 1937 г.

Вопрос: Скажите обвиняемый Кириченко ваше социально-имущественное положение?

Ответ: Я врач работаю в м.Борисполе, где имею собственный дом и усадьбу, а второй дом занимает моя сестра.

Вопрос: Скажите, в каком году и в качестве кого вы работали в ВУАН и какая была вскрыта контрреволюционная организация там, какое вы принимали участие в этой организации?

Ответ: С 1924 года по 1929 год я работал в медсекции в качестве одного из секретарей ВУАН. При мне была открыта в ВУАН контрреволюционная организация «СВУ», которой руководил академик или даже вице-президент Академии Наук Ефремов.

Вопрос: На работу в медсекцию на секретаря меня рекомендовал ассистент Эльберг и Барбэр?

Вопрос: Как вы и при каких обстоятельствах познакомились с Ефремовым?

Ответ: В 1927 г. в июне месяце по случаю смерти академика Виногра-

Постанова про обрання запобіжного заходу Кириченку Миколі Вісаріоновичу.

«Печать
Борисполь НКВД
лист № _____
к делу № _____

УССР

АНКЕТА АРЕСТОВАНОВОГО

Фамилия *Кириченко*
Имя и отчество *Николай Виссарионович*
Дата рождения: *число «1» месяц октябрь год 1893*
Место рождения *с. Борисполь*
Место жительства (адрес) *с. Борисполь*
Профессия и специальность *врач*
Место службы и должность или род занятий *Борисполь Тубдиспансер*
Паспорт выдан *Борисполь РОМ*
Социальное происхождение *из служащих*
Материальное положение
До революции *студент*
После революции *из служащих*
Образование (общее и специальное) *имеется»*

дова я в числе других зашли к Ефремову договориться насчет похорон и здесь я познакомился.

Вопрос: Кого еще вы знаете из работников академии, которые по делу СВУ были арестованы. Назовите их фамилии?

Ответ: Професор Мерняковский, Академик Корчак-Чернуркив председатель медсекции, где я был секретарем и ряд других.

Вопрос: Скажите, состояли ли вы членом СВУ?

Ответ: Да, я состоял членом СВУ, но при вскрытии этой организации органами ГПУ я не был привлечен к ответственности и меня никто по данному делу не вызывал, а я все время это скрывал до сегодняшнего дня, до допроса.

Вопрос: Скажите, какую вы контрревол. работу проводили после вскрытия этой организации, оставаясь на свободе?

Ответ: Никакой я работы не проводил, когда распалась эта организация так как порвались связи.

Вопрос: Когда и какой контрреволюционной организацией вы руководили в м. Борисполе?

Ответ: Я руководил «Просвитой» в м. Борисполе в 1917–1919 гг. и организация помещалась в моем доме.

Вопрос: Скажите, что же это была за организация и какую она преследовала цель?

Ответ: На указаную мною организацию «Просвита» с Киева от руководства передавалась литература, чтоб мы ее распространяли. Оказалось, что эта организация с националистическим уклоном. Тогда на Украине был Петлюра.

Вопрос: Скажите, принимали вы на дом больных для лечения, брав с больных деньги, когда у больных не было денег вы отказывались лечить их и проводили эту работу за счет рабочих часов в диспансере?

Ответ: Больных принимал на дому у себя, деньги с них брал таксы у меня не было и не за счет рабочих часов в диспансере я работал на дому.

Вопрос: Скажите, признаете ли вы себя виновным в предоставленном обвинении и о чем жалеете?

Ответ: Виновным признаю себя в том, что придерживался националистических взглядов (шовинизма), в том что, позволил себя втянуть в контрреволюционную организацию СВУ и был членом СВУ.

Больше показаний ничего не имею. Протокол мне прочитан и записан с моих слов верно в чем и расписываюсь.

Подпись

Допросил

(Кириченко)

(подпись)»

«УССР
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
Управление государственной безопасности
ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

1937 г. октября мес. 26 дня. Я, сотрудник РО НКВД Бондественский допросил в качестве свидетеля.

Фамилия *Луценко*

Имя и отчество *Алексей Нестерович*

Дата рождения *1900*

Место рождения *с. Борисполь*

Местожительство *с. Борисполь*

Гражданство (підданство) *Украинец*

Паспорт выдан *Бориспольским ВРМ*

Род занятий *служащий*

Социальное происхождение *из крестьян*

Социальное положение (род занятий и имущественное положение)

До революции *из крестьян*

После революции *служащий*

Состав семьи *3 человека*

Показания обвиняемого (свидетеля) Луценка Алексея Нестеровича
26 октября 1937 г.

Будучи предупрежден по 89 ст. УССР по существу дела показал:

Вопрос: Что вам известно о Кириченко Николае Виссарионовиче?

Ответ: Знаю Кириченка Николая, работает врачом, из мещан имеет два дома в м. Борисполе, был добровольцем Петлюры, украинец-националист.

Кириченко антисоветски настроен, против всех мероприятий Советской власти он высказывается:

«Как бы Советская власть не кричала о своих достижениях, а в селе ее ненавидят, особенно крестьянство, которое порабощено этими колхозами и недовольное крестьянство во время войны с СССР пойдет против правительства, так как в этот момент антисоветские силы в тылу сыграют большую роль.

Кириченко работая в Борисполе врачом, больных лечит на квартирах, за что незаконно берет деньги, и по вызову к больному на дом требует сначала уплаты денег ему, т. е. просто вымагая с народа взятки. О процессе врагов народа Зиновьева, Тухачевского, Якира, Каменева Кириченко с сожалением о них отзывался говоря:

«Зиновьев, Каменев, Тухачевский и Якир немало сделали для революции, это были умные политические и выдающиеся деятели для СССР и в своей

политике они были правы и поверьте, что в нашей стране много и много они имеют в настоящее время своих приверженцев»

Больше показать ничего не имею. Протокол мне прочитан и записан верно с моих слов, в чем и расписываюсь.

Подпись (Луценко)
Допросил (подпись)»

«УССР
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
Управление государственной безопасности

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

1937 г., октября мес., 26 дня. Я, сотрудник РО НКВД Бондественский допросил в качестве свидетеля.

Фамилия *Мозговой*
Имя и отчество *Иосиф Арсентьевич*
Дата рождения *1887*
Место рождения *с. Борисполь*
Местожительство *с. Борисполь*
Гражданство (підданство) *Украинец*
Паспорт выдан Бориспольским ВРМ
Род занятий *служащий*
Социальное происхождение из крестьян
Социальное положение (род занятий и имущественное положение)
До революции *крестьянин*
После революции *крестьянин*
Состав семьи *2 души*

Показания обвиняемого (свидетеля) Мозгового Иосифа Арсентьевича
26 октября 1937 г.

Будучи предупрежден по 89 ст. УССР по существу дела показал:

Вопрос: Расскажите, что вам известно о Кириченко Николае Виссарионовиче?

Ответ: Кириченко Николай происходит из мещан с. Борисполя, имеет два собственных дома, сдает под квартиры имеет работницу, работает в качестве врача. Петлюровец, по убеждению ярый шовинист.

Кириченко с большим удовольствием и особой симпатией вспоминает о прошлых временах украинских властей, и о бывших общественных и политических украинских деятелях, нередко осуждая Соввласть иногда говорила высмеивая Советскую украинизацию высказываясь:

«При существующем Советском строе нет Украины да и не может быть. Раз отсутствует воля, политическое положение Украины, а от этого и зависит и национально-культурные достижения, значит Украины не существует. А Украина является Советской колонией».

Вопрос: Скажите, что Вам еще известно о Кириченко?

Ответ: Кириченко часто вспоминает о деятелях Всеукраинской Академии Наук, а именно Ефремове, Виноградове, Черняховском, Барбара, с которыми он вместе работал в мед-секции ВУАН и с сожалением о них отзывался, называя их «Это действительно были украинские деятели, наметившие своей целью спасти Украину от коммунизма, но недалек час, когда наша родная Украина будет самостоятельной Украиной».

Кириченко настроен антисоветски и высказывался:

«Война с СССР неизбежна, немцы безусловно могут победить, кроме того антисоветский элемент внутри страны в период войны сыграет решающую роль в победе немцев».

Больше показаний ничего не имею, протокол мне прочитан, записан верно.

Подпись (Мозговой)
Допросил (подпись)»

«УССР
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
Управление государственной безопасности

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

1937 г., октября мес., 26 дня. Я, сотрудник РО НКВД Бондественский допросил в качестве свидетеля

Фамилия *Калита*
Имя и отчество *Петр Ананевич*
Дата рождения *1900*
Место рождения *с. Борисполь*
Местожительство *с. Борисполь*
Гражданство (підданство) *Украинец*
Паспорт выдан *Бориспольским ВРМ*
Род занятий *служащий*
Социальное происхождение *из крестьян*
Социальное положение (род занятий и имущественное положение)
До революции *крестьянин*

После революции *крестьянин*

Состав семьи *1 л.*

Показания обвиняемого (свидетеля) Калиты Петра Ананевича 26 октября 1937 г.

Будучи предупрежден по 89 ст. УССР по существу дела показал:

Вопрос: Расскажите, что вам известно о Кириченко Николае Виссарионовиче?

Ответ: Кириченко Николай мещанин, родом с м. Борисполя был доброволец Петлюровской армии, имеет два дома сдает дома под квартиры, работает врачом. Берет большие деньги с больных за лечение, без уплаты денег на дом к больному не идет.

Кириченко всегда критикует советский строй, в чем бы то невыражалось, а именно он говорит:

«В старое время больных было меньше, чем теперь, а причина большего заболевания населения та, что народ много трудится, плохо питается и одевается и вот вам причина заболевания советского народа».

Больше показаний ничего не имею. Протокол мне прочитан и записан с моих слов верно в чем и расписываюсь.

Подпись (Калита)
Допросил (подпись).»

**«УССР
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
Управление государственной безопасности
ПРОТОКОЛ ДОПРОСА**

1937 г., октября мес., 27 дня. Я, сотрудник РО НКВД Бонсдественский допросил в качестве свидетеля

Фамилия *Ситник*
Имя и отчество *Иван Макарович*
Дата рождения *1901*
Место рождения *с. Борисполь*
Местожительство *с. Борисполь*
Гражданство (підданство) *Украинец*
Паспорт выдан *Бориспольским ВРМ*
Род занятий *служащий*
Социальное происхождение *из крестьян*
Социальное положение (род занятий и имущественное положение)
До революции *крестьянин*

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

После революции *крестьянин*

Состав семьи *2 л.*

Показания обвиняемого (свидетеля) Ситника Ивана Макаровича 26 октября 1937 г.

Будучи предупрежден по 89 ст. УССР по существу дела показал:

Вопрос: Скажите, что вам известно о Кириченко Николае Виссарионовиче?

Ответ: Кириченко Николай из мещан м. Борисполя, имеет два дома, работает врачом.

Вопрос: Скажите, что вам известно о его контрреволюционной деятельности?

Ответ: В 1918 и 19 годах Кириченко Николай был организатором контрреволюционной организации Петлюровской в м. Борисполе, которая имела окраску «Просвита», эта организация помещалась в доме самого врача Кириченка.

Вопрос: Что вам известно еще в отношении антисоветской деятельности Кириченка?

Ответ: Кириченко как я уже сказал Петлюровец, то есть организатор Петлюровской контрреволюционной организации, занимался антисоветской агитацией.

Вопрос: Что вам известно о работе Кириченка как врача?

Ответ: Кириченко за посещение на дом больных как врач, брал большие деньги, там где денег не давали отказывался лечить больных, в то же время в рабочие часы в больнице старался меньше принять с тем, чтобы зарабатывать вне больницы, кулачники особенно негодовали за такое обслуживание больных врачом Кириченком. Профилактической работой среди трудящихся не занимался, антисоветский элемент.

Больше показаний ничего не имею. Протокол мне прочитан и записан с моих слов верно в чем и расписываюсь.

Подпись (Ситник)
Допросил (подпись).»

**«ПРОТОКОЛ
Очной ставки**

1937 г. октября 27 дня, я Сотрудник Бориспольского Р.О. НКВД Бонсдественский сего числа произвел очную ставку свидетеля Ситника Ивана Макаровича с обвиняемым Кириченко Николаем Виссарионовичем для уточнения фактов антисоветской деятельности обвиняемого Кириченка.

СВИДЕТЕЛЬ

«Ситник»

Вопрос: Скажите свидетель: Что вам известно о Кириченко Николае Виссарионовиче?

Ответ: Кириченко Николай из мещан, имеет 2 дома, Петлюровец, сам организовал и руководил контрреволюционной организацией Петлюровской, вся контрреволюция помещалась в доме самого Кириченка. В настоящее время антисоветский элемент, работая врачом в Борисполе, лечит больных по квартирам и за это берет деньги, кто не платит денег, больного не лечит. На счет лечения больных на домах отрицает свой рабочий день в больнице. Колхозники недовольны работой врача Кириченка. Кириченко вредитель и враг народа. В чем и подписываюсь

(подпись)

Допросил

(подпись)»

ОБВИНЯЕМЫЙ

Я Кириченко не Петлюровец, но организацию украинской «Просвиту» я организовал и руководил, даже поместил у себя в доме эту «Просвиту». У меня больные бывают на дому, деньги беру за лечение, но я хожу работать и в больницу, я там штатный врач. Больше сказать ничего не имею, протокол мне зачитан и записан верно.

(подпись)

«По следственному делу № 11816

ОБВИНИТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ

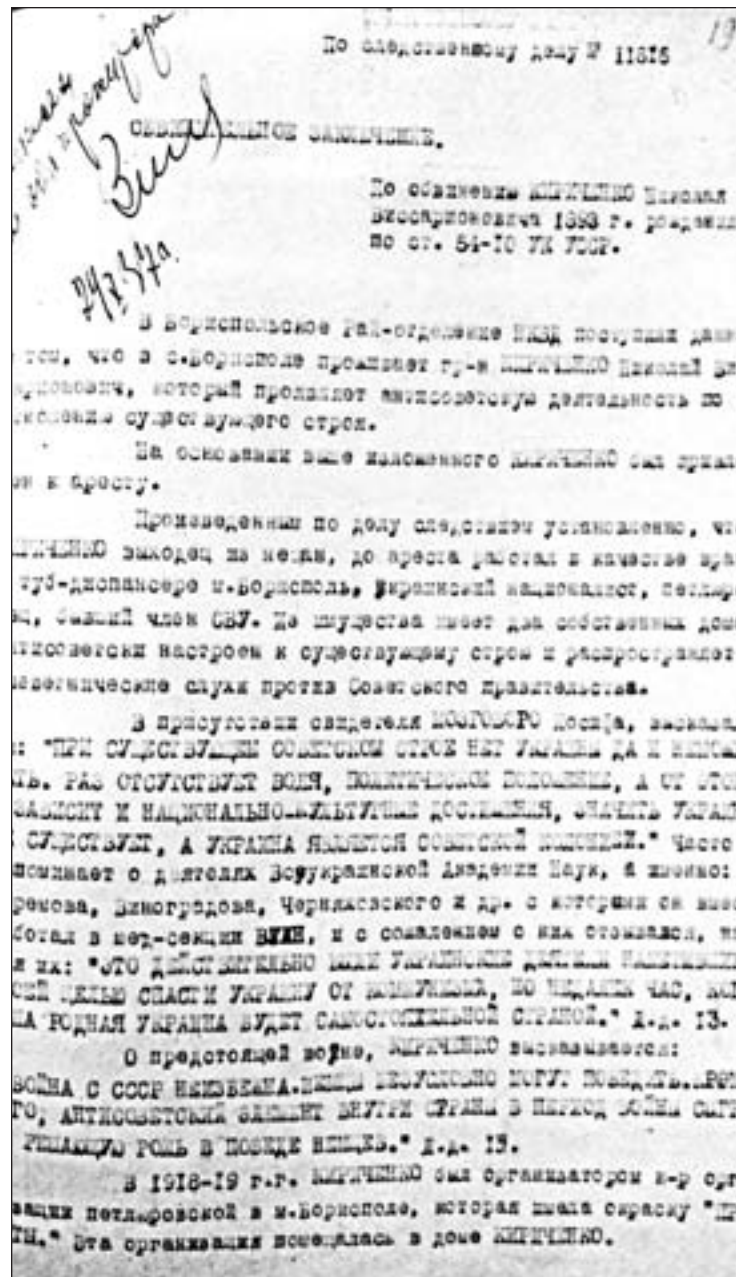
**По обвинению КИРИЧЕНКА Николая Виссарионовича
1893 г. рождения**

по ст. 54-10 УК УССР

В Бориспольское Райотделение НКВД поступили данные о том, что в с. Борисполе проживает гр-н КИРИЧЕНКО Николай Виссарионович, который проявляет антисоветскую деятельность по отношению существующего строя.

На основании выше изложенного КИРИЧЕНКО был привлечен к аресту.

Произведенным по делу следствием установлено, что КИРИЧЕНКО выходец из мещан, до ареста работал в качестве врача в тубдиспансере м. Борисполь, украинский националист, петлюровец, бывший член СВУ. Из имущества имеет два собственных дома. Антисоветски настроен к существу-

Обвинувальний висновок Кириченка Миколи Вісаріоновича. Стор. 1.

ющему строю и распространяет клеветнические слухи против Советского правительства.

В присутствии свидетеля МОЗГОВОГО Иосифа, высказался: «ПРИ СУЩЕСТВУЮЩЕМ СОВЕТСКОМ СТРОЕ НЕТ УКРАИНЫ ДА И НЕ МОЖЕТ БЫТЬ. РАЗ ОТСУТСТВУЕТ ВОЛЯ, ПОЛИТИЧЕСКОЕ ПОЛОЖЕНИЕ, А ОТ ЭТОГО И ЗАВИСИТ И НАЦИОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНЫЕ ДОСТИЖЕНИЯ, ЗНАЧИТ УКРАИНЫ НЕ СУЩЕСТВУЕТ, А УКРАИНА ЯВЛЯЕТСЯ СОВЕТСКОЙ КОЛОНИЕЙ.» Часто вспоминает о деятелях Всеукраинской Академии Наук, а именно: Ефремове, Виноградове, Черняховском и др. с которыми он вместе работал в мед-секции ВУАН, и с сожалением о них отзывался, называя их: «ЭТО ДЕЙСТВИТЕЛЬНО БЫЛИ УКРАИНСКИЕ ДЕЯТЕЛИ НАМЕТИВШИЕ СВОЕЙ ЦЕЛЬЮ СПАСТИ УКРАИНУ ОТ КОМУНИЗМА, НО НЕ ДАЛЕК ЧАС, КОГДА НАША РОДНАЯ УКРАИНА БУДЕТ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ СТРАНОЙ» /л. д.13/.

О предстоящей войне, КИРИЧЕНКО высказывается: «ВОЙНА С СССР НЕИЗБЕЖНА. НЕМЦЫ БЕЗУСЛОВНО МОГУТ ПОБЕДИТЬ. КРОМЕ ТОГО, АНТИСОВЕТСКИЙ ЭЛЕМЕНТ ВНУТРИ СТРАНЫ В ПЕРИОД ВОЙНЫ СЫГРАЕТ РЕШАЮЩУЮ РОЛЬ В ПОБЕДЕ НЕМЦЕВ» /л. д. 13/.

В 1918–19 гг. КИРИЧЕНКО был организатором контрреволюционной организации петлюровской в м.Борисполе, которая имела окраску «ПРО-СВИТА». Эта организация помещалась в доме КИРИЧЕНКО.

Работая в качестве врача в тубдиспансере, КИРИЧЕНКО принимал больных у себя на квартире и за лечение больных требовал деньги, отказывался давать медицинскую помощь тем больным, которые не могли уплатить деньги. За счет лечения больных на дому, сокращал свой рабочий день в туб-диспансере /л. д. 14/.

О заболеваниях в Советском союзе, выразился: «В СТАРОЕ ВРЕМЯ БОЛЬНЫХ БЫЛО МЕНЬШЕ, ЧЕМ ТЕПЕРЬ, А ПРИЧИНА БОЛЬШЕГО ЗАБОЛЕВАНИЯ ТА, ЧТО НАРОД МНОГО ТРУДИТСЯ, ПЛОХО ПИТАЕТСЯ И ОДЕВАЕТСЯ, ЭТО И ЕСТЬ ПРИЧИНОЙ ЗАБОЛЕВАНИЯ В СОЮЗЕ» /л.д. 15/.

Критикуя политику Советской власти, КИРИЧЕНКО говорил: « КАК БЫ СОВЕТСКАЯ ВЛАСТЬ НЕ КРИЧАЛА О СВОИХ ДОСТИЖЕНИЯХ, А В СЕЛЕ ЕЕ НЕ НАВИДЯТ, ОСОБЕННО КРЕСТЬЯНСТВО, КОТОРОЕ ПОРАБОЩЕНО ЭТИМИ КОЛХОЗАМИ И НЕДОВОЛЬНОЕ КРЕСТЬЯНСТВО ВО ВРЕМЯ ВОЙНЫ С СССР ПОЙДЕТ ПРОТИВ ПРАВИТЕЛЬСТВА, Т.К. В ЭТОТ МОМЕНТ АНТИСОВЕТСКИЕ СИЛЫ В ТЫЛУ СЫГРАЮТ БОЛЬШУЮ РОЛЬ» /л. д. 11/.

В предъявленном ему обвинении виновным себя признал частично.

На основании выше изложенного ПОЛАГАЛ-БЫ:

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Следственное дело №11816 по обвинению КИРИЧЕНКА Николая Виссарионовича 1893 г. рождения, украинского националиста с высшим образованием, украинца подданства УССР, направить на рассмотрение тройки Киевского Областного Управления НКВД УССР.

Справка: Арестованный Кириченко Николай Виссарионович содержится под стражей в Киевской тюрьме, из сего числа перечислен за тройкой КОУ НКВД.

Вещь-доков по делу не имеется.

Составлено 28/Х-37 г.

м. Борисполь

НАЧ. БОРИСПОЛЬСКОГО РО НКВД

СТ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ

(подпись) (Лапин).»

«Тройка при Киевском Облуправлении НКВД УССР

от «29» Октября 1937 г.

СЛУШАЛИ

Дело № 11816 Бориспольского РО НКВД по обвинению – КИРИЧЕНКА Николая Виссарионовича, 1893 г.р., урож. м. Борисполя, Киевской обл., украинца. В прошлом член контрреволюционной организации СВУ, украинский националист. Обвиняется в том, что среди населения проводил к-р работу, внедряя националистические идеи. Доказывал, что при Советском строе Украина не существует, а она является Советской колонией. Распространял провокационные слухи о скором отделении Украины от Советского Союза и образовании самостоятельного украинского государства. Восхвалял политику фашистской Германии. Высказывался о скором приходе Гитлера на Украину. Высказывал сожаление о врагах народа, ранее работавших ВУАН, наметивших спасти Украину от Коммунизма и не выполнивших свои задачи. Клеветнически отзывался.

Верно: Секретарь Тройки

Печать»

ПОСТАНОВИЛИ

КИРИЧЕНКА Николая Виссарионовича РАССТРЕЛЯТЬ Лично принадлежащее ему имущество – КОНФИСКОВАТЬ.

Пройде більше двадцяти років, а рідні не знатимуть, як після арешту склалась доля Миколи Кириченка.

В 1959 році його рідна сестра Надія Вісаріонівна Кириченко звернеться до прокуратури СРСР з проханням поінформувати її про долю брата. В зв'язку з такою заявою до органів КДБ з Москви надійшла довідка із вказівкою, як саме треба збрехати сестрі про долю Миколи Кириченка.

Документи, що знаходяться в матеріалах кримінальної справи М. Кириченка приголомшують цинічними рекомендаціями, як брехати, регламентованими письмовими розпорядженнями органів КДБ. Подаємо їх мовою оригіналу.

«ПРОКУРОРУ СЛЕДЧАСТИ СССР

**Пенсионерки-учительницы Кириченко Надежды Виссарионовны
УССР Киевской обл., г. Борисполь.**

ЗАЯВЛЕНИЕ

25 октября 1937 года Бориспольским НКВД был арестован мой брат, врач заведующий тубдиспансером Борисполя Кириченко Николай Виссарионович, рождения 1 октября 1893 года.

Виписка з протоколу засідання «Тройки» при Облуправлінні НКВС УРСР від 29.10.1937 року.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Прошу сообщить мне о его судьбе по адресу:
УССР. Киевская обл., г. Борисполь, ул. Советская № 31.
14 февраля 1959 г.
Н. Кириченко

К-33
26/П»

**«Прокуратура
В 1959 г.
СССР
СРОЧНО**

СЕКРЕТНО

УАО УКГБ по Киевской обл.

Отдел
Исполнитель ИВАНЦОВ

Отделения
тел. _____
фамилия

ТРЕБОВАНИЕ

**На проверку по оперативно-справочной картотеке
МВД УССР**

Просьба проверить и выдать справку:
Фамилия КИРИЧЕНКО
Имя и отчество НИКОЛАЙ ВИССАРИОНОВИЧ
Год рожд. 1893 Место рожд.
Адрес арестован в 1937 г. Бориспольским РО НКВД
Место работы и должность
Какая нужна справка полная справка и где дело?

Для чего нужна справка заявление
Начальник УА отдела (отделения)
ПОДПОЛКОВНИК

(БЕЛЯЕВ)»

« __ » марта 1959 г.

№ К-33

**Фамилия и отчество проверяемого
пишутся печатными буквами**

СПРАВКА

В УКГБ при СМ УССР по Киевской области поступило заявление от гражданки КИРИЧЕНКО Надежды Виссарионовны разыскивающей брата КИРИЧЕНКО Николая Виссарионовича.

Согласно данным архивно-следственного дела № 41185 разыскиваемый КИРИЧЕНКО Николай Виссарионович, 1893 г. рождения, уроженец г. Борисполя, Киевской обл.

«25» октября 1937 года был арестован Бориспольским РО УНКВД тройкой УНКВД Киевской обл. осужден к высшей мере наказания

Приговор приведен в исполнение «25» ноября 1937 г.

Руководствуясь указанием КГБ при СМ СССР № 108сс от 24 августа 1955 г., объявить гр. КИРИЧЕНКО Н.В. что ее брат КИРИЧЕНКО Николай Виссарионович в 1937 году был осужден на 10 лет и, находясь в местах заключения, умер «7» декабря 1942 года от гнойного плеврита, о чем в первых спецотделах МВД СССР, МВД УССР и УМВД Киевской области произвести соответствующие отметки.

ст. Оперуполномочен. УАО УКГБ при СМ УССР
по Киевской области
ст. лейтенат

(подпись) (ИВАНЦОВ).»

«Вх. № к-33

**Управление КГБ при Совете Министров УССР
по Киевской области**

«___» марта 1959 г. №7/1 ___1074

гор. Киев

СЕКРЕТНО

Экз. № 2

**НАЧАЛЬНИКУ РАЙОННОГО ОТДЕЛЕНИЯ МИЛИЦИИ
ИСПОЛКОМА БОРИСПОЛЬСКОГО РАЙСОВЕТА
ДЕПУТАТОВ ТРУДИЩИХСЯ КИЕВСКОЙ ОБЛАСТИ**

город Борисполь

гр. КИРИЧЕНКО Надежда Виссарионовна проживающая в г. Борисполе, ул. Советская № 31 обратилась в УКГБ Киевской обл. с заявлением о поиске брата.

Просим об'явить устно гр. КИРИЧЕНКО Н.В. что ее (его) брат КИРИЧЕНКО Николай Виссарионович

В 1937 году был осужден на 10 лет и, находясь в местах заключения, умер «7» декабря 1942 года о гнойного плеврита.

Начальник Учетно-архивного отдела
УКГБ при СМ УССР по Киевской области

Подполковник

(БЕЛЯЕВ)

д. № 41185

Иванцов

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Начальник 1 отделения УАО УКГБ
при СМ УССР по Киевской области
Учетно-архивный отдел Управления КГБ при СМ УССР по Киевской области.»

«___» марта 1959 г.
СЕКРЕТНО

№7/1 ___1075
Экз. № 3

НАЧАЛЬНИКУ 1 СПЕЦОТДЕЛА МВД УССР

г. Киев

НАЧАЛЬНИКУ 1 СПЕЦОТДЕЛА УМВД Киевской обл.

г. Киев

В учетной карточке КИРИЧЕНКО Николая Виссарионовича, 1893 г. рождения, уроженца г. Борисполя, Киевской обл.. Осужденного в 1937 г. тройкой УНКВД Киевской обл. к высшей мере наказания – расстрелу.

Проходящего по архивно-следственному делу № 41185 КГБ УССР просим сделать следующую отметку:

Отбывая наказание в местах заключения, умер «7» декабря 1942 г. от гнойного плеврита

Родственникам о смерти об'явлено.

Основание: письмо № 7/1-1074 от 11 марта 1959 г.

Начальник Учетно-архивного отдела УКГБ при СМ УССР

по Киевской области

подполковник

(БЕЛЯЕВ)

д. №41185»

**«Начальник 1 отделения УАО УКГБ при СМ УССР
по Киевской области**

В АДРЕСНОЕ БЮРО

Фамилия *Кириченко*

Имя и отчество *Надежда Виссарионовна*

Дата рождения *1900 г. р.*

Место рождения *г. Борисполь, Киевской обл.*

41185
СОВ. СЕКРЕТ
Зак. № 25

СПРАВКА

В УКГБ при СМ УССР по Киевской области поступило заявление от гражданки
КИРИЧЕНКО Надежды Виссарионовны

о брате КИРИЧЕНКО Николае Виссарионовиче

Согласно данным архивно-следственного дела № 41185 _____ районский
КОРЕНКО Николай Виссарионович, 1893 г. рождения, уроженец г.
Борисполь, Киевской обл.

5-го октября 1937 года был арестован _____ Бориспольским РО НКВД
Украинской обл. осужден к 10 лет лишения свободы с 29 октября 1937 г.

Проговор приведен в исполнение _____ 25-го ноября 1937 г.

Руководствуясь указанием КГБ при СМ СССР № 1085 от 24 августа 1955 г., объявить
КИРИЧЕНКО Н.В.

ее брат КИРИЧЕНКО Николай Виссарионович

7-го году был осужден на 10 лет и, находясь в местах заключения, умер
_____ декабря 1942 года от туберкулеза легких

_____ о чем в архиве следователя МВД
МВД УССР и УМВД Киевской области произведены соответствующие отметки.

Ст. Оперуполномочен. УАО УКГБ при СМ УССР
по Киевской области
_____ СТ. ДОКЛАДЧИК

Начальник 1 отделения УАО УКГБ
при СМ УССР по Киевской области

СОГЛАСНЫ:

Начальник Учетно-архивного отдела
УКГБ при СМ УССР по Киевской области
_____ ПОДПОЛКОВНИК

МАРТА 1959 г.
г. Киев.

Довідка з матеріалів кримінальної справи Кириченка Миколи Вісаріоновича за 10.03.1959 рік.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

ОТВЕТ:

Фамилия *Кириченко*

Имя и отчество *Надежда Виссарионовна*

Дата рождения

Место рождения по указанным данным прописанной не значится

Национальность и гражд.

Место работы и должность

Адрес

Когда и откуда прибыл

Если выбыл, то куда

Справку наводил 29»

«27» III 1989 г.

Зак. 1266-1988 г.

УТВЕРЖДАЮ

и.о. Прокурора Киевской области

Государственный советник юстиции 3 класс

Ю.А. Антоненко

«18» апреля 1989 года

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

в отношении Кириченко Н.В.

по материалам уголовного дела (арх. № _____)

Фамилия, имя, отчество *Кириченко Николай Виссарионович*

Дата и год рождения *1 октября 1893 года рождения*

Место рождения *г. Борисполь Киевской области*

Сведения о партийности (в том числе № партийного билета) *беспартийный*

Место работы и должность до ареста *Бориспольский тубдиспансер, врач*

Место жительства до ареста *г. Борисполь, улица Советская, дом 31*

Данные о родственниках принятыми мерами родственники *не установлены*

Дата ареста, предъявлявшееся обвинение, корда и каким несудебным органом было внесено решение по делу: Кириченко Н.В арестован Бориспольским РО НКВД УССР Киевской области 27 октября 1937 года. Обвинялся по ст. 54-10 УК УССР в проведении контрреволюционной, националистической направленности работы. «Доказывал, что при советской власти Украина является ее колонией. Распространял слухи о скором отделении Украины от СССР. Восхвалял политику фашистской Германии, высказывался о скором приходе на Украину немцев, сожалел о ранее расстрелянных сотрудниках Всеукраинской Академии Наук».

Члени «Просвіти», вишеньківський фельдшер Григор'їв Іван Кирилович з дружиною. 1914 рік.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Решением Тройки при Киевском обласном Управлении НКВД от 29 октября 1937 года Кириченко Н.В. подвергнут расстрелу с конфискацией принадлежащего ему имущества. Решение исполнено 25 ноября 1937 года.

Кириченко Николай Виссарионович подпадает под действие ст. 1 Указа Президиума Верховного Совета СССР от 16 января 1989 г. «О дополнительных мерах по восстановлению справедливости в отношении жертв репрессий, имевших место в период 30–40-х и начале 50-х годов».

Старший поморник Прокурора Киевской
Области по надзору за следствием в органах
Госбезопасности
Начальник Следственного отделения Управления
КГБ Украинской ССР по г. Киеву и Киевской области
Подполковник

И.Ф. Ленчевский

А.Ф. Береза

« ____ » апреля 1989 года.

Исп. Бабенко М. И.» [19].

Ніхто із радянських міліціонерів так і не наважився повідомити Кириченко Надії Вісаріонівні сфабриковану брехню про долю її брата.

Як видно з матеріалів кримінальної справи в 1959 році, Бориспільська міліція повідомила КДБ про те, що за вказаною адресою «г. Борисполь, ул. Советская, 31 Надежда Кириченко не значится».

Члени вишеньківської «Просвіти» разом зі своїми дітьми та рідними в садибі вишеньківського дякона Некрашевича, правнука Івана Некрашевича, українського письменника XVIII ст. В центрі - дякон Некрашевич, 1914 рік.

Не менш трагічно склалась доля видатної бориспільчанки, соратниці українського режисера Леся Курбаса та українського артиста Гната Юри, вчительки української мови та літератури Онацької Віри Дем'янівни 1894 р. н.

Радянські органи її двічі арештовували за нібито націоналістичну та антирадянську пропаганду.

Перший раз її арештували в травні 1938 року, а в лютому 1939 року суд її виправдав.

В липні 1941 року Віру Онацьку знову арештовують. Під страшними тортурами в далекому Сибіру її змушують серед ночі написати покайну заяву, яка врятувала їй життя:

«В следственные органы НКВД Заключение В.Д. Онацкой.

ЗАЯВЛЕНИЕ

На поставленный мне вопрос об активном участии в буржуазно-националистическом течении на Украине сообщаю следующее. С 1917 года я начала свою трудовую деятельность как артистка «1-го Национального театра», последовательно работая в таких театрах «Молодом театре», «Театре им. Шевченко», «Киевском драматическом театре» на провинции до 1921 г. с 1921 по 1923 г. перерыв и с 1923 до 1924 г. В «5-й студии Березиля». За этот период времени под влиянием буржуазно-националистического окружения принимала участие в проведении антисоветского направления этих театров, где под руководством режиссера Курбаса Александра Степановича проводилась националистическая линия, заключающаяся в постановках с буржуазно-националистической трактовкой (пьесы Винниченко, «Гайдамаки», «Жовтень»), а в театре «Березиль» – в зажиме самокритики, в игнорировании комсомольцев и молодежи.

Театр «Березиль» был оторван от широких масс трудящихся, содержание и художественная трактовка произведений имела ложное направление, чуждое реальной правде (напр. «Жовтень», «Машиноборці», затемнявшие смысл октябрьской революции). Во время моего руководства «5-й майстерней Березиля» мною были поставлены постановки «Гайдамаки» (по Курбасу) и «Жовтень» – коллективная пьеса «Березиля». Первая из них – «Гайдамаки» имела ярко выраженный националистический характер, вторая – «Жовтень» давала ложную трактовку октябрьской революции. Обе пьесы, поставленные мною, способствовали проведению в массы антисоветских идей, что я принимаю, как свою вину (непреднамеренную, т.к. в то время не отдавала себе в этом отчета).

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Будучи политически малограмотной, я давала себе неправильную оценку мероприятиям партии и правительства по вопросу коллективизации. Я считала, что коллективизация крестьянских хозяйств и на этой основе ликвидация кулачества, как класса, не совместима с собственническими тенденциями крестьянства и в некоторых случаях проводится насильственным путем. В части раскулачения крестьянских хозяйств я находила его слишком жестоким. Такие взгляды нашли свое выражение в сочувствии кулаку Тютюну С.А. и Логвину Д.С. (впоследствии его хозяйство было восстановлено), а так же я их разделяла со своим мужем, который в прошлом принадлежал к партии «Боротьбистов» и всецело поддерживал меня в этом.

Онацька Віра Дем'янівна.

В 1934 г. находясь в тяжелом материальном положении, в частном разговоре с учительницей Марченковой Т.Ив. выразила недовольствие по поводу низкой заработной платы учителей, говоря, что труд советского учительства не оплачивается.

Других антисоветских взглядов у меня не было.

Признавая свою вину в вышеизложенном, прошу советское правосудие дать мне возможность в дальнейшем работать на пользу родины, как советской гражданке.

В. Онацкая.

18/II-1942 г.

Заявление принял

Ст. оперуполном. КОУНКВД

Мл. лейтенант Госбезопасности

(подпись)

18/II-42, в 15 часов 20 минут.

Гор. Томск» [17].

Матеріали кримінальної справи по обвинуваченню Віри Онацької дають багато інформації про неї, подаємо їх мовою оригіналу.

**«БОРИСПІЛЬСЬКА
СІЛЬРАДА
БОРИСПІЛЬСЬКОГО Р-НУ
КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
31 Грудня 1938 р.
№ 031/1238
м. Бориспіль**

ДОВІДКА-ХАРАКТЕРИСТИКА

Видана ця довідка за громадянку м.Борисполя Онацьку Віру Демяновну в тім, що вона за соцстаном походить з сім'ї дворян, мати її до революції мала землі 19 десятин 800 саженив, якої сами не обробляли а здавали в аренду, сами сільським господарством не займались. Земля відсужена під час націоналізації землі в 1918 році. Виборчих прав як вона так і її батьки не позбавлені, майно не продавалось і не розкулачувалось. З майна біло 1 будинок, половину якого Онацька Віра продала. Сама Онацька Віра Демяновна працювала вчителькою в Бориспольских школах до 1933 року. З 1933 року в м. Борисполі не проживає, а буває в м. Борисполі наїздом. За час перебування в Борисполі компрометуючих матеріалів на неї в Бориспольський сільраді немає.

Голова сільради
За секретаря

(Ситник)
(Борисенко)» [17].

«ПРОТОКОЛ ДОПРОСА обвиняемой Онацкой Веры Демяновны

17 февраля 1942 года

гор. Томск

Допрос начат в 12 часов 30 минут.

Допрос окончен в 16 часов 25 минут.

Вопрос: Расскажите о вашем социальном происхождении и имущественном положении ваших родителей, как до революции так и после.

Ответ: Родилась и воспитывалась в дворянской семье. Отец мой Онацкий Демьян Антонович, был титулярным советником, мать Онацкая Феодосия Ивановна, учительница. В хозяйстве моей матери имелось 30 га земли, которую сдавала в аренду.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Во время революции в 1918 году земля была национализирована. Хозяйство раскулачиванию не подвергалось, избирательных прав не лишалась.

Вопрос: Кто по социальному происхождению ваш муж – Полонский Андрей Матвеевич?

Ответ: муж мой Полонский Андрей Матвеевич, родился в семье служителя религиозного культа. Отец его Полонский Матвей Тимофеевич, священник Ново-Басанской церкви, от сана своего не отказался, проживает в селе Ново-Басаны. Муж мой умер в 1933 году.

Вопрос: Расскажите о вашей трудовой деятельности.

Ответ: В 1917 году после окончания Театральной школы им. Лысенко в гор. Киеве, я поступила на работу в «1-й национальный театр» артисткой, где проработала до 1918 года.

С 1918 года работала в «Молодом украинском театре», который в последствии волился в театр им. Шевченко.

В 1919 по 1929 год работала в Киевском Драматическом театре в городе Белая Церковь.

С 1929 по 1921 г. Работала в Киевском драматическом театре в городе Умани.

В 1921 году театр был вызван в г.Харьков, для реорганизации в Центральный Украинский театр и в процессе реорганизации распался, часть артистов заболели, а я с группой артистов выехала на работу в гор. Белая Церковь, откуда осенью выехала в м. Борисполь.

В Борисполе проживала без выезда с 1922 г. по 1931 год, за этот период я до 1928 г. жила на иждивении мужа который учительствовал в Бориспольской средней школе и работала руководителем драмкружков в том числе и «Березиль».

С 1928 г. По 1929 г. Учительствовала в г. Борисполе, а затем заболела и не работала до 1931 года.

В 1931 году вместе с мужем переехали в Дарницу. Я там работала воспитательницей детского сада.

В 1932 г. Осенью поступила в институт Лысенко, где проучилась до весны 1933 года и по случаю смерти мужа я институт оставила, переехала в г. Борисполь.

В 1934–1935 годах работала учительницей в гор. Борисполе.

В 1936 году переехала в гор. Киев и устроилась на работу в 30-ю среднюю школу, где работала до мая месяца 1938 года, т.е. до дня моего ареста.

В 1939 году в феврале месяце меня по суду оправдали и из под стражи освободили и я снова возвратилась в гор. Борисполь, где проживала и работала. Первое время я руководила драмкружком при районном доме культуры,

а затем работала инспектором искусства. 5 июля 1941 г. меня арестовали.

Вопрос: Расскажите о ваших знакомых.

Ответ: Круг моих знакомых шел по трем линиям, круг артистический, педагогический и работники театральной самодеятельности.

Из артистического мира близким человеком была артистка Нещаденко Рита, отчества не помню. Работала она в театре «Березиль» и в конце 1930 г. Отравилась и умерла.

Из педагогического (Борисполь):

Выдолоб Пелагея Леонтьевна, 42–43 лет. Украинка, Кириченко Надежда Вессарионовна, лет 48-ми, украинка, Марченко Татьяна Ивановна, 48–47 лет, украинка, с которыми у меня взаимоотношения были хорошие.

Из числа кружковцев театральной самодеятельности – Крыжевич Варя, работала библиотекаршей при райклубе гор. Борисполя, украинка. Христенко Андрей, отчества не помню, лет 35-ти технический секретарь парткома, Шевченко Евдокия Евдокимовна, жена секретаря партийного комитета.

Знакомых в общепринятом понимании этого слова не имела, образ жизни в силу оторванности от интересующей меня среды и работы (театральной) вела замкнутый, все свободное время отдавала театральной самодеятельности и воспитанию дочери.

Вопрос: Кто у вас из знакомых по театральной работе?

Ответ: Знакомые сотрудники по театральной работе начиная с 1917 года в «Украинском национальном театре» Марьяненко Иван Александрович, лет 65-ти, работал в Харьковском драматическом театре.

Гакебуш Любовь Михайловна, 55 лет, последнее время не знаю где работала.

В «Малом театре» Курбас Александр Степанович – главный режиссер, репрессирован в 1930–1932 гг. в гор. Харькове.

Долина Павел, отчества не помню, где работает не знаю. Шевченко Поля, отчества не помню, работала в Киеве в театре им. Франка.

Шевченко Иона Васильевич, не знаю где последнее время работал. Добровольская Лита, отчества не помню, где работает не знаю.

Юра Игнат Петрович, его брат Юрский, имя и отчества не помню работает в театре им. Франко. Чистякова Валентина, работала в г. Харькове.

В театре им. Шевченко 1918 г. Загаров, имя и отчества не помню – режиссер, и остальные артисты были те которые некоторое время работала в составе «1-го национального театра», «Молодого театра».

По Киевскому Госдрам театру: Курбас – режиссер, Василько-Миляев Василий отчества не помню, который работал в последнее время в гор. Днепропетровске.

„УТВЕРЖДАЮ“
 Карный Комиссар
 Государственной Безопасности СССР /АКШНУ
 ИЛИН 194 1 г.

Полномочный представитель
 Государственной Безопасности СССР
 ИЛИН 194 1 г.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
 (об избрании меры пресечения)

Гор. Киев июля 1941 г. Я. Ст. Оперупол.
 ченный 5 отдела в Управлении НКГБ СССР Ст. капит Гоебезопасности
 ИЛИН (по-и в фамилии)
 рассмотрел поступающие в 11

Р материалы о преступной деятельности:
 Фамилия ОНАЦКАЯ
 Имя и отчество Вера Леонтьевна
 Год рождения 1894 место рождения г. Гваич, Харьковская область

Профессия и специальность преподаватель
 Место работы и должность М. Борисполь, руководитель драм. кружка
 парт. билет № 1000

Семейное положение вдова
 Адрес М. Борисполь

НАШЕЛ: что ОНАЦКАЯ В. Л. (фамилия) подозревается в преступ.
 предусмотренных ст. 54-10, 54-11 ст. 54 УК СССР и признан по выводу
 ОНАЦКАЯ Вера Леонтьевна (фамилия)
 на волю может отравиться на территории следствия

Постанова про обрання запобіжного засобу Онацькій Вірі Дем'янівні. Стор. 1.

7

НКВД СССР
ПЕРВЫЙ СПЕЦИАЛЬНЫЙ ОТДЕЛ

ОРДЕР № 164

Начальнику *Внутренней* тюрьмы НКВД СССР

г. Моск

Немедленно освободите на-под стражи арестованного

Онацкую Веру
Демьяновну . 1894

да рождения, уроженец *гор. Таган*
Харьковской обл.

при освобождении отберите подлинку о

Приложите ему под личную расписку прилагаемые справку об освобождении и личные документы, поименованные на обороте талона ордера.
Для проверки личности освобождаемого прилагаем его фотокарточку.
Талон ордера с распиской арестованного и получении личных документов и подлинку немедленно, по освобождении препроводите в 1-й Спецотдел НКВД СССР.

Приложение: справка об освобождении, личные документы и

Начальник 1 Спецотдела НКВД СССР

Начальник 5 отделения

1942 г.

Без подлинной и печати НКВД СССР ордер НЕДЕЙСТВИТЕЛЕН

Ордер на звільнення Онацької Віри Дем'янівни.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Все эти артисты работали в гор. Белая Церковь и Умани.

Все с моих слов записано в протокол верно, мною прочитано в чем и расписываюсь.

Вопрос: Какое принимал участие ваш муж Полонский Андрей Матвеевич в революционном движении?

Ответ: Мой муж Полонский Андрей Матвеевич в период революционного движения на Украине был членом Центральной Рады в г.Киеве состоял членом партии боротьбистов.

Вопрос: Расскажите как вы знаете Любинского Николая Михайловича?

Ответ: Любинского Николая Михайловича я знаю, как студента Киевского Университета, о его политической деятельности мне ничего не известно.

Вопрос: Следствием установлено, что Любинский Н. М. был членом ЦК партии украинских эсеров и премьер-министром при Центральной Раде, с которым ваш муж сотрудничал. Расскажите, что вам известно об этом?

Ответ: Хотя мой муж состоял членом Центральной Рады, но о сотрудничестве с Любинским Николаем Михайловичем, мне ничего не известно.

(по материалам допроса Онацкой В.Д. от 18.02.1942. г. Томск;
Допрос начат в 23.30, Допрос окончен в 01.55 / 19.02.1942).

Допросил Ст. ОперУпол КОУНКВД
Мл. лейтенант Госбезопасности» [17].

«Свидетель – Ложешник Дмитрий Дмитриевич 1907 г.р. уроженец г. Борисполя. После окончания бориспольской школы, работал учителем химии в СШ № 31 г. Киева.

Из протокола допроса от 5.10.1938 г. по делу Онацкой Веры Демьяновны

Вопрос: Расскажите следствию, знаете ли вы Онацкую Веру Демьяновну?

Ответ: Да, Онацкую В.В. я знаю хорошо с января месяца 1937 года по совместной работе в 31-й школе в которой я работаю с 1935 года, а её к нам на должность учительницы прислали в январе месяце 1937 года.

До это времени я ее еще знал в 1922 году и в 1923 году т.к. в это время когда она была в Борисполе и работала в школе руководительницей драматического кружка, где я учился. В 1923 году я закончил школу в Борисполе и уехал учиться в Киев и до 1937 года с Онацкой не встречался.

В январе месяце 1937 года Онацкая Гор. НарОбразом была прислана к нам в школу на работу...».

«Свидетель – Логвин Данил Степанович. 1880 г. р. проживает в Борисполе Киевская обл. Крестьянин единоличник. бедняк.

Из протокола допроса от 4.01.1939 г. по делу Онацкой Веры Демьяновны.

Вопрос: Онацкую Веру Демьяновну вы знаете?

Ответ: Да. Онацкую В.Д. я знаю с 1910 года, которая проживала по соседству со мной в м. Борисполе Киевской области.

Вопрос: Расскажите, что вы знаете о соцполит прошлом Онацкой В.Д.?

Ответ: Насколько я знаю, что мать Онацкой В.Д. Онацкая Феодосия Ивановна была учительницей и заведовала женской гимназией в г. Киеве. По Борисполю считалась как дворянка. Мать Онацкая Ф.И. совместно со своей сестрой имела в Борисполе надел земли около 40 га, леса до 10 га, сенокоса до 5 га. Землю мать сдавала в аренду. Сама ею не пользовалась. В 1918 году земля была национализирована, но раскулачиванию как мать Онацкой, так и сама Онацкая Вера не подвергались. Онацкая Вера до 1924–25 гг. руководила драмкружком в Бориспольском клубе. В последние годы учительствовала в Борисполе и в Киеве.

Я так же слышал. Что муж Онацкой – Полонский Андрей Матвеевич арестовывался органами ГПУ, за что для меня не известно. Но он умер в 1933 году» [17].

«Утверждаю»
Зам нач управления
НКВД НСО
Капитан
госбезопасности
(Плесцов)

1942

«Утверждаю»
Прокурор
Новосибирской области
Прокурор
Новосибирской области
(Румянцев)

1942

/По следственному делу №59458/2013/

По обвинению: Онацкой Веры Демьяновны

По ст. 58-10 ч. 1 УК РСФСР

В НКВД УССР поступили материалы о преступной деятельности жителя г. Борисполь Киевской области Онацкой Веры Демьяновны.

На основании этого она была 5 июля 1941 года арестована и привлечена к следствию в качестве обвиняемой.

Произведенным предварительным расследованием по делу установлено, что Онацкая Вера Демьяновна родилась и воспитывалась в дворянской семье, отец её – Онацкий Демьян Антонович был титулярным советником. В хозяйстве было 30 га земли, которую сдавали в аренду.

Обвиняемая Онацкая В.Д. убежденная украинская эсерка, с момента установления Советской власти на Украине, принимала активное участие в контрреволюционной буржуазно-националистической организации

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

«Просвиту», работала руководителем драмкружков театра «Березиль», где проводилась антисоветская националистическая работа.

В период коллективизации и ликвидации кулачества, как класса, занималась антисоветской агитацией против мероприятий, проводимых партией и Советским правительством, высказывала свое сочувствие кулакам-раскулаченным, разделяла свои антисоветские взгляды с мужем Полонским Андреем Матвеевичем, в прошлом сыном попа, членом партии боротьбистов, членом центральной рады.

Онацкая В.Д. по показаниям Доцкого (осужден) является руководителем ячейки УВО (Украинская военная организация), где проводилась подготовка контрреволюционных националистических кадров, через театр «Березиль» и за контрреволюционную деятельность, Онацкая в 1938 году была репрессирована органами Советской власти и в 1939 г. из-за недоказанности улик, была обл. судом оправдана

В 1940 г. Онацкая, будучи инспектором искусства Бориспольского р-на, проводила антисоветскую националистическую деятельность.

С 1930–1931 гг. до 1934 г. Вела переписку с сыном двоюродного брата Онацким Евгением Дементьевичем, видным резидентом ОУН, проживающим в Риме (Италия) и его женой Кукулевской Ниной Иосифовной, от которых получала денежную помощь через «ТОРГСИН», что является подозрительным в шпионской деятельности.

Світлина та відбиток пальця Онацкої Віри Дем'янівни з матеріалів її кримінальної справи.

В предъявленном обвинении Онацкая Вера Демьяновна, виновной себя признала частично, а именно, в том, что поставленные ею некоторые пьесы, способствовали проведению в массы антисоветских идей, а также давала неправильную оценку проводимым мероприятиям партией и правительством, в частности коллективизации и ликвидации кулачества, как класса, выражала свое недовольство, в присутствии учительницы Марченко, в части зарплаты учителям, говорила что труд советского учителя не оплачивается. Имела личную переписку с Кукулевской Ниной Иосифовной – женой Онацкого Евгения Дементьевича (резидент ОУН), проживающим в Италии г. Риме, от которого получала денежную помощь через «ТОРГСИН».

Отрицает свою принадлежность к каким-либо организациям антисоветского характера и шпионскую деятельность.

Изобличается показаниями: свидетелей Доцкого М.А.(осужден), свидетелей Логвина Г. А., Выдолоб П.Л.

На основании вышеизложенного ОБВИНЯЕТСЯ:

ОНАЦКАЯ Вера Демьяновна, 1894 г. р. ур. м.Гадяч Харьковской области, украинка, б/дворянка, б/п, гр-ка СССР, вдова, имеет дочь 16 лет, со средним образованием, по профессии – учительница украинского языка, до ареста – инспектор искусств Бориспольского района, проживала по ул. Воровского, 7 г. Борисполь, в РККА родственников нет.

В том, что она:

Убежденная украинская эсерка, на протяжении ряда лет, с 1927 г. и по день ареста, проводила антисоветскую националистическую агитацию, направленную против мероприятий, проводимых партией и Советским правительством, т.е. в совершении преступлений, предусмотренных ст. 58-10 ч. 1 УК РСФСР.

Принимая во внимание, что следствие по настоящему делу закончено, виновность обвиняемой доказана, поэтому, руководствуясь приказом НКВД СССР № 001513 от 21/XI-41 г. следственное дело № 59458/2013, по обвинению Онацкой Веры Демьяновны, направить на рассмотрение Особого Совещания при НКВД СССР.

Начальник следгруппы НКВД УССР (Кучеренко)

Справка: 1. Обв. Онацкая В.Д. арестована 5/VII-41г., содержится в тюрьме №3 г. Томска. 2. Вещественных доказательств по делу нет.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Считаем необходимым обвиняемую Онацкую Веру Демьяновну подвергнуть суду.

**Нач Управления НКВД НСО
Капитан госбезопасности
(Плесцов)»**

**Прокурор
Новосибирской области
(Румянцев)**

**«УПРАВЛЕНИЕ НАРОДНОГО КОМИССАРИАТА ВНУТРЕННИХ
ДЕЛ по Новосибирской обл.
«1-й спец» отдел**

г. Новосибирск
ул. Коммунистическая, 69
серия «К»
24 июля 1942 г.

«А»

№ 65508

Первый спецотдел НКВД СССР

гор. Москва

При этом препровождается следственное дело № 59458/2013 по обвинению Онацкой Веры Демьяновны по ст. 58-10 ч. 1 УК РСФСР на Ваше распоряжение.

Одновременно сообщаем, что заключенная Онацкая вера Демьяновна на основании телеграммы Зам. Наркома Внутренних дел Союза ССР т. Меркулова от 27/VI-42 г. За № 7757 этапирована 4 июля 1942 года в город Москву, в распоряжение НКВД СССР

Приложение: дело.

Нач 1 спецотдела УНКВД, НСО
Ст. лейтенант Госбезопасности:

(Басов)

Нач 4 отд 1 С/ОТД УНКВД, НСО
Мл. лейтенант Госбезопасности

(Митюшов)».

Дивом Московське НКВД відпускає Віру Онацьку. Далі сліди цієї вчительки губляться, в матеріалах кримінальної справи є звернення Віри Онацької, датоване 1953 роком, з проханням повернути їй документи, вилучені під час обшуку.

«УССР
МИНИСТЕРСТВО
Государственной безопасности

УПРАВЛЕНИЕ
Киевской области
__ января 1953 г.
№ 12/96
г. Киев

Сов. секретно
Литер «А» экз. № 1

Начальнику отдела А МГБ СССР
Генерал-майору
тов. Герцовскому
гор. Москва

По имеющимся в УМГБ данным в 1943 г. № Управлением МГБ СССР за националистическую деятельность была арестована, а затем за недоказанностью состава преступления освобождена Онацкая Вера Демьяновна, 1893 года рождения, уроженка гор. Гадяч, Полтавской области, проживающая в настоящее время в г. Борисполе, Киевской области.

8 января с. г. на имя начальника Управления МГБ Киевской области Онацкая В.Д. написала заявление с просьбой вернуть ей документы: аттестат об окончании гимназии, педагогический аттестат, метрику высших женских курсов, документ о рабочем стаже по педагогической и клубной работе, а так же характеристики, отзывы, грамоты, которые были изъяты у неё при аресте МГБ СССР.

Прошу Вашего указания поднять из архива следственное дело на Онацкую Веру Демьяновну и в случае обнаружения в нём перечисленных документов, выслать в наш адрес для вручения последней под расписку.

Зам Начальника УМГБ Киевской области
Полковник госбезопасности

(Мартыненко)» [17].

За переказами ця мужня і талановита жінка померла у великій бідності та похована на Бориспільському (Рогозівському) цвинтарі. Стежка до її могили заросла.

Члени Бориспільської «Просвіти», 1921 рік.

Багатодітна інтелігентна родина з Борисполя, 1920 рік.

Андрій Полонський був одним з найактивніших членів Бориспільської «Просвіти». На жаль, видатного українського громадсько-політичного діяча початку ХХ ст. на Бориспільщині майже ніхто не знає. І не дивно, адже в радянські часи той, хто боровся за незалежність України, був великим патріотом України, вважався ворогом народу і навіть згадка про нього була вже злочином. Так стирали з пам'яті українців імена кращих синів і дочок України.

Андрій Полонський був унікальною і неординарною особистістю. Народився 18 листопада (за старим стилем) 1890 року в селі Сальне Ніжинського округу в родині священика. Родина була досить заможною. Але після революції в Андрія Полонського залишилося лише $\frac{1}{4}$ дес. землі й дім в м. Нова-Богань Ніжинського округу та в м. Борисполі 1200 кв.м. землі й хата. Всі члени родини були освіченими людьми. Брат Андрія Сергій Полонський працював лікарем в Ніжині. (Після революції емігрував до Італії)

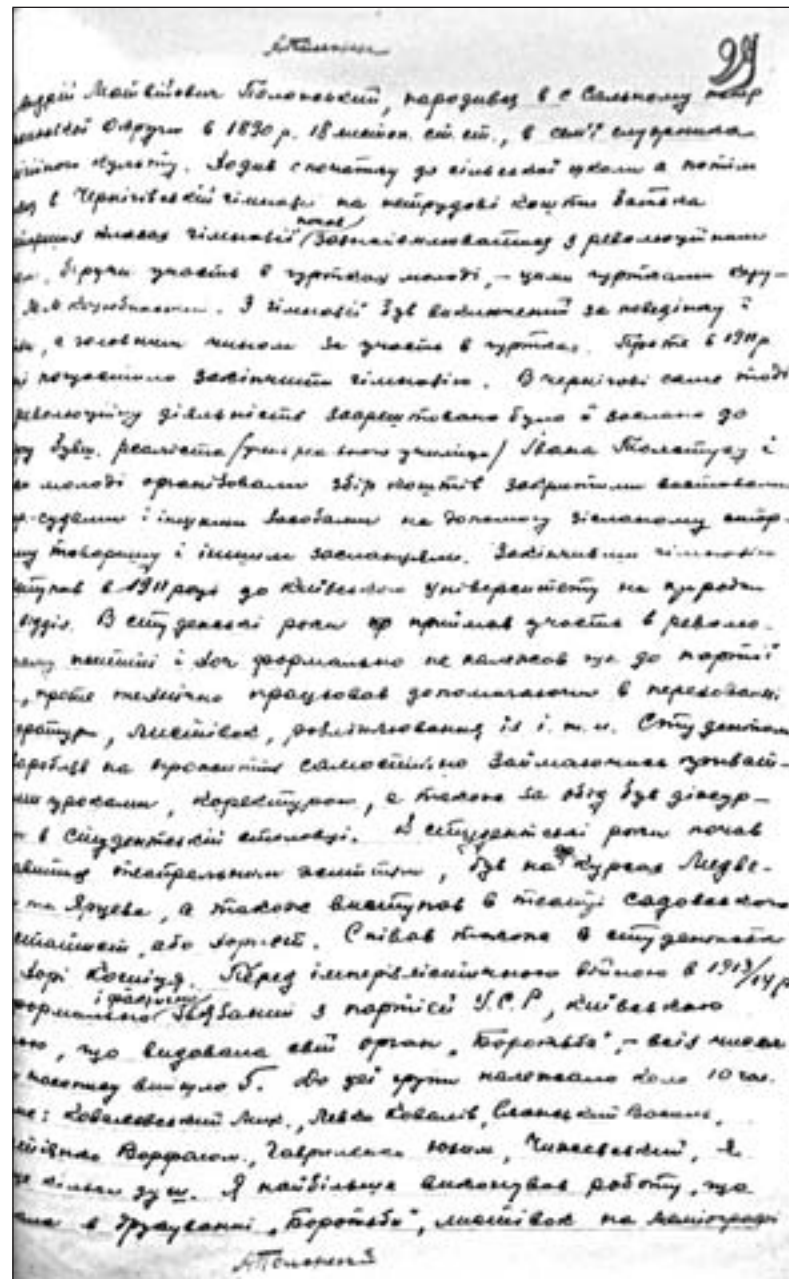
Спочатку Андрій Полонський закінчив сільську школу та вступив до Чернігівської гімназії, де відвідував різні політичні гуртки, якими керував український письменник Михайло Коцюбинський. За це Андрія виключили з гімназії: проукраїнські погляди в царській Росії прирівнювались ледь не до державної зради. Але йому все-таки вдалось поновитися в гімназії і закінчити її в 1911 р. В той час за революційну діяльність було заарештовано й заслано до Сибіру їхнього соратника Івана Толстуху. Андрій організував театр, який ставив закриті п'єси. Так група акторів збирала кошти на допомогу політичним в'язням. В 1911 році Андрій Полонський одружується з Вірою Онацькою, дівчиною з дворянського роду, і переїжджає жити до Борисполя, де починає вчителювати в Бориспільській школі №3.

В 1911 році Андрій Полонський вступає до Київського університету на природничий відділ. Бере активну участь в революційних подіях, відстоює ідею незалежності України. Згодом в 1917 році двічі обирається депутатом Української Центральної Ради, працює поруч з Михайлом Грушевським, Семеном Петлюрою, Володимиром Винниченком, Софією Русовою та іншими українськими діячами.

Будучи депутатом Української Центральної Ради, Полонський жив дуже скромно. До цього він звик ще в студентські роки, коли на хліб заробляв

Полонський Андрій Матвійович.

Власноручно написана Автобіографія Полонського Андрія Матвійовича з матеріалів його кримінальної справи.

платними уроками, редагуванням та коректурою газетних матеріалів, мав безкоштовний обід в студентській їдальні, в якій за це відробляв періодичним чергуванням на кухні. В 1913–1914 роках разом із декількома своїми друзями він став членом політичної партії боротьбістів та видавав партійну газету. Одночасно він продовжував збирати кошти на допомогу політв'язням, брав участь в роботі Червоного Хреста. В Саратові, куди евакуювали Київський університет, студент Андрій Полонський продовжував активну громадську та політичну діяльність.

В часи лютневої революції 1917 року молодий активіст їздив по Київщині, зустрічався з людьми, інформував про події в Україні, агітував будувати незалежну Україну.

В червні 1917 року Андрія Полонського від студентства Київського університету обирають депутатом Української Центральної Ради. Оскільки депутатська робота була на громадських засадах, він влаштувався працювати діловодом в Губернський земельний комітет, згодом став секретарем цього Земельного Комітету. На той час це була висока чиновницька посада.

В Українській Центральній Раді Андрій Полонський був членом Великої ради, яка вирішувала головні питання, в тому числі готувала Універсали, що згодом ввійшли в золоту скарбницю історії України.

З приходом більшовиків до влади Андрій Полонський згодом вчителює в Бориспільській семирічній школі №3 та Березанській гімназії, починає активно займатись театром, стає актором Молодого театру Леся Курбаса в Києві. Для цієї роботи знадобились і навички, здобуті в хорі Кошиця, де він співав в студентські роки. (Кошиць Олександр Антонович – видатний український хоровий диригент, композитор, етнограф та письменник-мемуарист).

Андрій Полонський брав участь в першій виставі Леся Курбаса «Гайдамаки». Його дружина Віра Онацька, також грала в Молодому театрі Леся Курбаса. 1 травня 1920 року разом із театром Леся Курбаса молода сім'я виїжджає до міста Біла Церква, восени того ж року до м. Умані, а 1 травня 1921 року до Харкова. В Харкові театр Леся Курбаса не зміг належно облаштувати свою діяльність, почалася епідемія тифу, і акторська група розпалась. Проте Андрій Полонський був відданий театру, і в складі 10 акторів разом з Лесем Курбасом вони повернулися в м. Біла Церква, де заснували театр «Березіль».

Невдовзі надійшла тривожна звістка з Борисполя: матір його дружини розбив параліч. Подружжя в кінці серпня 1921 року переїжджає до Борисполя Андрій вчителює в Бориспільському агротехнікумі та агрошколі. З 1923 року він викладає природознавство в Бориспільській семирічній школі №3 та сільськогосподарську працю в старших класах цієї школи. За пропозицією Леся Курбаса 7 жовтня 1923 року створює в Борисполі 5-у селянську

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

майстерню театру «Березіль», яку очолює його дружина Віра Онацька, вчителька української мови та літератури Бориспільської семирічної школи №3. Андрій Матвійович стає її заступником.

Робота театральної студії підняла на новий рівень роботу всіх раніше діючих драматичних гуртків, в репертуар п'єс була внесена нова, сучасна тематика. «П'ята агітаційна майстерня, – зазначав Ю.Смолич, – готувала прообраз пересувного театального колективу для села; у найбільш досконалих портагивних формах і принципах ставились вистави кожної п'єси, а не просто спеціально (для села) створювались примітивізовані малі постановки». В репертуарі студії були адаптовані для клубної сцени Курбасівські постановки «Джиммі Хігінс» за Е.Сінклером, «Жовтень» та «Рур». Проте за браком коштів ця театральна майстерня в Борисполі проіснувала недовго, всього рік.

Тоді Андрій Полонський в 1925 році вирішив створити мандрівний селянський театр. Але за браком коштів і це зробити не вдалось. Згодом у нього виник задум створення лялькового театру. Тоді він взяв 50 крб. позики від культурного місцевої споживспілки, додав власні кошти і при Бориспільській семирічній школі №3 почав діяти перший в Борисполі ляльковий театр. Це була велика подія в культурному житті Бориспільщини. Лялькові вистави проходили не тільки в стінах школи. Театр виїжджав із показами в багато сіл району, виступав в дні радянських свят. Деякі вистави в Борисполі ставили по 10 разів і весь час зал був переповнений.

Вистави лялькового театру відзначались сучасною тематикою, цікавим репертуаром, майже професійною грою акторів. Андрій Полонський сам підбирав репертуар театру, перекладав п'єси українською мовою. В репертуарі лялькового театру звучали п'єси лише українською. Поруч з акторською та вчительською роботою Андрій Полонський починає активно займатись створенням Бориспільського історичного музею. У своїй автобіографії, яка знаходиться в кримінальній справі №1135 за 1930 рік [21] він пише: «Другою ділянкою роботи, в якій я працював – це збирання пам'яток старовини, реєстрація їх, що доручив мені робити ВУАК та інспектура охорони пам'яток старовини. З 1921 року я працював в Боришполі в хатах-читальнях та Сельбуді ведучи антирелігійну роботу, як природник. В 1923/24 році я читав на протязі зими систематичний курс біології для комсомолу й батраків, прищеплюючи їм матеріалістичний світогляд. Ця моя робота переконала мене в тому, що для успіху необхідно мати докази не тільки словесного характеру, а й речового. Тому я почав збирати різні речі, щоб створити районний музей матеріальної культури в м.Боришполі. З цією метою я працював в Київському Музеї, щоб набути собі певні кваліфікації. За цей час я зібрав уже достатній матеріал для того, щоб такий музей

в Боришполі був відкритий, про що неодноразово подавав до Р.В.К. докладні записки».

Видатний український археолог Валерія Козловська, яка була ініціатором і керівником наукової експедиції, що у вересні 1925 року проводила в Борисполі розвідувальні археологічні розкопки на території, прилеглий до Борисо-Глібської церкви, досліджувала кургани біля сіл Сеньківка, Горобіївка, Іванків, у звіті «Розкопки в Боришпільському районі» писала: «Зазначені розкопки є продовженням дослідів періоду неоліту та слов'янської культури в Боришпільському районі. Проведено їх за кошти, що зібрав завідуючий Боришпільського музею, уповноважений ВУАКУ А.М.Полонський, який брав також у розкопках найдіяльнішу участь. Знайдені речі передано до Боришпільського Музею» [15].

В кримінальній справі «Полонський та інші» [21] є свідчення вчителів Борисполя, які характеризували його як талановитого педагога, якого дуже любили діти. Більшість із свідків не говорили про нього нічого такого, щоб дало підстави слідчому винести Андрію Полонському смертний вирок! Його колеги особливо вирізняли захопленість А. Полонського музейною справою.

«В громадській роботі бере активну участь, працює в сільбуді, Полонський опікався музеєм, їздив робити розкопки, в домі в себе розмістив невеликий музей» [21].

«В Борисполі Полонський був за відомого археолога» (Тишко Ганна Прокопівна, 1902 р. н., вчителька) [21].

«Полонський, желая прославить Родину, пожелал Борисполь, как триполье, на Олимп поставитъ, как археолог на трипольскую культуру обращает внимание» [21].

«Полонський Андрій Матвійович був завзятим археологом, шукав старовинні речі, цікавився розкопками, їздив з цією метою по селах» (Лисенко-Панович Марія Микитівна, 1905 р. н., вчителька) [21].

«Полонський А.М. любив театр і археологію, весь час їздив по селах, робив розкопки» (Колочок Микита Васильович, 1894 р. н., вчитель) [21].

Андрій Полонський був серед тих, хто ініціював спорудження в селі Борисполі (в той час це було село) Народного будинку. За задумом ця будівля повинна вмщувати значну кількість людей, мати велику сцену, кінозал, великий глядацький зал.

В цьому ж приміщенні планувалось розмістити Бориспільську сільську раду. Полонський входив до комісії, що займалась плануванням та будівни-

Секретно

МТБ УССР

(наименование органа КГБ)

Уголовное

ДЕЛО №___

с материалами ~~узловского~~
производства ~~узловского~~

по обвинению Полонского
Андрей Матвеевича
и других

Начато ← → 19__ г.

Окончено ← → 19__ г.

Арх. № **54543** ФП

Архив (наименование 10 отделов—отделов—групп)

Сдано в архив ← → 19__ г.

№ 0010—1902 г.

Обкладинка кримінальної справи Полонського Андрія Матвійовича.

цтво споруди, відповідав за її будівництво. Саме він вніс пропозицію про те, щоб цю будівлю прикрашали великі колони. Так починалось будівництво приміщення, яке згодом отримало назву Бориспільський будинок культури. Воно було окрасою Борисполя, згоріло восени 1989 року.

Андрій Полонський приклав дуже багато зусиль, щоб ця будівля з'явилась в Борисполі: він особисто їздив на цегельний завод у м. Бучу, майже щодня відвідував будівництво, вникав у всі деталі його спорудження. Йому вдалося відстояти великий розмір будинку, бо на одному з етапів будівництва комісія сільради хотіла зменшити площі.

В своїй автобіографії Андрій Полонський детально описує і іншу громадську роботу, яку радянська влада змушувала виконувати вчителів, брав участь «в кампанії хлібозаготівлі та індустріалізації 3-ї позики, популяризував необхідність допомогти державі цією позикою швидше індустріалізуватись, працюючи учительською групою: Бойко, Пшеничний і я в 4-й земгромаді. Наслідком цієї роботи було те, що ми цією групою збрали підписки коло 1400 крб. Але мене було кинуте на другу роботу: завідування районним семінаром по підготовці кадрів червоних ліквідаторів. Я також влаштував вистави, щоб збільшити фонд ліквідації неписьменності. Виставами мною було зібрано 58 крб. 50 коп. Крім того, з осені цього року я викладав в двох групах вечірньої селянської школи, спочатку природознавство, а згодом, коли розгорнулася підготовка посів кампанії, і сільське господарство. В справі переведення посів-кампанії і колективізації я ввійшов до ударної бригади, яка працювала в 4-й земгромаді м. Боришполя.

Територіально розкидана 4-а земгромада вимагала багато роботи. З цієї метою було відкрито 2 хати-читальні, які бригадою доручено було обслуговувати мені й учителю Коцович. В цих хатах-читальнях я працював в напрямі роз'яснення цих кампаній» [21].

В 1929–1930 роках Андрія Матвійовича з дружиною декілька разів арештовують за націоналістичну пропаганду і відпускають. Їх п'ятирічна донечка Муза залишалась сама із паралізованою бабусею, матір'ю його дружини.

Переймаючись долею своєї єдиної донечки А. Полонський пише до слідчого прохання: «Прошу прийняти до уваги мій родинний стан: теща – інвалід праці, розбита паралічем, жінка хвора на туберкульоз. Дитині – 5 років, у мене – початкова стадія туберкульозу, і звільнити мене з-під варті» [21].

Заява в тюрмі була написана в березні 1930 року. Відпустили його далеко не відразу.

Помер Андрій Полонський 16 травня 1933 року у віці сорока трьох років від туберкульозу легенів. Місце поховання – невідоме.

Члени Бориспільської «Просвіти», 1922 рік.

Білокінь Антін Андрійович, член Бориспільської «Просвіти», 1921 рік.

Білокінь Зінька Володимирівна, сестра Антіна Білоконя, 1920 рік.

Корніяка Павло Євлампіївич народився в Борисполі в 1885 році. Змалку вважав себе хліборобом, любив працювати в полі. Коли в його родини радянська влада забрала землю, не розгубився, блискуче опанував професію чоботаря та вправно шив добротні чоботи бориспільцям. Він завжди вмів знаходити вихід у складних життєвих ситуаціях.

Корніяка Павло Євлампіївич.
Світлина з матеріалів кримінальної справи.

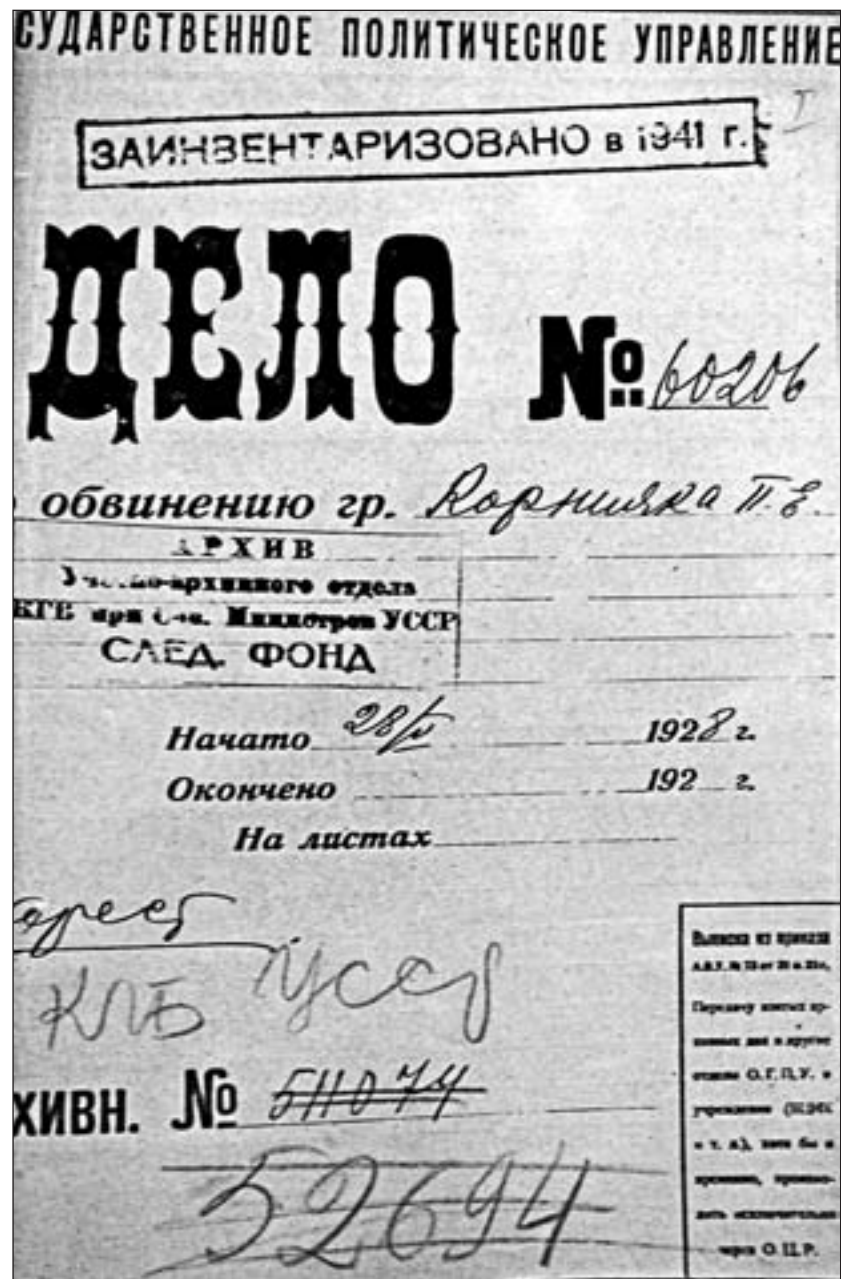
А ще Павло Корніяка завжди гордився тим, що він – українець, тому і став членом Бориспільської «Просвіти» та щиро зрадив, коли було проголошено Українську Народну Республіку. Він роздавав по селах Бориспільщини Універсали Української Центральної Ради, агітував за самостійну і незалежну Україну, вступив до війська УНР. В 1920 році не міг стояти осторонь антибільшовицького спротиву в Борисполі, очолив один із повстанських загонів. Саме за участь у ньому та антирадянську пропаганду 25 травня 1928 року його арештували. Чекісти висунули обвинувачення важке, нібито він зрадив Батьківщину: Павло Корніяка був єдиним із всіх арештованих, хто відмовився давати покази російською мовою. Матеріали кримінальної справи подаються мовою оригіналу:

«ОБВИНТЕЛЬНОЕ ПОСТАНОВЛЕНИЕ

По делу № 126

По обвинению гр-на КОРНИЯКИ Павла Евлампиевича в преступлениях, предусмотренных ст.ст. 54-10 п. 2, 54-13, 56-16а, 56-17 УК УССР. –

В 1926 году в Киевский Окротдел ГПУ поступили сведения о том, что в м. Борисполе Киевского округа проживает гр. КОРНИЯКА Павел Евлампиевич, который в период гражданской войны проявил себя, как отъявленный контрреволюционер, активно выступавший против Соввласти.

Обкладинка кримінальної справи Корніяки Павла Євлампіївича.

В 1917 и 1918 годах будучи членом Центральной Рады, КОРНИЯКА разъезжал по селам и городам, агитируя за «самостийну» Украину, развозил универсалы Центральной Рады, организовывал казачьи сотни и т. д.

В 1919 году во время денкинщины принимал активное участие в еврейских погромах в м. Борисполе и выдавал денкинским властям партийных работников и советских граждан.

В 1920 году при наступлении поляков на Киев, КОРНИЯКА открыто выступал на общих собраниях крестьян с призывом восстать против Соввласти и в то же время организовал в Борисполе свою банду, с которой выступал против Соввойск отступавших из Киева, не давая возможности последним отступить через м. Борисполь.

Кроме вооруженных нападений на Соввойска, он был связан с польскими властями, информируя их о состоянии и распоряжении Соввойск.

После отступления поляков КОРНИЯКА скрылся из Борисполя, неизвестно куда.

В Борисполь КОРНИЯКА вернулся в 1922 году, где и проживал, не амнистировавшись, до последнего времени.

Проживая в Борисполе, КОРНИЯКА начал проводить среди населения контрреволюционную агитацию, заявляя, что «скоро опять настанет время, когда он еще устроит бойню» и т. д.

В последнее время КОРНИЯКА принимал активное участие в работе Бориспольской кулацкой группировки, ставившей себе целью продвижение своих людей во все общественные и советские организации.

Так, в конце 1927 года были получены сведения, что КОРНИЯКА, связавшись с группой кулаков, принимавших активное участие в Бориспольском восстании против Соввласти в 1920 году и бывших бандитов зеленцовцев, как АВРАМЧУК, МЕДКО и др., во время передвыборной кампании проводил усиленную агитацию среди населения с целью провести в Сельсовет своих людей и не допустить туда коммунистов.

Во время налоговой кампании КОРНИЯКА проводил усиленную агитацию против едино-сельскохозяйственного налога и настаивал на посылке в Харьков уполномоченных с ходатайством о снижении налога, стараясь подорвать экономическую мощь кооператива. КОРНИЯКА проводил агитацию на общем собрании пайщиков за отчисление из ничтожных кооперативных сумм крупную сумму на разные нужды села и т. д.

В 1928 году, во время хода заготовительной кампании, КОРНИЯКА, намереваясь сорвать это мероприятие власти, доказывал крестьянам, что: «Соввласть существовать долго не будет, существует она последний год, а потому и старается забрать у крестьян хлеб и деньги» и тут же распространял разные слухи о предстоящей войне.

Постанова про пред'явлення звинувачення Корніяці Павлу Єввлампіїевичу.

Свидетельскими показаниями граждан села Борисполя КОТЛОВИЧА Юджи Исаковича, ЕРМАКА Федора Даниловича, ГИТЛИЦА Соломона Зеликовича, АРНАПОЛИНА Исака Иосифовича, ВУХВЕЛЬДА Герши Гензелевича, КОПАН Феодосии Семеновны и других – установлено:

КОРНИЯКА Павел Еввлампиевич демобилизовавшись из старой армии, где он служил унтер-офицером и приехав на Украину в м. Борисполь, прикнул к петлюровскому движению, принимая активное участие в работе по возрождению «самостийной» Украины.

В 1917 году КОРНИЯКА, будучи членом Центральной Рады, разъезжал по селам района, агитировал за «самостийну» Украину, развозил универсалы Центральной Рады, организовывал петлюровские казачьи сотни и т. д.

В 1920 году, во время наступления поляков, когда – красные войска отступали из Киева через Борисполь, КОРНИЯКА созвал общее собрание крестьян, выступил с речью в которой призывал крестьян восстать против советских войск и не дать возможности последним отступить через Борисполь заявив: «У нас сейчас есть сила і ми чужинців, кацапів, та жидів-червоноармійців не повинні пропустити через Бориспіль» и т. д. затем организовал

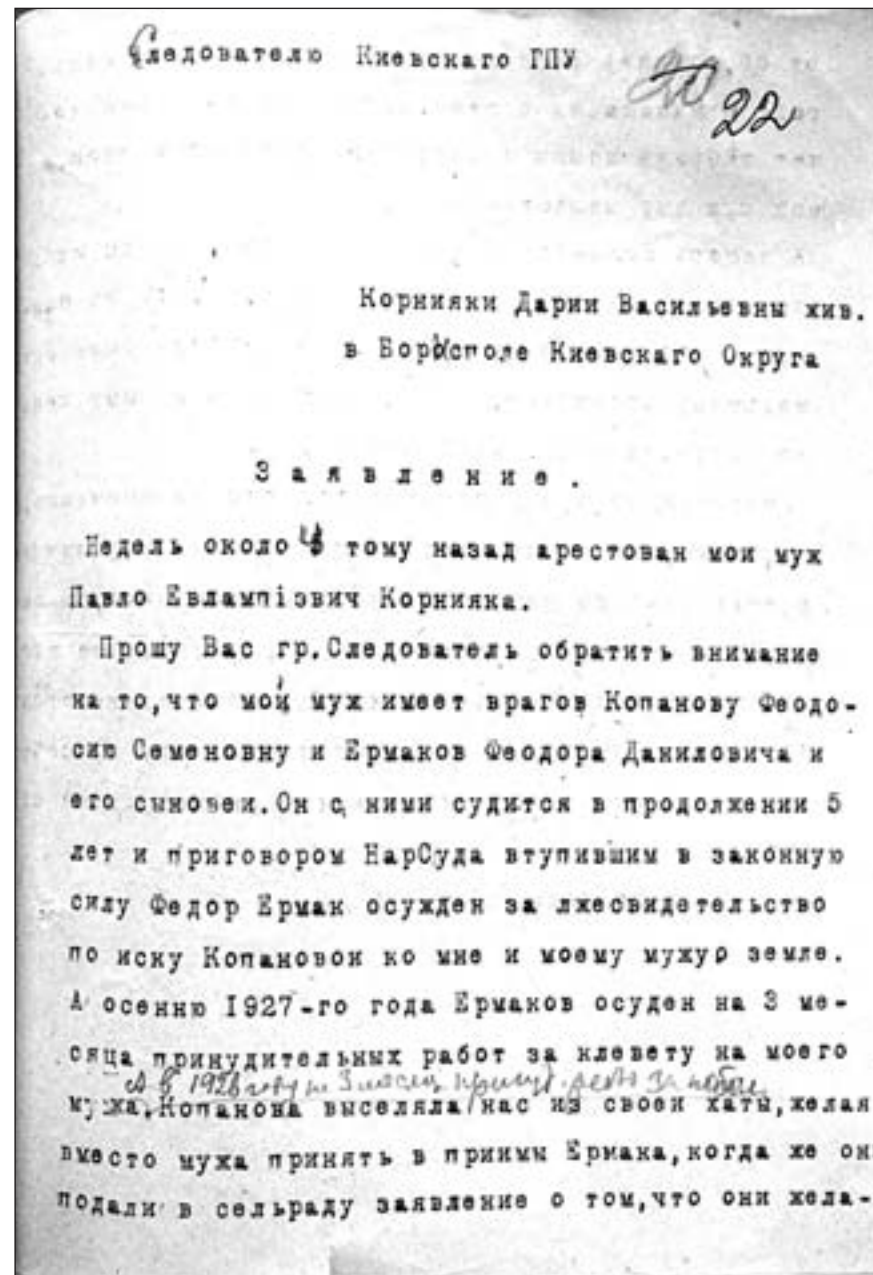
отряд, с которым открыто выступил против советских войск, делая нападение на отступавшие советские части, грабил и расстреливал красноармейцев.

Бандой КОРНИЯКИ был обезоружен отряд красноармейцев, стоявших в то время в Борисполе. По распоряжению КОРНИЯКИ из среды обезоруженных красноармейцев, были выделены коммунисты и евреи и расстреляны, а остальная часть красноармейцев была только обезоружена. После этого КОРНИЯКА выступил со своим отрядом против Красной дивизии, стоявшей в селе Бортничих. Когда упомянутой дивизией, банда КОРНИЯКИ была разбита, он, КОРНИЯКА, с соратниками своего отряда отступил в с.Гоголев, где также принимал участие в ограблениях и поджогах мирного населения. После занятия поляками Украины, он перешел на сторону последних, где и был до отступления поляков из Украины.

До последнего времени КОРНИЯКА проявлял себя, как антисоветский элемент, ведя среди крестьян контрреволюционную агитацию, стараясь срывать разные кампании, проводимые Соввластью и Компартией на селе. Кроме того вел также агитацию среди крестьян о недопущении коммунистов и соработников в советские и общественные организации заявляя: «Нам нужно избирать в эти организации своих людей и т. д.».

Довідка Бориспільської сільської ради про участь Корніяки Павла Євлампіївича в Бориспільському антибільшовицькому повстанні 1920 року.

Заява дружини Корніяки Павла Євлампіївича Корніяки Дарини Василівни.

Допрошений по существу дела обвиняемый КОРНИЯКА категорически отрицая инкриминируемые ему обвинения дает довольно путанные показания заявляя, что демобилизовавшись из армии в 1917 году он приехал домой в м. Борисполь и никакого участия в политической жизни не принимал. Членом Центральной Рады не был. За все время гражданской войны ни в каких повстанческих отрядах не участвовал.

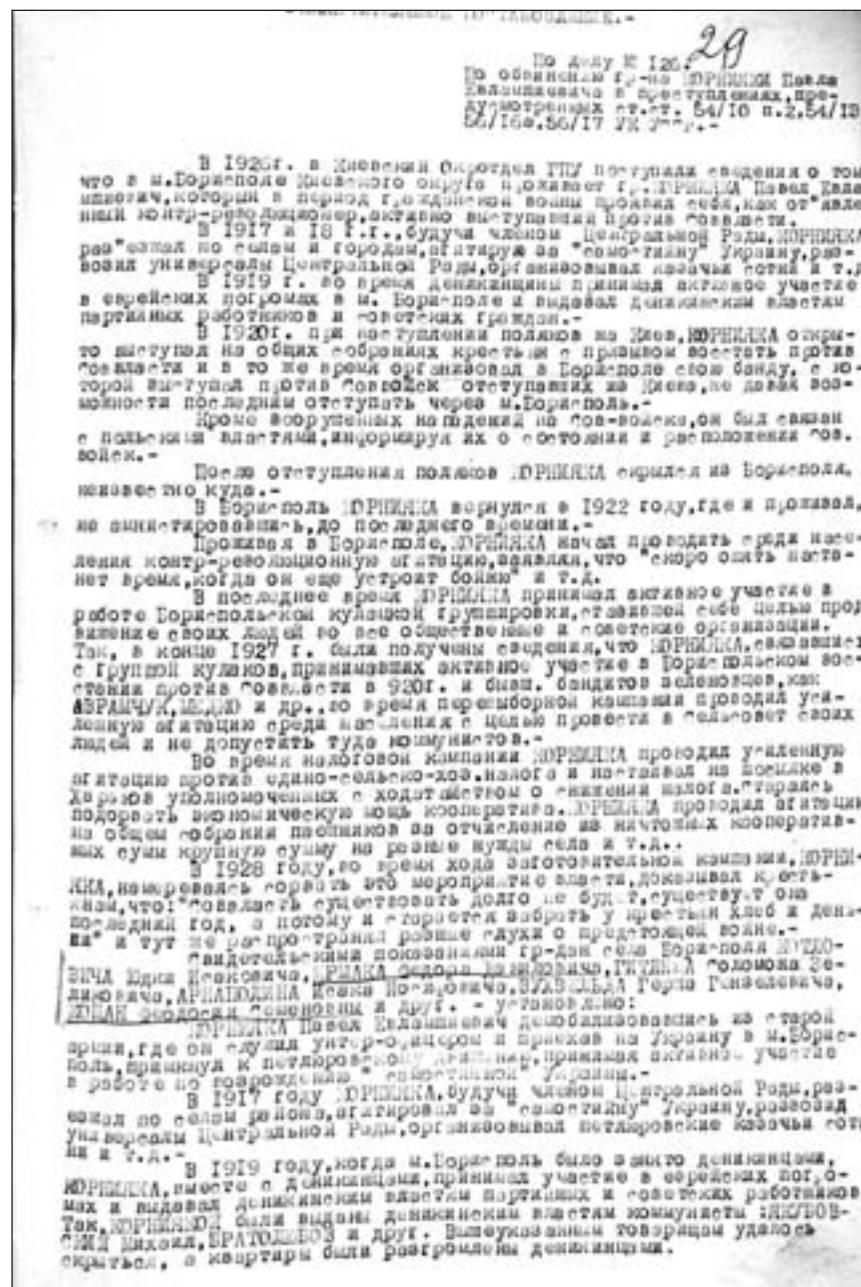
В 1920 году в Борисполе гр. ЧЕПИЛКО было организовано восстание против Соввласти с целью не пропустить через Борисполь из Киева, отступавших красноармейских частей. ЧЕПИЛКО был созван массовый митинг, о котором КОРНИЯКА показывает, что он действительно по настоянию ЧЕПИЛКО выступал на этом митинге с агитационной речью, но что в этой речи антисоветского содержания не было. Однако, при наступлении советских частей на Борисполь, КОРНИЯКА со своим семейством скрылся из Борисполя в ближайшие хутора, где был до прихода поляков.

Возвращаясь домой в день занятия м. Борисполя поляками, КОРНИЯКА, вместе с другими гражданами с. Борисполя, поляками был задержан и отправлен в Дарницу. Кто еще с ним был задержан КОРНИЯКА не знает. В Дарнице польские офицеры расспрашивали у него расположение советских войск, но он им на это, якобы, ничего не ответил. Из Дарницы КОРНИЯКА был отправлен в Киев, где и проживал до отступления поляков из Украины ничем не занимаясь.

После отступления поляков из Украины КОРНИЯКА продолжительное время скрывался в районе Борисполя не амнистировавшись. Касаясь вопросов о разоружении в с. Борисполе красноармейского отряда он заявил, что действительно в Борисполе был обезоружен отряд красноармейцев, которым командовал некий ДУСИЧ. Обезоружили этот отряд потому, что ДУСИЧ убил неизвестно за что одного Бориспольского гражданина. Отряд был обезоружен ЛОГВИНЫМ Семеном, но ни один красноармеец из этого отряда, якобы, не был расстрелян. Сам КОРНИЯКА при обезоружении никакого участия не принимал и знает обо всем со слов других. В каком году это было он не помнит.

В отношении настоящей деятельности КОРНИЯКА заявил, что он никакой антисоветской работы не проводил и выступая на собраниях всегда оправдывал мероприятия Соввласти.

На основании агентурных данных и свидетельских показаний установлено, что КОРНИЯКА Павел Евлампиевич с 1917 года принимал активное участие в петлюровском движении, был руководителем восстания в 1920 году в м. Борисполе и был связан с польским командованием, которое информировал о состоянии и расположении советских войск.

Обвинувачувальна постанова на Корніяку Павла Євлампієвича.

Боясь понести наказание за свою деятельность он продолжительное время скрывался у себя дома и ближайших хуторах, чего он сам не скрывает, не амнистировавшись. В последнее время был связан с кулацкой группировкой и другими контрреволюционными элементами, стараясь подрывать авторитет власти на селе и вредить успешному проведению тех или иных мероприятий власти, что ясно характеризует его, как контрреволюционную личность.

Ввиду давности совершенных КОРНИЯКОЙ преступлений в период гражданской войны и недостаточность в деле данных для привлечения его к судебной ответственности за настоящую его антисоветскую деятельность, признавая его на основании изложенных выше данных социально опасным элементом, руководствуясь постановлением Президиума ЦИКа СССР от 1924 года, объявленного приказом ОГПУ за № 172 от того же 1924 года.

ПОСТАНОВИЛ:

Возбудить ходатайство перед Особым Совещанием при Коллегии ГПУ УССР о заключении гражданина КОРНИЯКИ Павла Евлампиевича, 1885 года рождения, уроженца м. Борисполя, Киевского Округа, из крестьян,

Выписка з протоколу Засідання Колегії ОГПУ від 13.06.1928 року.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

українця, беспартійного, не члена союзу, не судившегося – в Соловецкий концлагерь сроком на ПЯТЬ лет.

Меру пресечения в отношении обвиняемого оставить без изменения с содержанием в Допре 2/Ц.

Настоящее дело направить в Особое Совещание при Коллегии ГПУ УССР, перечислив содержащегося под стражей в Допре 2/Ц КОРНИЯКУ П. Е., за Особым Совещанием при Коллегии ГПУ УССР. –

И/УПОЛ. КРО (подпись) (ПЕТРОВ)
 «СОГЛАСЕН»
 НАЧ. КРО (подпись) (САПИР)
 «УТВЕРЖДАЮ»
 НАЧ. КООГПУ (подпись) (БАРМИНСКИЙ)».

11 червня 1928 року Колегія ОГПУ засудила Павла Корніяку до п'яти років концтаборів на Соловках. 14 травня 1928 року особлива Народа при Колегії ГПУ УРСР зменшила термін ув'язнення до трьох років.

«ВЫПСКА ИЗ ПРОТОКОЛА № 37/192

**Особого Совещания при Коллегии ГПУ УССР
от 14 мая 1928 года**

СЛУШАЛИ:

Ходатайство Киевского Окротдела ГПУ № 126 об высылке гр. КОРНИЯКИ Павла Евлампиевича, 43 лет, украинца, кустаря – сапожника, лишен избирательных прав, как контрреволюционный элемент.

(Доклад т. Хейфец)

ПОСТАНОВИЛИ:

Возбудить ходатайство перед Особсовещанием при Коллегии ОГПУ о заключении КОРНИЯКИ в концлагерь сроком на ТРИ года.

(ДАВЫДОВ)» [13].

За інформацією, що знаходиться в матеріалах кримінальної справи, під час етапування до Сибіру тридцятивосьмирічний Павло Корніяк помер в Ярославській тюрмі 20 грудня 1929 року. Сиротами залишились його двоє дітей та дружина Дарина Василівна.

Павла Корніяку реабілітували в 1992 році. Місце його поховання невідоме.

ПОКАРАННЯ ЗА ЛЮБОВ ДО УКРАЇНИ

Арешти членів Бориспільської «Просвіти» були не рідкістю. 27 липня 1938 року за доносом арештували одного з кращих вчителів фізики Бориспільського району, керівника «Просвіти» с. Любарці Андрія Михайловича Гопкала, 1888 р.н. Він був високоосвіченою людиною, активним громадським діячем, знав німецьку, французьку, латинську мови, керував сільським драматичним гуртком. Його звинуватили в антирадянській діяльності, у входженні до повстанської контрреволюційної, націоналістичної організації «Просвіта». Загалом, на думку слідчого, доказом цього було те, що: «В годы гражданской войны он являлся организатором и руководителем «Просвиту» в с. Любарцах, проводил националистическую работу среди молодежи, воспитывал их в петлюровском духе, ставил националистические пьесы («Сава Чалый»)».

Під тортурами Андрія Гопкала змусили зізнатися в тому, що «Продовольственные трудности 1932–1933 года в стране я излагал не как следствие подлой работы врагов народа, а как результат неправильной политики партии и советской власти, я сознательно воспитывал учеников в националистическом духе».

Матеріали кримінальної справи Андрія Гопкала засвідчують, що членство в «Просвіті» радянська влада вважала тяжким гріхом. Витримки з кримінальної справи подаються мовою оригіналу:

«У.Р.С.Р.

Любарецька сільрада
Бориспільського району
Київської області
1938 р.

ДОВІДКА-ХАРАКТЕРИСТИКА

Дана Любарецькою сільрадою на громадянина Гопкала Андрія Михайловича, в тім, що він син кулака, сам по соціальному стані заможний середняк, учитель.

В часи 1918 р. по 1921 р. був активним організатором «Просвіти» на селі, в цю роботу втягував кулацьких синків та дочок.

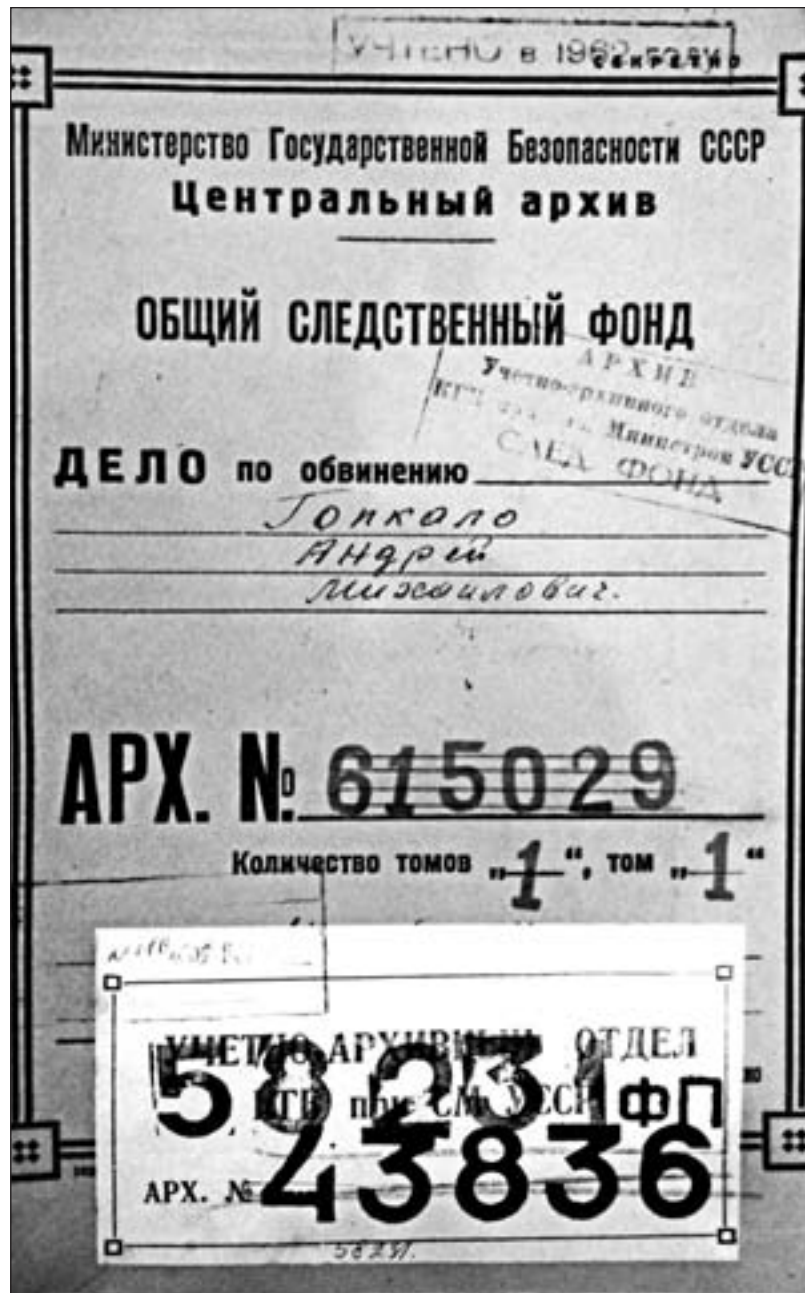
В час виборів Верховної Ради У.С.Р.С. говорив, що положення про вибори в Розділі 7 складання лічильних листів та протоколів складено неправильно. Намагався ігнорувати цей розділ.

Голова

М. Конач (підпис)».

«ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

1938 г., августа мес., 20 дня. Я, Начальник Бориспольского РО НКВД Ковтунюк допросил в качестве обвиняемого

Обкладинка кримінальної справи.

Вопрос: Ваша политическая деятельность в Революционный период 1917 года?

Ответ: По освобождении меня из ссылки при Керенском правительстве я был призван в армию. Находился в г.Новоградволинском – секретарем Дивизионного Комитета депутатов, до демобилизации, точнее до момента когда был распушен фронт.

Возвратился я из армии Керенского в село Любарцы к родителям и все время находился в селе.

Вопрос: Ваша политическая деятельность в период 1918–1920 гг.?

Ответ: По возвращению из армии Керенского я жил в селе при своих родителях занимался сельским хозяйством, а в 1919 году устроился на работу счетовода с.Любарцы Бориспольского района. Никакого участия в политической жизни не принимал.

Вопрос: Следствие располагает совершенно точными данными, что Вы являлись активным участником «Просвиты», проводили контрреволюционную националистическую работу. Требуем правдивых показаний.

Ответ: Да, должен сознаться, я действительно принимал активное участие в организации «Просвита», являлся одним из руководителей в селе.

В состав инициативной тройки по организации «Просвиты» входили: я, учитель Прасол украинский националист, учительница Билик Евдокия и Заблоцкий Михаил.

«Просвита» ставила своей задачей воспитание молодежи в украинском националистическом духе петлюровского полка.

Вопрос: Таким образом по Вашим признаниям устанавливается, что Вы в период гражданской войны принимали деятельное участие в контрреволюционном националистическом движении.

Вы это подтверждаете?

Ответ: Да подтверждаю. Но я должен сказать, что мое участие в петлюровском националистическом движении носило характер узкого размаха, т. е. за пределами села связей с националистами я не имел.

Вопрос: Ваша принадлежность к эсеровской партии?

Ответ: К эсеровской партии я не принадлежал.

Вопрос: Кто такой Соколовский и откуда Вы его знаете?

Ответ: Соколовского я знаю как секретаря общества политкаторжан, я с ним встречался в г.Киеве в клубе политкаторжан в 1926 году и второй раз в 1929 году. До этого я Соколовского не знал и не был с ним знаком.

Вопрос: Возбуждая ходатайство о принятии Вас в общество политкаторжан, Вы указывали о своей националистической деятельности в период гражданской войны?

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Ответ: Нет, не указывал и о принадлежности своей к националистическому движению я никаких данных не сообщал о себе.

Вопрос: Ваше социальное происхождение?

Ответ: До революции отец мой имел кулацкое хозяйство в котором было 18 десятин земли.

После революции имущество отца сельсоветом распродано.

Вопрос: Органы управления государственной безопасности располагали совершенно точными фактами, что Вы являетесь участником антисоветской эсеровской организации.

Вы это подтверждаете?

Ответ: Нет, не подтверждаю. Я к эсеровской организации не принадлежал и не принадлежу и никакого участия в антисоветском эсеровском движении не принимал.

Вопрос: Вы скрываете свою антисоветскую эсеровскую деятельность. К ряду вопросов о Вашей практической контрреволюционной деятельности мы еще вернемся.

Написано верно. Мною лично прочитано в чем и расписываюсь.

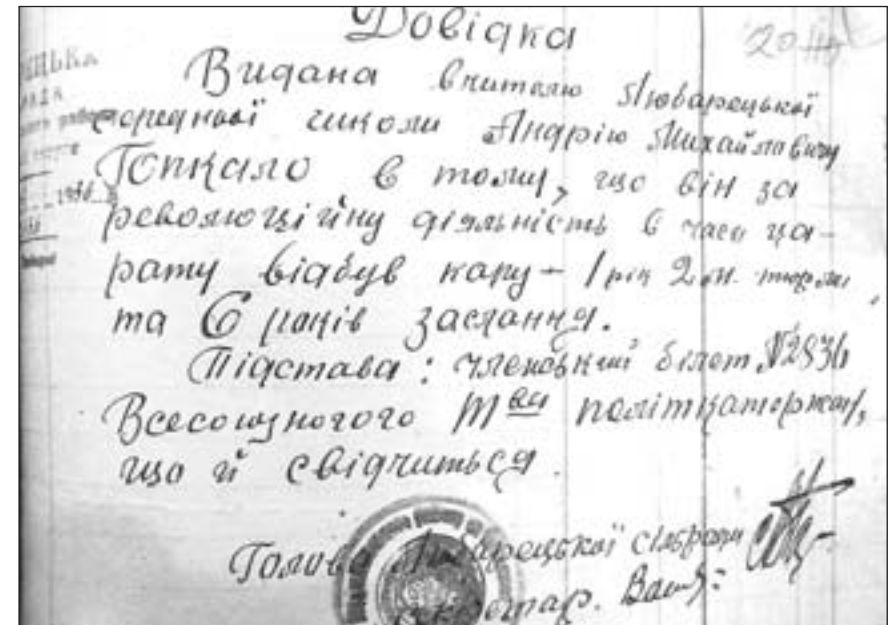
Андрей Гопкало

Допросил

Нач. Бориспольского

РАЙ НКВД

(подпись)».

Довідка Любарецької сільської ради, видана Гопкалу Андрію Михайловичу.

«ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

Обвиняемого Гопкало Андрея Михайловича, 1888 года рождения

От 25 августа 1938 года

Вопрос: Вы скрываете свою принадлежность к эсеровской организации? Требую говорить правду.

Ответ: Я следствию говорю правду, что к эсеровской организации я никогда не принадлежал, а только был членом анархистской партии, о чем я показывал на предыдущем допросе.

Вопрос: Нам известно, что Вы являлись активным участником повстанческой контрреволюционной организации. Признаете ли это?

Ответ: Нет, я этого не признаю, так как к указанной контрреволюционной организации я не принадлежал и о существовании таковой не слышал.

Вопрос: Следствие располагает данными, что Вы проводили антисоветскую деятельность.

Рассказывайте об этом.

Ответ: Являясь выходцем из семьи кулака, в прошлом анархистом и убежденным националистом, я действительно проводил среди населения антисоветскую деятельность, выражающуюся в систематическом распространении среди населения антисоветской националистической агитации.

Продовольственные трудности 1932–1933 года в стране я сознательно излагал отсталой части населения не как следствие подлой работы врагов народа, а как результат неправильной политики партии и советской власти.

Подобного рода антисоветскую агитацию я проводил и в последующие годы вплоть до моего ареста.

Работая в хате-читальне в с. Любарцы Бориспольского района в качестве руководителя драмкружка в 1925 году, я, зная националистическое содержание отдельных пьес, например «Сава Чалый», все же ставил их на сцене, воспитуя таким образом массы в националистическом духе.

Будучи воспитателем 10 класса Любарецкой школы, я сознательно учеников воспитывал в националистическом духе, не организовывая их на поднятие дисциплины, на лучшую успеваемость, а наоборот, разваливал дисциплину в классе, в результате чего половина учеников морально разложилась.

Неправильность моей воспитательной работы в классе и как учителя средней школы вообще, подтверждается тем, что ученики обокрали библиотеку и пытались убить ученицу, выкрывшую их.

Как следствие моей сознательной плохой работы явилось то, что выпуск в Любарецкой школе был сорван, больше половины учеников 10 класса были не выпущены, т.е. с русского, украинского и немецкого языков получили испытывы на осень.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Выписка з протоколу Особливої наради при Народному комісарі Внутрішніх Справ СРСР від 21.10.1938 року.

Записано с моих показаний верно, мной прочитано в чем и расписываюсь. (подпись)

Допросил: Пом. оперуполном. УГБ
Бриспольского РОНКВД (подпись) (Мусиенко)».

«ВЫПИСКА ИЗ ПРОТОКОЛА ДОПРОСА
СОКОЛОВСКОГО Александра Александровича

от 19 декабря 1937 года

Вопрос: «Кто вам известен из состава эсеровской организации?

Ответ: Знаю, что в Бориспольском районе было несколько участников организации, из которых мне был известен ГОПКАЛО, быв. анархист, позднее украинский эсер. С эсерами в Чернигове связь была установлена через меня, как старого работника Черниговской эсеровской организации...».

Верно: (подпись)».

«ВИПСКА ІЗ ПРОТОКОЛУ ДОПИТУ СВИДКА»

Гриця Карпа Антоновича від 23 вересня 1938 року, мовою оригіналу:

«**Вопрос:** Что Вам известно о прошлом Гопкала Андрея Михайловича?»

Ответ: В годы гражданской войны он являлся организатором и руководителем «Просвиты» в с.Любарцы и проводил националистическую работу среди молодежи, воспитывал ее в петлюровском духе, ставил националистические пьесы».

«ВИПСКА ІЗ ПРОТОКОЛУ ДОПИТУ СВИДКА»

Заболотного Михайла Тимофійовича від 26 вересня 1938 року, мовою оригіналу:

«**Вопрос:** Скажите о прошлом Гопкала Андрея Михайловича?»

Ответ: В годы гражданской войны он служил в армии Керенского, вернулся в село Любарцы в 1918 году, в период петлюровщины являлся активным организатором и руководителем «Просвиты» в селе. «Просвита» ставила своей задачей воспитание молодежи в националистическом духе Петлюровского направления. Я лично входил в состав тройки совместно с другими лицами по организации «Просвиты».

Посвідчення, видане Гопкалу А.М., в тому, що він є членом Всесоюзної організації колишніх політкаторжан, 1932 рік.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Поштовий конверт на ім'я Гопкала А.М., який повернувся в Бориспіль в зв'язку зі смертю адресата.

«ВИПСКА ІЗ ПРОТОКОЛУ ДОПИТУ»

Кривописа Єгора Савовича від 26 вересня 1938 року, мовою оригіналу:

«**Вопрос:** Как Вы знаете Гопкала Андрея Михайловича?»

Ответ: Гопкало Андрея Михайловича знаю как односельчанина происходил из семьи кулаков, в прошлом член партии анархистов, служил в армии Керенского, в 1919 году Гопкало организовал в селе «Просвиту» и ей руководил».

«ОБВИНИТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ»

По след.делу № 16529 по обвинению ГОПКАЛО Андрея Михайловича в преступлениях, предусмотренных ст.ст. 54-10 и 54-11 УК УССР

В Бориспольское Райотделение НКВД поступили данные о том, что житель с.Любарцы, Бориспольского района ГОПКАЛО Андрей Михайлович является участником антисоветской эсеровской организации и проводит антисоветскую деятельность, направленную против советского строя.

На основании этих данных 28 июля 1938 года ГОПКАЛО Бориспольским РО НКВД был арестован и привлечен к уголовной ответственности.

Проведенным по делу следствием установлено:

Что ГОПКАЛО является выходцем из социально-чуждой кулацкой среды. До революции состоял членом партии анархистов, а позднее украинским эсером.

В период 1918–1923 годов принимал активное участие в петлюровской «Просвите», являясь руководителем таковой в с. Любарцы.

Являлся участником антисоветской эсеровской организации и до дня ареста проводил среди населения антисоветскую националистическую деятельность, выражающуюся в распространении контрреволюционной агитации, направленной против мероприятий партии и правительства.

Работая учителем в школе, проводил националистическую работу по воспитанию учеников в антисоветском духе.

В предъявленном обвинении ГОПКАЛО виновным себя признал, за исключением принадлежности к эсеровской организации /л. д. 10-15, 16-18/.

Однако, принадлежность к эсеровской организации ГОПКАЛО изобличается показаниями участника организации СОКОЛОВСКОГО. Антисоветская его деятельность подтверждается показаниями свидетелей ГРИГОРА, ГРИЦАЯ, ЗАБОЛОТНОГО, КРИВОНОСА и очными ставками со свидетелем КРИВОНОС и ГРИЦАЙ /л. д. 21-20, 30-33/.

На основании изложенного ОБВИНЯЕТСЯ:

ГОПКАЛО Андрей Михайлович, 1888 года рождения, уроженец и житель с. Любарцы, Бориспольского района, Киевской области, украинец, гражд. СССР, из крестьян-кулаков, служащий, беспартийный, со средним образованием, в прошлом член партии анархистов, несудимый. До ареста работал учителем в средней школе с. Любарцы, в том, что:

а) являлся участником антисоветской эсеровской организации.

б) Будучи выходцем из социально-чуждой кулацкой среды и убежденным украинским националистом, проводил среди населения антисоветскую деятельность, выражающуюся в распространении контрреволюционной пропаганды, направленной против мероприятий партии и правительства.

в) Работая учителем в средней школе, воспитывал учащихся в антисоветском националистическом духе, т. е. в преступлениях, предусмотренных ст.ст. 54-10 и 54-11 УК УССР.

Принимая во внимание, что антисоветская деятельность ГОПКАЛО следствием вполне доказана, следственное дело № 16529 по обвинению ГОПКАЛО Андрея Михайловича направить на рассмотрение Особого Совещания НКВД СССР.

35

ОБВИНИТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ.

По след. делу № 16529 по обвинению ГОПКАЛО Андрея Михайловича в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 54-10 и 54-11 УК УССР.

В Бориспольское Райотделение НКВД поступили данные о том, что житель с. Любарцы, Бориспольского района ГОПКАЛО Андрей Михайлович является участником антисоветской эсеровской организации и проводит антисоветскую деятельность, направленную против советского строя.

На основании этих данных 28 июля 1938 года ГОПКАЛО Бориспольским РО НКВД был арестован и привлечен к уголовной ответственности.

Проведенным по делу следствием установлено:

что ГОПКАЛО является выходцем из социально-чуждой кулацкой среды. До революции состоял членом партии анархистов, а позднее украинским эсером.

В период 1918–1923 годов принимал активное участие в петлюровской «Просвите», являясь руководителем таковой в с. Любарцы.

Являлся участником антисоветской эсеровской организации и до дня ареста проводил среди населения антисоветскую националистическую деятельность, выражающуюся в распространении контрреволюционной агитации, направленной против мероприятий партии и правительства.

Работая учителем в школе, проводил националистическую работу по воспитанию учеников в антисоветском духе.

В предъявленном обвинении ГОПКАЛО виновным себя признал, за исключением принадлежности к эсеровской организации.

(л. д. 10-15, 16-18).

Однако, принадлежность к эсеровской организации ГОПКАЛО изобличается показаниями участника организации СОКОЛОВСКОГО. Антисоветская его деятельность подтверждается показаниями свидетелей ГРИГОРА, ГРИЦАЯ, ЗАБОЛОТНОГО, КРИВОНОСА и очными ставками со свидетелем КРИВОНОС и ГРИЦАЙ.

(л. д. 21-20, 30-33).

На основании изложенного О Б В И Н Я Е Т С Я:

ГОПКАЛО Андрей Михайлович, 1888 года рождения, уроженец и житель с. Любарцы, Бориспольского района, Киевской области, украинец, гражд. СССР, из крестьян-кулаков, служащий, беспартийный.

Обвинувальный винок Гопкалу Андрію Михайловичу.

Андрій Гопкало із політв'язнями на засланні, 1915 рік.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Справка: 1. Обвиняемый ГОПКАЛО А.М. содержится под стражей в Киевской тюрьме и с сего числа перечисляется содержание за Особ. Совещанием НКВД СССР. 2. Вещественных доказательств по делу нет. 3. Личные документы обвиняемого приобщить к делу в отдельном пакете.

Пом. Оперуполномоченного УГБ

Бориспольського РО НКВД

(подпись) (Мусяненко)

«УТВЕРЖДАЮ»

НАЧ. КИЕВСКОЙ ОПЕРСЛЕДГРУППЫ

МЛ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ

(подпись) (ЛОСЕВ)»

Абсурдні звинувачення та абсурдні зізнання отримані через катування коштували життя українському вчителю: з радянських концтаборів він не повернувся.

З великими труднощами Андрій Гопкало був навіть не реабілітований посмертно, а 6 вересня 1985 року секретна постанова Президії Київського обласного суду винесла таке рішення:

«Постановление особого совещания НКВД СССР от 21 октября 1938 года в отношении Гопкало Андрея Михайловича отменить и делопроизводство прекратить за недоказанностью его вины в совершенном преступлении» [20].

Трагізму долі Андрія Гопкала додає і той факт, що в 1910 році його, студента Київського університету Святого Володимира, за революційну діяльність проти царизму було вислано на довічне заслання в Сибір. Син українського козака (саме так записано в його свідоцтві про закінчення Київської Печерської гімназії) безперечно, не міг знайти своєї щасливої долі ні в царській Росії, ні в Радянській державі, яка безжально забрала його життя за любов до України.

**«В ВЕРХОВНЫЙ
СОВЕТ
НУЖНО ИЗБИРАТЬ
УКРАИНЦЕВ»**

«В Верховний совет нужно избирать украинцев», – так сказав член Бориспільської «Просвіти», росіянин Тихін Сорокін. Його доля була такою ж трагічною, як і в багатьох членів Бориспільської «Просвіти». Учителя фізики і математики Бориспільської школи №2 Сорокіна Тихона Петровича арештували 15 листопада 1937 року.

Бориспільська сільська рада оперативно надала на нього довідку-характеристику. (Подається мовою оригіналу):

**«БОРИСПІЛЬСЬКА
СІЛЬРАДА
Бориспільська району
Київської області**

ДОВІДКА-ХАРАКТЕРИСТИКА
Дана за громадянина Сорокіна Тихона
Петровича, втім, що він народження 1885
року. В Борисполі він появився в 1916 році.
15/XI. 1937 р.

Учителював у школі. Коли почалася Революція він із Борисполя зник з гетьманськими частинами. Повернувся до Борисполя років через три. Зразу ж почав приймати участь в Націоналістичній спілці «Просвіта» одружився із сестрою петлюрівця Кириченка. І разом провадили контрреволюційну роботу. Весь час вели агітацію проти міроприємств Рад Влади та Нової Сталінської Конституції. Агітуючи, що комуністів не треба вибирати, тому, що вони не вмюють керувати.

Голова Сільради
Секретар

підпис (Ситник)
підпис (Седюк)».

Тихін Сорокін був одружений із рідною сестрою вже засудженого до розстрілу голови Бориспільської «Просвіти» Миколи Кириченка Надією Кириченко. Це також було однією з важливих причин його арешту.

Свідків по справі було чотири: Лисовець, Юрецький, Ситник Іван Макарович та Краснопір Микола Трихонович. Вони ж свідчили і проти Миколи Кириченка. Всі свідомо говорили майже одне й те саме. Тексти із кримінальної справи подаються мовою оригіналу.

Микола Краснопір, як і інші свідки говорив:

«Сорокіна Тихона Петровича я знаю как односельчанина, а тому мне известно что он антисоветски настроен против мероприятий советской власти и на каждом шагу старается агитировать против успешного развития намеченных мероприятий советской власти на селе.

Вопрос: Скажите свидетель Краснопир, что вам известно о антисоветской агитации Сорокіна?

Обкладинка кримінальної справи Сорокіна Тихона Петровича.

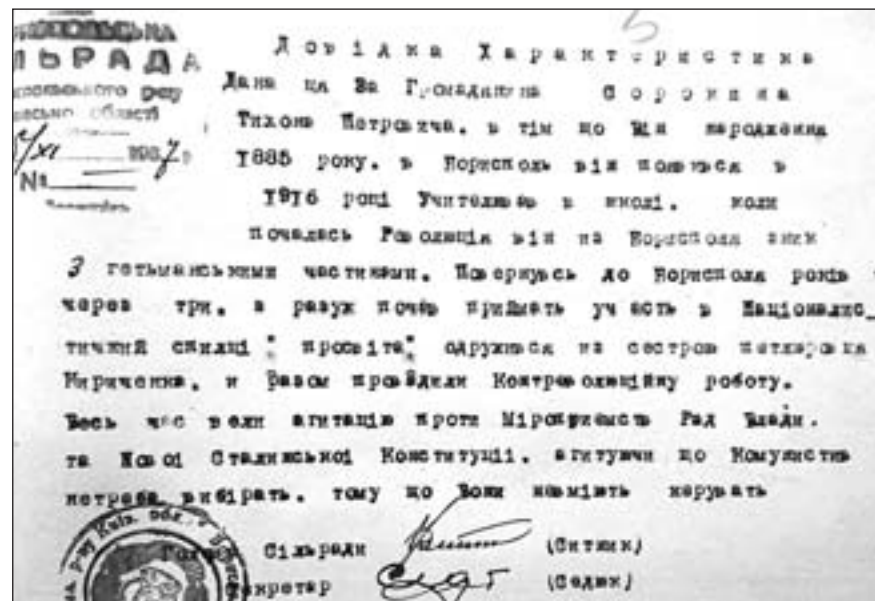
Ответ: Мне известно, что Сорокин среди населения распространяет клеветнические слухи о кандидатурах в депутаты до Верховного Совета и в Совет национальностей он говорит: «В Верховный Совет мы должны избрать своих людей, которые имеют образование, а не таких неграмотных как выдвигают коммунисты».

Допит Тихона Сорокіна по суті своїй був майже абсурдним, але він коштував життя українському патріоту.

«ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

1934 г., декабря, 6 дня. Я, сотрудник ВО НКВД допросил в качестве обвиняемого

Фамилия *Сорокин*
 Имя и отчество *Тихон Петрович*
 Дата рождения *1885 г.*
 Место рождения *д. Сорокино, Старковской волости, Курской губернии*
 Место жительства *село Борисполь*
 Нац. и гражд. (поддан). *Русский*
 Паспорт *выдан Борисполь РОМ*
 Род занятий *педагог*

Довідка-характеристика Бориспільської сільської ради на Сорокіна Тихона Петровича.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

- Социальное происхождение *из крестьян*
 Социальное положение: (род занятий и имущественное положение)
 а) до революции *служащий*
 б) после революции *служащий*
 11. Состав семьи *жена Надежда Кириченко*
 12. Образование (общее, специальное) *Высшее*
 13. Партийность (в прошлом и настоящем) *безпартийный*
 14. Каким репрессиям подвергался: судимость, арест и др. (когда и каким органом)
 а) до революции *не подвергался*
 б) после революции *не подвергался*
 15. Какие имеет награды (ордена, грамоты, оружие и др.) при сов. власти
не имею
 16. Категория воинского учета запаса и где состоит на учете
исключен по возрасту
 17. Служба в Красной армии (Красной гвардии, в партизан. отрядах), когда и в качестве кого *не служил*
 18. Служба в белых и др. к-р армиях (когда, в качестве кого) *не служил*
 19. Участие в бандах, к-р организациях и восстаниях *не участвовал*
 20. Сведения об общественно-политической деятельности -----
 Показания обвиняемого: Сорокина Тихона Петровича 6.XII.1937 г.

Вопрос: Скажите обвиняемый Сорокин следствию в качестве кого вы служили в Армии?

Ответ: Я в Армии не служил, я терпеть не мог военщину.

Вопрос: Где вы были и что делали Сорокин в 1918 году?

Ответ: Я учительствовал в с. Борисполе при гетьманских властях.

Вопрос: Скажите следствию о вашем участии при гетьманских властях?

Ответ: Ничего я общего с гетьманской властью не имел.

Вопрос: Скажите следствию, если ничего общего вы не имели с гетьманской властью – то что вас заставило уйти с Бориспольского района с гетьманскими частями и куда – отвечайте конкретно следствию?

Ответ: Я ни с какими никуда с Бориспольского района с гетьманскими частями не отступал и никакого участия в гетьманских частях не принимал.

Вопрос: Скажите следствию, если вы никакого участия в гетьманских частях не принимали, то с какой целью вы выехали с Борисполя в те годы?

Ответ: Я выехал лишь с Борисполя по причине незнания украинского языка и не мог вести преподавание в школе на украинском языке.

Вопрос: Скажите следствию, где вы были, что делали в бытность поляков на Украине?

Ответ: Я находился в г. Курске.

Вопрос: Скажите, что вы делали в г. Курске?

Ответ: Учительствовал.

Вопрос: Скажите, что вы делали в г. Курсе в бытность Деникинских властей?

Ответ: В бытность Деникинских властей я был безработным.

Вопрос: Скажите, при каких обстоятельствах в Курске вы остались безработным в бытность Деникинских властей?

Ответ: При реорганизации школ в бытность Деникинщины меня уволили.

Вопрос: Скажите следствию, т. е. объясните конкретно причины вашего увольнения при Деникинских властях?

Ответ: Меня уволили как прибывавшего в то время в Курске, т. е. прибывавшего в Курске при советских властях.

Вопрос: В чем выражалось ваше участие в контрреволюционной организации СМУ совместно с бывшим врачом м. Борисполя Кириченком?

Ответ: Я в контрреволюционной организации СВУ я не участвовал и в отношении участия бывшего врача Кириченка ничего не знаю.

Вопрос: Скажите следствию, в чем выражалось ваше недовольствие властью существующего строя, которое вы высказывали в доме бывшего врача осужденного Кириченка за контрреволюционную деятельность, который показал следствию, что вы вели контрреволюционную деятельность?

Ответ: О контрреволюционной деятельности бывшего врача Кириченка я не знаю и он мне об этом не говорил.

Вопрос: Известно ли вам было о антисоветских высказываниях бывшего врача Кириченка в вашем присутствии?

Ответ: Да были, я с ним был согласен.

Вопрос: Скажите следствию, в чем они выражались?

Ответ: Недовольство врача Кириченка выражалось по отношению недостатков медикаментов и низкой зарплатой врачам.

Вопрос: Скажите, следствие предлагает вам дать конкретные показания недовольствия врача Кириченка против существующего строя?

Ответ: Недовольствие бывшего врача Кириченка выражалось по отношению проводимой линией в Советском Союзе.

Обвинувальне звинувачення Тихону Сорокіну було лаконічним:

ОБВИНИТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ

По обвинению гр. СОРОКИНА Тихона Петровича, 1885 г. рожд., по ст. 54-10 УК УССР

В Бориспольское РО НКВД поступили данные о том, что в с. Борисполе проживает бывший офицер старой армии и гетьманской армии СОРОКИН Тихон Петрович, который находясь в селе занимался антисоветской агитацией против существующего строя, проявлял террористические тенденции по отношению к активу села.

На основании этих данных СОРОКИН был подвергнут аресту.

Произведенным по делу следствием установлено, что СОРОКИН уроженец с. Сорокино Старковской волости Курского уезда, по происхождению служащий с высшим образованием, офицер старой армии, доброволец гетьманской армии, националист, в селе Борисполе принимал участие в националистическом союзе «Просвита», женат на сестре врага народа, бывшего врача в с. Борисполе КИРИЧЕНКА с которым вместе живя в собственном доме КИРИЧЕНКА проводил контрреволюционную работу.

Находясь на жительство в с. Борисполе распространял в связи с предстоящими выборами в Верховный Совет Союза контрреволюционную агитацию.

В присутствии свидетеля КОРЕЦКОГО высказывался: «ЗАЧЕМ ИЗБИРАТЬ КОМУНИСТОВ В ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ. НУЖНО ИЗБИРАТЬ УКРАИНЦЕВ УПРАВЛЯТЬ ГОСУДАРСТВОМ, А НЕ КОМУНИСТОВ» / лист дела № 16/.

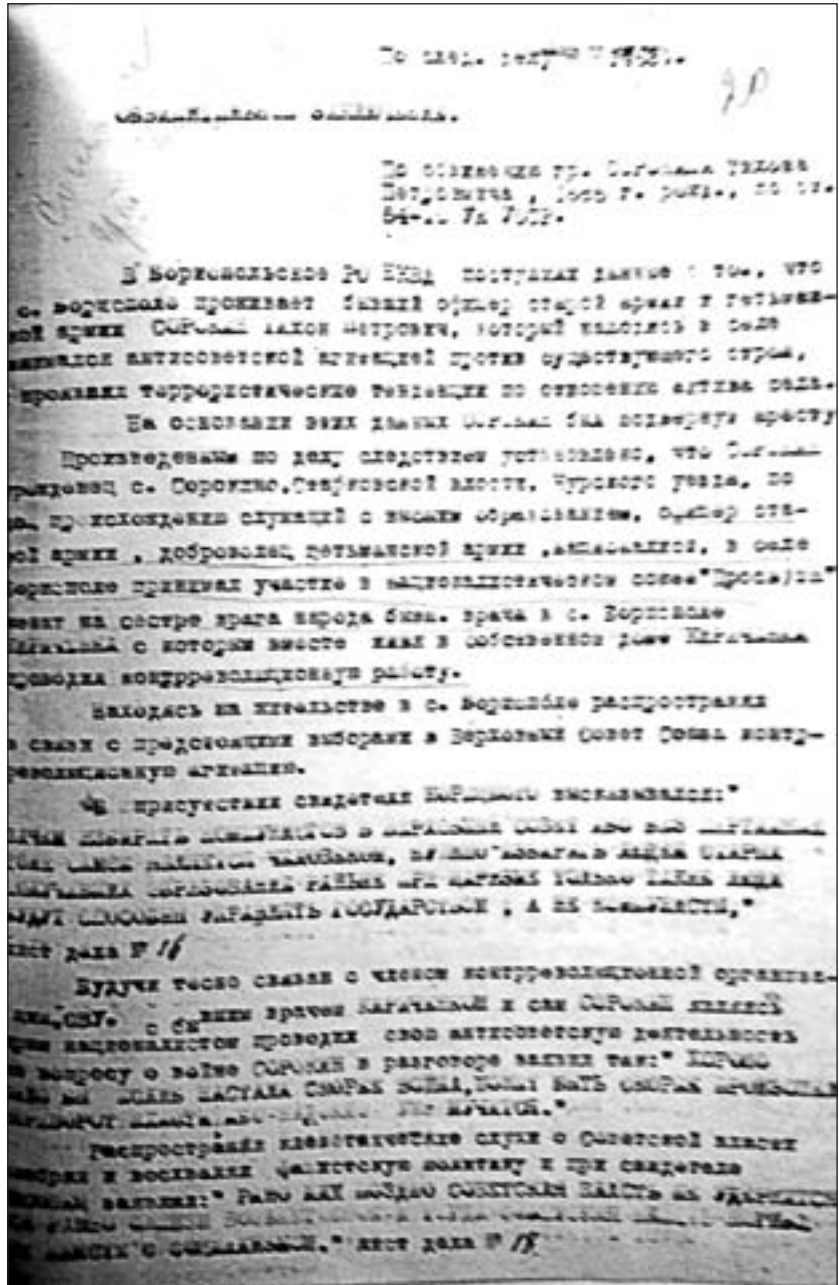
Будучи тесно связанным с членом контрреволюционной организации «СВУ», бывшим врачом КИРИЧЕНКОМ и сам СОРОКИН являясь ярким националистом проводил свою антисоветскую деятельность по вопросу о войне СОРОКИН в разговоре заявил так: «ХОРОШО БЫЛО БЫ ЕСЛИ Б НАСТАЛА СКОРАЯ ВОЙНА».

Распространял клеветнические слухи о Советской власти одобрял и восхвалял нацистскую политику и при свидетеле и заявлял: «РАНО ИЛИ ПОЗДНО СОВЕТСКАЯ ВЛАСТЬ НЕ УДЕРЖИТСЯ» / лист дела № 18/.

Обвиняемый в предъявленному ему обвинении виновным себя не признал /л. д. № 19/.

На основании выше изложенного ПОЛАГАЛ-БЫ

Следственное дело за № 14637 по обвинению СОРОКИНА Тихона Петровича 1885 г. рожд., с высшим образованием, женатого, по национальности русского, из служащих, офицер старой и гетьманской армии, национа-

Обвинувальне звинувачення Сорокіна Тихона Петровича.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

листа, без определенного места работы, бывшего члена националистической организации «Просвита» – направить на рассмотрение ТРОЙКИ Киевского областного управления НКВД УССР.

Справка: Арестованный СОРОКИН Тихон Петрович содержится под стражей в Киевской тюрьме и с сего числа переч. за ТРОЙКОЙ КСУ НКВД.

Вещдоков по делу не имеется.

Составлен 7.XII-37 г.

м. Борисполь

УПОЛНОМОЧЕННЫЙ УГОЛОВНОГО РОЗЫСКА
РОМ НКВД МЛАДШИЙ ЛЕЙТЕНАНТ МИЛИЦИИ
«УТВЕРЖДАЮ» НАЧ. БОРИСПОЛЬСКОГО РО НКВД
СТ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСПЕЗОПАСНОСТИ

подпись

подпись».

8 грудня 1937 року вирок «трійки» був ще лаконічнішим:

«ВЫПИСКА ИЗ ПРОТОКОЛА № 129

**Заседания Тройки при Киевском Облуправление НКВД УССР
от « 8 » декабря 1937 г.**

СЛУШАЛИ

ПОСТАНОВИЛИ

§44. Дело №14637 Бориспольского РО СОРОКИНА Тихона НКВД по обвинению СОРОКИНА Тихона Петровича – заключить в Петровича, 1885 г.р., урож. с. Сорокино, ИТЛ, сроком на ДЕСЯТЬ лет. Считая срок с 15-го Курской обл., жит. м.Борисполя, Киевской обл., русского. В прошлом офицер старой и гетьманской армии, участник просвита. л. Считая срок с 15-го ноября 1937 года.

Обвиняется в том, что проводил к-р работу, направленную против существующего строя. Клеветал на Советскую Власть, восхвалял фашистский строй. Распространял провокационные слухи о скорой гибели Соввласти. Открыто заявлял, что ждет войны и перемены власти. Агитировал против выборов в Верховный Совет коммунистов.

Содержится под стражей в Киевской тюрьме.

Верно: Секретарь Тройки _____ подпись (Альтзицер)».

Дружина Тихона Сорокіна, вчителька Надія Кириченка весною 1940 року написала заяву прокурору СРСР з проханням переглянути справу її чоловіка та виправдати його.

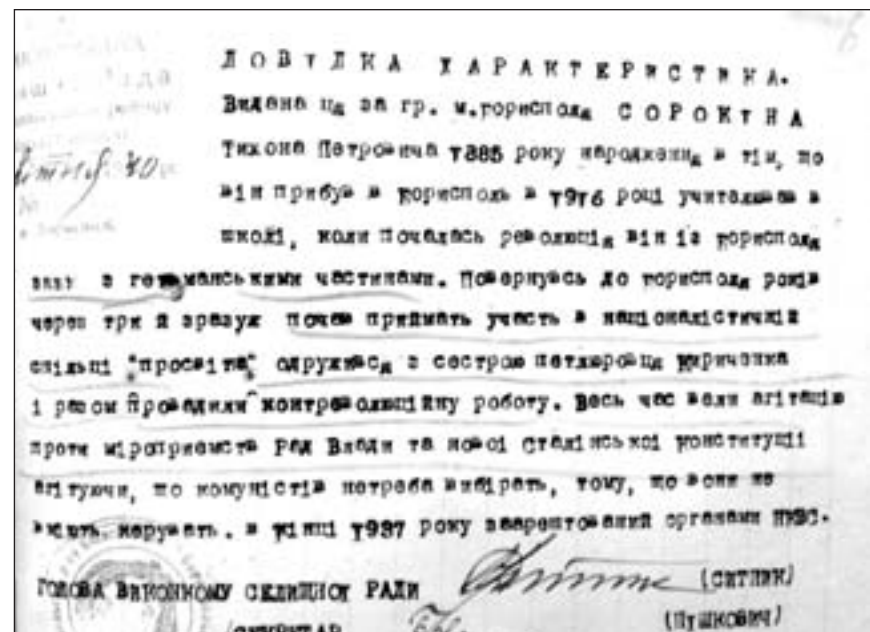
Вона наголошувала у скарзі, що Тихін Сорокін не міг служити в гетьманській армії, адже в цей час він працював у школі. До своєї заяви Надія Кириченко додала копію трудової книжки, записи в якій підтверджували її доводи. Радянські органи провели перевірку заяви Надії Кириченко. На дані з трудової книжки Тихона Сорокіна ніхто з перевіряючих не звернув уваги. Натомість в матеріалах перевірки є довідка із Бориспільської сільської ради, датована 1940 роком, яка слово в слово повторювала довідку від 15.XI.1937 року:

«БОРИСПІЛЬСЬКА СІЛЬРАДА
Бориспільська району
Київської області
квітня 1940 р.
м. Борисполь

ДОВІДКА-ХАРАКТЕРИСТИКА
 Видана за гр. Сорокіна Тихона Петровича
 1885 року народження, в тім, що він прибув
 до Борисполя в 1916 році, учителював в
 школі, коли почалася Революція він із Борисполя
 зник з гетьманськими частинами.

Повернувся до Борисполя років через три й зразу ж почав приймати участь в Націоналістичній спілці «Просвіта» одружився із сестрою петлю-

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Довідка-характеристика Бориспільської сільської ради на Сорокіна Тихона Петровича квітень 1940 року.

Виписка з Протоколу засідання «Тройки» при Київському Облуправлінні НКВС УРСР від 08.12.1937 року.

ривця Кириченка. І разом провадили контрреволюційну роботу. Весь час вели агітацію проти міроприємств Рад Влади та Нової Сталінської Конституції. Агітуючи, що комуністів не треба вибирати, тому, що вони не вміють керувати. В кінці 1937 року заарештований органами НКВС.

Голова Виконкому селищної ради підпис (Ситник)
 Секретар підпис (Пішкович)).

Висновок перевірки справи Т.Сорокіна за заявою його дружини був таким:

«ПОСТАНОВЛЕНИЕ

1940 года Май 15-го дня, гор. Киев

Пом. Облпрокурора по спецделам Киевской Области ДОНЦОВ рассмотрев порядком надзора дело осужденного тройкой КОУ НКВД 8.XII-1937 года СОРОКИНА Тихона Петровича на 10 лет заключения в ИТЛ по ст. 54-10 УК УССР, –

НАШЕЛ:

1. Следственными материалами по делу установлено, что СОРОКИН Т.П. 1885 г. рождения, в прошлом офицер царской армии, добровольно участвовал в армии гетьмана, будучи враждебно настроен против существующего строя, проводил антисоветскую агитацию.

Принимал активное участие в националистическом союзе «Просвита».

2. Во время выборов в Верховный Совет Союза, распространял к-р агитацию среди населения не голосовать за кандидатов в депутаты коммунистов.

Распространял пораженческие слухи о предстоящей войне и гибели в ней Советской власти.

Распространял клеветнические слухи о Советской Власти, одновременно восхвалял фашистскую политику.

Эти обстоятельства подтверждаются показаниями свидетелей: СЫТНИКА И.М., КРАСНОПИР М.Т., КОРЕЦКОГО Ф.В., ЛISOVЦА В.С., которые в своих показаниях полностью изобличают проводимую анти-советскую деятельность обвиняемого СОРОКИНА.

3. Жалоба жены осужденного на неправильное решение тройки по делу ее мужа и просьба об опротестовании дела не может быть удовлетворена.

4. Произведенной проверкой прокурором переопрошенные свидетели ЛISOBЕЦ, КРАСНОПИР, КОРЕЦКИЙ и СЫТНИК в своих повторных показаниях подтверждают активное участие СОРОКИНА в гетьманской армии, националистической организации «Просвита» и просвещении им антисоветской агитации.

Выданная Сельсоветом характеристика также утверждает проводимую антисоветскую деятельность СОРОКИНЫМ.

Не усматривая оснований для принесения протеста по делу, –

ПОСТАНОВИЛ:

Производство порядком надзора по делу прекратить.

Жалобу жены осужденного КИРИЧЕНКО Надежды Виссарионовны оставить без удовлетворения, о чем ей сообщить.

Дело направить в НКВД УССР для хранения в архиве.

ПОМ. ОБЛПРОКУРОРА (ДОНЦОВ)» [19].

З радянських концтаборів Тихін Сорокін не повернувся. В 1989 році в його справі зроблений останній запис «Дальнейшая судьба Сорокина Т.П. не установлена». Посмертно наш земляк не реабілітований.

Родина членів Вороньківської «Просвіти», 1922 рік.

Хор Бориспільської «Просвіти», 1920 рік.

Бориса Яковлевича
 Борис Яковлевич
 1899

Справка 76
 Вана из Тернопольской
 Р.О. Н.К.З.Б. про то, что
 на мас з Грудня м.у.з 1942 р.то
 авіаційних Тернополь від
 службовців, щоб
 437 Тернополь
 влітку 1942
 995-тн

Борис Яковлевич
 7/18/44

Кедробродська
 76

Справка 95
 Приговор ВТ в/НЗВ Клевской области от 11.9.44
 в отношении осужденного к ВМН по ст. 54-1а УК УССР БИКО-
 ГОЛКО Бориса Яковлевича, - утвержден ВКК
 СЕКРЕТАРЬ ВОЕННО КОМПЕТЕНТНОГО ССР
 СР ЛЕЙТЕНАНТ АМ СЕРГЕЕВ

ОДИН ІЗ БАГАТЬОХ РОЗСТРІЛЯНИХ

Член Бориспільської «Просвіти» Безбородько Борис Якович, уроженець Борисполя, 1899 року народження, що проживав по вулиці Лихоносівка, в будинку, збудованому в 1901 році, походив із давнього і славного роду козаків Безбородьків. Його прашури Остап і Сидір, у першій половині XVII ст. закінчили Києво-Могилянську академію та були бургомістрами Бориспільської ратуші. Цей козацький рід плекав для держави офіцерів вищих військових рангів. Брати Олександр та Ілля Безбородьки у 1805 р. на власні кошти заснували один із найпрестижніших вищих навчальних закладів в Україні – Ніжинську Гімназію вищих наук, яка з часом стала державним університетом імені Миколи Гоголя, одним з найстаріших навчальних закладів в Україні, відомим далеко за межами країни своїми освітніми, науковими і культурними традиціями.

Борис Безбородько не зраджував своїх великих достойників і високо ніс жовто-блакитний прапор любові до України.

У нього була велика родина: любляча дружина Софія Тимофіївна та троє дітей: син Анатолій, 1922 р. н., що проживав в с. Старому та працював хіміком цукрозаводу, дочка Надія, 1923 р. н., син Олександр 1940 р. н.

Борис Безбородько в 1918 році закінчив 8 класів Переяславського комерційного училища та працював вчителем математики Бориспільської школи № 3.

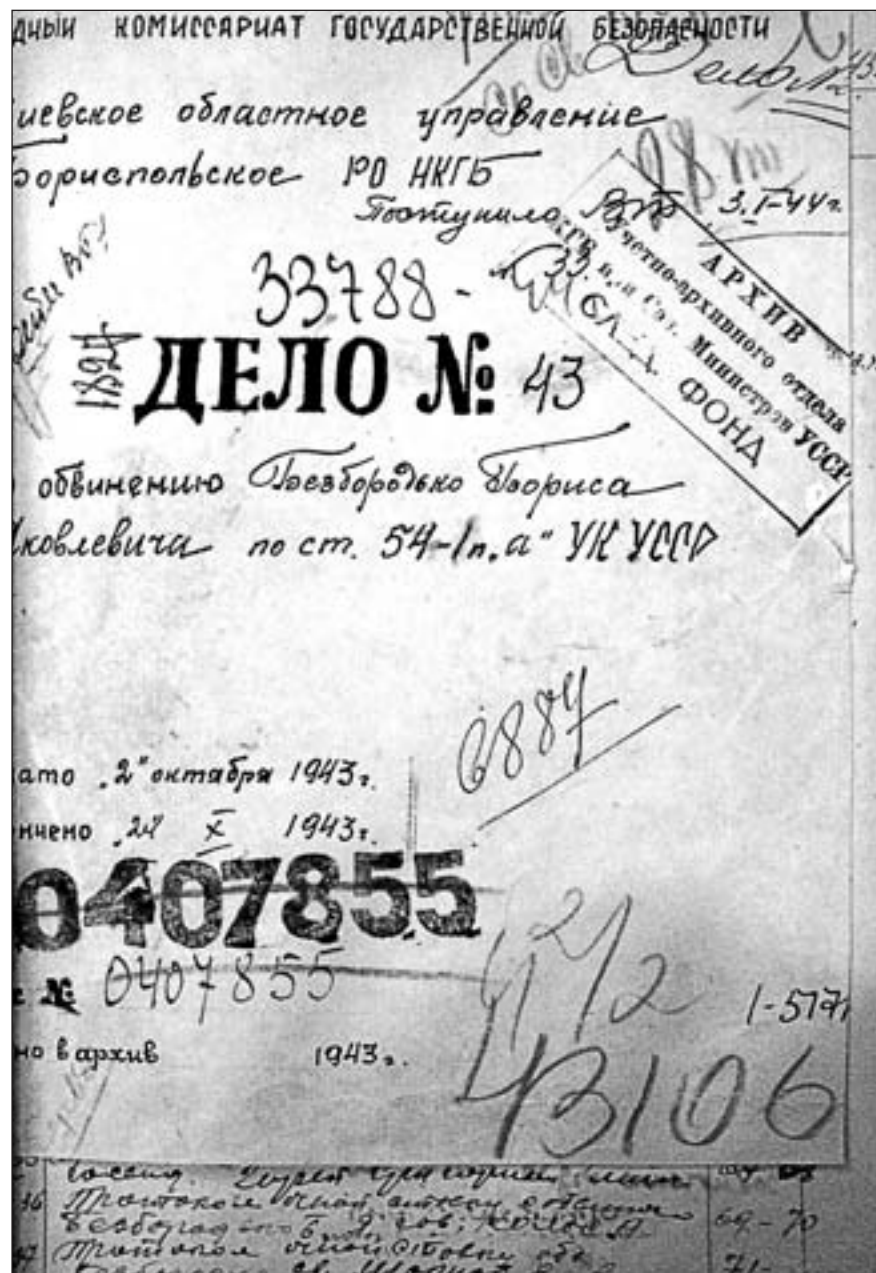
Разом зі своїми рідними братами Василем та Павлом Борис брав активну участь в Бориспільському антибільшовицькому повстанні в 1920 році. Після його кривавого придушення, як і багато інших учасників, рятуючись від переслідування, виїхав із сім'єю до м. Чорнобиля, де працював директором школи. В 1914 році переїхав в с. Войтовці Барішівського району, де проживала його мама. Там також працював директором місцевої школи.

Після раптового захоплення німцями Борисполя, проживав на окупованій території.

Намагаючись вижити та прогудувати сім'ю із 5 осіб, Борис Безбородько пішов працювати в німецькі органи влади. Спочатку він відповідав за роботу освітніх закладів району, охорону здоров'я, дитячі будинки та пошту, а потім став директором Бориспільського маслозаводу.

Після визволення радянськими військами Борисполя, його 2 жовтня 1943 року арештували. Матеріали кримінальної справи Бориса Безбородька засвідчують, що його звинуватили за ст. 54 Кримінального кодексу УРСР (зрада Батьківщині).

Головна його провина була в тому, що:

Обкладинка кримінальної справи Безбородька Бориса Яковича.

В часи окупації працював директором Бориспільського маслозаводу. Брав участь в Бориспільському антирадянському повстанні в 1920 році. Писав антирадянські статті, в яких розкривав антинародну суть більшовицького режиму.

Питання слідчого формулювались чітко:

«Следствию известно, что Вы служили у Петлюры и боролись за «Самостийную Украину». После разгрома Петлюры Вы преследовались органами Советской власти и скрывались от правосудия. Это так?»

Під час допиту були й інші навіть безглузді питання: «Почему Вы находесь на службе получали два пайка вместо положенного одного?» [8].

Акт опису майна від 4 червня 1944 року Бориса Безбородька засвідчує, що «При описи ничего не обнаружено ввиду того, что во время немецких захватчиков все погорело» [8].

Тобто в той час, коли арештували Бориса Безбородька, його дружина з малолітнім чотирирічним сином опинилась на вулиці без жодних засобів на існування.

13 липня 1944 року нашому земляку було пред'явлено обвинувачення за ст. 54 Кримінального кодексу УРСР (зрада Батьківщині).

Зраду Бориса Безбородька прокурори доводили так: «являясь заместителем председателя Райуправы, помогал б/кулакам возвращать ранее изъятое у них при Советской власти имущество, дома, постройки. В бытность своего директорства на Бориспольском маслозаводе, выработал и отправил в Германию сливочного масла до 100 тонн».

11 серпня 1944 року військовий трибунал НКВД Київської області в складі лейтенанта Вітрука, лейтенанта Напалкова та секретаря Росткової приговорив Бориса Безбородька до найвищої міри покарання – розстрілу [8].

Це рішення йшло під грифом «Совершенно секретно». Жодного адвоката у Безбородька не було.

Судді слово в слово переписали текст прокурорського обвинувачення: «Будучи зам. председателя Районной Управы, Безбородько всячески содействовал оккупантам в установлении фашистского режима, активно помогал кулацкому и другому антисоветскому элементу в части возвращения им ранее изъятого у них имущества и построек.

Являясь директором маслозавода, Безбородько требовал от рабочих честности и инициативности в труде и за период работы отправил в Германию около 100 тонн сливочного масла.

Кроме этого Безбородько в бытность работы в районной полици и Районной Управе неоднократно писал в фашистскую газету статьи, в которых возводилась клевета на Советскую власть и коммунистическую партию.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

На основании изложенного Военный трибунал признал Безбородько виновным в измене Родине, т.е. по с. 54-1 «а» УК УССР и руководствуясь ст. 296 и 297 УПК УССР –

ПРИГОВОРИЛ:

Безбородько Бориса Яковлевича, на основании ст. 54-1 «а» УК УССР, подвергнуть высшей мере уголовного наказания – расстрелу, с конфискацией всего имущества.

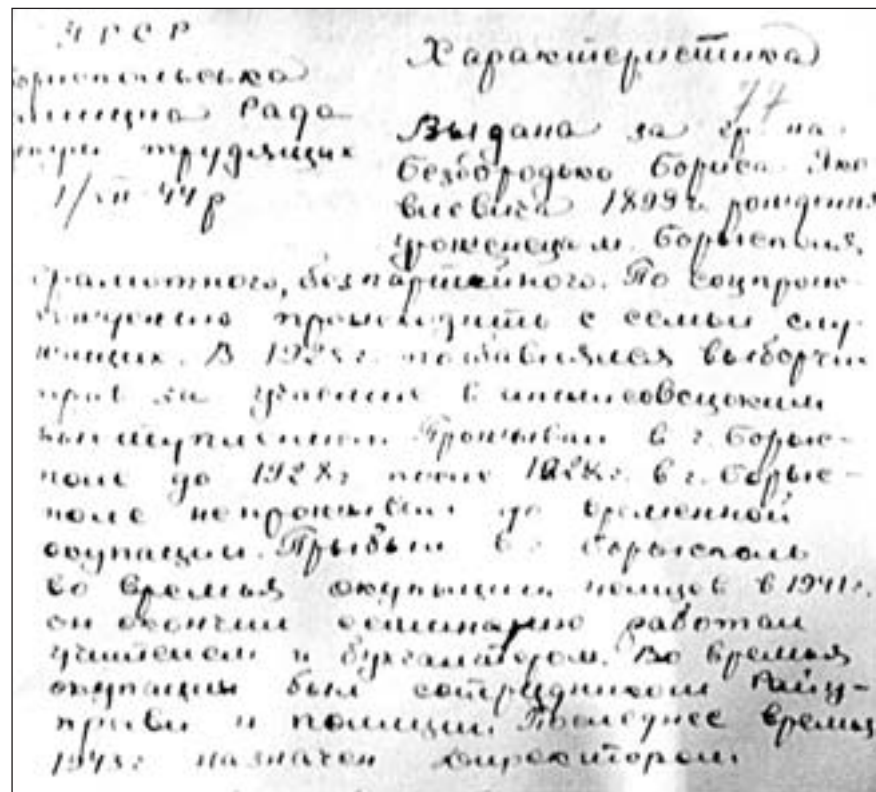
Приговор окончательный и обжалованию не подлежит.

Пред. (подпись)

Члены (подписи)» [8].

Після розстрілу Бориса Безбородька органи НКВД розшукували його сім'ю з метою притягнення до відповідальності.

7 грудня 1945 року було зроблено такий висновок:

Характеристика Бориспільської сільської ради на Безбородька Бориса Яковича.

«УТВЕРЖДАЮ»

ПОМ. НАЧ, ОТДЕЛА «А» НКГБ СССР

Подполковник –

(Заславский)

«7» декабря 1945 года

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Я, Оперуполномоченный 4 отделения Отдела «А» НКГБ СССР – майор ЕРШОВ, рассмотрев переписку по розыску близких родственников изменника Родине – БЕЗБОРОДЬКО Бориса Яковлевича, 1899 года рождения, уроженца жителя города Борисполя, Киевской области, УССР, –

НАШЕЛ:

Военным Трибуналом войск НКВД Киевской области 11/IX-44 года по ст. 54-1а УК УССР осужден к высшей мере наказания – БЕЗБОРОДЬКО Борис Яковлевич.

Из материалов учетно-розысконого дела на БЕЗБОРОДЬКО Б.Я. видно, что близкими его родственниками являлись: жена – БЕЗБОРОДЬКО Софья Тимофеевна, 1901 года рождения, сын – Анатолий, 1922 г.р., дочь – Надежда, 1923 г.р., проживавшие в городе Борисполь, Киевской области, УССР, мать – Лукаш, Барышевского р-на, Киевской области.

Произведенной проверкой НКГБ УССР по месту рождения и жительства осужденного жена, сын и дочь его не установлены. Установлено, что сын осужденного Анатолий служит в Красной Армии.

Из материалов дела видно, что мать его преклонного возраста (73-х лет). В связи с изложенным, –

ПОЛАГАЛ-БЫ:

Переписку по розыску родственников изменника Родине – БЕЗБОРОДЬКО Бориса Яковлевича. – ПРЕКРАТИТЬ.

ОПЕРУПОЛ. 4 ОТД ОТДЕЛА «А» НКГБ СССР

Майор – (Ершов)

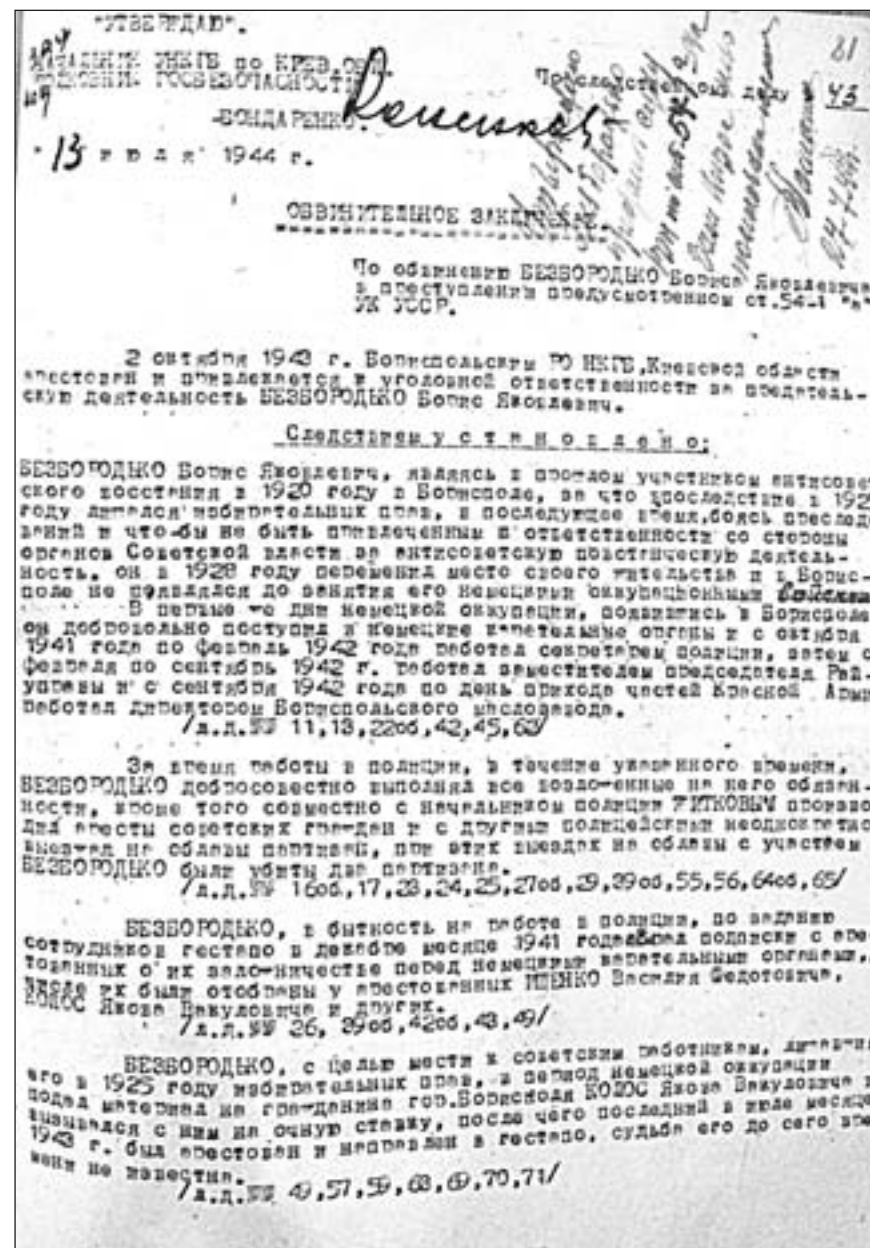
«Согласен» – ЗАМ НАЧ 4 ОТДЕЛА

Капитан – (Кирич) [8].

Борис Безбородько був один із останніх розстріляних членів Бориспільської «Просвіти». Його рідного брата Василя Безбородька засудили і розстріляли в 1937 році.

Місце поховання ні Василя, ні Бориса Безбородьків невідомі. Борис Безбородько помертвено не реабілітований.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Обвинувальне звинувачення Безбородька Бориса Яковича.

«Все своє життя я поклав на боротьбу з радянською владою», – так сказав на першому допиті агроном Андрій Левченко. В «Постанові про арешт Андрій Яковича Левченка від 11 лютого 1938 року» чітко записана підстава його ув'язнення: «В прошлом был Петлюровец и активный участник восстания 1920 года, будучи в Борисполе проводил антисоветские акции против мероприятий Соввласти». Лаконічними були довідка Бориспільської сільської ради та анкета обвинуваченого, що подаються мовою оригіналу.

«БОРИСПОЛЬСЬКА СІЛЬРАДА

Бориспольського району
Київської області
16/II 1938

ДОВІДКА ХАРАКТЕРИСТИКА

Дана ця за Левченка Андрія Яковича в тім що він народився в с. Борисполі сім'ї кулака батько його мав 22 десятини землі 3 коней 2 корови, крім цього батько займався торгівлею м'яса. Сам Андрій Левченко після революції мав 5 десятин землі. Але сільським господарством не займався, а був весь час службовцем агрономом. В громадському житті села ніякої участі не приймав.

Голова Сільради
За секретара

(Ситник).
(Борисенко)» [10].

«АНКЕТА АРЕСТОВАННОГО

Фамилия *Левченко*
Имя и отчество *Андрей Яковлевич*
Дата рождения: *число 30 месяц ноября год 1892*
Место рождения *м. Борисполь Киевской обл.*
Место жительства (адрес) *м. Борисполь ул. Карла Маркса, № 7*
Профессия и специальность *агроном*
Место службы и должность или род занятий *Борисполь ДЗВ.*
Паспорт выдан *Бориспольским ДОШ 23/III-36 г. На 5 лет ЭК №644190*
Социальное происхождение *крестьянин середняк*
Социальное положение *служащий*
а) до революции *крестьянин середняк*
б) после революции *служащий*

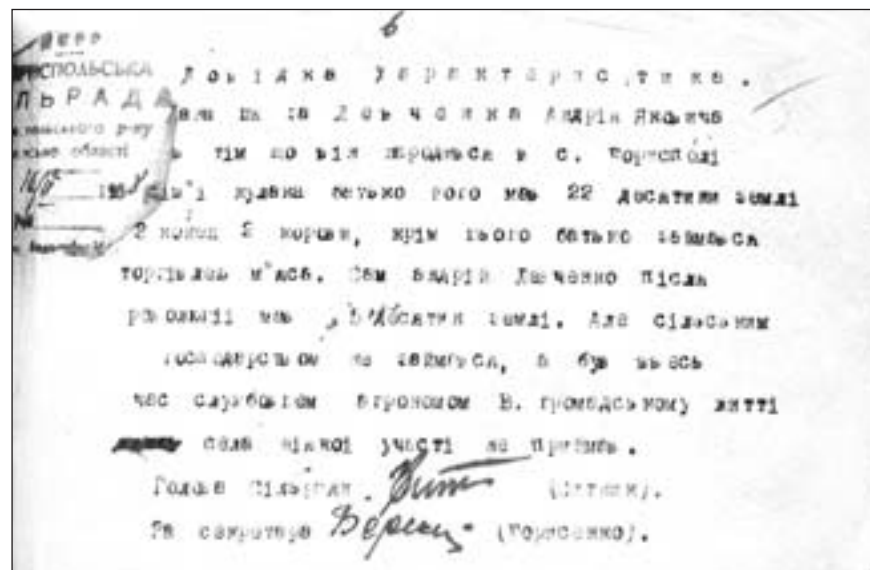
ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Образование (общее и специальное) *среднее образование*
Партийность (в прошлом и настоящем) *беспартийный*
Национальность и гражданство (подданство) *украинец*
Категория воинского учета-запаса и где состоит на учете *снят с учета*
Служба в белых и др. к-р армиях, участие в бандах и восстаниях против власти (когда и в качестве кого) *по мобилизации служил в Петлюре и был в центральной раде баталером в 1918 г.*

Каким репрессиям подвергался при Соввласти: судимость, арест и др., каким органом и за что) *судим в 1934 г.*

Состав семьи: *жена Левченко Ксения Митрофановна, сын Левченко Николай Андреевич 1924 г., дочь Левченко Влада Андреевна.*

Отже, Андрія Левченка арештували 11 лютого, 1938 року, а його перший допит оформлений 27 квітня 1938 року. Тобто майже три місяці колишній офіцер армії Української Народної Республіки, штатний працівник Української Центральної Ради мужньо тримався. Можна тільки здогадуватися, як жорстоко катували його у в'язниці, щоб вибити так звані «зізнання». Після довгих тортур Андрій Левченко підтверджував все, що хотіли його мучителі.

Довідка-характеристика Бориспільської сільської ради на Левченка Андрія Яковича.

Коротким було й «Обвинительное заключение». Вирок «трійки» та акт про виконання вироку.

«ОБВИНТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ»

По следственному делу №16511
По обвинению:
ЛЕВЧЕНКО Андрея Яковлевича
В преступлениях предусмотренных
ст. ст. 54-2,54-11 УК УССР.

Бориспольским РО НКЗД вскрыто и ликвидировано к/р. повстанческая организация создана в 1936 г. украинским националистом бывшим деникинским офицером ЛЕМЕНЧУКОМ Дмитрием Григорьевичем.

По показаниям участника этой организации Пилипейко Кирилла Андреевича изобличается в активной к/р. повстанческой деятельности и в принадлежности к организации – ЛЕВЧЕНКО Андрей Яковлевич на основании этого он был арестован.

В процессе следствия установлено, что ЛЕВЧЕНКО в прошлом активный петлюровец украинский националист на протяжении ряда лет проводил к/р националистическую работу.

На основании изложенного ОБВИНЯЕТСЯ:

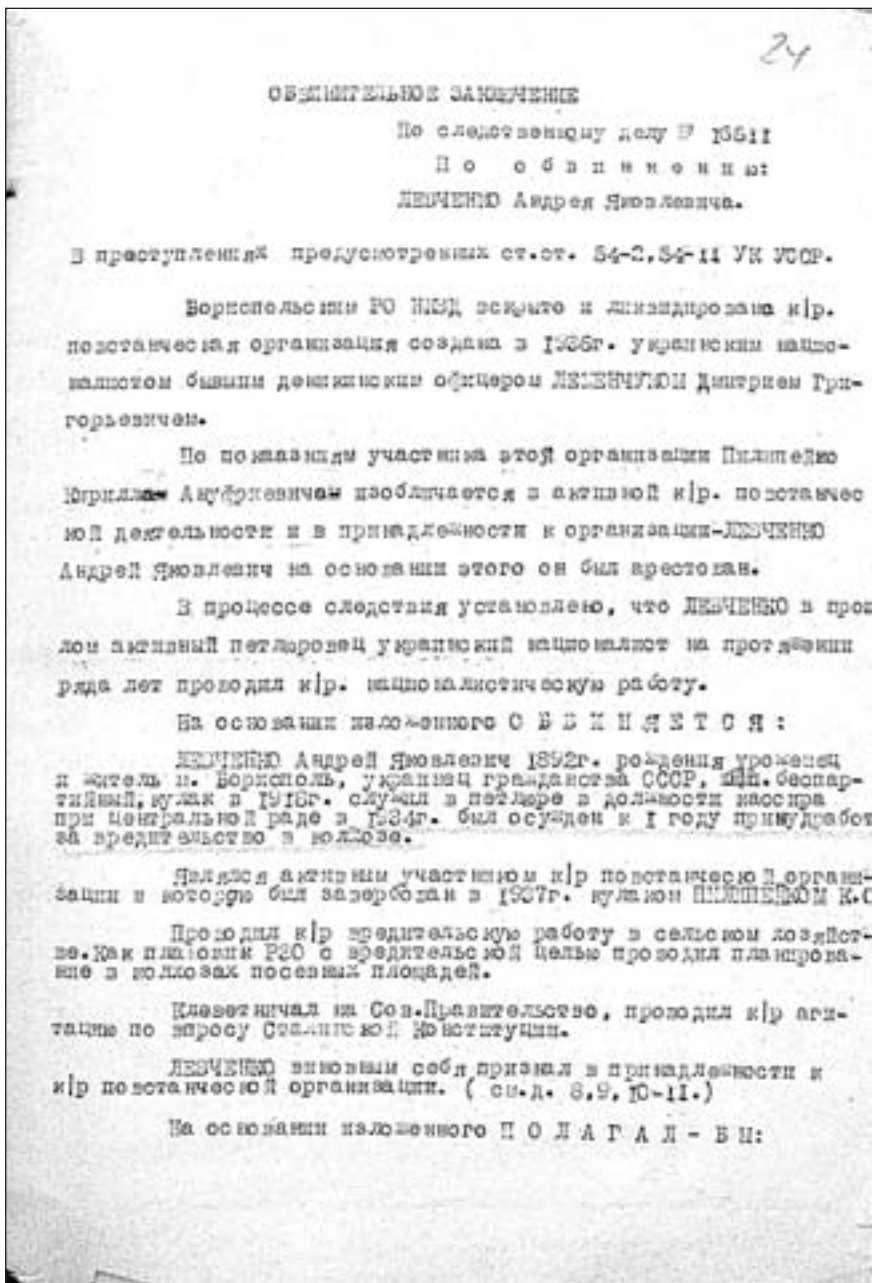
ЛЕВЧЕНКО Андрей Яковлевич 1892 г. рождения уроженец и житель м. Борисполь, украинец гражданства СССР, беспартийный, кулак в 1918 г. Служил в Петлюры в должности кассира при центральной раде в 1934 г. Был осужден к 1 году принудработ за вредительство в колхозе.

Является активным участником к/р повстанческой организации в которую был завербован в 1937 г. кулаком ПИЛИПЕЙКОМ К.С.

Проводил к/р вредительскую работу в сельском хозяйстве. Как плановик РЗО с вредительской целью проводил планирование в колхозах посевных площадей.

Клеветничал на Сов. Правительство, проводил к/р агитацию по вопросу Сталинской Конституции.

ЛЕВЧЕНКО виновным себя признал в принадлежности к к/р повстанческой организации» /см. д. 8, 9, 10-11/» [10].

Обвинувальний висновок Левченка Андрія Яковича.

«ВЫПИСКА ИЗ ПРОТОКОЛА № 229

**Заседания Тройки УНКВД Киевской Области
От 28.04-1938 года.**

СЛУШАЛИ:

Дело №16511, Переяславской
Опергруппы /Бориспольского РО
НКВД/ по обвинению:
ЛЕВЧЕНКО Андрей Яковлевич.
1892 г.р. урож. и жит. м.Борисполя,
Киев.области, украинец, кулак, слу-
жил в петлюровской армии, был в
должности кассира при центральной
раде, судимый.

ПОСТАНОВИЛИ:

ЛЕВЧЕНКО Андрей Яковлевич
РАССТРЕЛЯТЬ
Лично принадлежащее имущество
КОНФИСКОВАТЬ.

С подлинным верно:
Секретарь Тройки УНКВД
Киевской Области

АЛЬТЗИЦЕР» [10].

«ВЫПИСКА ИЗ АКТА

Приговор Тройки УНКВД Киевской области, прот.№234

От 10 мая 1938 г. над осужденным к расстрелу Левченко Андрей Яковле-
вич 1892 г. рождения приведен в исполнение 20 мая 1938 г. в 23 часов.

КОМЕНДАНТ НКВД (ВОРОБЬЕВ)
Управление НКВД
Комендатура
№ 2
Киевской области» [10].

До 1962 року дружина Андрія Левченка нічого не знала про долю сво-
го чоловіка і звернулася зі скаргою про причину його арешту та подальшу
долю.

Опитані повторно свідки, на підставі показів яких був розстріляний бо-
риспільський герой, дали зовсім протилежні покази. Свідчення Жминька
Максима Васильовича подаються повністю за 1938 та 1962 роки.

Заяву дружини Андрія Левченка задовольнили і в цьому ж році з Левчен-
ка Андрія Яковича зняли всі обвинувачення та реабілітували.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

«ВИПИСКА

**з протоколу допиту свідка
Жминька Максима Васильовича:**

«УССР

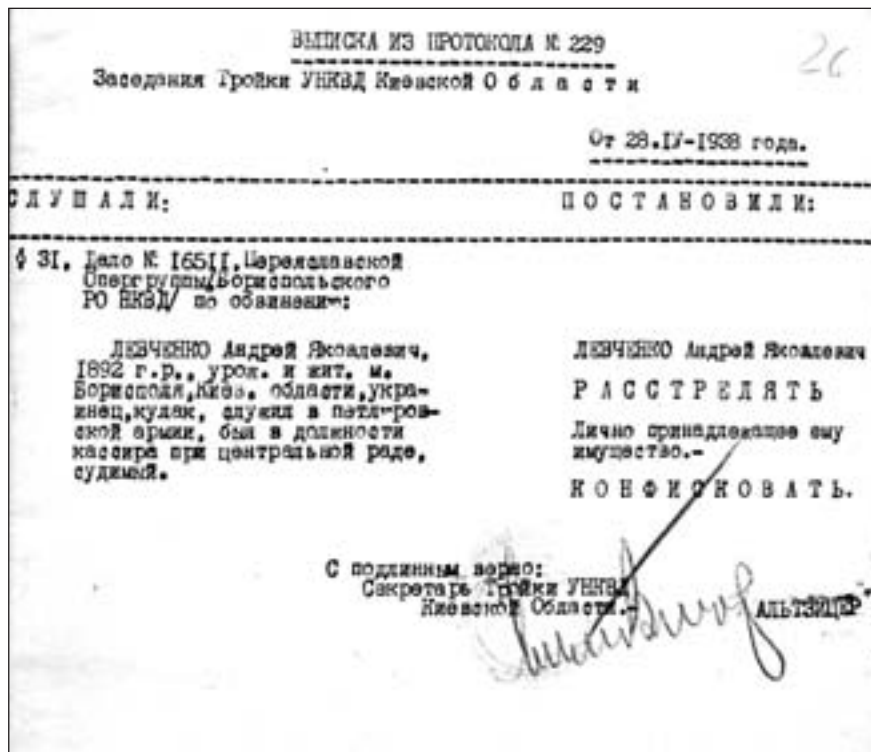
**НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
УПРАВЛЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ
ПРОТОКОЛ ДОПРОСА**

1938 г. февраля мес. 19 дня. Я сотрудник Бориспольского РО НКВД до-
просил в качестве свидетеля.

Фамилия	<i>Жминько</i>
Имя и отчество	<i>Максим Васильевич</i>
Дата рождения	<i>1899 г.</i>
Место жительства	<i>м. Борисполь Киевской области</i>
Гражданство	<i>украинец</i>
Паспорт выдан	<i>Бориспольским РОМ в 1937 году на пять лет</i>
Род занятий	<i>Борисполь ВИК</i>
Состав семьи	<i>6 членов семейства</i>
Образование	<i>среднее</i>

«г-н Левченко плановиком агрономом Бориспольского р-на совместно
с агрономами МТС и под руководством Левченка составлялись неверные
посевные планы колхозами, как в 1936 так и в 1937 году, например: в
1937 году было доведено план сева гороху колхозами с.Кирова до 40 га,
а колхозу с.Лебедин до 60 га, где почва земли для сева для этой культуры
вовсе негодная в результате чего, эта культура погибла (сгорела) и дала вро-
жаю з 1 га 2–3 центнеры, также в с. Вишеньках и в с.Процево был неверно
запланированный сев гороха, где был низкий урожай. По селу Лебедин и
Киров сев гороху 100 га был запланирован неверно по вредительскому. По
селу Вишеньки і Процеву було запланіровано по вредительскому сев маку
в 1937 г. где для этой культуры вобще негодная почва и мак там дал очень
низкий урожай 1 ½ – 1 центнера з 1 га».

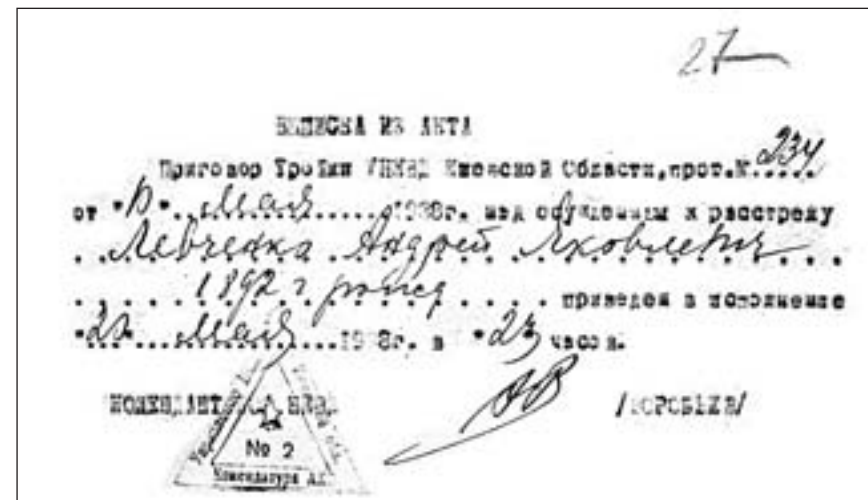
«Знаю что он очень скрытный имеет тонкую связь с женой бывшего офи-
цера врача осужденного и сосланного на север, Анной Сергеевной, имеет с
ней переписку».

Виписка з протоколу Засідання «Тройки» УНКВС Київської області від 28.11.1938 року.

«ВЫПИСКА ИЗ ПРОТОКОЛА ДОПРОСА свидетеля Жминько Максима Васильевича.»

г. Борисполь, Киев. обл. 27 октября 1962 год.
 «Ознакомившись с протоколом моего допроса по делу Левченко, я вспомнил, что действительно допрашивали. На допросе шел разговор о производственной деятельности Левченко как агронома, но о том что действия Левченко квалифицировались как вредительские об этом не говорилось, а почему мои слова неправильно записаны в протоколе я не знаю. Мне о вредительской деятельности Левченко ничего известно не было. В протоколе правильно записано о том, когда я познакомился с Левченко и об интимной связи с Будай Анной Сергеевной, которая у нас работала машинисткой и была женщиной легкого поведения . Уже после войны она выехала из г. Борисполя» [10].

Виписка з акту про виконання вироку.

Так само нічого поганого про Андрія Левченка не міг сказати і Ярошук Микола Титович.

«ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

г. Борисполь 27 октября 1962 года

Ярошук Николай Титович, 1906 года рождения, уроженец г. Житомира, украинец, гражданин СССР, беспартийный, образование высшее, проживает в г. Борисполь.

«Я ничего плохого о нем не слышал и от других лиц, которые его знали. В райземотделе Левченко работал агрономом интенсивником. Как специалист он был знающим свое дело. К работе относился добросовестно, был трудолюбивым. В те годы в работе завершалась коллективизация и Левченко принимал в этом свое участие и в общественной жизни...» [10].

Максим Леонтійович Головатий був одним із активних членів «Просвіти» та учасником Бориспільського антибільшовицького повстання 1920 року. Відразу після його жорстокого придушення Максим Головатий, як і багато інших повстанців, рятуючись від переслідування, разом зі своєю родиною виїхав із Борисполя. В 1934 році він оселився в селищі Ставище, де працював на держаній службі фінансовим інспектором. Документи з кримінальної справи дають більше інформації про його життя (подаються мовою оригіналу):

«АНКЕТА АРЕСТОВАННОГО»

Фамилия *Головатий*
 Имя и отчество *Максим Леонтьевич*
 Дата рождения: *число 12 месяц Августа год 1899*
 Место рождения *Борисполь, Киевской обл.*
 Местожительство (адрес) *м. Ставище*
 Профессия и специальность *счетоводство*
 Место и должность или род занятия *Ставищанский РФО Налоговой инспектор*
 Паспорт выдан *Ставищанским РОМ*
 Социальное происхождение *крестьян*
 Образование: общее и специальное: *низшее*
 Партийность/в прошлом и настоящем *б/партийный*
 Гражданство и национальность *украинец СССР*
 Состав семьи *жена София – 41 г. сын Юрий – 15 л. Игор 6 лет»* [9].

**«БОРИСПОЛЬСЬКА
 СІЛЬРАДА
 Бориспільського р-ну
 Київської області
 24 серпня 1938 р.**

ДОВІДКА ХАРАКТЕРИСТИКА

Видана за громадянина м.Борисполя Головатого Максима Левковича в тім, 1899 року народження по соцстану бідняк, мати його одружилась за гром. м. Борисполя Лівшиця який мав таке майно: будинок, сарай після смерті її чоловіка його мати Головата відкрила заїзний двір (постоянку), і за невиконання державних податків майно її продано в 1931 році. Сам Головатий

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Довідка Бориспільської сільської ради на Головатого Максима Леонтійовича.

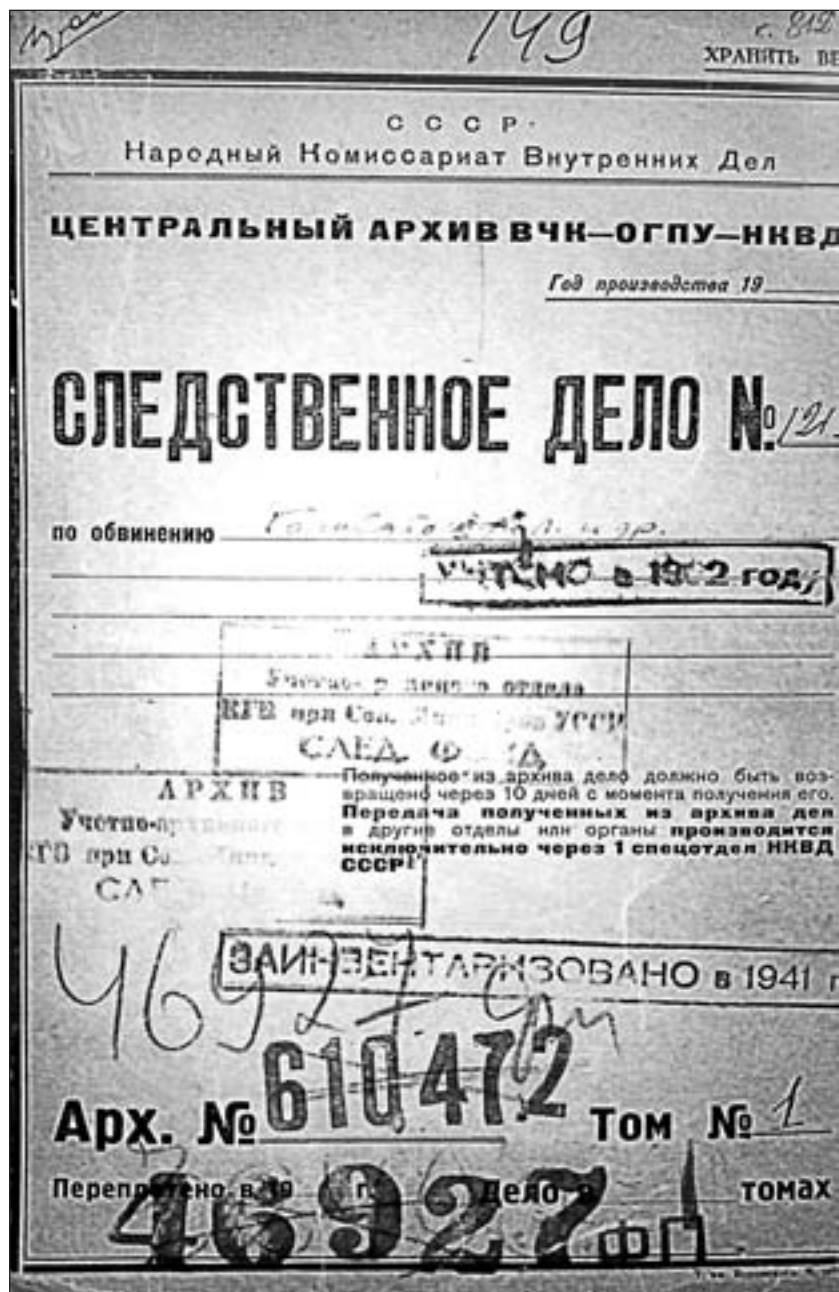
Максим приймав участь у бандах Бориспільського району. З Борисполя вивув приблизно в 1921 році й з того часу в Борисполь не повертався.

Голова сільради підпис (Ситник)
 За секретара підпис (Борисенко)» [9].

«ОБВИНТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ»

По обвинению:
 ГОЛОВАТОГО Максима Леонтьевича
 ПАЛАНСКОГО Степана Григорьевича
 ЯНОВСКОГО Карпа Дмитриевича
 ГУРСКОГО Ивана Яковлевича
 ЗАЙЦА Семена Григорьевича
 по ст. ст. 54-2, 54-10, и 54-11 УК УССР

Ставищанським Райотделом НКВД вскрыта и ликвидирована украинская националистическая контрреволюционно-повстанческая организация, которая была заложена бывшим офицером царской армии и участником восстания против Красной армии в 1920 году ЗОЛОТАРЕВЫМ Михаилом –

Обкладинка кримінальної справи Головатого Максима Леонтьевича.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

бывшим зав. Отделения Генгонского Свеклосовхоза и активным петлюровцем, учителем ГУРТОВЕНКО Николаем (оба осуждены в 1938 году).

В селах Ставищанського району были заложены повстанческие группы, которые проводили большую националистическую работу по подготовке к восстанию против Советской власти с целью свержения таковой в момент войны.

Восстание намечалось в период войны Польши и Германии против Советского Союза. Кроме того участники этой организации проводили большую подрывную работу в народном хозяйстве.

По данному делу, как активные участники украинской контрреволюционно-повстанческой организации проходят житель м.Ставище, того же района: ГОЛОВАТЫЙ Максим Леонтьевич, ПАЛАНСКИЙ Степан Григорьевич, ЯНОВСКИЙ Карп Дмитриевич, ГУРСКИЙ Иван Яковлевич и ЗАЯЦ Семен Григорьевич.

Контрреволюционная повстанческая организация ставила своей задачей – свержение существующего Советского строя и отторжения Украины

Виписка з протоколу Особливої Народи при Народному комісарі Внутрішніх Справ СРСР від 05.10.1938 року.

от СССР путем поднятия восстания в тылу Красной в период объявления войны.

В мирное время контрреволюционно-повстанческая организация проводила подрывную антисоветскую работу, направленную на развал трудовой дисциплины в колхозе, распространяла провокационные слухи о близости войны и поражении в ней СССР, проводила среди колхозников антисоветскую агитацию, направленную на дискредитацию Советской власти и срыв ее мероприятий на селе, занималась вовлечением в организацию новых лиц и готовила их к вооруженному восстанию.

По настоящему делу ОБВИНЯЕТСЯ:

ГОЛОВАТЫЙ Максим Леонтьевич 1899 года рождения, уроженец м.Борисполь, житель м.Ставище Киевской области, украинец, гр. СССР, беспартийный, в 1921 г. состоял кандидатом в члены ВКП (б), исключен за пассивность и отрыв от парторганизации – из крестьян-бедняков, до ареста служил инспектором в Ставищенском районе, в том, что он:

а) является участником украинской националистической повстанческой организации, вовлечен в таковую в Марте мес. 1937 года ЯНОВСКИМ Карпом Дмитриевичем (арестован). Как участник организации был готов к восстанию против Советской власти в период войны фашистских стран против СССР /л. д. 60/.

б) по заданию ЯНОВСКОГО вовлек в организацию новых лиц – СЕРАФИМОВИЧА Устина Андреевича (разыскивается), ГУРСКОГО Ивана Яковлевича (арестован) и ЯЦЕНКА Якова Иванова (разыскивается) /л. д. 61/.

в) Среди служащих финотдела распространял провокационные слухи о том, что фашистские страны скоро нападут на Советский Союз и последний будет разгромлен, а Советская власть будет уничтожена. – Там-же высказывал сожаление по поводу разоблачения врагов народа – ТУХАЧЕВСКОГО и других, заявляя, что они хотели сделать для народа много хорошего /л. д. 64/.

ГОЛОВАТЫЙ Максим в предъявленном ему обвинении – ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ. Изобличается показаниями и очными ставками соучастников организации ВИННИЦКИМ Афанасием (осужден), ПАЛАНСКИМ Степаном (арестован) и свидетельскими показаниями БАСИНСКОГО Тадеуша, МАХАРИНСКОГО Григория и НАДОБЕНКО Ивана /л. д. 57; 70; 100; 101; 102/ [9].

Його син Головатий Юрій Максимович гідно воював на фронтах Другої світової війни і в 1943 році став Героєм Радянського Союзу, в 1944 року він загинув. Його ім'я присвоєно Бориспільській школі № 1.

Обвинувальний висновок Головатому Максиму Леонтьевичу.

Хор Бориспільської «Просвіти», 1927 рік.

КОЗАК ІВАН ВОРОНУХА

Козак Іван Воронуха – член Бориспільської «Просвіти», один з керівників Бориспільського антибільшовицького спротиву 1920 року. Він мріяв стати вчителем, але це бажання так і залишилось нездійсненим, життя диктувало свої умови, ставило свої перепони. В матеріалах його кримінальної справи біографічних фактів небагато. Народився 1896 року в Борисполі в сім'ї хліборобів. У батьків було 8 десятин землі, власний будинок та чимале господарство.

В графі «Социальное и политическое прошлое» Іван Воронуха написав: «Выходец из Козаков». Останнє слово було написано з великої літери, дбайливо та каліграфічно виведене, ніби говорило слідчому: «Запам'ятай: я – Український Козак!» У 8 років Іван пішов до школи, де провчився 4 роки. Одночасно з навчанням тяжко працював, допомагаючи батькам по господарству.

Коли в 1909 році в Борисполі відкрилось чотирьохкласне училище, продовжив в ньому навчання. Закінчивши цей заклад в 1914 році, Іван всупереч волі батька таємно вступив в Києві на дворічні педагогічні курси, дуже вже йому хотілось вчити дітей. Батько не простив сину непослух, повністю фінансово перестав йому допомагати. Виживати Івану в Києві було нелегко. Завершити навчання не вдалось, оскільки в 1915 році Івана Воронуху призвали служити в царську армію. Військова кар'єра також давалась непросто, але згодом він став прапорщиком і навіть здобув офіцерську посаду: свою роль відіграла освіта Івана Воронухи. Служив він в Оренбурзі, Смоленську, Пскові аж до осені 1917 року. Після жовтневого перевороту український козак ніяк не міг змиритися з окупаційною радянською владою.

Найбільше його обурювало те, що не було українських шкіл, українських книжок та газет, а український народний дух всіляко знищувався.

Тоді Іван Воронуха стає на шлях боротьби: вступає до війська Української Народної Республіки, всіляко підтримує політику Української Центральної Ради.

Весною 1920 року в Борисполі палкі прихильники незалежності України взяли владу в свої руки. На чолі повстанців, за показами Івана Воронухи, стояли: начальник Бориспільської міліції Микола Чепілко, заступник начальника Бориспільської міліції Іван Литовка та він, Іван Воронуха. Всі три керівники повстання як колишні офіцери царської армії добре знали військову справу. Найважливішу ділянку, охорону Київського шляху, взяв на себе Іван Воронуха. Через десять років він не боячись буде говорити слідчому: «Ми сзывали частые сходы селян, уговаривали население Борисполя не пускать

ДЕРЖАВНЕ ПОЛІТИЧНЕ УПРАВЛІННЯ

СПРАВА

Киев № 1806/4670

По обвин. Воронухи Ивана Ивановича
№ 07. 5412

Речеві докази № _____

Почато 19/11 1930 р.
Скінчено 28/1 1931 р.

НА АРКУШАХ

Здано до архиву
дня 19
зв № _____

Витяг з наказу ДПУ УСРР № 252 (камп.)
23 року. 5-4-ч. к. 3 415.
п. п. 3-14. Нижня сабстанція місту не за
преважити, згідно на наказ ОСВ, а на місці
заводу № 10, п. 3. Відповідальність за не
виконання вищезазначеного наказу поклад
ється на Н-а міліції, відповідально та на осіб, ч
наказу ОСВ, стр.

Обкладинка кримінальної справи Воронухи Івана Івановича.

Красную Армию в город. И вот постановили: не пускать в Борисполь Красную Армию, а пускай отступают поза Борисполем» [12]

Далі Іван Воронуха описує один з останніх епізодів розгрому бориспільської республіки: «Прибежавши на базар, я застала суматоху. Бабы собиравшиеся торговать разбегаются, в церкви стали бить тревогу и мне встретился Иван Литовка верхом на лошади, котрого я спросил в чем дело? Он взволновано ответил: не знаю, должно быть наступают и сам во весь галоп помчался к своему штабу. После обеда на базаре между хлебными лавками я снова встретился с Литовкой, но он уже был пешим. Лошадь он где-то бросил во дворе. К этому времени началась стрельба и со стороны Рогозова. Мы вдвоем перебежали через базар на улицу Бежовку, везде паника, возле нас сгруппировалось человек двадцать и мы выскочили на бежовские левады. Но Литовки с нами не оказалось. Левадами мы пробрались до главной улицы на Рогозовский шлях, откуда были слышны выстрелы. Оказалось, там была кавалерия. Когда мы ее обстреляли, она отошла на рогозовский шлях, часть на Иванковский и тут сразу загорелась какая-то постройка. В тоже самое время начались стрельба и пожары. Пожар усиливался в нескольких местах села и я боясь попасть живым в руки, сказал бежать кому куда лучше, а сам побегал на Кучаков, а оттуда на Сулимовку [12].

Згодом повстанця арештували, він провів в тюрмі майже 2 роки та був амністований. Після звільнення його життя з кожним днем ставало все нестерпнішим. Згодом його знову арештували.

До нової кримінальної справи Івана Воронухи входив стандартний «чекістський набір»: анкета обвинувачуваного, довідка Бориспільської сільської ради, покази свідків, обвинувальний вирок, який подається мовою оригіналу.

Довідка Бориспільської сільської ради засвідчує всі «багатства» Івана Воронухи.

«ДОВІДКА

Видана в тому, що Воронуха Іван Іванович уродженець с.Бориспіль, походження з селян-одноосібників, 1896 року народження, за соціальним станом середняк, за майновим станом: землі має 5,13 десятин, хата совмісна з братом. Право виборчого голосу – не користується.

До 1917 р. мав таке господарство – батьки мали 30 га, 2 хати, клуня, 2 сараї і корову.

Брав участь – в 1920 р. в повстанні в с. Борисполі.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Засуджений – арештований за контрреволюційну діяльність у 1924–1925 рр.

Характеристика – активний учасник повстання.

Голова сільради

підпис

Секретар

підпис

М.П.» [12]

ПОКАЗИ СВИДКІВ:

Гитлиць Григорій Захарович слідчому говорив:

«Я уроженець Борисполя і во время гражданской войны жил в Борисполе. Знаю Воронуху Івана Івановича как офицера царской армии, участника петлюровской армии, деникинской армии и бориспольского восстания. Когда в 1919 году было петлюровское движение то Воронуха командовал отрядом и на ст.Барышевка хотел обезоружить красноармейский отряд, но красной армией отряд ВОРОНУХИ был разбит, и он скрылся. Когда же были деникинцы, то он пошел в офицеры и был до разгрома деникинской армии. Когда же вспыхнуло в Борисполе восстание, то Воронуха Иван Иванович принимал активное участие и являлся членом повстанкома и членом повстанческого штаба, т.е. командовал вместе с атаманом ЧЕПИЛКО» [12].

Інший свідок Шульга засвідчував:

«Він підбурював селян йти на робітників Радянської Влади з вилами, топорами, косами» [12].

Колос Яків Вакулович як свідок доповнював:

«Я знаю Воронуху Івана Івановича як бандіта, що брав участь в 1920 році в повстанні. В цьому повстанні Воронуха Іван був керівником, розстрілював робітників Радянської Влади». На сьогоднішній день Іван Воронуха є щирий Петлюрівець – самостійник.» [12].

Обвинувальний висновок Івану Воронусі слідчий виписав також в найкращих чекістських традиціях:

«ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНОЕ ПОСТАНОВЛЕНИЕ

по след. делу № 1806 по обвинению

гр. ВОРОНУХИ Ивана Ивановича

в преступлении, предусмотренном ст. 54/10 УК УССР

В б. Киевский Окротдел ГПУ поступили сведения, что житель м. Борисполя ВОРОНУХА Иван Иванович, б. белый офицер, активный участник вос-

стания против Советской власти в 1920 г., проводит на селе к.р. агитацию против Соввласти, группируя вокруг себя Кулачество и к.р. элемент.

Также Воронуха, являясь к.р. настроенным, распространяет провокационные слухи о скорой войне с поляками и высказывается среди крестьян о создании повстанческих банд для борьбы с Советской властью.

ВОРОНУХА, являясь нашим с/с, на протяжении ряда лет дезинформировал органы ГПУ и увиливал от работы. Зная, что как с/с, его органы ГПУ не арестуют, он использовал это для контрреволюционной агитации среди крестьян, а также работая у нас, извлекал для себя некоторую материальную пользу.

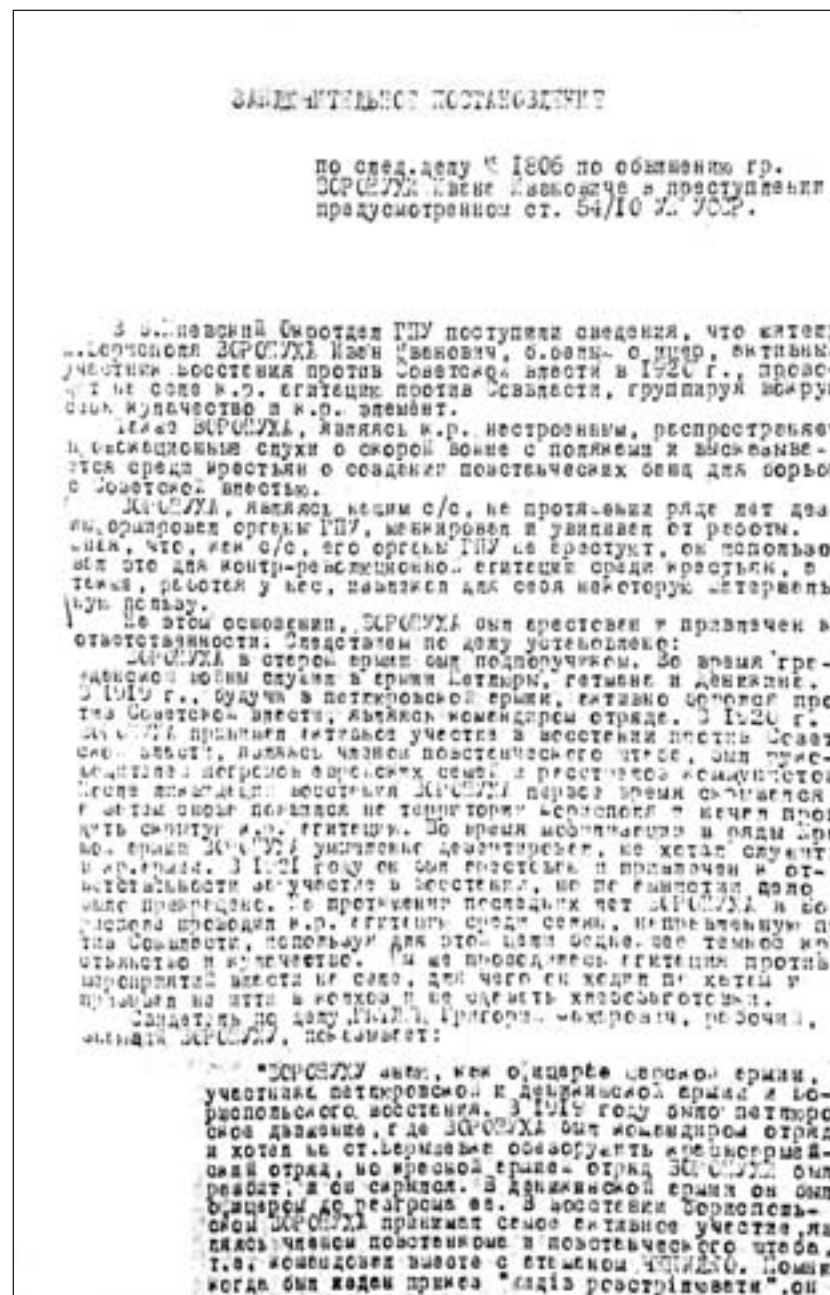
На этом основании, ВОРОНУХА был арестован и привлечен к ответственности. Следствием по делу установлено:

ВОРОНУХА в старой армии был подпоручиком. Во время гражданской войны служил в армии Петлюры, гетмана и Деникина.

В 1919 г., будучи в петлюровской армии, активно боролся против Советской власти, являясь командиром отряда. В 1920 г. ВОРОНУХА принимал активное участие в восстании против Советской власти, являясь членом повстанческого штаба, был руководителем погромов еврейских семей и расстрелов коммунистов. После ликвидации восстания ВОРОНУХА первое время скрывался, а затем снова появился на территории Борисполя и начал проводить скрытую к.р. агитацию. Во время мобилизации в ряды Красной Армии ВОРОНУХА умышленно дезертировал, не хотел служить в красной армии. В 1921 году он был арестован и привлечен к ответственности за участие в восстании, но по амнистии дело было прекращено. На протяжении последних лет ВОРОНУХА в Борисполе проводил к.р. агитацию среди крестьян, направленную против Соввласти, используя для этой цели беднейшее темное крестьянство и кулачество. Им же проводилась агитация против мероприятий власти на селе, для чего он ходил по хатам и призывал не идти в колхоз и не сдавать хлебозаготовки.

Свидетель по делу ГИТЛИЦ Григорий Сахарович, рабочий, знающий ВОРОНУХУ, показывает:

«ВОРОНУХУ знаю, как офицера Царской армии, участника Петлюровской и Деникинской армии и Бориспольского восстания. В 1919 году было петлюровское движение, где ВОРОНУХА был командиром отряда и хотел на ст. Барышевка обезоружить красноармейский отряд, но красной армией отряд ВОРОНУХИ был разбит, и он скрылся. В Деникинской армии он был офицером до разгрома ее. В восстании бориспольском ВОРОНУХА принимал самое активное участие, являясь членом повстанкома и повстанческого штаба, т.е. командовал вместе с атаманом ЧЕПИЛКО. Помню когда был

Обвинувальна постанова Воронухи Івана Івановича. Стор. 1.

издан приказ «Жидів розстрілювати», он лично расстреливал евреев. Мне известно из разговоров селян, что ВОРОНУХА настроен контр-революционно и ждет, когда возвратится период восстаний и он тогда примет участие в борьбе против советской власти» /л.д.6/.

Показания свидетеля ГИТЛИЦА подтверждают и ряд других свидетелей, как то: ШУЛЬГА Петр и КОЛОС Яков. Так: например, свидетель ШУЛЬГА говорит:

«ВОРОНУХУ знаю как петлюровца, который в 1920 году принимал активное участие в восстании против Советской власти, был руководителем этого восстания. Мне известно, что ВОРОНУХА во время восстания ловил и расстреливал красноармейцев. ВОРОНУХА, живя в Борисполе, уже последнее время имел тесную связь с кулаками, проводил агитацию против землеустройства. Им же неоднократно срывались сборы по коллективизации и хлебозаготовке. Во время ликвидации кулака ВОРОНУХОЙ были организованы антисоветские сборы против выселки кулаков» /л. д. 7/.

Свидетель Колос о ВОРОНУХЕ говорит:

«Знаю ВОРОНУХУ, як політбандита, який у 1920 році приймав активну участь у повстанні проти Радвлади. В цьому повстанні ВОРОНУХА був керівником, розстрілював робітників Радвлади. Коли ВОРОНУХА появився в Борисполі, то знов почав проводити антирадянську роботу, але підпільно. Відкрито не виступав. В березні 1930 р. ВОРОНУХА підбуривши селян, зібрав збори. Селяни разом з ВОРОНУХОЮ прийшли на збори з вилами й граблями й збори було розігнано» /л. д. 9-10/.

Допрошений обвиняемый ВОРОНУХА Иван Иванович признал себя виновным в том, что во время гражданской войны принимал участие в восстании против Советской власти, где был командиром отряда и охранял подступы к селу от красной армии. Службу свою в царской армии и в армии Петлюры в офицерском чине не скрывает, но заявляет, что подпоручиком никогда не был, а как в армии Петлюры, так и в царской армии был прапорщиком. Службу свою в петлюровской армии объясняет тем, что Советской власти не сочувствовал, а был приверженцем петлюровского течения, а впоследствии, якобы, от Петлюры отошел. Службу в Деникинской армии и в армии гетмана скрывает, заявляя, что наоборот он участвовал в боях против указанных армий и никогда не был приверженцем их. Отрицает какую-то бы ни было к.р. агитацию против Советской власти и проведение контрреволюционной работы. По поводу дезинформации органов ГПУ ВОРОНУХА заявляет, что перестал работать из-за материальной необеспеченности, что тормозило его работу. В общем, виновным себя по проедьявленной ему ст. 54/10 не признал.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

На основании изложенного, надо считать установленным, что ВОРОНУХА, как бывший офицер, приверженец Петлюровского строя, контр-революционно настроен против Советской власти, проводил активную агитацию; во время гражданской войны активно боролся с Советской властью. Как осведом. на протяжении целого ряда лет дезинформировал органы ГПУ и под видом работы проводил скрытую к.р. агитацию. Им, ВОРОНУХОЙ, было сорвано несколько собраний по самообложению, землеустройству. И по хлебозаготовке.

Учитывая, что ВОРОНУХА является типом контр-революционно настроенным и оставление его на Украине в данный момент может привести к нежелательным для нас результатам, а поэтому руководствуясь постановлением ЦИК СССР от 1924 г. объявленным приказом ОГПУ за № 172.

ПОСТАНОВИЛ:

След. Дело №1806 по обвинению гр.ВОРОНУХИ Ивана Ивановича, 1896 г.р., уроженца м.Борисполя, крестьянина-середняка, единоличника,

Выписка из протокола № 16/201 Судебной Тройки при Коллегии ГПУ УССР от 9/II- 19 31 года.	
СЛУШАЛИ:	ПОСТАНОВИЛИ:
дело № 1806/7670.3-го Сек- ции ГПУ по обл. гр. ВОРОНУХИ Ивана Ивановича, 1896 г.р., по ст. 54-10 УК УССР.	ВОРОНУХУ Ивана Ивановича - заключить в концлагерь, сроком на пять лет, считая срок с 19/II-30 года. Дело сдать в архив.
	
	Верно: Секретарь Судебной Тройки

Выписка з протоколу Засідання «Трійки» при Колегії ГПУ УРСР від 09.02.1921 року.

беспартийного, со средним образованием, украинца, подданного УССР, происходящего из кулацкой семьи, холостого, бывшего под следствием в 1921 г., служившего в царской, петлюровской и гетманской армиях офицером, активного участника и руководителя восстания против Советской власти, по профессии хлебопашца, беспартийного, не члена союза, лишеного избирательных прав, в преступлении, предусмотренном ст. 54/10 УК УССР, направить в Особое Совецание при коллегии ГПУ УССР с ходатайством о выселении ВОРОНУХИ, как элемента социально-опасного, в одну из северных губерний, сроком на пять лет, перечислив обвиняемого за Особ-совещанием.

Справка: Арестованный содержится под стражей в Киевском Допре.

Вещдоков по делу нет.

П/УПОЛНОМОЧЕННЫЙ (ЦЫБУЛЬКО)
СТ. УПОЛНОМОЧЕННЫЙ (ОРЛОВСКИЙ)
НАЧ. ОСОБОГО ОТДЕЛА (РОМЕНКО)
УТВЕРЖДАЮ: П/НАЧ КОС ГПУ УССР (ЛИН)
22/І – 31 г.
г. Киев» [12].

Трійка винесла досить «м'який» вирок:

«ВИПСКА ИЗ ПРОТОКОЛА № 16/201

Судебной Тройки при Коллегии ГПУ УССР от 9/І – 1931 года

СЛУШАЛИ

ПОСТАНОВИЛИ

Дело № 1806/7670, 3-го Сектора ВОРОНУХУ Ивана Ивановича –
ГПУ, по обв. гр.ВОРОНУХИ Ивана заключить в концлагерь, сроком на
Ивановича, 34 лет ПЯТЬ лет, считая срок с 19/ХІ –
по ст. 54-10 УК УССР. 1930 года.
Дело сдать в архив.

Верно: Секретарь Судебной Тройки подпись
Печать» [12].

З радянського концтабору Іван Воронуха не повернувся, місце поховання його невідоме. Реабілітований в 1989 році.

Оскільки Іван Воронуха був неодружений, його Козацький рід продовження не мав.

с. Лебедин. Галя Терібун, учасниця драмгуртка «Просвіти», 1918 рік.

АНКЕТА АРЕСТОВАННОГО

Лозкин Григорий Степанович

1891

УТВЕРЖДАЮ
 ПРОКУРОР Киевской области
 Государственный советник 3 класса
 4 апреля 1937г.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

в отношении Лозкина Григория Степановича

по материалам уголовного дела (арх. № 37495)

Лозкин Григорий Степанович

1891

г. Борисполь Киевской области

ОБРАЗЕР № 30

12 обвиняемых

Косачук

Лозкина

Степанович

Борисполь

1937г.

СУТОК.

ПРОИЗВОДСТВО РАБОТ И ДОЛЖНОСТЬ ДО АРЕСТА

г. Борисполь Киевской области

не установлены

Лозкин Г.С. арестован 17 апреля 1937г. по обвинению в соответствии со статьями 54-10 Уголовного кодекса РСФСР.

УТВЕРЖДАЮ
 КОМИССАРИАТ ВНЕШНИХ СВОБОД
 ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

1. Фамилия Лозкин

2. Имя и отчество Григорий Степанович

3. Дата рождения 1891

4. Место рождения г. Борисполь

5. Место жительства г. Борисполь

6. Имя и гражд. (подданство) Укр. УССР

7. Паспорт

8. Пол мужской

УТВЕРЖДАЮ
 КОМИССАРИАТ ВНЕШНИХ СВОБОД
 ПРОТОКОЛ ОБЫСКА

ВАТАЖОК ПОВСТАНСЬКОГО ЗАГОНУ

Логвин Григорій Степанович ніколи не мирився з безчинствами радянської влади, боровся з нею як міг, в тому числі із зброєю в руках. Про це в двадцятих роках ХХ ст. знали в Борисполі всі, це було записано і в довідці Бориспільської сільської ради, що знаходиться в матеріалах кримінальної справи, які подається мовою оригіналу:

«СІЛЬРАДА **ДОВІДКА ХАРАКТЕРИСТИКА**
Бориспільського району Дана ця за громадянина села Борисполя
Київської області Логвина Грицька Степановича.
13/XI _____ 1937 р. В тім, що він за соцстаном походить із се-
№ _____ лян-середняків.

В 1930 році позбавлений виборчих прав як політбандіт. Весь час живучи в Борисполі громадсько-корисною працею не займався, а займався спекуляцією. В час громадянської війни був в банді «Черпака», що оперирував в районі села Воронькова. З майна має землі 2 десятини, з будівлі хату, клуню, коня, корову.

Голова сільради підпис (Ситник)
 Секретар підпис (Седюк)» [11].

Трохи більше інформації про героя Української революції 1918–1921 років дізнаємось з матеріалів кримінальної справи, яка також подається мовою оригіналу:

«АНКЕТА АРЕСТОВАНОГО

Фамилия *Логвин*
 Имя и отчество *Григорий Степанович*
 Дата рождения: *1891 год*
 Место рождения *с. Борисполь Бориспольский район, Киевской области*
 Местожительство (адрес) *с. Борисполь*
 Профессия и специальность *хлебороб*
 Место службы и должность или род занятий *без определенной работы*
 Паспорт *выдан Борисполь РОМ в 1934 г.*
 Социальное происхождение *из крестьян середняков*
 Социальное положение *крестьянин-середняк-единоличник*
 а) до революции *кулак*
 б) после революции *бедняк*

Довідка Бориспільської сільської ради на Логвина Григорія Степановича.

Образование (общее и специальное) *нижнее*
 Партийность (в прошлом и настоящем) *б/п*
 Национальность и гражданство (подданство) *Украинец*
 Категория воинского учета запаса и где состоит на учете *снят*
 Служба в белых и др. к-р армиях, участие в бандах и восстаниях против Сов-власти (когда и в качестве кого) *не служил*
 Каким репрессиям подвергался при Соввласти: судимость, арест и др. (когда и каким органом и за что) *не подвергался*
 Состав семьи состоит из четырех: *отец, жена Настя 41, сын 16 лет, дочь*
 Особые внешние приметы *нет*
 Кем и когда арестован *17/08.37 г. Борисполь РК НКВД*
 Где содержался под стражей *при Борисполь РОМ в КНВ*
 Особые замечания
 Подпись сотрудника, заполнившего анкету (подпись)
 17 августа 1937 г.» [11].

«УССР
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
УПРАВЛЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ
ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

1937 г. августа мес. 18 дня. Я, Нач. Бориспольского РО НКВД Лапин допросил в качестве обвиняемого:

1. Фамилия *Логвин*
2. Имя и отчество *Григорий Степанович*
3. Дата рождения *1891 г.*
4. Место рождения *с. Борисполь*
5. Местожительство *с. Борисполь*
6. Гражданство (подданство) *Укр. УССР*
7. Паспорт *выдан Бориспольским РОМ в 1934 г.*
8. Род занятий *без определенных работ*
9. Социальное происхождение *крестьяне-середняки*
10. Социальное положение (род занятий и имущественное положение)
 - а) до революции *середняки*
 - б) после революции *середняки*

Паспорт Логвина Григорія Степановича.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

11. Состав семьи *состоит из четырех душ со мной*
 12. Образование (общее, специальное) *малограмотный*
 13. Партийность (в прошлом и настоящем) *б/п*
 14. Каким репрессиям подвергался: судимость, арест и др. (когда, каким органом и за что)
 - а) до революции *не подвергался*
 - б) после революции *не подвергался*
 15. Какие имеет награды (ордена, грамоты, оружие и др.) при сов. власти *никаких*
 16. Категория воинского учета запаса и где состоит на учете *снят*
 17. Служба в Красной Армии (Красной гвардии, в партизан, отрядах), корда и в качестве кого *не служил*
 18. Служба в белых и др. к-р армиях (когда, и в качестве кого) *не служил*
 19. Участие в бандах, к-р организациях и восстаниях *не участвовал*
- Показания обвиняемого *Логвина Григория Степановича*
Вопрос: Где Вы жили в 1918–1919 году?
Ответ: В 1918 году я жил и занимался сельским хозяйством, тоже самое и в 1919 г.

Вопрос: Что Вы делали в частности на Украине?

Ответ: Работал в своем сельском хозяйстве.

Вопрос: Что Вы долали в 1920 году в селе Борисполь?

Ответ: Ничего, т. е. занимался сельским хозяйством.

Вопрос: Расскажите о Вашем участии в восстании в 1920 г. против красных частей и убийстве еврейской семи?

Ответ: В восстании против красных частей в 1920 году я не принимал участия и никого не убивал.

Вопрос: Скажите за что и где Вы скрывались?

Ответ: Нигде я не скрывался.

Вопрос: На какой Вы работе т. е. какую Вы работу выполняли в 1918 г. при Петлюровской Центральной раде?

Ответ: В Петлюровской Центральной раде я не работал.

Вопрос: В чем выражалась Ваша связь с бандой Черпака?

Ответ: Никакой связи с бандой Черпака я не имел.

Вопрос: Где Вы находились с 1921 г. по 1934 г.

Ответ: Я из Борисполя выехал в 1930 г. в г. Ташкент, где проживал около восьми месяцев и после чего переехал в Малоархангельск. Там проживал до года откуда в 1933 году переехал на восток по направлению к Мариуполю, где проживал до мая 1934 г. и в июне 1934 года приехал в Борисполь.

Вопрос: Что Вас заставило выехать из Украины в Азию?

Ответ: Выехал на заработки.

Вопрос: Почему Вы на такую же работу не могли устроиться на Украине и что это за заработки такие?

Ответ: Такая жизнь была, что там оплата труда выше, чем на Украине, потому и поехал.

Вопрос: Следствию известно, что Вы находясь в Борисполе проводили антисоветскую агитацию, направленную против Советской власти и о предстоящей войне.

Ответ: Такой агитации я не проводил и в этих делах я темный человек.

Вопрос: Что Вы имеете по существу добавить?

Ответ: Добавить по существу ничего не имею.

Протокол мне прочитан со слов моих верно в чем и расписываюсь.

(подпись) Логвин» [11].

Кримінальну справу проти Григорія Логвина відкрили за заявою місцевого міліціонера. Не забарились із «показаннями» і свідки. Так, Щербинко Мотря Іванівна засвідчила:

«УССР

НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ УПРАВЛЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

1937 г. июня мес. 14 дня. Я, Нач. Бориспольского РО НКВД Лапин допросил в качестве свидетеля:

1. Фамилия *Щербинко*
2. Имя и отчество *Мотря Ивановна*
3. Дата рождения *1892 г.*
4. Место рождения *с. Борисполь*
5. Место жительства *с. Борисполь*
6. Гражданство (подданство) *Укр. УССР*
7. Паспорт *выдан Бориспольским РОМ в 1934 г.*
8. Род занятий *домохозяйка*
9. Социальное происхождение *из крестьян бедняков*
10. Социальное положение (род занятий и имущественное положение)
а) до революции *крестьяне бедняки*
б) после революции *крестьяне бедняки*
11. Состав семьи *состоит из 2 человек*
12. Образование (общее, специальное) *нижнее*

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

13. Партийность (в прошлом и настоящем) *б/п*

14. Каким репрессиям подвергался: судимость, арест и др. (когда, каким органом и за что).

а) до революции *не подвергался*

б) после революции *не подвергался*

15. Какие имеет награды (ордена, грамоты, оружие и др.) при сов. власти никакие.

16. Категория воинского учета запаса и где состоит на учете *не состоит*

17. Служба в Красной Армии (Красной гвардии, в партизан, отрядах), когда и в качестве кого *не служила*

18. Служба в белых и др. к-р армиях (когда, и в качестве кого) *не служила*

19. Участие в бандах, к-р организациях и восстаниях *не участвовала*

Показания обвиняемого (свидетеля) Щербинко Мотри Ивановны.

14 июня 1937 г.

Будучи предупреждена по 89 ст. УССР по существу дела свидетель Щербинко показала следующее:

Вопрос: Скажите, что Вам известно о гр-не с. Борисполя Логвине Григории Степановиче и Щербинко Николае Степановиче?

Ответ: Я, Щербинко Мотря гражданка Логвина Григория Степановича знаю как бывшего организатора востания в 1920 г. по селу Борисполь, который в то время натравлял несознательные массы нашего села против советской власти, после чего около трех лет скрывался. В настоящее время нигде не работает, живет по средствах спекуляциин. 10-го июня 1937 г. Логвин Григорий и Щербинко Николай Степанович во дворе последнего со своїми членами семи вели антисоветские разговоры о перевороте существующего строя. Логвин Григорий высказывался, что часть военных руководителей советского правительства расстреляны, а часть покончила самоубивством и так они все скоро погибнут, а потому нужно ждать скорого переворота советской власти. Присутствующий при этом Щербинко Николай Степанович добавил так: «Эта власть долго существовать не может, она всем надоела. При совласти одни живут хорошо, а другие страдают и гибнут. Мать Щербинки, присутствующая при этом разговоре со злостью сказала, если бы скорее настал конец этой власти я бы под старость лет отомстила советским служащим. Дочери Щербинко Николая, Настасья и Евдокия тоже самое высказались по адресу советской власти заявляя: тепер при этом существующем строе нельзя никакого имущества приобретать ибо все погибнет при перевороте совласти.

Вопрос: Откуда Вам стало известно о антисоветских высказываниях выше перечисленных граждан.

Ответ: Этот антисоветский разговор я подслушала из своего сарая, который расположен на территории моей усадьбы и граничит с усадьбой гражданина Щербинко Николая, а они вели свой этот разговор за стеной моего сарая в своем дворе.

Вопрос: Что Вы еще можете добавить по существу дела?

Ответ: Могу добавить, что Логвин Григорий имеет оружие системы наган.

Больше сказать ничего не имею. Протокол мне прочитан и прописан с моих слов верно в чем и распишываюсь.

(подпись) Щербинко Мотря» [11].

Чоловік Щербинко Мотрі – Василь не тільки очорнив свого сусіда, він доніс і на свого рідного брата:

**«УССР
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
УПРАВЛЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ
ПРОТОКОЛ ДОПРОСА**

1937 г. июня мес. 14 дня. Я, Нач. Бориспольского РО НКВД Лапин допросил в качестве свидетеля

1. Фамилия *Щербинко*
2. Имя и отчество *Василия (Ивана) Степановича*
3. Дата рождения *1895 г.*
4. Место рождения *с. Борисполь*
5. Местожительство *с. Борисполь*
6. Гражданство (подданство) *Укр. УССР*
7. Паспорт *выдан Бориспольским РОМ в 1934 г.*
8. Род занятий *Нач. пешкоманды*
9. Социальное происхождение *крестьяне бедняки*
10. Социальное положение (род занятий и имущественное положение)
 - а) до революции *бедняки*
 - б) после революции *бедняки*
11. Состав семьи *состоит из 4 человек*
12. Образование (общее, специальное) *нижнее*
13. Партийность (в прошлом и настоящем) *б/п*
14. Каким репрессиям подвергался: судимость, арест и др. (когда, каким органом и за что)

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

а) до революции *не подвергался*

б) после революции *не подвергался*

15. Какие имеет награды (ордена, грамоты, оружие и др.) при сов. власти *никакие*

16. Категория воинского учета запаса и где состоит на учете *снят*

17. Служба в Красной Армии (Красной гвардии, в партизан, отрядах), корда и в качестве кого *не служил*

18. Служба в белых и др. к-р армиях (когда, и в качестве кого) *не служил*

19. Участие в бандах, к-р организациях и восстаниях *не участвовал*

Показания свидетеля Щербинко Василя Степановича.

14 июня 1937 г.

Будучи предупрежден по 89 ст. УССР по существу дела свидетель Щербинко показал следующее:

Вопрос: Скажите, что Вам известно о антисоветских проявлениях гр-на Логвина Григория Степановича жителя села Борисполя.

Ответ: Я, Щербинко знаю гражданина Логвина Григория Степановича с 1915 г. как односельчаника, с которым служил во флоте Царской армии. В 1917 г. Логвин Григорий Степанович добровольно служил при Центральной Украинской Раде в г. Киеве. В начале 1919 г. Логвин был организатором повстанческого отряда по Бориспольскому району. С отрядом в количестве 200 человек выступал против Красных частей в Борисполе, Иванкове, Воронькове и под Барышевкой одновременно поддерживая связь с бандой Чер-

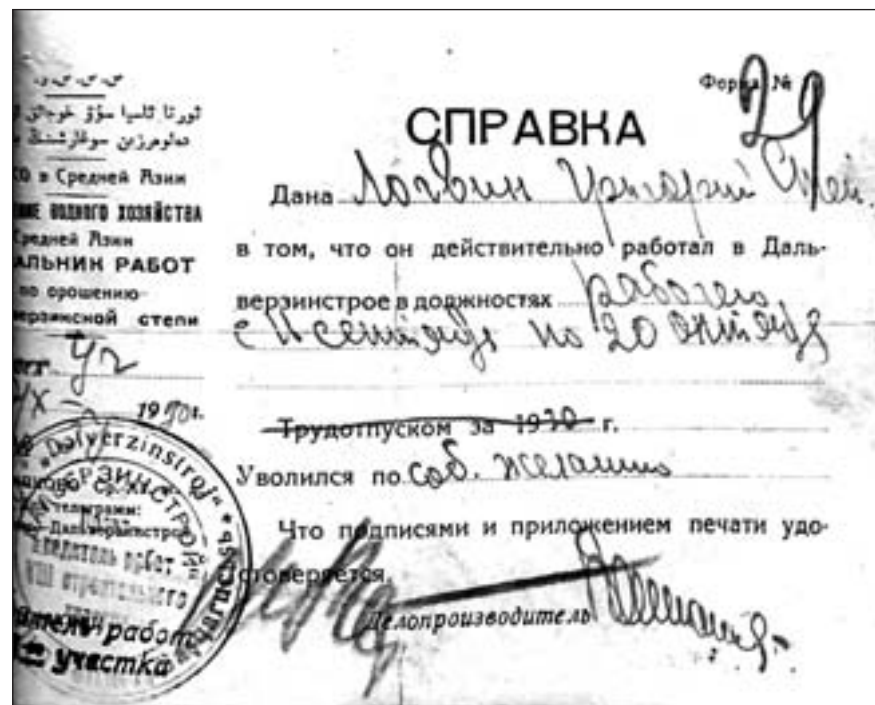
Логвин Григорій Степанович, світлина з кримінальної справи.

пака и другими. После ликвидации восстания и банд Логвин Григорий с 1920 по 1935 г. скрывался. В селе Борисполь появился летом 1935 г. и с тех пор нигде не работает, живет на средства своего хозяйства, в большинстве находится на базаре в с. Борисполе, Как личность антисоветски враждебная.

Вопрос: Что Вам известно о антисоветских высказываниях гр-на Логвина?

Ответ: Мне лично не приходилось слышать его антисоветских высказываний, так как я с Логвином с 1915 г. никакой связи не имею, но правда мне жена моя Матрона Ивановна заявляла, что Логвин во дворе Щербинки Николая, моего брата, высказывался по моему адресу называя меня советским царьком, заявляя, что в случае переворота советской власти придется мне мазать пятки. На что я жене ответил, что это разговор антисоветского характера и если я лично услышал бы от Логвина то сразу сообщил соответствующим органам.

Вопрос: Что Вам Ваша жена Мотрена Ивановна говорила о антисоветских высказываниях Вашего брата Николая Щербинки?

Довідка Логвина Григорія Степановича.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Ответ: Жена мне говорила, что при этом разговоре Логвина был и брат мой Николай Щербинко, высказывался ли брат Николай по адресу советской власти мне она об этом не сказала.

Вопрос: Скажите, какие Ваши взаимоотношения с братом Николаем и Логвином Григорием?

Ответ: Личных счетов я и моя жена не имеем и никакой дружбы не ведем. Протокол мне прочитан со слов моих верно в чем и расписываюсь.

(подпись) Щербинко Василий» [11].

«УССР
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
УПРАВЛЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ
ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

1937 г. августа мес. 26 дня. Я, Нач. Бориспольского РО НКВД Лапин допросил в качестве свидетеля

1. Фамилия *Яцота*
2. Имя и отчество *Яков Иванович*
3. Дата рождения *1886 г.*
4. Место рождения *с. Борисполь*
5. Место жительства *с. Борисполь*
6. Гражданство (подданство) *Укр. УССР*
7. Паспорт *выдан Бориспольским РОМ в 1934 г.*
8. Род занятий *кустарь-плотник*
9. Социальное происхождение *крестьяне бедняки*
10. Социальное положение (род занятий и имущественное положение)
 - а) до революции *бедняк*
 - б) после революции *бедняк*
11. Состав семьи *состоит из 4 человек*
12. Образование (общее, специальное) *низшее*
13. Партийность (в прошлом и настоящем) *б/п*
14. Каким репрессиям подвергался: судимость, арест и др. (когда, каким органом и за что)
 - а) до революции *не подвергался*
 - б) после революции *не подвергался*
15. Какие имеет награды (ордена, грамоты, оружие и др.) при сов. Власти *не имеет*
16. Категория воинского учета запаса и где состоит на учете *снят*

17. Служба в Красной Армии (Красной гвардии, в партизан, отрядах), когда и в качестве кого *не служил*

18. Служба в белых и др. к-р армиях (когда, и в качестве кого) *не служил*

19. Участие в бандах, к-р организациях и восстаниях *не участвовал*

Показания свидетеля Яцоты Якова Ивановича.

28 августа 1937 г.

Будучи предупрежден по 89 ст. УССР по существу дела свидетель показал следующее:

Вопрос: Скажите, что Вам известно о гр-не Логвине Григорие Степановиче, жителе села Борисполя.

Ответ: Я гражданина Логвина Григория Степановича знаю как бывшего активного бандита банды Черпака, с которой производил налеты, грабили. В селе Рогозове Логвин с бандитами вырезали еврейскую семью, участвовал в погромах еврейского населения в с. Иванкове, Воронькове и Борисполе. До 1935 года скрывался, появился в Борисполе в конце 1935 года. В 1936 г. Логвин в разговоре со мной о расстреле троцкистов сказал: «Этой банде, называя советскую власть, больше нечего делать как расстреливать невинных людей. Придет еще час, когда мы будем расправляться с коммунистами, жидами, тепер правящими государством я еще не одному сниму голову».

Вопрос: Что Вам еще известно о антисоветской деятельности Логвина?

Ответ: Логвин мне говорил: «Если только начнется война, он в 24 часа организует отряд с которым будет продолжать свое прошлое дело.

Протокол мне прочитан со слов моих верно в чем и расписываюсь.

(подпись) Яцота Яков» [11].

«УССР

НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ УПРАВЛЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

1937 г. июля мес. 25 дня. Я, Нач. Бориспольского РО НКВД Лапин допросил в качестве свидетеля

1. Фамилия *Мозговой*

2. Имя и отчество *Иосиф Арсентеевич*

3. Дата рождения *1887 г.*

4. Место рождения *с. Борисполь*

5. Местожительство *с. Борисполь*

6. Гражданство (подданство) *Укр. УССР*

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

7. Паспорт *выдан Бориспольским РОМ в 1934 г.*

8. Род занятий *уполном. по строительству*

9. Социальное происхождение *крестьяне бедняки*

10. Социальное положение (род занятий и имущественное положение)

а) до революции *бедняки*

б) после революции *бедняки*

11. Состав семьи *состоит из двух человек со мной*

12. Образование (общее, специальное) *низшее*

13. Партийность (в прошлом и настоящем) *б/п*

14. Каким репрессиям подвергался: судимость, арест и др. (когда, каким органом и за что)

а) до революции *не подвергался*

б) после революции *не подвергался*

15. Какие имеет награды (ордена, грамоты, оружие и др.) при сов. власти *не имеет*

16. Категория воинского учета запаса и где состоит на учете *снят*

17. Служба в Красной Армии (Красной гвардии, в партизан, отрядах), когда и в качестве кого *не служил*

18. Служба в белых и др. к-р армиях (когда, и в качестве кого) *не служил*

19. Участие в бандах, к-р организациях и восстаниях *не участвовал*

Показания свидетеля Мозгового Иосифа

25 июля 1937 г.

Будучи предупрежден по 89 ст. УССР по существу дела свидетель показал следующее:

Вопрос: Скажите, что Вам известно о антисоветской деятельности гр. Логвина Григория Степановича, жителя села Борисполя?

Ответ: Гражданина Логвина Григория Степановича знаю как бывшего активного организатора банды Черпака. Сам Логвин активно участвовал в погромах еврейского населения, производил убийства. Им лично было убито одно еврейское семейство в с. Иванкове и в с. Воронькове и Борисполе также самое по одному семейству. После ликвидации этой банды и убийства главаря банды Черпака в конце 1919 года Логвину удалось скрыться, а появился в Борисполе в 1935 году и живет тепер спокойно, в месте с этим среди населения Борисполя высказывает свое враждебное отношение к существующему строю. В 1936 г. я по распоряжению сельсовета как член сельсовета был послан к гражданину Логвину для получения штрафных сумм за неоплату гумповинности, обративши к гражданину Логвину, чтобы он Логвин полностью рассчитался, на что он Логвин ответил: «Никаких я штрафов платить не намерен и не признаю никакой гумповинности».

Вопрос: Что Вам еще известно о гражданине Логвине?

Ответ: Знаю, что гражданин Логвин является класово-чуждым элементом, способным во всякое время организовать банд группировки.

Протокол мне прочитан со слов моих верно в чем и расписываюсь.

(подпись) Мозговой» [11].

На таких «доказах» базувалось обвинувачення, висунуте Логвину Григорію Степановичу:

«По следственному делу № 6231

ОБВИНИТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ

**По обвинению Логвина Григория
Степановича, 1891 г. рождения
полит-бандита, по ст. 54-10 УК УССР**

В Бориспольское Рай-отделение НКВД поступили сведения о том, что ЛОГВИН Григорий Степанович, житель с. Борисполя распространяет анти-советскую агитацию, направленную против Советской власти.

На основании этих данных ЛОГВИН был подвергнут аресту.

Произведенным по делу следствием установлено, что ЛОГВИН Григорий Степанович происходит из крестьян-середняков. В годы гражданской войны был активным организатором и участником банды Черпака, с которой оперировал по Бориспольскому району. Находясь в селе распространял террористические тенденции, направленные по адресу Советского правительства /Л. д. 15817-21-19/.

Свидетель ЩЕРБИНА Мотрена Ивановна показала, что обвиняемый ЛОГВИН во дворе ЩЕРБИНЫ высказывался:

«СОВЕТСКОЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО РАССТРЕЛЯЛО ЧАСТЬ РУКОВОДИТЕЛЕЙ, А ЧАСТЬ ПОКОНЧИЛА САМОУБИЙСТВОМ И ТАК ОНИ ВСЕ СКОРО ПОГИБНУТ. А ПОЭТОМУ НУЖНО ЖДАТЬ СКОРОГО ПЕРЕВОРОТА СОВЕТСКОЙ ВЛАСТИ» /Л. д. 15/.

В разговоре со свидетелем ЯЦЮТОЙ Яковом Ивановичем, ЛОГВИН высказался: «ЭТА БАНДА – назвал Советскую власть – БОЛЬШЕ НИЧЕГО НЕ ДЕЛАЕТ КАК РАССТРЕЛИВАЕТ НЕВИННЫХ ЛЮДЕЙ. ПРИЙДЕТ ЕЩЕ ЧАС, КОГДА МЫ БУДЕМ ЕЩЕ РАССПРАВЛЯТЬСЯ ИЗ КОММУНИСТАМИ, ЖИДАМИ, ТЕПЕРЬ ПРАВЯЩИМИ ГОСУДАРСТВОМ Я ЕЩЕ НЕ ОДНОМУ СНИМУ ГОЛОВУ. ЕСЛИ ТОЛЬКО НАСТАНЕТ ВОЙНА ОН У 24 ЧАСА ОРГАНИЗУЕТ ОТРЯД ИЗ КОТОРЫМ БУДЕТ ПРОДОЛЖАТЬ СВОЕ ПРОШЛОЕ ДЕЛО» /Л. д. 21/.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Обвиняемый ЛОГВИН в предъявленном ему обвинении виновным себя не признал.

На основании выше изложенного ПОЛАГАЛ-БЫ:

Настоящее следственное дело № 6231 по обвинению ЛОГВИНА Григория Степановича, 1891 г. рождения, жителя с. Борисполя Бориспольского р-на, б/п, без определенных занятий, бывшего бандита, направить на рассмотрение тройки Киевского Областного Управления НКВД УССР.

Справка: Арестованный ЛОГВИН Григорий Степанович содержится под стражей в Киевской тюрьме и с сего числа перечисляется содержанием за тройкой КОУ НКВД. Вещьдоки: паспорт.

Поставленно 26/VIII-37 г.

м. Борисполь

НАЧ. Бориспольского РО НКВД

СТ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ (ЛАПИН)» [11].

Логвина Григорія Степановича, 1891 року народження, засудили до 10 років позбавлення волі. З радянських концтаборів він не повернувся, реабілітований в 1998 році.

«УТВЕРЖДАЮ

Прокурор Киевской области

Государственный советник юстиции

3-го класса Ю.А. Антоненко

«04» апреля 1989 года

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

**в отношении Логвина Григория Степановича
по материалам уголовного дела (арх. № 37495)**

Фамилия, имя, отчество *Логвин Григорий Степанович*

Дата и год рождения **1891 год**

Место рождения *г. Борисполь Киевской области*

Сведения о партийности (в том числе № партийного билета)
беспартийный

Место работы и должность до ареста *без определенных занятий*

Место жительства до ареста *г. Борисполь Киевской области*

Данные о родственниках *не установлены*

Дата ареста, предъявлявшееся обвинение, когда и каким несудебным органом было вынесено решение по делу Логвин Г.С. арестован 17 августа

1937 года Бориспольским РО НКВД УССР по обвинению в совершении преступления, предусмотренного ст. 54-10 УК УССР. Признан виновным в том, что «находясь в селе, проводил антисоветскую агитацию, направленную против проводимых мероприятий партии и Советской власти. Клеветнически отзывался о руководителях Советского правительства, высказывал сожаление о расстрелянных врагах народа. Высказывался, что организует банду в случае войны и будет расправляться с колхозниками».

По постановлению Тройки при Киевском Облуправлении НКВД УССР от 27.08.1937 г. Логвин Г.С. подвергнут заключению в ИТЛ сроком на 10 лет.

Принятыми мерами установить дальнейшую судьбу Логвина Г.С. не представилось возможным.

Логвин Григорий Степанович подпадает под действие ст. 1 Указа Президиума Верховного Совета СССР от 16 января 1989 года «О дополнительных мерах по восстановлению справедливости в отношении жертв репрессий, имевших место в период 30–40 и начала 50-х годов».

Старший помощник прокурора Киевской области по надзору

за следствием в органах госбезопасности

Советник юстиции

(подпись) И.Ф. Ленчевский

«___» апреля 1989 г.

Начальник Следственного отделения

УКГБ Украинской ССР

по г. Киеву и Киевской области

подполковник

(подпись) А.Ф. Береза»

«04» апреля 1989 года [11].

По делу, ставшему делу № 3221

21

ОБВИНЕНИЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ.

По обвинению ЛОГВИН Григорий Степанович 1891 г. рождения, полуп-бандита, по ст. 54-10 УК УССР.

В Бориспольское Рай-отделение НКВД поступили сведения о том, что ЛОГВИН Григорий Степанович житель с. Борисполя распространяет антисов. агитацию направленную против Соввласти.

На основании этих данных ЛОГВИН был подвергнут аресту.

Произведенным по делу следствием установлено, что ЛОГВИН Григорий Степанович происходит из крестьян-середняков. В годы гражданской войны был активным организатором и участником банды Черпака с которой оперировал по Боропальскому району. Находясь в селе распространял террористические тенденции направленные по адресу Советского правительства. [Л.д. 16а17 - 21-19].

Свидетель ЦЕРБИНА Петрова Ивановна показала, что обвиняемый ЛОГВИН во дворе гр-на ЦЕРБИНИ высказывался: "СОВЕТСКОЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО РАССТРЕЛЯЛО ЧАСТЬ ТУЛОВСКИХ, А ЧАСТЬ ПОКОНЧИЛА САМОУБИЙСТВОМ И ТАК ОНИ ВСЕ СКОРО ПОГИБЕЮТ, А ПОТОМУ НУЖНО СДАТЬ СКОРОГО ПЕРВУРОГА СОВЕТСКОЙ ВЛАСТИ". Л.д. 16.

В разговоре со свидетелем ЦЕЛТОЙ Яковом Ивановичем, ЛОГВИН высказался: "ЭТА БАНДА - назвала Советскую власть - БОЛЬШЕ НИЧЕГО НЕ ДЕЛАЕТ КАК РАССТРЕЛЫВАЕТ НЕЗНЕМЫХ ЛЮД. П. ПРИЙДЕТ ЕЩЕ ЧАС КОГДА МЫ БУДЕМ ЕЩЕ РАСПРАВЛЯТЬСЯ С КОМУНИСТАМИ, ЛЮДАМИ, ТОЛЬКО ПРАВИТЕЛИ ГОСУДАРСТВА. ВСЕ НА ОДНОМУ СНИЗУ ГОЛОВУ. ЕСЛИ ТОЛЬКО НАСТАВЕТ ВОЙНА СЯ У 24 ЧАСА ОРГАНИЗУЕТ ОТРЯД ИЗ КОТОРЫХ БУДЕТ ПРОДОЛЖАТЬ СВОЕ ПРАВОЕ ДЕЛО." Л.д. 21.

Обвиняемый ЛОГВИН в пред"явленном ему обвинении виновным себя не признавал.

Обвинувальный висновок Логвина Григорія Степановича. Стор. 1.

Л. Білокінь, член Бориспільської «Просвіти».
На звороті напис: «На згадку сестрі від брата. 15.VI.1921 р.»

Брати Білоконі – члени Бориспільської «Просвіти».
Перший ліворуч – Антін.

УКРАЇНСЬКИЙ СВЯЩЕНИК - ГЕРОЙ ПОВСТАННЯ

Василь Марченко був високоосвіченим священиком, любив проводити церковні служби, завжди ретельно до них готувався. У своїх прихожан формувал український дух та виховував власну гідність, високі духовні чесноти. В минулому – він офіцер армії Української Народної Республіки, активний учасник Бориспільського антибільшовицького повстання 1920 року, один із його лідерів.

У нього був прекрасний голос, і він співав в хорі Бориспільської «Просвіти». В усьому Василя підтримувала його вірна дружина – Ксенія. На радість батьку росли син – Микола та дочка Уляна. Але відкрита проукраїнська позиція не давала спокою каральним органам радянської влади. 1937 рік став останнім в його житті.

Арештували Василя Марченка вночі, як і інших його побратимів. А далі все відбувалось стандартно і дуже швидко: смертельна машина катів вже мала в цьому великий досвід:

Бориспільська сільська рада написала довідку.

«СІЛЬРАДА
Бориспільського району
Київської області
 13/ХІ _____ 1937 р.
 № _____

ДОВІДКА ХАРАКТЕРИСТИКА

Дана ця за Громадянина села Борисполя Марченка Василя Степановича. Рік народження 1895 в тім, що він за соцстаном середняк. З початку Революції став попом. Приймав активну участь в повстанні проти Радянської влади в Борисполі в 1920 році. Громадсько корисною працею не займається, має тісний зв'язок з націоналістами: Петрусь, Котко та іншими. Весь час агітує проти міроприємств Радянської Влади, зокрема веде контрреволюційну агітацію проти Виборів до Верховної Ради. Заявляючи населенню про те, що нам потрібно обрати своїх людей, які будуть захищати наші українські націоналістичні інтереси і бути незалежними від Радянського Союзу, а мати спілку з Польщею та Німеччиною, тоді ми й знищимо Комуністів.

Голова сільради (підпис) (Ситник)
 Секретар (підпис) (Седюк)» [8].
 Коротку біографічну інформацію читаємо в анкеті Василя Марченка:

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

«03» апреля 1989 года
 Борисполь НКВД УССР

АНКЕТА АРЕСТОВАНОГО

Фамилия *Марченко*
 Имя и отчество *Василий Степанович*
 Дата рождения: *1893 год*
 Место рождения *с. Борисполь*
 Местожительство (адрес) *с. Борисполь*
 Профессия и специальность *счетовод*
 Место службы и должность или род занятий *без определенных занятий*
 Паспорт *выдан Борисполь РОМ в 1933 г.*

Довідка-характеристика Бориспільської сільської ради на Марченка Василя Степановича.

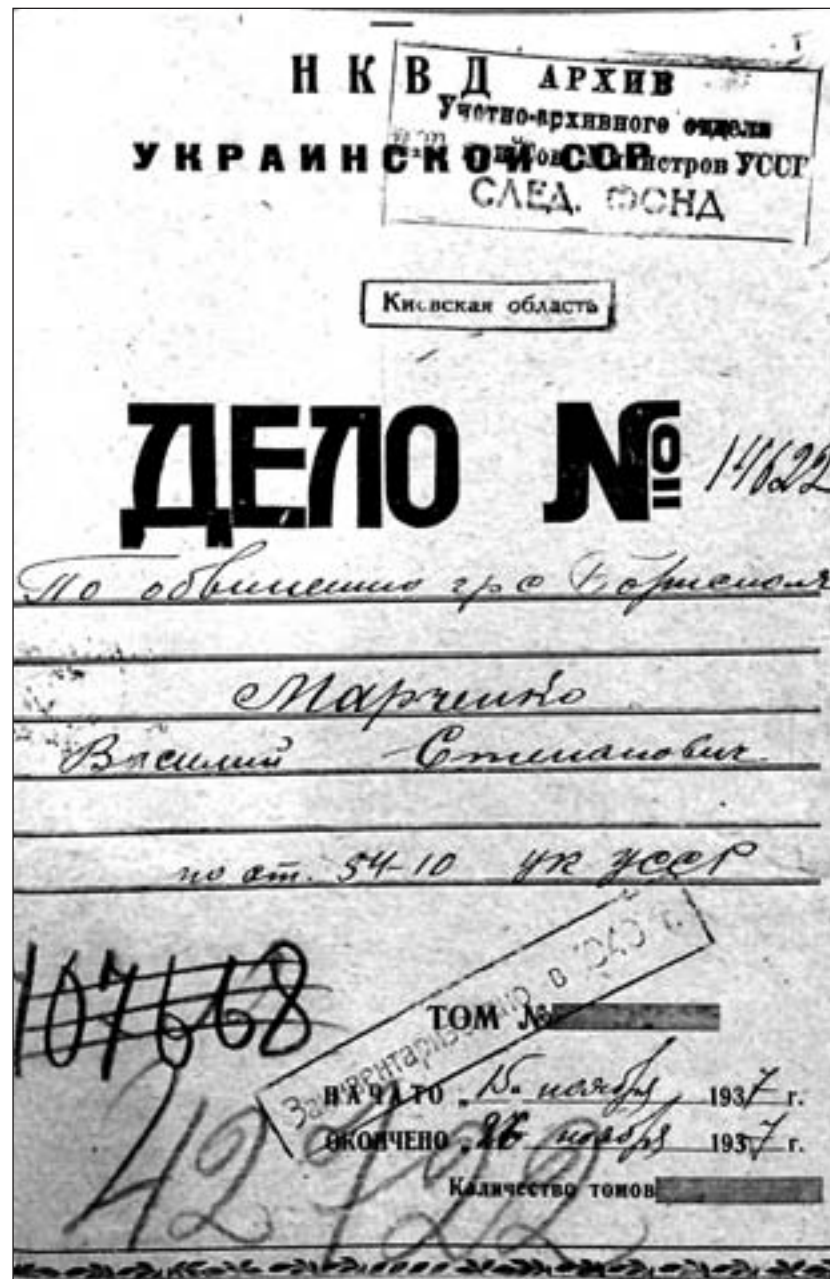
Социальное происхождение *из крестьян середняков*
 Социальное положение *середняк*
 а) до революции *середняк*
 б) после революции с 1923 по 1933 год был служителем религиозного культа (*украинский поп*)
 Образование (общее и специальное) *4 класса сельской школы*
 Партийность (в прошлом и настоящем) *б/п*
 Национальность и гражданство (подданство) *Украинец*
 Категория воинского учета запаса и где состоит на учете *снят по возрасту*
 Служба в белых и др. к-р армиях, участие в бандах и восстаниях против Соввласти (когда и в качестве кого) *не служил*
 Каким репрессиям подвергался при Соввласти: судимость, арест и др. (когда и каким органом и за что) *не подвергался*
 Состав семьи *жена Ксения, сын Николай, дочь Ульяна*
 Особые внешние приметы *нет*
 Кем и когда арестован *Борисполь РК НКВД*
 Где содержался под стражей *Борисполь РОМ в КНВ*
 Особые замечания
 Подпись сотрудника, заполнившего анкету (подпись)
 15/XI 1937 г.» [8].

Хороші сусіди дали потрібні свідчення. Волочанський Матвій Михайлович чітко відповідав на запитання слідчого.

«УССР
 НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
 УПРАВЛЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ
 ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

1937 г. ноября мес. 14 дня. Я, сотрудник РО НКВД Бонсоревский допросил в качестве свидетеля

1. Фамилия *Волочанский*
2. Имя и отчество *Матвей Михайлович*
3. Дата рождения *1892*
4. Место рождения *м. Борисполь*
5. Место жительства *м. Борисполь, ул. Котляревского, 34*
6. Гражданство (подданство) *Укр. СССР*
7. Паспорт *в 1936 году Бориспольским ВКМ*

Обкладинка кримінальної справи Марченка Василя Степановича.

«УССР
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
УПРАВЛЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ
ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

1937 г. ноября мес. 14 дня. Я, сотрудник РО НКВД Бонсоревский допросил в качестве свидетеля

1. Фамилия *Ситник*
2. Имя и отчество *Иван Макарович*
3. Дата рождения *1901*
4. Место рождения *м. Борисполь*
5. Место жительства *м. Борисполь*
6. Гражданство (подданство) *Украинец*
7. Паспорт *выдан Бориспольским РОМ*
8. Род занятий *служащий*
9. Социальное происхождение *рабочий*
10. Социальное положение (род занятий и имущественное положение)
До революции *рабочий*
После революции *рабочий*
11. Состав семьи *2 ч.*
12. Образование (общее, специальное) *грамотный*
13. Партийность (в прошлом и настоящем) *б/п*
14. Каким репрессиям подвергался: судимость, арест и др. (когда, каким органом и за что)

- а) до революции *не подвергался*
- б) после революции *не подвергался*
15. Какие имеет награды (ордена, грамоты, оружие и др.) при сов. власти
не имею

16. Категория воинского учета запаса и где состоит на учете
военнообязанный
17. Служба в Красной Армии (Красной гвардии, в партизан, отрядах),
корда и в качестве кого *не служил*

18. Служба в белых и др. к-р армиях (когда, и в качестве кого) *не служил*
19. Участие в бандах, к-р организациях и восстаниях *не участвовал*
- Показания свидетеля Сытника Ивана Макаровича
14 ноября 1937 г.

Будучи предупрежден по 89 ст. УССР по существу дела показал:

Вопрос: Скажите, что вам известно о гр-не Марченко Василе Степановиче?

8. Род занятий *в колхозе им. Перемога м. Борисполь*
9. Социальное происхождение *крестьянин*
10. Социальное положение (род занятий и имущественное положение)
До революции *з бедняков*
После революции
11. Состав семьи *жена и двое детей*
12. Образование (общее, специальное) *низча, сельское*
13. Партийность (в прошлом и настоящем) *не партийный*
14. Каким репрессиям подвергался: судимость, арест и др. (когда, каким органом и за что)
- а) до революции *не подвергался*
- б) после революции *не подвергался*
15. Какие имеет награды (ордена, грамоты, оружие и др.) при сов. власти
нет
16. Категория воинского учета запаса и где состоит на учете *нет*
17. Служба в Красной Армии (Красной гвардии, в партизан, отрядах),
корда и в качестве кого *в армии рядовым*
18. Служба в белых и др. к-р армиях (когда, и в качестве кого) *нет*
19. Участие в бандах, к-р организациях и восстаниях *нет*
- Показания свидетеля Волоховский Матвей Михайлович
14 ноября 1937 г.

Будучи предупрежден по 89 ст. УССР по существу дела показал:

Вопрос: Скажите, что вам известно о гр-не Марченко Василе Степановиче?

Ответ: Марченко Василий Степанович Петлюровец, организатор повстання против Советской власти, националист, в наше время усиленно ведет агитацию среди всего населения, рассказывая народу, что: «Комунисты – это драконы, нехристи, что им не треба подчиняться, а всемерно опираться их деятельности, дискредитировать на каждом шагу. Надо пробраться самим при перевыборах в совет, чтоб власть захватить в свои руки и тем спасти христианский народ».

О приговоре врагов народа Тухачевского и Якира открыто сказал:

«Погибли наши лучшие люди, но нас много, всех нас комунистам не расстрелять».

Больше показаний ничего не имею, протокол мне прочитан, записан с моих слов верно в чем и расписываюсь.

(подпись)» [8].

Ситник Иван Макарович без жодних мук сумління доповнював характеристику Василя Марченка:

Ответ: Знаю Марченка Василия Степановича как организатора повстанья против Советской власти, выдавал большевиков. Имеет тесную связь с националистами Петрусем и Котко, которые живут нелегально, сам Марченко националист, петлюровец. В начале революции был пойман. Середняк, отъявленный контрреволюционер, ведет активно себя, продолжая агитировать против Советской власти, высказываясь лично мне:

«В Советской власти две каторги, первая – колхозы, где люди работают, но ничего не получают, а вся прибыль идет государству, разными налогами шкуру дерут с крестьянина. Конец подходит этой лавочки комунистов и активистов будут резать на куски».

Больше сказать ничего не имею. Протокол мне прочитан и прописан с моих слов верно в чем и расписываюсь.

(подпись)» [8].

Краснопір Михайло Трихонович свідчив також коротко:

«УССР

**НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
УПРАВЛЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ**

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

1937 г. ноября мес. 14 дня. Я, сотрудник РО НКВД Бонсоровский допросил в качестве свидетеля

1. Фамилия *Краснопір*
2. Имя и отчество *Михаил Трихонов*
3. Дата рождения *1909*
4. Место рождения *м. Борисполь*
5. Местожительство *м. Борисполь*
6. Гражданство (подданство) *Украинец*
7. Паспорт *выдан Бориспольским РОМ*
8. Род занятий *Колхоз*
9. Социальное происхождение *крестьянин-бедняк*
10. Социальное положение (род занятий и имущественное положение)
До революции *крестьянин-бедняк*
После революции *колхозник*
11. Состав семьи *4 ч.*
12. Образование (общее, специальное) *грамотный*
13. Партийность (в прошлом и настоящем) *б/п*
14. Каким репрессиям подвергался: судимость, арест и др. (когда, каким органом и за что)

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

- а) до революции *не подвергался*
 - б) после революции *не подвергался*
15. Какие имеет награды (ордена, грамоты, оружие и др.) при сов. власти *не имею*
 16. Категория воинского учета запаса и где состоит на учете Бориспольвик
 17. Служба в Красной Армии (Красной гвардии, в партизан, отрядах), корда и в качестве кого *служил*
 18. Служба в белых и др. к-р армиях (когда, и в качестве кого) *не служил*
 19. Участие в бандах, к-р организациях и восстаниях не участвовал

Показания свидетеля Краснопіра Михаила Трифонова

14 ноября 1937 г.

Будучи предупрежден по 89 ст. УССР по существу дела показал:

Вопрос: Скажите, что вам известно о гр-не Марченке Василе Степановиче?

Ответ: Знаю Марченка Василия Степановича как попа, он в 1920 году принимал активное участие в повстании против Советской власти, был первым организатором указанного повстанья в м. Борисполе, имел хазяйство, пользовался наемной силой. Имеет тесную связь с националистами Петрусем и Котко, с которыми всегда проводит время. Марченко в дни октябрьских торжеств критиковал праздник, посмеиваясь над лозунгами и портретами вождей партии и правительства, высказываясь:

«Комунисты последний год празднуют свой карнавал, в 1938 году, в эти дни из них не останется и праха, напрасно они расходуют деньги на краски и бумагу для своих противных и никому не интересных лозунгов и портретов. Всему бывает конец и для комунистов конец царствования подходит».

Среди религиозного и всякого антисоветского элемента проводит Контрреволюционную агитацию, и по вопросу о перевыборах в Центральный Совет сказал:

«Советская власть что не предпринимает чтоб обеспечить выборы в пользу себя однако это не удастся, наши милые люди не спят. Как внутри СССР так и за границей для этого только нам всем надо организовано действовать, чтоб при выборах наши люди проникли, а эту сволочь комунистов пришло время уничтожить».

Больше показать ничего не имею. Протокол мне прочитан и прописан с моих слов верно, в чем и расписываюсь.

(подпись)» [8].

Корецький Пилип Вікторович завершив характеристику «Контрреволюціонера» Василя Марченка.

**«УССР
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
УПРАВЛЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ
ПРОТОКОЛ ДОПРОСА**

1937 г. ноября мес. 14 дня. Я, сотрудник РО НКВД Бонсоровский допросил в качестве свидетеля

1. Фамилия *Корецкий*
 2. Имя и отчество *Филипп Викторович*
 3. Дата рождения *1899 г.*
 4. Место рождения *с. Вороньков Рыбницкого р-на*
 5. Местожительство *с. Борисполь*
 6. Гражданство (подданство) *Украинец*
 7. Паспорт *выдан Бориспольским РОМ в 1934 г.*
 8. Род занятий *пенсионер*
 9. Социальное происхождение *из крестьян бедняков*
 10. Социальное положение (род занятий и имущественное положение)
До революции *жил при отце*
После революции *служил*
 11. Состав семьи *из 5 человек*
 12. Образование (общее, специальное) *грамотный*
 13. Партийность (в прошлом и настоящем) *б/п*
 14. Каким репрессиям подвергался: судимость, арест и др. (когда, каким органом и за что)
а) до революции *не подвергался*
б) после революции *не подвергался*
 15. Какие имеет награды (ордена, грамоты, оружие и др.) при сов. власти *не имею*
 16. Категория воинского учета запаса и где состоит на учете *снят по инвалидности*
 17. Служба в Красной Армии (Красной гвардии, в партизан, отрядах),
корда и в качестве кого *служил 1918 по 1924 помком взвода*
 18. Служба в белых и др. к-р армиях (когда, и в качестве кого) *не служил*
 19. Участие в бандах, к-р организациях и восстаниях *не участвовал*
- Показания свидетеля Корецкого Филиппа Викторовича
14 ноября 1937 г.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Будучи предупрежден по 89 ст. УССР по существу дела пояснил следующее:

Вопрос: Скажите свидетель Корецкий, что вам известно о антисоветской деятельности гр. Марченко Василия Степановича?

Ответ: Марченка Василия Степановича я знаю, потому что он со мной односелец, мне известно, что Марченко был долгое время Украинским попом. Служил в петлюровской армии, а также принимал активное участие в востании против Советской власти в гражданскую войну в Бориспольском районе. Будучи по убеждению националист Марченко для подрывной работы стал служить Украинским попом, ведя среди населения агитацию о отделении Украины от СССР.

В отношении выборов в Верховный совет он высказывался: «В Верховный Совет нам нужно стараться избрать наших людей побольше, которые смогли б отделить Украину от СССР и тогда нам будет лучше жить и тогда мы сумеем открыть наши украинские церкви».

В отношении расстреленных врагов народа особенно о Якире сожалеая Марченко говорил:

«Якир был хороший полководец, его любили украинские войска, он бы сумел в случае войны отстоять права Украины и она стала б свободной. Комунисты это учли, сделали его врагом народа и расстреляли».

Вопрос: Скажите свидетель Корецкий, что Вам еще известно о антисоветской деятельности гр. Марченка?

Ответ: Больше по данному делу мне ничего не известно. Протокол записан с моих слов, мне зачитан. В протоколе все записано с моих слов верно в чем и расписываюсь

(подпись) [8].

Обвинувальний висновок був коротким і лаконічним.

«По след. делу № 14622

ОБВИНТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ

**По обвинению гр. МАРЧЕНКА Василия Степановича,
1893 г. рожд., по ст. 54-10 УК УССР**

В Бориспольское РО НКВД поступили данные о том, что в с. Борисполе проживает поп в прошлом организатор востаний против Советской власти МАРЧЕНКО Василий Степанович, который находясь в селе среди населения ведет контрреволюционную работу и проявляет террористические тенденции по отношению актива села.

По след. делу № 14622.

ОБВИНТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ.

По обвинению гр. МАРЧЕНКО Василия Степановича, 1893 г. рожд., по ст. 54-10 УК УССР.

В Бориспольское РО НКВД поступили данные о том, что в с. Борисполе проживает доп. в прошлом организатор восстания против Советской власти МАРЧЕНКО Василий Степанович, который находится в селе среди населения ведет контрреволюционную работу и проявляет террористические тенденции по отношению актива села.

На основании этих данных Марченко был привлечен к аресту. Произведенным по данному делу следствием установлено, что МАРЧЕНКО организатор восстания против Советской власти в 1920 г. сначала революции и по 1933 г. был попом украинской церкви, агитирует против существующего строя, лист дела № 3.

МАРЧЕНКО в дни Октябрьских торжеств критиковал праздник, смеялся над лозунгами и портретами вождей партии и правительства, высказываясь: «КОМУНИСТЫ ПОСЛЕДНИЙ ГОД ПРАЗДНУЮТ СВОЙ КАРНАВАЛ, В 1938 г. ОТ НИХ НЕ ОСТАНЕТСЯ И ПРАХУ, ВСЕМУ БЫВАЕТ КОНЕЦ И ДЛЯ КОМУНИСТОВ ПОДХОДИТ КОНЕЦ ЦАРСТВОВАНИЮ», лист дела № 16.

В период подготовительной работы к выборам в Верховный Совет МАРЧЕНКО среди населения и в присутствии свидетеля КРАСНОПИРА высказывался: «СОВЕТСКАЯ ВЛАСТЬ ЧТО НЕ ПРЕДПРИНИМАЕТ, ЧТОБЫ ОБЕСПЕЧИТЬ ВЫБОРЫ В ПОЛЬЗУ КОМУНИСТОВ, ОДНАКО ЭТО ИМ НЕ УДАТСЯ, НАШИ ЛЮДИ НЕ СПЯТ КАК ВНУТРИ СТРАНЫ, ТАК И ЗА ГРАНИЦЕЙ, ДЛЯ ЭТОГО ТОЛЬКО НАМ ВСЕМ НЕ НАДО СПАТЬ НАДО ОРГАНИЗОВАНО ДЕЙСТВОВАТЬ ЧТОБЫ ПРИ ВЫБОРАХ ПОПАЛИ ТОЛЬКО НАШИ ЛЮДИ, А ЭТУ СВОЛОЧЬ КОМУНИСТОВ ПРИШЛО ВРЕМЯ УНИЧТОЖИТЬ», лист дела № 16.

В отношении расстрелянных врагов народа, а особенно о Якире МАРЧЕНКО с сожалением при свидетеле КОРЕЦКОМ высказывался: «ЯКИР БЫЛ ХОРОШИЙ ПОЛКОВОДЕЦ, ЕГО ЛЮБИЛИ УКРАИНСКИЕ ВОЙСКА, ОН БЫ СУМЕЛ В СЛУЧАЕ ВОЙНЫ ОТСТОЯТЬ ПРАВА УКРАИНЫ И ОНА Б СТАЛА СВОБОДНОЙ, КОМУНИСТЫ ЭТО УЧЛИ, СДЕЛАЛИ ЕГО ВРАГОМ НАРОДА И РАССТРЕЛЯЛИ», лист дела № 16.

Обвиняемый МАРЧЕНКО в пред"назном ему обвинении виновным себя не признал, лист дела № 10.

На основании выше изложенного П О Л А Г А Л - БЫ:
Следственное дело № 14622 по обвинению МАРЧЕНКО Василия Степановича, 1893 г. рожд., грамотного, женатого, украинца, подданства УССР, бывш. служителя религиозного культа, направить на рассмотрение ТРОЙКИ КОУ НКВД УССР.

СПРАВКА: Арестованный МАРЧЕНКО В.С. содержится под стражей в Киевской тюрьме и с сего числа перечислен за ТРОЙКОЙ КОУ НКВД. Вещдоков по делу нет.

ПОМ. УПОМОЩНИКА (КАЗНИК)
"УТВЕРЖДАЮ" НАЧ. БОРИСПОЛЬСКОГО РО НКВД
С. С. СЛЕДСТВЕННИК ГОСБЕЗОПАСНОСТИ (ДАЛНИ)
Составлено 22/IV - 37 г.
И. Борисполье.

На основании этих данных Марченко был привлечен к аресту. Произведенным по данному делу следствием установлено, что МАРЧЕНКО организатор восстания против Советской власти в 1920 г. сначала революции и по 1933 г. был попом украинской церкви, агитирует против существующего строя, лист дела № 3.

МАРЧЕНКО в дни Октябрьских торжеств критиковал праздник, смеялся над лозунгами и портретами вождей партии и правительства, высказываясь: «КОМУНИСТЫ ПОСЛЕДНИЙ ГОД ПРАЗДНУЮТ СВОЙ КАРНАВАЛ, В 1938 г. ОТ НИХ НЕ ОСТАНЕТСЯ И ПРАХУ, ВСЕМУ БЫВАЕТ КОНЕЦ И ДЛЯ КОМУНИСТОВ ПОДХОДИТ КОНЕЦ ЦАРСТВОВАНИЮ», лист дела № 16.

В период подготовительной работы к выборам в Верховный Совет МАРЧЕНКО среди населения и в присутствии свидетеля КРАСНОПИРА высказывался: «СОВЕТСКАЯ ВЛАСТЬ ЧТО НЕ ПРЕДПРИНИМАЕТ, ЧТОБЫ ОБЕСПЕЧИТЬ ВЫБОРЫ В ПОЛЬЗУ КОМУНИСТОВ, ОДНАКО ЭТО ИМ НЕ УДАТСЯ, НАШИ ЛЮДИ НЕ СПЯТ КАК ВНУТРИ СТРАНЫ, ТАК И ЗА ГРАНИЦЕЙ, ДЛЯ ЭТОГО ТОЛЬКО НАМ ВСЕМ НЕ НАДО СПАТЬ НАДО ОРГАНИЗОВАНО ДЕЙСТВОВАТЬ ЧТОБЫ ПРИ ВЫБОРАХ ПОПАЛИ ТОЛЬКО НАШИ ЛЮДИ, А ЭТУ СВОЛОЧЬ КОМУНИСТОВ ПРИШЛО ВРЕМЯ УНИЧТОЖИТЬ», лист дела № 16.

В отношении расстрелянных врагов народа, а особенно о Якире МАРЧЕНКО с сожалением при свидетеле КОРЕЦКОМ высказывался: «ЯКИР БЫЛ ХОРОШИЙ ПОЛКОВОДЕЦ, ЕГО ЛЮБИЛИ УКРАИНСКИЕ ВОЙСКА, ОН БЫ СУМЕЛ В СЛУЧАЕ ВОЙНЫ ОТСТОЯТЬ ПРАВА УКРАИНЫ И ОНА Б СТАЛА СВОБОДНОЙ, КОМУНИСТЫ ЭТО УЧЛИ, СДЕЛАЛИ ЕГО ВРАГОМ НАРОДА И РАССТРЕЛЯЛИ», лист дела № 16.

Обвиняемый МАРЧЕНКО а предъявленном ему обвинении виновным себя не признал, лист дела № 10.

На основании выше изложенного ПОЛАГАЛ-БЫ:

Следственное дело № 14622 по обвинению МАРЧЕНКО Василия Степановича, 1893 г. рожд. Грамотного, женатого, украинца, підданства УССР, бывш. Служителя религиозного культа, направить на рассмотрение ТРОЙКИ КОУ НКВД УССР.

Справка: Арестованный МАРЧЕНКО В.С. содержится под стражей в Киевской тюрьме и с сего числа перечислен за ТРОЙКОЙ КОУ НКВД. Вещдоков по делу нет.

ПОМ. УПОЛНОМОЧЕННИЙ подпись (КАЗЧУК)
«УТВЕРЖДАЮ» НАЧ. БОРИСПОЛЬСКОГО РО НКВД
СТ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ (ЛЯПИН)
Составлено 22/ХІІ – 37 г.

м. Борисполь» [8].

Обвинувальний вирок, «Трійки» від 22 грудня 1937 року звучав коротко, як постріл.

«ВЫПИСКА ИЗ ПРОТОКОЛА № 132

Заседания Тройки при Киевском Облуправлении НКВД УССР
От «22» Декабря 1937 г.

СЛУШАЛИ

Дело № 14622 Бориспольского РО НКВД по обвинению МАРЧЕНКА Василия Степановича, 1893 г.р., урож. и жит. м. Борисполя, Киевской обл., украинца. В прошлом организатор восстания против Соввласти, бывш. священник. Обвиняется в том, что среди населения проводил к-р деятельность, распространяя провокационные слухи о неизбежной гибели Соввласти. Проводил подрывную работу против выборов в Верховный Совет, призывая население организованно действовать, с целью продвижения в Верховный Совет людей, враждебных Соввласти. Выражал сожаление по поводу расстрела врага народа Якира.

Верно: Секретарь Тройки (АЛЬТЗИЦЕР)» [8].

Через три дні 25 грудня Василя Марченка розстріляли, про що кати склали відповідний акт.

ПОСТАНОВИЛИ

МАРЧЕНКО Василия Степановича РАССТРЕЛЯТЬ
Лично принадлежащее ему имущество КОНФИСКОВАТЬ

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

ВЫПИСКА ИЗ ПРОТОКОЛА № 132	
заседания Тройки при Киевском Облуправлении НКВД УССР	
от «22» Декабря 1937 г.	
С Л У Ш А Л И:	П О С Т А Н О В И Л И:
13. Дело № 14622 Бориспольского РО НКВД по обвинению МАРЧЕНКО Василия Степановича, 1893г.р., урож. и жит. м. Борисполя, Киевской обл., украинца. В прошлом организатор восстания против Соввласти, бывш. священник. Обвиняется в том, что среди населения проводил к-р деятельность, распространяя провокационные слухи о неизбежной гибели Соввласти. Проводил подрывную работу против выборов в Верховный Совет, призывая население организованно действовать, с целью продвижения в Верховный Совет людей, враждебных Соввласти. Выражал сожаление по поводу расстрела врага народа Якира.	МАРЧЕНКО Василия Степановича РАССТРЕЛЯТЬ Лично принадлежащее ему имущество КОНФИСКОВАТЬ
Верно: Секретарь Тройки	/ АЛЬТЗИЦЕР/

Виписка з протоколу засідання Трійки при Київському Облуправлінні НКВС УРСР від 22.12.1937 року.

«ВЫПИСКА ИЗ АКТА

Постановление Тройки УК НКВД Киевской области
от 22/ХІІ 1937 г. о расстреле
МАРЧЕНКО Василий Степанович

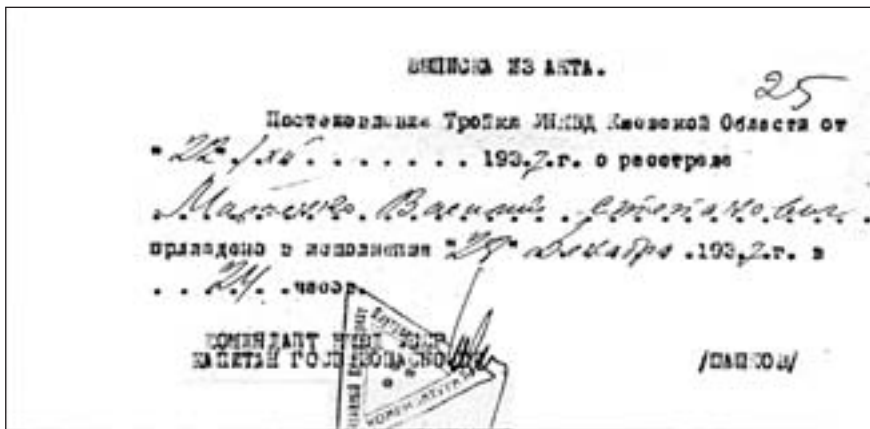
Приведено в исполнение «25» Декабря 1937 г. в 24 часа.

КОМЕНДАНТ НКВД УССР

КАПИТАН ГОСВВЗВОДА

(ШАШКОВ)» [8].

Реабілітували бориспільського героя за заявою сина Миколи через п'ятдесят два роки в 1989 році.

Виписка з акту про виконання вироку.

«УТВЕРЖДАЮ
Прокурор Киевской области
Государственный советник юстиции
3-го класса Ю.А. Антоненко
«03» апреля 1989 года

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

в отношении Марченка Василия Степановича
по материалам уголовного дела (арх. № 42722)

Фамилия, имя, отчество *Марченко Василий Степанович*
 Дата и год рождения *1893 год*
 Место рождения *г. Борисполь Киевской области*
 Сведения о партийности (в том числе № партийного билета)
безпартийный
 Место работы и должность до ареста *счетовод*
 Место жительства до ареста *г. Борисполь Киевской области*

Данные о родственниках сын, Марченко Николай Васильевич 1931 года рождения, уроженец г.Борисполя Киевской области, работает грузчиком аэропорта, проживает в Борисполе Киевской области по улице Шевченко, 55.

Дата ареста, предъявлявшееся обвинение, когда и каким несудебным органом было вынесено решение по делу арестован Бориспольским РО НКВД УССР 15.11.37 года по обвинению в совершении преступления, предусмотренного ст. 54-10 УК УССР.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Согласно выписке из протокола заседания Тройки при КОУ НКВС УССР от 22.12.37 г. Марченко В.С. «среди населения проводил к-р деятельность, распространяя слухи о неизбежности гибели соввласти. Вел подрывную работу против выборов в Верховный Совет, призывая население организованно действовать, с целью продвижения в Верховный Совет людей, враждебных Соввласти. Выражал сожаление по поводу расстрела врага народа Якира.

В соответствии с указанным решением Тройки Марченко В.С. 28.12.37 г. расстрелян.

Марченко Василий Степанович подпадает под действие ст. 1 Указа Президиума Верховного Совета СССР от 16 января 1989 года «О дополнительных мерах по восстановлению справедливости в отношении жертв репрессий, имевших место в период 30–40 и начала 50-х годов».

Старший помощник прокурора
 Киевской области по надзору
 За следствием в органах госбезопасности
 Советник юстиции

(подпись) И.Ф. Ленчевский

Начальник Следственного отделения
 Правления КГБ Украинской ССР
 по Киеву и Киевской области
 подполковник

А.Ф. Береза» [8].

Бориспільський хор під керівництвом члена «Просвіти» Б.Левицького, 1920 рік.

НАЩАДОК КОЗАЦЬКОГО РОДУ

Василь Якович Безбородько – виходець із давнього бориспільського козацького роду. Його предки ввійшли в історію України. Двоє з них, Остап і Сидір, у першій половині XVII ст. закінчили Києво-Могилянську академію та були бургомістрами Бориспільської ратуші. Цей бойовий рід плекав для держави офіцерів вищих військових рангів. А один з них, князь Олександр Андрійович Безбородько, став засновником чи не найпрестижнішого вищого навчального закладу в Україні. На його кошти було створено в Ніжині гімназію вищих наук, яку згодом перетворено на лицей, надалі – історико-філологічний інститут. Тепер – Ніжинський педагогічний інститут імені М. В. Гоголя.

Анкета арештованого дає досить скупі біографічні дані про нашого земляка:

**«АНКЕТА АРЕСТОВАНОГО
Лубенский райотделение НКВД**

Фамилия *Безбородько*
 Имя и отчество *Василий Яковлевич*
 Дата рождения: число «28», месяц *августа*, год *1895*
 Место рождения – м. *Борисполь*, того же района, Киевской области
 Местожительство (адрес) *г. Лубны по улице Пролетарской №16*
 Профессия и специальность *Счетная работа*
 Место службы и должность или род занятий *город Лубны, суконная фабрика в должности бухгалтера*
 Паспорт *выданный в 1935 году Лубенским РОМ*
 Социальное происхождение *из служащих. Заведующий двором Старинского сахзавода*
 Социальное положение
 а) до революции – *учился, жил вместе с родителями*
 б) после революции – *служащий*
 Образование (общее и специальное) – *среднее, окончил в 1912 году гимназию в г. Киеве, с 1912 по 1915 Землемерные курсы*
 Партийность (в прошлом и настоящем) – *беспартийный*
 Национальность и гражданство (подданство) – *Украинец*
 Категория воинского учета запаса и где состоит на учете – *снят по возрасту*
 Служба в белых и др. к-р армиях, участие в бандах и восстаниях против Сов. власти (когда и в качестве кого) – *служил в царской армии рядовым в 1912 г., с 1915 до 1918 года был в плену в Германии*

Обкладинка кримінальної справи Безбородька Василя Яковича.

Яким репресіям підвергався при Соввласти: судимість, арест і др. (когда и каким органом и за что) В 1930 году судим особым совещанием ГПУ по ст. 54-10 ч. 1 УК УССР и был выслан на север сроком на 3 года. В 1933 году арестовывался органами ГПУ.

Состав семьи: Жена Ксения Кузьминична Охман 33 лет – работает на заводе «Комунар», дочь Нина 13 лет – учится. Братья Дмитрий 46 лет – главврач Барашевского р-на Киевской области, Павел 44 лет – лектор Педтехникума в Киеве, Борис 39 лет – директор школы с. Лелев Чернобыльского р-на, Киевской области.

Подпись арестованного _____ подпись Безбородько _____
 Особые внешние приметы _____
 Кем и когда арестован – 28 марта 1938 года Лубенским РО НКВД
 Где содержался под стражей – в Лубенской следственной тюрьме
 Особые замечания _____
 Подпись сотрудника, заполнившего анкету _____ подпись _____
 28 марта 1938 г.» [6].

Василь Безбородько мав хороший голос, співав у церковному хорі та хорі «Просвіті». Він брав активну участь в Бориспільському антибільшовицькому повстанні 1920 року. За антирадянську пропаганду арештовувався та відбував покарання двічі.

В 1938 році органи НКВД арештували цілу групу бориспільців, які відкрито озвучували свої переконання щодо незалежності України та боротьби із московсько-більшовицькою владою.

Серед затриманих, окрім нього, були: Пінчук Дмитро Нестерович, Новосельський Юрій Хрисанфович, Кошман Іван Максимович, Клещенко Микола Галактионович. Вся справа розглядалась під грифом «секретно». Ніхто з арештованих до Борисполя вже не повернувся, а місця їх поховання невідомі.

В кримінальній справі про так звану антирадянську діяльність інформації майже немає, окрім лише мети їх «контрреволюційної організації: «подняти вооруженное восстание против Советской власти в тылу Красной Армии»

Згадали Василю Безбородьку і участь у Бориспільському антибільшовицькому повстанні 1920 року. Слідчого дуже обурило вислів Василя Безбородька «Советская власть сделала Украину колонией России».

Цього було достатньо, щоб Василя Безбородька як і його побратимам 16 квітня 1938 року винесено смертний вирок:

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Виписка з протоколу засідання Трійки УНКВС Київської області від 16.04.1938 року.

«ВЫПИСКА ИЗ ПРОТОКОЛА № 219

Заседания Тройки УНКВД Киевской области

от «16» Апреля 1938 г.

СЛУШАЛИ

ПОСТАНОВИЛИ

Дело № 16479 Переяславской опергруппы (Лубенского РО НКВД) по обвинению: БЕЗБОРОДЬКО Василия Яковлевича, 1891 г.р., (1895 г.р.) урож. м. Борисполь, того же района, жителя

БЕЗБОРОДЬКО Василия Яковлевич
 ПИНЧУК Дмитрия Нестеровича
 РАССТРЕЛЯТЬ
 Лично принадлежащее им имущество
 КОНФИСКОВАТЬ

г. Лубны, українець. В 1930 г. Судим по ст. 54-10 УК к 3-м годам высылки за к-р деятельность. В 1933 году арестовывался органами ГПУ за к-р деятельность.

ПИНЧУК Дмитрий Нестерович, 1901 года рождения, уроженец м. Борисполь, Киевской области, житель с. Речица, Ново-Шепеличского р-на, українець, из кулаков. В 1929 году судим за к-р деятельность к 3-м годам высылки.

КЛЕЩЕНКО Николая Галактионовича, 1904 г. р., уроженец и житель м. Борисполя, українець.

КЛЕЩЕНКО Николая Галактионовича – заключить в ИТЛ, сроком на ДЕСЯТЬ лет, считая срок с 23 марта 1938 г.

Верно: Секретарь Тройки (АЛЬТЦИЦЕРО) [6].
23 квітня 1938 року вирок було виконано.

«ВЫПИСКА ИЗ АКТА

Приговор Тройки УНКВД Киевской области от 16 апреля 1938 г. над осужденным к расстрелу БЕЗБОРОДЬКО Василий Яковлевич 1891/1895/ приведен в исполнение «23» апреля 1938 г. в 23 часа.

Печать

КОМЕНДАНТ КОУ НКВД (ВОРОБЬЕВ)» [6]

Василя Безбородька реабілітовано в 1956 році. Де поділась родина українського патріота органом НКВД встановити не вдалось. Можливо, їх настигла така ж доля, як і їх батька, нащадка козацького роду Василя Безбородька. В різні роки було розстріляно рідних братів Василя Безбородька, Дмитра, Павла та Бориса.

Виписка з акту про виконання вироку.

Лист № _____
к делу № 5

Анкета арестованного

Лубенский райондминистрация НКВД
Безбородько

ИМЯ: Василий Яковлевич

РОЖДЕНИЕ: Число 22. Месяц Август. Год 1895

М. РОЖДЕНИЯ: М. Бористонь, того же района, Киевской Области.

ЖИТЕЛЬСТВО (адрес): г. Лубны, по улице Браштарская №16

ОБРАЗОВАНИЕ И СПЕЦИАЛЬНОСТЬ: Светлая работа

РАБОТА И ДОЛЖНОСТЬ КЛИ РОД ЗЕМЛИ: Ефреод Лубны, Якушина
Абрика, в должности бухгалтерга
(указать был ли совершено название арестован или учреждения и характер преступления)

ПЕРТ: Выданы в 1935 году Лубенским райком
(указать в каком органе, районе, фирме и категории, там арестован)

МАЛЕНКО ПРОИСХОЖДЕНИЕ: Из Румынии.
(род родителей и их государственное положение)

СЕМЕЙНОЕ ПОЛОЖЕНИЕ: Введенный дворян Старинского сохзава
(род детей и государственное положение арестованного)

а) до репрессии: Учился, жил вместе с родителями

б) после репрессии: Солдатский

ОБРАЗОВАНИЕ (общее и специальное): Среднее, окончил в 1912 году
школа в с. Курь, с 1912 по 1915 Завхозом Курь

Анкета Безбородька Василя Яковича.

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА
№ 15
Иван Иванович Воронин
г. Киев

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
№ 22
Государственный суд
Д УССР
Иван Иванович Воронин
Шакимович

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
1 апреля 1951 г.
Прокурор Бориспольского р-на
Иван Иванович Воронин
Шакимович

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
№ 22
Государственный суд
Д УССР
Иван Иванович Воронин
Шакимович

КАРТА АРЕСТОВАННОГО
Иван Иванович Воронин
Шакимович
г. Борисполь

КАРТА АРЕСТОВАННОГО
Иван Иванович Воронин
Шакимович
г. Борисполь

ІЗ РОДУ БАНДУРИСТІВ

Іван Максимович Кошман народився в Борисполі 26 серпня 1901 року у великій селянській родині, здобув хорошу середню освіту, закінчив Бориспільську українську гімназію імені Павла Чубинського. Він мріяв стати лікарем, тому вступив до Київського медичного університету, де провчився два роки. Через хворобу своєї дружини та тяжке матеріальне становище сім'ї він змушений був кинути навчання в мединіверситеті. Крізь все своє коротке життя він проніс велику любов до української пісні. Іван рано вивчився грати на бандурі, і своє захоплення до гри на прадавньому українському інструменті він передав своїм братам Матвію та Дем'яну. Згодом в різний час вони створять бориспільські капели бандуристів, будуть радувати земляків українською піснею та українською музикою. Іван Кошман був активним в громадському житті, сумлінно виконував обов'язки члена педагогічної ради Бориспільської української гімназії імені Павла Чубинського.

А ще Іван любив читати. Його зовсім не вабила вулиця. Менший брат Дем'ян згадує, що «Іван Кошман любив сидіти дома та читати книги і газети» [6].

Його рідний брат Дем'ян згадує трудовий шлях Івана Кошмана:

«Іван Максимович Кошман лет восемь работал членом правления торговой кооперации в городе Борисполе, это было в 1924 или 1925 годах и далее. Затем я помню, он работал на счетной работе в совхозе называемом «Глубокая долина», примерно в 5–7 км от Борисполя, а последнее время до ареста он работал бухгалтером в Бориспольском рабфаке Стоматологического института [6].

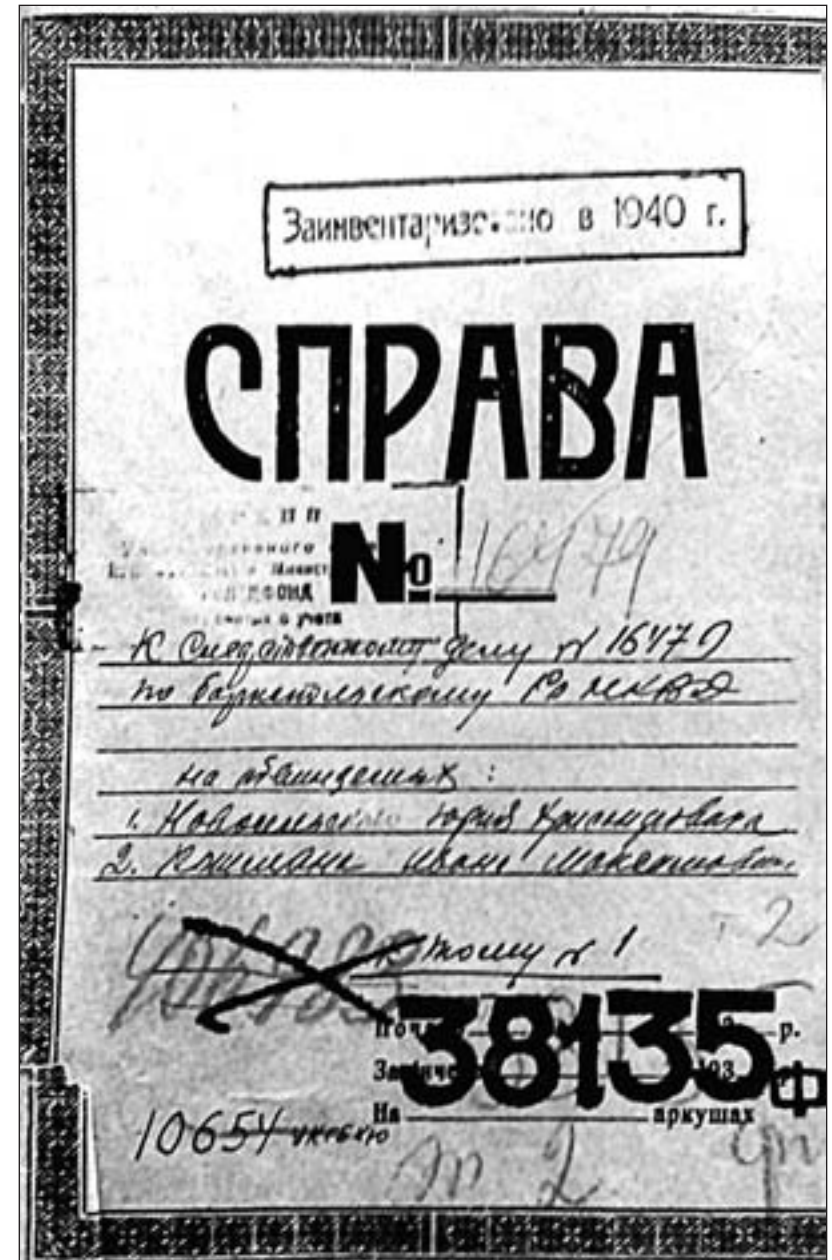
Про свого батька рідний брат Івана Дем'ян розповідав:

«Мой отец Кошман Максим Иванович занимался в основном мясной торговлей с рундука, имел также землю и занимался сельским хозяйством. В 1920 году мой отец умер. Мать моя Анастасия Семеновна была домохозяйка. Первое время после смерти отца она попыталась продолжить торговлю мясом, однако мой брат Иван, а также и я ее не поддержали, она торговлю бросила и затем жила со мной до 1944 года, в 1944 году она умерла [6].

Життя бориспільського просвітянина Івана Кошмана складалось непросто. Вперше його арештували в 1929 році, але з концтабору він повернувся додому. Він та його невелика сім'я (дружина Олександра та дочка Людмила (15 років) постійно були в полі зору московсько-більшовицької влади ще й тому, що Іван Кошман був членом Бориспільської «Просвіти».

Свідок Ситник Іван Макарович особливо наголошував на цьому:

«Кошман Иван Максимович происходит из семьи крестьянина-середняка, в настоящее время Кошман службовец, по профессии учитель и бухгалтер.

Обкладинка кримінальної справи Кошмана Івана Максимовича.

В годах 1918–1919 Кошман учился в гимназии и состоял членом к-р националистической организации «Просвіта», которая выховывала повстанческие кадры для выступления против Советской власти, что и было им осуществлено в 1920 году, когда наряду с другими Кошман также принимал участие в восстании против Советской власти.

В отношении выкритых и расстреляных врагов народа Кошман с сожалением говорил: «Комунисты уничтожают кращих людей, выставляя их врагами народа, но народ поймет, что его одурманено и он отомстит за расстрелянных» [6].

Свідок Мозговий Йосип Арсенович також зробив свій «внесок» в долю Івана Кошмана:

«Кошман происходит из семьи середняка, отец его имел крупную торговлю мясом как в м. Борисполе, так же отправлял на Киев.

Кошман учась в гимназии в 1918–1919 гг. состоял членом к-р организации «Просвіта» и принимал активное участие в к-р восстании против советской власти в 1920 г. Кошман все время держал связь с врагами народа, ныне арестованными Ярмаком, Бондарем, Клещенком, Корняком и другими.

Вся эта компания ожидали свержения Советской власти.

В разговоре со мной о предстоящих выборах в Верховный Совет УССР Кошман свой разговор сводил все время на то, что в Верховный Совет будут избраны те, кого порекомендует Москва, вот и демократии у украинского

Бориспільська капела бандуристів під керівництвом члена «Просвіти» Матвія Кошмана, 1930 рік.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

народа не будет полностью. Предложат вам кандидатуру и голосуйте за нее, другой выдвигать нельзя, хоть ней и недовольны.

Комунисты крепко взяли украинский народ в свои руки и выжимают с него последние соки» [6].

10 березня 1938 року Трійка УНКВД в Київській області Івана Кошмана засудила до 10 років.

«ВЫПИСКА ИЗ ПРОТОКОЛА № 234 ЗАСЕДАНИЯ ТРОЙКИ УНКВД ПО КИЕВСКОЙ ОБЛАСТИ

от 10/III-1938 г.

СЛУШАЛИ

ПОСТАНОВИЛИ

Дело № 16479 Переяславской опергруппы НОВОСЕЛЬСКИЙ Юрий (Бориспольского РО НКВД) по обвинению: (Георгий) Хрисанфович, НОВОСЕЛЬСКИЙ Юрий (Георгий) РАССТРЕЛЯТЬ Хрисанфович, 1898 г.р., урож. Лично принадлежащее ему с. Красноселье, Чигиринского района, имущество КОНФИСКОВАТЬ жителя с. Старое, Бориспольского р-на, КОШМАН украинец. Иван Максимович КОШМАН Иван Максимович, 1901 Заключить в ИТЛ сроком на года рождения, уроженец и житель 10 лет, считая срок с 31/III – м. Борисполь, Киевской области, украинец, 1938г. из торговцев. В 1929 году при чистке Сов. аппарата был вычищен по 3-й категории, как антисоветский элемент.

Верно:

Секретарь Тройки

(АЛЬТЦИЦЕР)

СПРАВКА

Протоколом № 234 от 10/V. 38 г. (а не 10/3.38 г.) как верно
Произошла описка
сверено с протоколом
2/IX.61 г.» [6].

З радянських концтаборів Іван Кошман не повернувся.

В 1955 році його дружина Олександра звернулась із трьома заявами в різні державні установи про долю її чоловіка Івана, який з дня арешту не подав жодної звістки. Конкретної відповіді їй не надійшло, а ті документи, які є в

Виписка з протоколу засідання «Трійки» УНКВС по Київській області від 18.03.1938 року.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Бориспільська капела бандуристів під керівництвом Дем'яна Кошмана, 1950 р.

матеріалах кримінальної справи свідчать лише про те, що Івана Кошмана на 10 років не засудили, а відразу розстріляли. Так робити дозволяли внутрішні циркуляри НКВД.

«АС – 7
16/II-56
Гр-ке КОШМАН Александре Ерофеевне
гор. Борисполь ул. 1 мая № 26

Киевский Областной суд сообщает, что Ваш муж КОШМАН Иван Максимович 16/IV и 10/III-38 года был осужден по ст. 54-2, 54-11 УК УССР.

Постановлением Президиума Киевского Областного суда от 18 января 1956 года решение 1938 года отменено и дело в отношении КОШМАН Ивана Максимовича производством прекращено за недостаточностью доказательств его вины.

О месте нахождения КОШМАН И.М. Вам следует обратиться в КГБ при СМ УССР гор. Киев.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ
КИЕВСКОГО ОБЛАСТНОГО СУДА

(Е.ГЛУЩЕНКО)» [6].

У С С Р
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
УПРАВЛЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

О. Н. К.

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА 10

К ДЕЛУ № _____

1956 г. Диренко № 24 от 5 Могашман Борисовна
Соня Ковтуник Ковтуник Ковтуник
(первое, второе, третье, фамилия)
возраст в годах, в браке, в браке

1. Фамилия Кошман
2. Имя и отчество Иван Максимович
3. Дата рождения 1901
4. Место рождения с. Боржисаль
5. Место жительства доме
6. Нац. и гражд. (подданство) Украинец, Гранд Свир
7. Паспорт Владим Борисович Кошман
(номер и наименование выдан, номер, категор. и место присвоения)
8. Род занятий Секретарь
(по службе и должности)
9. Социальное происхождение из крестьян Сердюков
(род занятий родителей и их количество по поколениям)
Ковтуник Иван Иванович Кошман
10. Социальное положение: (род занятий и жилищное положение)
а) до революции Сам трудился
б) после революции Секретарь
11. Состав семьи (дети, родственники, их имена, фамилии, возраст и род занятий)

[Подпись]

Протокол допиту Кошмана Івана Максимовича.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

« Українська РСР
Управління Комітету
Державної безпеки
при Раді Міністрів
Української РСР
по
Київській області
«30» марта 1956 г.
№ 7/1-3567
гор. Киев

Украинская ССР
Управление Комитета
государственной безопасности
при Совете Министров
Украинской ССР
по
Киевской области
НАЧАЛЬНИКУ БОРИСПОЛЬСКОГО
РОМ УНКВД
Подполковнику милиции
тов. БАТАЕВУ
пгт. Борисполь, Киев. Обл.

Гр-ка КОШМАН Александра Ерофеевна, проживающая в гор. Борисполе, по ул. 1 Мая, № 26, обратилась в разные инстанции с тремя заявлениями, в которых просит сообщить местонахождение ее мужа – КОШМАНА Ивана Максимовича.

Просим об’явить устно гр-ке КОШМАН А.Е., что ее заявления о розыске мужа на рассмотрении в УКГБ при СМ УССР по Киевской области.

Результат розыска ее мужа сообщим дополнительно.
НАЧАЛЬНИК УЧЕТНО-АРХИВНОГО ОТДЕЛА
УКГБ ПРИ СМ УССР ПО КИЕВСКОЙ ОБЛАСТИ
Подполковник
НАЧАЛЬНИК I ОТДЕЛЕНИЯ УАО УКГБ
ПРИ СМ УССР ПО КИЕВСКОЙ ОБЛАСТИ
Капитан

подпись (Беляев)

подпись (СЕРЕДА)» [6].

В такий спосіб московсько-більшовицька влада знищували тисячі українських патріотів. Знати та вшановувати пам’ять героїв-земляків – наш святий обов’язок!

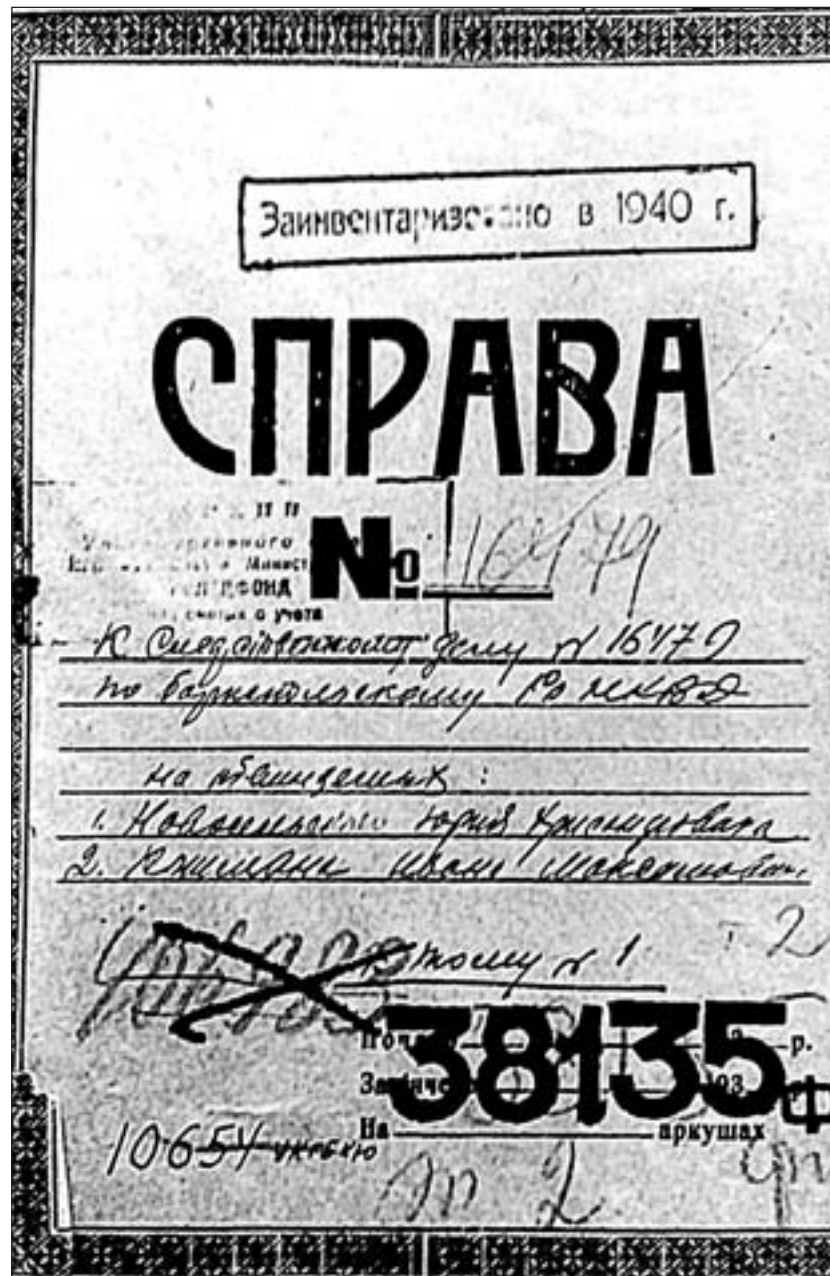

Члена Старинської «Просвіти» Новосельського Юрія Хрисанфовича арештували в один день з бориспільцем Кошманом Іваном Максимовичем 31 березня 1938 року. Як засвідчує дата першого допиту 13 квітня 1938 року, його довго катували, щоб вибити потрібні слідчим зізнання. Окрім анкети арештованого та протоколу допиту обвинуваченого та свідків в справі про підстави розстрільного вироку більше немає ніяких доказів.

Подаємо ці документи мовою оригіналу.

«АНКЕТА АРЕСТОВАНОГО»

Фамилия *Новосельський*
 Имя и отчество *Юрий Хрисанфович*
 Дата рождения: *число «23», месяц апреля, год 1898*
 Место рождения – *с. Красноселье, Киевской области, Чигиринского р-на*
 Место жительства (адрес) *Старое, Бориспольского р-на*
 Профессия и специальность *Техник механик*
 Место службы и должность или род занятий *В Старинском сахзаводе сменным инженером*
 Паспорт *выданный Яготинским РОМ*
 Социальное происхождение *Отец был рабочим на ж/д ст. Борисполь*
 Социальное положение – *служащий*
 а) до революции – *служащий*
 б) после революции – *служащий*
 Образование (общее и специальное) – *среднее*
 Партийность (в прошлом и настоящем) – *беспартийный*
 Национальность и гражданство (подданство) – *Украинец*
 Категория воинского учета запаса и где состоит на учете – *снят по возрасту*
 Служба в белых и др. к-р армиях, участие в бандах и восстаниях против Сов-власти (когда и в качестве кого) – *не участвовал*
 Каким репрессиям подвергался при Соввласти: судимость, арест и др. (когда и каким органом и за что) *репрессиям не поддавался*
 Состав семьи: *4 чел.: Жена Ольга Митрофановна, сын Борис – 11 лет, дочь – Евгения.*
 Подпись арестованного _____ подпись *Новосельский*
 Особые внешние приметы – *шрам на голове*
 Кем и когда арестован *31 марта 1938 года Бориспольским РО НКВД*

Обкладинка кримінальної справи Новосельського Юрія Хрисанфовича.

Где содержался под стражей в Бориспольском РОМ

Особые замечания

Подпись сотрудника, заполнившего анкету подпись
31 марта 1938 г.» [6].

В 1955 році його дружина, яка не знала про розстріл та клопотала про звільнення свого чоловіка надала більш детальну інформацію про його трудовий шлях, надавши слідчому «Трудову книжку» Ю.Новосельського «В трудовой книжке указывается, что Новосельский Юрий Хрисанфович родился в 1898 году 23 апреля, украинец, по социальному положению из служащих, образование среднее, по профессии техник-чертежник, беспартийный, член профсоюза сахарников с 15 августа 1922 года, снят с военного учета Бориспольским военкоматом по болезни. Трудовой список заполнен с 10 августа 1928 года.

В разделе «Данные о прохождении службы» указывается, что Новосельский Ю.Х.:

– с 5 мая 1916 г. по 14 февраля 1917 г. работал техником-чертежником дноуглубительного отдела Путей сообщения Киевского округа;

– с 16 февраля 1917 г. по 23 марта 1918 г. – был на военной службе;

– с 3 июля по 11 апреля 1920 г. – техником-чертежником на строительстве в г.Киеве;

– с 3 июня 1920 г. по 14 мая 1922 г. – зав.канцелярией Бориспольского агротехникума;

– с 28 мая 1922 г. по 15 февраля 1923 г. – техником Бориспольской заготконторы;

– с 26 сентября 1924 г. по 14 марта 1929 г. – работал на Старинском сахарном заводе;

– с 25 апреля 1929 г. по 31 декабря 1932 г. – работал на сахарном заводе «Возрождение»;

с 1 января 1933 г. по 25 июля 1937 г. – работал на сахарном заводе имени Ильича в Яготине» [6].

Матеріали кримінальної справи подаються мовою оригіналу:

«ПРОТОКОЛ ДОПИТУ

«УССР

НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ УПРАВЛЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

1938 г., апреля мес., 13 дня. Я, Нач. Бориспольского РО НКВД Ковтунюк допросил в качестве обвиняемого

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

1. Фамилия Новосельского

2. Имя и отчество Юрий Хрисанфович

3. Дата рождения – 1898 г.

4. Место рождения – с. Красноселье, Чигиринский р-н

5. Место жительства – с. Старое, сах. завод

6. Гражданство (подданство) – украинец, гражд. СССР

7. Паспорт – выдан Яготинским РОМ

8. Род занятий помощник главного инженера на сахзаводе

9. Социальное происхождение – служащий

10. Социальное положение (род занятий и имущественное положение)

а) до революции – служащий

б) после революции – служащий

11. Состав семьи: жена Новосельская Ольга Митрофановна 1906 г.р., домохозяйка, сын Борис – 11 лет, дочь – 2 года – дети на иждивении.

12. Образование (общее, специальное) – среднее, в 1917 г. окончил Брянский механический техникум

13. Партийность (в прошлом и настоящем) – беспартийный

14. Каким репрессиям подвергался: судимость, арест и др. (когда, каким органом и за что)

а) до революции – нет

б) после революции – нет

15. Какие имеет награды (ордена, грамоты, оружие и др.) при сов. власти – нет

16. Категория воинского учета запаса и где состоит на учете – снят с учета по болезни

17. Служба в Красной Армии (Красной гвардии, в партизан, отрядах), когда и в качестве кого – не служил

18. Служба в белых и др. к-р армиях (когда, и в качестве кого) – нет

19. Участие в бандах, к-р организациях и восстаниях – нет

20. Сведения об общественно-политической деятельности

Показания обвиняемого Новосельского Ю.Х.

13 Апреля 1938 г.

Вопрос: Материалами следствия Вы изобличены как активный участник к-р повстанческой организации. Намерены ли Вы давати показания о своей практической к-р деятельности?

Ответ: Я вижу, что мое упорство бесполезно и я решил рассказать следствию правду. Действительно я с 1927 года состою участником к-р националистической повстанческой организации.

Вопрос: Кем и при каких обстоятельствах вы были привлечены в к-р повстанческую организацию?

Ответ: В 1923–1924 гг. Я работал в Бориспольском агротехникуме лектором черчения. В это время я познакомился с руководителем хорового кружка при Бориспольском клубе Зайцем Николаем – националистом. При встречах с ним, он часто выражал свое недовольство к соввласти и был несогласен с политикой партии в национальном вопросе, с его доводами я тоже был согласен. Позже, т.е. в период 1926–1927 гг. Я более близок стал к Зайцу. Он в этот период был бандуристом, часто мне давал переписывать ноты, заходил ко мне на квартиру. Заяц, убедившись в том, что я являюсь сторонником его контрреволюционных взглядов в одну из бесед на политическую тему рассказал мне о существовании на Украине Украинской националистической организации, которая ведет борьбу за освобождение Украины, добивается независимости от России. Указал, что участником этой организации состоит и предложил мне принять участие. Я дал свое согласие. Никаких заданий он мне тогда не давал, сказал лишь, что националистическая организация ставит своей задачей объединить националистический украинский кадры для борьбы с Советской властью за независимость Украины. Я практической работы не проводил. Заяц как бандурист разъезжал, мало находился дома и я с ним не встречался. В 1929 году Заяц приехал в Старинский за-

вод ставить концерт, я работал тогда в этом сахарном заводе. При встрече со мной Заяц указал на мою бездеятельность, напомнил, что пора уже начинать действовать т.е. заняться вопросом формирования националистических кадров. Я ему сказал, что мною уже проведена соответствующая работа завербовано ряд лиц в организацию. В действительности я врал перед Зайцем, вербовок я не проводил поскольку не находил подходящих лиц для вербовки.

Вопрос: Какие цели и задачи ставила перед собой контрреволюционная повстанческая организация, участником которой вы состоите?

Ответ: Информировав меня Заяц о существовании к-р повстанческой организации сказал, что основная цель организации является отделение Украины от Советского Союза и создание националистического буржуазного государства. Для осуществления этой цели, ставилась задача: сколачивание к-р элементов: подготавливая их для проведения подрывной работы против советской власти и подготовка вооруженного восстания в момент войны, в тылу красной армии.

Вопрос: Продолжайте показания о Вашей практической работе в организации и получении заданий от Зайца?

Ответ: Заяц мне предложил проводить вербовку в повстанческую националистическую организацию враждебных соввласти элементов, кроме того при встречах с Зайцем, он от меня требовал сведения о производительности сахарного завода, о выпуске продукции и т.д. Как я уже выше сказал, вербовок я не проводил по той причине, что не находил подходящих контингентов, боялся своего провала. По требованию Зайца я ему сообщил об экономическом и политическом состоянии сахарного завода и рабочих, сведения я сообщил безусловно отрицательного порядка – работы сахарного завода.

Вопрос: Следовательно Заяц Вам поручал работу не только организации повстанческого подполья но и шпионскую деятельность. Вы это подтверждаете?

Ответ: Да по сути это так. Но Заяц мне не говорил для кого ему нужны информационные сведения. Я в тоже время его не спрашивал, полагал, что это относилось к изысканию почвы для насаждения к-р повстанческих кадров и для проведения антисоветской работы против соввласти.

Вопрос: Кто находился в руководстве повстанческой организации и где ее центр?

Ответ: Со слов Зайца, повстанческую организацию в Бориспольском районе возглавлял он Заяц. О центре повстанческой организации он мне не говорил.

Вопрос: Повстанческая организация, участником которой Вы являетесь ставила своей задачей поднять вооруженное восстание против Соввласти.

Хор Бориспільської «Просвіти», 1920 рік.

Укажите какое имеет оружие организация и где оно хранится?

Ответ: По вопросу оружия Заяц мне ничего не говорил – и о наличии оружия мне ничего не известно.

Вопрос: Кого Вы знаете из участников к-р повстанческой организации в которой Вы состоите?

Ответ: Заяц мне участников организации не сказал, указал лишь, что каждый учасник организации должен вербовать новых лиц и о них только знать.

Вопрос: Кого Вы завербовали в к-р повстанческую организацию?

Ответ: Я выше уже указал, что в силу ряда обстоятельств, я вербовок не проводил.

Прочитано и записано верно с моих слов в чем и расписываюсь – подпись Новосельский

Допросил:

Нач. Бориспольского РО НКВД _____ подпись» [6].

Цих «зізнань» Юрія Новосельського було достатньо, щоб винести йому смертельний вирок.

«ВЫПИСКА ИЗ ПРОТОКОЛА № 234

ЗАСЕДАНИЯ ТРОЙКИ УНКВД ПО КИЕВСКОЙ ОБЛАСТИ

от 10/III-1938 г.

СЛУШАЛИ

Дело №16479 Переяславской опергруппы (Бориспольского РО НКВД) по обвинению:

НОВОСЕЛЬСКИЙ Юрий /Георгий/ Хрисанфович, 1898 г.р., урож. с.Красноселье, Чигиринского района, жителя с.Старое, Бориспольского р-на, украинец. КОШМАН Иван Максимович, 1901 года рождения, уроженец и житель м.Борисполь, Киевской области, украинец, из торговца. В 1929 году при чистке Сов. аппарата был вычищен по 3-й категории, как антисоветский элемент.

Верно: Секретарь Тройки

ПОСТАНОВИЛИ

НОВОСЕЛЬСКИЙ Юрий (Георгий) Хрисанфович, РАССТРЕЛЯТЬ

Лично принадлежащее ему имущество

КОНФИСКОВАТЬ

КОШМАН Иван Максимович заключить в ИТЛ сроком на 10 лет, считая срок с 31/III – 1938 г.

(АЛЬТЦИЦЕР)» [6].

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

«СПРАВКА

Протоколом № 234 от 10/V. 38 г.

(а не 10/3.38 г.) как видно произошла описка сверено с протоколом 2/IX.61 г.» [6].

«ВЫПИСКА ИЗ АКТА

Приговор Тройки УНКВД Киевской области, протокол № 234 от 10 мая 1938 г. над осужденным к расстрелу

НОВОСЕЛЬСКИЙ Юрий (Георгий) Хрисафович 1898 г. рождения приведен в исполнение «20» Мая 1938 г. в 23 часа.

Печать

КОМЕНДАНТ КОУ НКВД

подпись (ВОРОБЬЕВ)» [6].

До 1955 року ні дружина Юрія Новосельського, ні його родина нічого про його долю не знали. Майже через двадцять років дружина репресованого Ольга Новосельська наважилась запитати владу, де її чоловік. Коли знову повторно почали допитувати свідків по справі з'ясувалось, що Юрія Новосельського розстріляли лише за те, що він був керівником Старинського народного хору та під його керівництвом хор співав давні українські пісні.

«Мой муж участвовал в драматическом кружке и руководил хорovým кружком при клубе завода. Мой муж был любителем хорového пения поэтому он принимал участие в работе хорových кружков.

Когда мы жили с ним в Яготине, он тоже руководил хорovým кружком при клубе завода. В 1937 году и до дня ареста мой муж был руководителем самодетельного хорového кружка при клубе Старинского сахарного завода» [6].

Житель с. Старого Іченський Тимофій Кузьмович 22 листопада 1955 року свідчив:

«Новосельский Юрий хорошо запомнился мне как активный общественник на сахарном заводе. Тогда, при клубе сахарного завода, были различные самодетельные кружки – хоровой, музыкальный и также спортивный. Новосельский Юрий руководил хорovým кружком, выступая с концертами для рабочих со своим кружком. На работе Новосельский числился на хорошем счету, к работе относился добросовестно и честно.

Виписка з протоколу засідання «Трійки» УНКВС по Київській області від 18.03.1938 року

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

Я помню, что на допросе говорил в отношении Новосельского о том, что он, как руководитель хорового кружка, разучивал в хоре украинские народные песни и что было заметно тогда его т.е Новосельского, национальный уклон в работе кружка. Я считал, что Новосельский является украинским националистом, однако это было мое мнение, а точно я не утверждал, что Новосельский националист. Мне об этом известно не было.

«Вопрос: Далее, на допроси в 1938 году, Вы показывали, что Новосельский проявил свои националистические взгляды. Он разучивал песни в националистическом духе и когда ему предложили сменить репертуар на новые украинские песни, он на это не согласился, что еще раз доказывает его националистические тенденции.

В чем же конкретно заключалась националистическая деятельность Новосельского?

Ответ: Я не могу утверждать, что Новосельский был украинский националист. Фактов националистической деятельности Новосельского я не знаю и никогда не слышал сам, а также и от других, чтобы Новосельский проводил какую либо антисоветскую, националистическую работу. Я лично считал проявление националистических тенденций со стороны Новосельского в том, что он, как руководитель хорового кружка разучивал в кружке украинские народне старинные песни и что в репертуаре хорового кружка не было современных украинских песен. О том, чтобы Новосельскому предлагали сменить репертуар песен на новые песни, я таких указаний Новосельскому ни от кого не слышал, а из разговоров среди людей слышал, что якобы Новосельский не хочет вводить в репертуар хорового кружка новые украинские песни. Кто конкретно говорил об этом, я не помню» [6].

Свідок Коломієць Андрій Тимофійович, житель с. Воронькова 9 грудня 1955 року говорив слідчому:

«Вопрос: Знали вы Новосельского Юрия Хрисанфовича?

Ответ: Да, Новосельского Юрия Хрисанфовича я знал примерно в течении полтора года, в 1937 и часть 1938 года. Новосельский работал в 1937 и начале 1938 года сменным инженером на Старинском сахарном заводе. Я в то время работал нормировщиком на заводе.

Вопрос: Какие у Вас были взаимоотношения с Новосельским?

Ответ: Новосельского Юрия я знал, лично в близких отношениях с ним не был, по работе я с ним тоже не соприкасался. Новосельский был руководителем хорового кружка при клубе завода, я примерно около полгода тоже состоял в этом кружке. С Новосельским мы не ссорились.

Вопрос: Охарактеризуйте Новосельского?

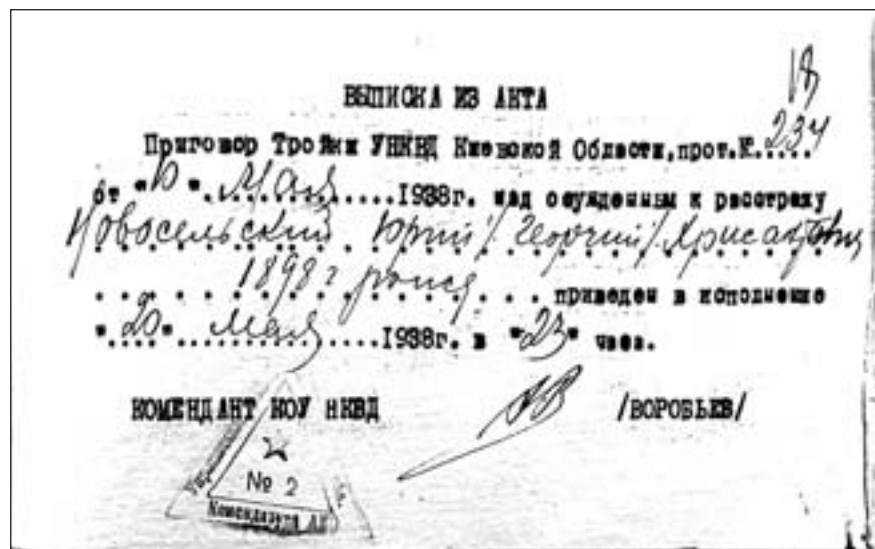
Ответ: Новосельский Юрий – был активным участником общественной работы среди рабочих завода, руководил хоровым кружком, в котором насчитывалось примерно число шестдесят. Среди участников хорового кружка Новосельский пользовался авторитетом, участники кружка уважали его. По производственной работе я с Новосельским ничего общего не имел и поэтому конкретно о нем ничего сказать не могу.

Вопрос: Что Вы можете сказать о политических убеждениях Новосельского?

Ответ: По этому поводу я ничего сказать не могу. На политические темы мне с ним разговаривать не приходилось. Со стороны Новосельского никаких разговоров антисоветского содержания я не слышал.

Вопрос: На допросе в апреле 1938 года вы показывали, что Новосельский руководил хоровым кружком и что под его руководством изучались только старые песни, украинские националистические песни. Что вы скажете по существу этих показаний?

Ответ: Я действительно допрашивался по делу Новосельского в качестве свидетеля в 1938 году и как сейчас припоминаю, давал показания о том, что Новосельский в хоре разучивал только старые песни. Сейчас я эти свои показания не подтверждаю. В то время меня вызвали в органы госбезопасности в город Борисполь и сказали, что Новосельский арестован и

Виписка з акту про розстріл Новосельського Юрія Хрисанфовича виконання вироку.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

что те песни, которые мы разучивали в хоре, являются старыми песнями, якобы негодными для разучивания и что они носят якобы националистический характер.

Мы в хоре действительно разучивали украинские народные песни, сейчас я уже затрудняюсь назвать название этих песен, однако, я не могу утверждать, что песни, которые мы разучивали, носили националистический характер. По сути дела – меня в 1938 году вызвали и сказали, чтобы я дал показания о том, что Новосельский разучивал в хоре песни, которые носят националистический характер. Я дал такие показания и подписал их потому, что боялся чтобы меня не привлекли к ответственности как за соучастие Новосельскому [6].

16 лютого 1956 року від голови Київського обласного суду Є. Глущенко Ользі Новосельській прийшла відповідь на її заяву, що її чоловіка реабілітовано.

4 березня 1956 року вона знову звернулась до органів КДБ і запитувала, де ж подівся її чоловік.

Органи КДБ секретним листом порекомендували органам міліції усно повідомити, що її чоловік не розстріляний, а ніби-то помер у в'язниці 21 лютого 1943 року від виразки шлунку.

Сьогодні невідомо, чи знають родичі Юрія Новосельського, що його розстріляли в 1938 році за любов до української пісні.

«НС – 7

16/II-56

Гр-ке НОВОСЕЛЬСКОЙ Ольге Митрофановне
гор. Борисполь ул. Шевченко 44

Киевский Областной суд сообщает, что Ваш муж НОВОСЕЛЬСКИЙ Юрий Хрисанфович 16/IV и 10/III-38 года осужден по ст. 54-2, 54-6 и 54-11 УК УССР.

Постановлением Президиума Киевского Областного суда от 18 января 1956 года решение 1938 года отменено и дело в отношении НОВОСЕЛЬСКОГО Юрия Хрисанфовича производством прекращено за недостаточностью доказательств его вины.

О месте нахождения НОВОСЕЛЬСКОГО Ю.Х. Вам следует обратиться в КГБ при СМ УССР гор. Киев.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ

КИЕВСКОГО ОБЛАСТНОГО СУДА

(Е.ГЛУЩЕНКО)» [6].

«Начальнику КГБ при СМ УССР г. Киев

Просим Вас сообщить место нахождения осужденного в 1938 году Новосельского Юрия Хрисанфовича, с которого Постановлением Президиума Киевского Областного суда от 18 января 1956 года (письмо № НС-7 от 16/II облсуда) за недостаточностью его вины снята и решение 1938 года отменено.

Просим сообщить его семье по адресу:

Борисполь, Киевской области, ул. Шевченка, № 44
Новосельской Ольге Митрофановне
4/III – 1956 г.

Подпись» [6].

**« УРСР
КОМІТЕТ
Державної Безпеки
при
Раді Міністрів УРСР**

**УССР
КОМИТЕТ
Государственной Безопасности
при
Совете Министров УССР**

**НАЧАЛЬНИКУ УЧЕТНО-АРХИВНОГО
ОТДЕЛА УКГБ при СМ УССР
по КИЕВСКОЙ ОБЛ. подполковнику
тов. БЕЛЯЕВУ
г. Киев
9 марта 1956 г.
№ 3/2 4187
г. Киев**

Направляем заявление гр. НОВОСЕЛЬСКОЙ Ольги Митрофановны, разыскивающей мужа НОВОСЕЛЬСКОГО Юрия Хрисанфовича, осужденного в 1938 г. к ВМН – для исполнения и ответа заявительнице в соответствии с указанием КГБ при СМ СССР № 108сс от 24.VIII-55 г.

О направлении Вам заявления заявительнице сообщено.

Приложение: заявление и справка ОСК.

НАЧ. УЧЕТНО-АРХИВНОГО ОТДЕЛА КГБ
при СМ УССР майор
ЗАМ. НАЧ. 2 Отделения
капитан

подпись (ГУРЬЯНОВ)

подпись (РОГАЧЕНКО)» [6].

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

«Українська РСР

Управління Комітету

**Державної безпеки
при Раді Міністрів
Української РСР
по
Київській області
«_» января 1956 г.
№ 7/1-175
гор. Киев**

Украинская ССР

СЕКРЕТНО

Управление Комитета

Экз. № 1

**государственной безопасности
при Совете Министров
Украинской ССР**

по

Киевской области

**НАЧАЛЬНИКУ БОРИСПОЛЬСКОГО
РОМ УНКВД КИЕВСКОЙ ОБЛ.
пгт. Борисполь**

Гр-ка НОВОСЕЛЬСКАЯ Ольга Митрофановна, проживающая в пгт. Борисполе, работающая в райпотребсоюзе, обратилась в УКГБ при СМ УССР по Киевской области с заявлением, в котором просит сообщить место нахождения ее мужа.

Просим об'явить гр-ке НОВОСЕЛЬСКОЙ О.М., что нами приняты меры к розыску ее мужа.

Результат розыска сообщим дополнительно.

**НАЧАЛЬНИК УЧЕТНО-АРХИВНОГО ОТДЕЛА
УКГБ ПРИ СМ УССР ПО КИЕВСКОЙ ОБЛАСТИ
Подполковник
НАЧАЛЬНИК I ОТДЕЛЕНИЯ УАО УКГБ
ПРИ СМ УССР ПО КИЕВСКОЙ ОБЛАСТИ
Капитан**

подпись (Беляев)

Экз. № 2 уничтожен

подпись (СЕРЕДА)» [6].

«Українська РСР

Управління Комітету

Державної безпеки
при Раді Міністрів
Української РСР

по
Київській області
«__» январа 1956 г.
№ 7/1-175

Украинская ССР

СЕКРЕТНО

Управление Комитета

Экз. №1

государственной безопасности
при Совете Министров
Украинской ССР

по
Киевской области
НАЧАЛЬНИКУ БОРИСПОЛЬСКОГО
РОМ УМВД КИЕВСКОЙ ОБЛ.
гор. Киев
пгт. Борисполь

Гр-ка НОВОСЕЛЬСКАЯ Ольга Митрофановна, проживающая в пгт. Борисполь по ул. Шевченко №44, обратилась в УКГБ при СМ УССР по Киевской области с заявлением о розыске мужа.

Просим об'явить устно гр-ке НОВОСЕЛЬСКОЙ О.М., что ее муж НОВОСЕЛЬСКИЙ Юрий Хрисанфович в 1938 году был осужден на 10 лет и находясь в местах заключения, умер 21 февраля 1943 года от язвы желудка.

Дату объявления просим сообщим нам.

НАЧАЛЬНИК УЧЕТНО-АРХИВНОГО ОТДЕЛА
УКГБ ПРИ СМ УССР ПО КИЕВСКОЙ ОБЛАСТИ

Подполковник

подпись (Беляев)

НАЧАЛЬНИК I ОТДЕЛЕНИЯ УАО УКГБ
ПРИ СМ УССР ПО КИЕВСКОЙ ОБЛАСТИ

Капитан

подпись (СЕРЕДА)» [6].

«СОВ. СЕКРЕТНО

Экз. №

СПРАВКА

В УКГБ при СМ УССР по Киевской области поступило заявление от Новосельской Ольги Митрофановны, разыскивающей своего мужа – Новосельского Юрия Хрисанфовича.

Из архивно-следственного дела № 10654 видно, что Новосельский Юрий Хрисанфович, 1898 г.р., уроженец с. Красноселье Чигиринского р-на, Кировоградской области 31 марта 1938 года был арестован Бориспольским РО

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

УНВД Киевской обл., а 10 мая 1938 года осужден тройкой УНКВД Киевской области к Высшей мере наказания (ВМН).

Приговор приведен в исполнение 20 мая 1938 года.

Рассмотрев заявление Новосельской О.М. и руководствуясь указаним КГБ при СМ СССР №108сс от 24 августа 1955 г., считаю возможным об'явить о том, что ее муж – Новосельский Юрий Хрисанфович в 1938 году был осужден на 10 лет и, находясь в местах заключения, умер 21 февраля 1943 г. от язвы желудка.

О вышеизложенном призвести отметки в 1-х Спец. Отделах МВД СССР, МВД УССР и УМВД Киевской области.

ОПЕРУПОЛНОМОЧЕН УАО

УКГБ ПРИ СМ УССР И

УМВД КИЕВСКОЙ ОБЛАСТИ

подпись (Беликов)

СОГЛАСНЫ:

НАЧАЛЬНИК I ОТДЕЛЕНИЯ

УАО УКГБ ПРИ СМ УССР

ПО КИЕВСКОЙ ОБЛАСТИ

подпись (Середа)

НАЧАЛЬНИК УЧЕТНО-АРХИВНОГО

ОТДЕЛА УКГБ ПРИ СМ УССР

ПО КИЕВСКОЙ ОБЛАСТИ

подпись (Беляев)

7 апреля 1958 г.

г. Киев» [6].

«І ДВІСТІ РОЗП'ЯТИЙ Я»

«Стоїть сторозтерзаний
рідний наш Київ і
двісті розп'ятий я»

Павло Тичина

Його знали в Борисполі як гарного співака, що співав в хорі Бориспольської «Просвіти», та прекрасного бандуриста. Бандура була улюбленим інструментом Олексія Бахмата. Разом з тим в цього чоловіка була залізна витримка, офіцерська хода, а в серці безмежна любов до України. В 1919 році він очолив Бориспільську міліцію, а коли побачив, як радянські комісари знушаються з його односельців, не вагаючись став на бік народу, був одним з ватажків Бориспільського антирадянського повстання 1920 року. Тоді в 1920 році його арештували, але згодом випустили. Вдруге його арештували у 1930 році і також випустили. А втретє у 1937 році його засудили до розстрілу.

В матеріалах кримінальних справ даних про нашого земляка обмаль, подаємо їх мовою оригіналу.

**«УССР
БОРИСПІЛЬСЬКА
СІЛЬРАДА
Бориспільського району
с. Бориспіль
2 березня 1930 р.
ч. 595**

ДОВІДКА

Бориспільська Сільрада свідчить, що Бахмат Олексій Павлович, по соцстану землезабезпечений має 0,50 га, з будівель хату під бляхою, з худоби нема нічого, в хаті має 2 душ Сільгосподатку, платить 48 коп. Виборчим правом не користується (позбавлений як царський офіцер)» [5].

«ВЫПИСКА ИЗ ПРОТОКОЛА № 178

Судебной тройки при Коллегии ГПУ УССР от 10 Декабря 1930 года

СЛУШАЛИ:

Пересмотр дела №1160/1 арх. №9101 в отношении гр.БАХМАТА Алексея Павловича, осужденного Судебной Тройкой при Коллегии ГПУ УССР от 25/30 года к заключению в концлагерь сроком на ПЯТЬ лет.

Верно: Секретарь Судебной Тройки

ПОСТАНОВИЛИ:

Прежнее постановление ОТМЕНИТЬ. Бахмата Алексея Павловича из под стражи ОСВОБОДИТЬ. Дело о нем прекратить.

Подпись» [5].

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

**«У.С.С.Р.
Государственное
Политич. Управление
Уполномоченный
по Бориспольскому району
при
РАЙСПОЛКОМЕ
14.XI.1930 р.
м. Борисполь**

На прилагаемое при сем Вами отношения за №186483 с материалами для проверки о Бахмате Алексее Павловиче сообщая, что Бахмат в 1919 году действительно был Начальником милиции 1 участка Переяславского р-на и нач. самообороны за что деникинцы хотели его арестовать но он скрылся, после этого деникинцы разграбили все его барахло из квартиры, т. к. имущества у Бахмата не было.

О участии Бахмата в разоружении броненосца на ж. с. Борисполь и участии в восстании 1920 г. против Сов. власти установить этого не удастся, так как конкретных фактов никто не подтверждает и наоборот говорят, что Бахмат в Борисполе в это время отсутствовал.

Последние годы Бахмат работал в страхагентстве, во время чистки исключен из сов. аппарата по первой категории как царский офицер имеющий связь с кулачеством и попами, после исключения из сов. аппарата Бахмат начал встречаться с кулаками и обиженной интеллигенцией, высказывал недовольство на сов. Власть – 10/II 30 г. он в группе 3человек озлобленно высказался.

«С посадки вычистили, в коллектив не принимают, треба збирати добру компанію и чистить советских дворян, бо иначе выхода нема». В эту группу был влит наш агент «Омельянов» который подтверждал анти сов. настроения Бахмата на основании чего 16/II с.г. была заведена разработка под названиями «Обиженные» с личного распоряжения тов. Барминской Бахмат А.П. 9/III с.г. был арестован как быв. офицер проходящий по группировке и в порядке террора по волынщикам Борисполя 7/III с.г. которые не допустили до высылки кулаков, что главным образом и послужило арестом Бахмата.

Рай. Упол. Подпись Васильчук»

Уполномоч.

Подпись» [5].

З протоколів допиту нам відома така інформація про Бахмата Олексія Павловича (документи подаються мовою оригіналу):

«ДПУ УССР
ПРОТОКОЛ ДОПИТУ

Дата народження – 1896 рік

Місце проживання – Бориспіль

Де був, що робив у Лютневу революцію 1917 р., брав чи ні в ній активну участь – в армії был прапорщиком

З Лютневої революції до Жовтневої революції 1917 р. – то же

Де був, що робив у Жовтневу революцію 1917 р. – в армії

Будучи предупрежденным о содержании ст. УК УССР, УПК УССР по существу дела показал: мой отец был до своей женитьбы батраком служил по крестьянам, после того как женился тоже продолжал ходить по работах плюс к тому занимался плотничеством, была построена своя хата. Но земли он не когда не имел скоту також ничего не имел в 1908 году он умер оставив на нас пять душ, живя при матери учился в Борисполе в городском училище 4 года каковое окончил в 1914 году, после окончания я служил переписчиком в селе Борисполе при волости до 1915 года, в 1915 году мобилизован в царскую армию в 39 батальон в гор. Велев Тульской губернии, в батальоне служил рядовым солдатом до мая месяца 1916 года, в этом же году отправили в школу прапорщиков, там я учился до 6 Декабря 1916 года и был выпущен в чине прапорщика с назначением в старую мою часть переименованную в 39 полк, был младшим офицером, это было в городе Ровно, ибо полк был во время моего пребывания в школе в Ровно. На фронтах я участия не принимал, роты я для отправки на фронт подготавливал, но в этом я принимал участие как офицер, афицерские собрания никогда не посещал. В Февральскую революцию я находился в части в гор. Ровно, участия наша часть в революции не примала. В марте 1917 года у нас был организован полковой комитет, по постановлению которого я был командиром роты, старших афицеров части расстреляли, а частично отправили, заменив их фронтовиками. Приблизительно в июне месяце наш полк был переброшен с Ровно в м. Корець Волынской губернии, наш полк в то время оставался запасным, в Октябрьскую революцию нашу часть ни куда не посылали и участия никакого я не принимал в этой революции» [5].

«Будучи предупрежденным о содержании ст. УК УССР УПК УССР по существу дела показал: В 1917 году в Ноябре месяце я по постановлению Советской власти об общей демобилизации демобилизовался и поехал на свою родину в м. Борисполь, в Борисполь я приехал с имевшимся у меня

Форма № 1 (Лит.)

ДПУ УССР

до справи № (Регистр.)

65

Протокол допиту

... допиту ...

... переказ допит за обвинуваченого (ї) грона ...

(прізвище, ім'я та по батькові)

... кий було допиту (її) переказо задано їм (їм) показав (ли):

... по батькові ...

родження ...

... (до народження, хто батьки, національність, громадянство або підданство)

... (постійно й тепер)

... (остатнє місце роботи та посада)

... (близькі родичі, їх імена та прізвища, адреси, від яких до революції не за остані ...)

... (до і після революції особи, які її допитується її членів її родина)

... (період освіти, середня школа, вища, спеціальна, ін. школа і т. ін.)

... (підписи та підписи)

... (підписи та підписи)

Протокол допиту Бахмата Олексія Павловича.

оружием, так же разрезались с оружием салдаты моей роты, Бориспольских со мной никого не было. До конца 1918 года я находился в Борисполе, работал на поденных работах у селах. За этот период у нас были две власти Петлюровська и Гетьманська. С приходом Соввласти в 1918 году, меня свои хлопцы знакомы по школе которые были в ревкоме назначили начальником милиции Переяславского уезда, в этой должности я был до прихода деникинской власти при деникинской власти мое хозяйство, хозяйство матери моей жены было деникинцами разгромлено, сам я скрывался на бориспольских селах, там нас скрывалось много, но кто фамилий не помню, со мной скрывались два еврея каковых я также теперь не помню. С приходом вновь соввласти в грудні місяці 1919 года я проживал в селе Борисполе, ходил на поденные работы по крестьянам, в 1920 в мае или июне месяце меня вызвал в Переяслав нач. уездной милиции Мисюра, который дал мне должность начальника Бориспольского участка, пробыв в этой должности до декабря месяца 1920 года. Польская власть в Борисполе была всего часа полтора это было до моего назначения начальника милиции, до прихода поляков приблизительно в мае месяце 1920 года в с. Борисполе».

Подпись [5].

«Будучи предупрежденным о содержании ст. УК УССР, УПК УССР по существу дела показал: было восстание против соввласти, восстанием руководили из с.Борисполя Чепилка, Литовка (какие были после расстреляны). После восстания я слышал от людей, что в Борисполь приехал какой-то отряд и требовал много скота и хлеба и как будто бы занимался грабежами. В 1920 году в Декабре месяце я заболел и ушел с должности начальника милиции. После месячной моей болезни я с с. Борисполя уехал до своего тестя в Новоград-Волынский Житомирского округа в с.Романовку, там с тестем занимался хозяйством до октября месяца в 1922 года. В том-же 1922 году я поступил в Бориспольске страхогенство субинспектором, с 1 января 1923 стал деловодом страховой и служил до 1 ноября 1929 года» [5].

Після третього арешту Бахмата Олексія Павловича розстріляли.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

«ВЫПИСКА ИЗ ПРОТОКОЛА № 86 Заседания Тройки при Киевском Облуправлении НКВД УССР от «11» октября 1937 г.

СЛУШАЛИ:

Дело № 4161 Бориспольского РО НКВД по обвинению БАХМАТА Алексея Павловича, 1896 г.р., прож. и жит. с.Борисполя, Бориспольского района, Киевской области, украинца, в прошлом офицера царской армии, служил в Петлюровской армии, участник еврейских погромов и расстрела комсомольцев в Трипольи. Обвиняется в том, что среди населения проводил к-р агитацию, направленную против мероприятий Соввласти. Распространял к-р анекдоты. Внедрял националистическую тенденцию о самостоятельной Украине. Содержится под стражей в Киевской тюрьме.

Верно: Секретарь Тройки

ПОСТАНОВИЛИ:

БАХМАТА Алексея Павловича – РАССТРЕЛЯТЬ
Лично принадлежащее имущество КОНФИСКОВАТЬ

(АЛЬТЗИЦЕР)» [22].

«ВЫПИСКА ИЗ АКТА

Постановление Тройки УНКВД Киевской области от «11» октября 1937 года о расстреле Бахмата Алексея Павловича приведено в исполнение «23» октября 1937 года в 24 часов.

КОМЕНДАНТ НКВД УССР
СТ.ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ

(подпис) (ШАШКОВА)» [22].

Реабілітували Бахмата О.П. в 1989 році.

«УТВЕРЖДАЮ
 Прокурора Киевской области
 Государственный советник юстиции
 3 класса Ю.А.Антоненко
 4 августа 1989 года

**ЗАКЛЮЧЕНИЕ
 в отношении Бахмата Алексея Павловича
 по материалам уголовного дела (арх. № 15816)**

Фамилия, имя, отчество *Бахмат Алексей Павлович*
 Дата и год рождения *1896*
 Место рождения *с. Борисполь Киевской обл.*
 Сведения о партийности *беспартийный*
 Место работы и должность до ареста *хлебопашец*
 Место жительства до ареста *с. Борисполь Киевской обл.*
 Данные о родственниках *не установлены.*

Дата ареста, предъявлявшееся обвинение, когда и каким несудебным органом было вынесено решение по делу Бахмат арестован 24 апреля 1930 г. Киевским областным отделом ГПУ УССР на основании ст. 54-10 УК УССР. По постановлению судебной тройки при коллегии ГПУ УССР от 10 декабря 1920 г. из под стражи освобожден, уголовное дело в отношении него прекращено.

Обвинялся в том, что будучи враждебно настроенным против советской власти, проводил агитацию против хлебозаготовок и коллективизации.

В уголовном деле материалов, свидетельств об антисоветской агитации со стороны Бахмата А.П. не имеется. Судьба Бахмата А.П. неизвестна.

Бахмат Алексей Павлович подпадает под действие ст. 1 Указа Президиума Верховного Совета СССР от 16 января 1989 г. «О дополнительных мерах по восстановлению справедливости в отношении жертв репрессий, имевших место в период 30-40-х и начала 50-х годов».

Старший помощник прокуратуры
 Киевской области по надзору за
 следствием в органах госбезопасности подпись И.Р.Ленчевский
 Советник юстиции
 24 августа 1989 г.
 Начальник следственного отделения
 УКГБ Украинской ССР по гор. Киеву и Киевской обл.
 Подполковник подпись А.Р.Береза
 23 августа 1989 г.» [5]

ВЫПИСКА ИЗ ПРОТОКОЛА № 86 30	
заседания Тройки при Киевском Облуправлении НКВД УССР от 11 октября 1937 г.	
СЛУШАЛИ:	ПОСТАНОВИЛИ:
Дело № 4161 Бориспольского РО НКВД по обвинению БАХМАТА Алексея Павловича, 1896 г.р. урож. и жит. с. Борисполя, Бориспольского р-на, Киевской обл., украинца, в прошлом офицер царской армии, служил в Петляревской армии, участник еврейских погромов и расстрела комсомольцев в Триполье. Признается в том, что среди населения проводил н-р агитацию, направленную против мероприятий Соввласти. Распространял н-р анекдоты, инсульт националистическую тенденцию о самостоятельной Украине. Содержится под охраной в Киевской тюрьме.	БАХМАТА Алексея Павловича - РАССТРЕЛЯТЬ Лично принадлежавшее ему имущество КОНФИСКОВАТЬ.
Верно: Секретарь Тройки	/АЛЬТИЦЕР/

Виписка з протоколу засідання «Тройки» при Київському Облуправлінні НКВС УСРС від 11.10.1937 року.

ВЫПИСКА ИЗ АКТА 31
 Постановления Тройки УНКВД *Киевской обл. 31*
 от *11 октября* 1937 г. о расстреле *Бахмат*
Алексея Павловича
 приведено в исполнение *13 октября* 1937 г. в *24* часов.

КОМАНДАНТ НКВД УССР
 СТ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ *Шанков* /ШАНКОВ/

Виписка з акту виконання вироку Бахмату Олексію Павловичу від 23.10.1937 року.

Воїн царської армії, Бориспіль, 1915 рік.

ВСІМ СМЕРТЯМ НАПЕРЕКИР

Коноплич Кіндрат Михайлович – один з небагатьох членів Бориспільської «Просвіти», якому вдалось залишитись живим. Він дожив до 60-х років ХХ століття. Але його шестидесятирічного батька Коноплича Михайла Назаровича в 1937 році за антирадянську пропаганду засудили до 7 років радянських концтаборів, з яких він не повернувся.

Кіндрат Коноплич народився в Борисполі в 1899 році. Він був активним членом «Просвіти», відвідував хорівий гурток, згодом став художнім керівником Бориспільського будинку культури. В 1943–1944 роках воював на фронтах Другої світової війни, був поранений, за багаторічну сумлінну працю отримав медаль «За трудову доблесть».

В матеріалах кримінальної справи по обвинуваченню Безбородька, Зайця та інших є його покази, що підтверджують роботу Кіндрата Коноплича у Бориспільській «Просвіті» та можливу участь у Бориспільському антибільшовицькому повстанні в 1920 році.

«Вопрос: Чем вы занимались с 1920 года до начала Отечественной войны?»

Ответ: До 1920 года я жил при отце, был учеником начальной школы в Борисполе. С 1921 года я был председателем артели по обработке земли, которую я сам организовал. В 1927 году я поступил в Киевскую капеллу бандуристов, был в этой капелле до 1929 года.

Вопрос: Вы принимали участие в так называемой «Просвите»?

Ответ: Да, участвовал в хоровом и драматическом кружках «Просвиты» при отделе народного образования Борисполя в 1921–1929 годах.

Вопрос: Кто руководил деятельностью «Просвиты»?

Ответ: заведующим Отделом народного образования в Борисполе был Гальчан, он же руководил и «Просвитой».

Вопрос: Как вы знали Безбородько Василия Яковлевича, Кошмана Ивана Максимовича?

Ответ: Безбородька Василия я знал как участника хора «Просвиты», а Кошмана Ивана знал как своего соседа».

Відомо, що членів Бориспільської «Просвіти» Василя Безбородька та Івана Кошмана в 1938 році за звинуваченнями в націоналізмі та контрреволюційній діяльності органи НКВД розстріляли. Місця їх поховання невідомі.

Янголи охоронці врятували життя бориспільському просвітянину Кіндрату Конопличу.

Члени Бориспільської «Просвіти»

БАХМАТ Олексій Павлович, керівник Бориспільського антибільшовицького повстання 1920 року, 1896 року народження, м.Бориспіль, українець, освіта початкова, бухгалтер заготконтори. Трійкою при УНКВС по Київській області 11 жовтня 1937 року засуджений до розстрілу. Вирок виконано 23 жовтня 1937 року. Місце поховання невідомо. Реабілітований у 1962 році.

БЕЗБОРОДЬКО Борис Якович, 1899 року народження, м.Бориспіль, українець, вчитель математики Бориспільської школи №2, директор Бориспільського маслозаводу, член Бориспільської «Просвіти». 11 серпня 1944 року військовим трибуналом НКВД Київської області засуджено до розстрілу. Не реабілітований.

БЕЗБОРОДЬКО Василь Якович, 1895 року народження, м.Бориспіль, українець, освіта середня. Бухгалтер суконної фабрики. Трійкою при УНКВС по Київській області 16 квітня 1938 року засуджений до розстрілу. Вирок виконано 29 квітня 1938 року. Місце поховання невідомо. Реабілітований у 1956 році.

БЛОКІНЬ Антон, біографічні дані відсутні.

БЛОКІНЬ Володимир Федотович, 1870 року народження, м.Бориспіль, українець, малописьменний. Проживав у м.Бориспіль, тимчасово не працював. Трійкою при УНКВС по Київській області 22 грудня 1937 року засуджений до розстрілу. Вирок виконано 28 грудня 1937 року. Місце поховання невідомо. Реабілітований у 1989 році.

БЛОКІНЬ Павло Володимирович, 1903 року народження, українець, освіта початкова. Проживав у м.Бориспіль, тимчасово не працював. Новосибірським обласним судом 1 квітня 1942 року засуджений до 10 років позбавлення волі. З радянських концтаборів не повернувся. Реабілітований у 1966 році.

ВИДОЛОБ Пелагея Леонтіївна, 1897 року народження, вчителька Бориспільської школи, освіта вища, в 1915 році закінчила вище навчальне училище в Борисполі з відзнакою, вчителювала в с.Іванків та Борисполі. Дата смерті невідома.

ВИСОЧИН Максим Михайлович, 1890 року народження, м.Бориспіль, українець, освіта середня. Бухгалтер дитячого садка. Трійкою при УНКВС по Київській області 10 травня 1938 року засуджений до розстрілу. Вирок виконано 15 травня 1938 року. Місце поховання невідоме. Реабілітований у 1959 році.

ВОРОНУХА Іван Іванович, 1896 року народження, м.Бориспіль, один з керівників Бориспільського антибільшовицького повстання 1920 року, 9.ІІ-1931 року засуджений до п'яти років позбавлення волі. З радянських таборів не повернувся. Місце поховання невідомо.

ГОЛОВАТИЙ Максим Леонтійович, 1899 року народження, м.Бориспіль, українець, освіта початкова, інспектор райфінвідділу. Особливою Народою при НКВС СРСР 15 жовтня 1938 року засуджений до 8 років позбавлення волі. З радянських концтаборів не повернувся Реабілітований у 1958 році.

ГОПКАЛО Андрій Михайлович, 1888 року народження, с.Любарці Бориспільського району, українець, освіта середня. Проживав у с.Любарці, учитель середньої школи. Особливою Народою при НКВС СРСР 21 жовтня 1938 року засуджений до 5 років позбавлення волі. Реабілітований у 1985 році.

ГРУШЕВСЬКА К.П., біографічні дані відсутні.

ГУБАР А.П., біографічні дані відсутні.

ГУБАР Григорій Іванович, 1889 року народження, м.Бориспіль, українець, освіта початкова. Проживав у м.Борисполі, тимчасово не працював. Постановою Особливої Наради при Колегії ГПУ УСРР 17 березня 1930 року виселений на 3 роки за межі України. З концтабору не повернувся. Реабілітований у 1989 році.

ГУБАР К.П., біографічні дані відсутні.

ГУБАР Л., біографічні дані відсутні.

ГУБАР М.І., біографічні дані відсутні.

ГУДИМА Борис Федорович, 1875 року народження, м.Бориспіль, українець, освіта початкова. Проживав у м.Бориспіль, рахівник в колгоспі. Постановою Особливої Наради при Колегії ДПУ УСРР 17 березня 1930 року виселений на 3 роки за межі України. З радянських концтаборів не повернувся. Реабілітований у 1989 році

ЖУК В., біографічні дані відсутні.

ЗАБОЛОТНА, ініціали невідомі, біографічні дані відсутні.

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

КИРИЧЕНКО Марія Вісаріонівна, біографічні дані відсутні.

КИРИЧЕНКО Микола Вісаріонович, 1893 року народження, м.Бориспіль, українець. Лікар, завідувач Бориспільським туберкульозним диспансером, перший голова Бориспільської «Просвіти», член Стілки Визволення України. Трійкою при УНКВС по Київській області 29 жовтня 1937 року засуджений до розстрілу. Вирок виконано 25 листопада 1937 року. Місце поховання невідомо. Реабілітований у 1989 році.

КОЗЛОВСЬКИЙ Петро, біографічні дані відсутні.

КОЛОС Яків Вакулович, дата народження невідома, розстріляний фашистами у 1942 році, місце поховання невідомо.

КОНОПЛІЧ Кіндрат Михайлович, біографічні дані відсутні.

КОНОПЛІЧ Михайло Назарович, 1874 року народження, м.Бориспіль, хлібороб. Київським облсудом 27 вересня 1937 року засуджений до 7 років концтаборів. З радянських концтаборів не повернувся. Реабілітований у 1999 році.

КОРНЯКА Павло Євламійович, 1885 року народження, м.Бориспіль, українець, малописьменний. Чоботар артілі. Постановою Колегії ОДПУ 11 червня 1928 року засуджений до 5 років позбавлення волі. Помер у в'язниці 20 грудня 1929 року. Місце поховання невідомо. Реабілітований у 1992 році.

КОСИНСЬКИЙ Сергій Якович, організатор «Просвіти» в селі Глибоке. Біографічні дані відсутні.

КОСТАЩУК Василь Миколайович, 1885 року народження в с.Тулов (сучасний Снятинський район Івано-Франківської області). Директор Бориспільської української гімназії імені Павла Чубинського, український історик, бібліограф та літературознавець, учень Михайла Грушевського, входив до Київської наукової школи Михайла Грушевського. Був репресований. Точна дата смерті невідома.

КОШМАН Іван Максимович, біографічні дані відсутні.

КОШМАН Матвій, біографічні дані відсутні.

КОШМАН Омелян Герасимович, 1880 року народження, м.Бориспіль, українець, освіта початкова. Селянин-одноосібник. Трійкою при Колегії ГПУ УСРР 10 березня 1930 року засуджений до розстрілу. Реабілітований у 1989 році.

КУДРЯ М.В., біографічні дані відсутні.

КУДРЯ Пелагея, біографічні дані відсутні.

ЛЕВЧЕНКО Андрій Якович, 1892 року народження, м. Бориспіль, українець, освіта середня, агроном райземвідділу. Трійкою при УНКВС по Київській області 28 квітня 1938 року засуджений до розстрілу. Вирок виконано 20 травня 1938 року. Місце поховання невідомо. Реабілітований у 1963 році.

ЛЕВЧЕНКО Яків, біографічні дані відсутні.

ЛОГВИН Василь Семенович, біографічні дані відсутні.

ЛОГВИН Григорій Степанович, біографічні дані відсутні.

ЛОГВИН Іван Семенович, біографічні дані відсутні.

ЛОГВИН Микола Архипович, 1901 року народження, українець, малописьменний. Проживав у м. Бориспіль, селянин-одноосібник. Рішенням місцевих органів влади розкуркулений у 1932 році. Реабілітований у 1991 році.

ЛОГВИН Пантелеймон Семенович, 1889 року народження, м. Бориспіль, українець, освіта початкова. Проживав у м. Києві, охоронник облторгу. Трійкою при УНКВС по Київській області 5 вересня 1938 року засуджений до розстрілу. Вирок виконано 7 вересня 1938 року. Місце поховання невідомо. Реабілітований у 1989 році.

ЛОГВИН Пилип Семенович, біографічні дані відсутні.

ЛОГВИН Хома Степанович, 1875 року народження, м. Бориспіль, українець, освіта початкова. Проживав у м. Бориспіль, тимчасово не працював. Трійкою при УНКВС по Київській області 29 грудня 1937 року засуджений до розстрілу. Вирок виконано 8 січня 1938 року. Місце поховання невідомо. Реабілітований у 1959 році.

МАРЧЕНКО Василь Степанович, 1893 року народження, м. Бориспіль, українець, освіта початкова, рахівник артілі кравців. Трійкою при УНКВС по Київській області 22 грудня 1937 року засуджений до розстрілу. Вирок виконано 28 грудня 1937 року. Місце поховання невідомо. Реабілітований у 1989 році.

МАРЧЕНКО Тетяна Іванівна, біографічні дані відсутні.

НОВОСЕЛЬСЬКИЙ Юрій Христофорович, 1898 року народження, с. Красносілля Чигиринського району Черкаської області, українець, освіта середня. Проживав у с. Старе Бориспільського району, інженер цукрового заводу. Трійкою при УНКВС по Київській області 16 квітня 1938 року засуджений до розстрілу. Вирок виконано 20 травня 1938 року. Місце поховання невідомо. Реабілітований у 1956 році.

ОНАЦЬКА Віра Дем'янівна, 1894 року народження, актриса, вчителька української мови та літератури Бориспільської школи №3, очолювала V сту-

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

дію Леся Курбаса в Борисполі, багато років провела в ув'язненні, померла в м. Бориспіль.

ОПРИШКО Микола Васильович, 1898 року народження, с. Рогозів Бориспільського району, український бандурист. Навчався в Полтавській духовній семінарії і в Музично-драматичному інституті імені М.В.Лисенко. 21 вересня 1941 року загинув в бою під Чорнухами.

ПАЛАМАРЧУК Андрій Іванович, 1977 року народження, с. Носівка, Житомирського повіту, колишній службовець Олександрівської лікарні в м. Києве, українець, грамотний. Постановою Особливої Наради при Колегії ДПУ УСРР 17 березня 1930 року виселений на 3 роки за межі України.

ПЕРЛАТОВА, ініціали невідомі, біографічні дані відсутні.

ПЕТРУСЬ Петро Петрович, 1899 року народження, м. Бориспіль, українець, освіта середня. Проживав у м. Бориспіль, учитель Бориспільської школи №2. Трійкою при УНКВС по Київській області 16 жовтня 1937 року засуджений до розстрілу. Вирок виконано 13 листопада 1937 року. Місце поховання невідомо. Реабілітований у 1989 році.

ПЦ (ПИЦ) Павло Тимофійович, 1914 року народження, м. Бориспіль, українець, освіта вища. Проживав у м. Бориспіль, бібліотекар районної бібліотеки. Київським обласним судом 10 квітня 1937 року засуджений до 4 років позбавлення волі. Реабілітований у 1990 році.

ПЦ Тимофій Кирилович, біографічні дані відсутні.

ПЦЬ П.П., біографічні дані відсутні.

ПОЛОНСЬКИЙ Андрій Матвійович (див. список Депутатів Української Центральної Ради).

ПРЯДКА Є.Є., біографічні дані відсутні.

РАЄВСЬКИЙ Є.В., біографічні дані відсутні.

СИТНИК Гордій Іванович, 1890 року народження, м. Бориспіль. Проживав у м. Борисполі, табельник будуправління. Постановою Особливої Наради при Колегії ДПУ УССР 17 березня 1930 року засуджений до 3 років позбавлення волі. З радянських концтаборів не повернувся. Реабілітований у 1989 році

СИЧ, ініціали невідомі, біографічні дані відсутні.

СІРЕНКО Аким, біографічні дані відсутні.

СІРЕНКО Іван, біографічні дані відсутні.

СІРЕНКО Марія, біографічні дані відсутні.

СІРЕНКО Олексій, біографічні дані відсутні.

СІРЕНКО Петро, біографічні дані відсутні.

СОРОКІН Тихон Петрович, 1885 року народження, росіянин, освіта вища. Учитель Бориспільської школи №2. Трійкою при УНКВС по Київській області 8 грудня 1937 року засуджений до 10 років позбавлення волі. З радянських концтаборів не повернувся. Реабілітований у 1989 році.

ТАМАРА Дмитро Карпович, 1899 року народження, м.Лубни Полтавської області, українець, освіта незакінчена вища, касир Бориспільської споживкооперації. Постановою Особливої Наради при Колегії ДПУ УСРР 17 березня 1930 року виселений на 3 роки за межі України. З радянських концтаборів не повернувся. Реабілітований у 1989 році.

ТКАЧЕНКО Василь Леонтійович, біографічні дані відсутні.

ТКАЧЕНКО Михайло Леонтійович, біографічні дані відсутні.

ЮРЧЕНКО М., біографічні дані відсутні.

Про автора

Валентина Стрілько-Тютюн народилася в селі Вишеньки Бориспільського району Київської області в сім'ї медиків – Тютюна Василя Охримовича та Тютюн (Чечуги) Марії Іванівни. Закінчила Київський державний університет імені Тараса Шевченка. Кандидат педагогічних наук, депутат Київської обласної ради VI скликання.

Працювала вчителем, заступником директора, директором Гнідинської середньої школи Бориспільського району Київської області, заступником голови Київської обласної державної адміністрації, радником Керівника Апарату Верховної Ради України, помічником Голови Верховної Ради України.

Вагомий внесок зроблений нею особисто по увіковіченню пам'яті київського князя Ярослава Мудрого, за її ініціативи надано статус Національного заповідника Вишгородському історичному комплексу Київської області, де була резиденція князя Ярослава Мудрого, та прийнято рішення про спорудження пам'ятника Ярославу Мудрому в Києві. Одним із спонсорів його спорудження виступив Міжнародний благодійний фонд імені Ярослава Мудрого.

Валентина Стрілько у 80-х роках ХХ століття вела активну боротьбу за незалежність України. Вона була одним з ініціаторів створення на Бориспільщині «Народного руху України за перебудову» і першим головою цієї організації в 1990 році.

На початку 90-х років ХХ століття стояла у витоків створення Всеукраїнської громадської організації «Товариство української мови ім. Т.Шевченка».

Досвід Гнідинської школи, де вона довгий час працювала директором, згадується в новітній історії освіти України, зокрема, в монографіях і наукових працях. Концепція розвитку національної освіти, розроблена її педагогічним колективом та апробована в Гнідинській школі на Бориспільщині, була одною із складових при розробці нових шкільних навчальних планів в незалежній Україні.

Автор перших в Україні підручників з етики для початкових класів, ініціатор видання перших підручників для початкових класів з новим змістом освіти, має близько ста публікацій про проблеми освіти в Україні.

Ініціатор створення Всеукраїнської асоціації директорів шкіл України, що успішно діє до сьогодні. Нею започатковано в школах України нова форма позакласної роботи – Мала академія народних мистецтв, а також новий навчальний предмет – народознавство.

Громадська і освітня діяльність Стрілько відома не тільки в Україні, а й далеко за її межами: Росії, Канаді, США, Австралії, Німеччині, Англії, Франції, Угорщині та інших країн світу.

За її ініціативи та безпосередньої участі встановлено пам'ятники Павлу Чубинському та Володимирі Мономаху в Борисполі, гетьману Івану Мазепі на його батьківщині в селі Мазепинці Білоцерківського району Київської області.

Працює на посаді Президента Міжнародного освітнього фонду імені Ярослава Мудрого. Під її керівництвом міжнародна громадська організація стала однією з найвідоміших в Україні, визнана лауреатом Національного конкурсу «Благодійна Україна – 2012» та «Благодійна Україна – 2013», стала переможцем Національного рейтингу благодійників в номінації «Лідер у сфері освіти та науки» в 2014 та 2015 роках.

За багаторічну сподвижницьку роботу в ім'я України та активну благодійну і громадську діяльність удостоєна премій Ліги українських меценатів імені Євгена Чикаленка, імені Дмитра Нитченка, а також відзначена Міжнародною премією «Тріумф», нагороджена орденом Христа Спасителя.

Використана література

1. Архів Зиля Андрія Степановича. Стаття «Бандурист Микола Опришко».
2. Газета «Українське життя», 1941 рік, 21 листопада.
3. Газета «Українське життя», 1941 рік, 4 грудня.
4. Газета «Українське життя», 1941 рік, 26 грудня.
5. Галузевий державний архів Служби Безпеки України. Сп. 15816.
6. Галузевий державний архів Служби Безпеки України. Сп. 38135.
7. Галузевий державний архів Служби Безпеки України. Сп. 42722.
8. Галузевий державний архів Служби Безпеки України. Сп. 43106.
9. Галузевий державний архів Служби Безпеки України. Сп. 46927.
10. Галузевий державний архів Служби Безпеки України. Сп. 56281.
11. Галузевий державний архів Служби Безпеки України. Сп. 58677.
12. Галузевий державний архів Служби Безпеки України. Сп. 62782.
13. Галузевий державний архів Служби Безпеки України. Сп. 69720.
14. Державний архів Київської області. Ф. 1447, Оп. 1, Сп. 3.
15. Коротке звітлення Всеукраїнського Археологічного Комітету за 1926 рік. – К., 1927.
16. Реабілітовані історією. Київська область. Книга третя. – К.: Основа, 2011. – 984 с.
17. Центральний державний архів громадських об'єднань України. Ф. 263, Оп. 1.
18. Центральний державний архів громадських об'єднань України. Ф. 263, Оп. 1, Сп. 13273.
19. Центральний державний архів громадських об'єднань України. Ф. 263, Оп. 1, Сп. 30894.
20. Центральний державний архів громадських об'єднань України. Ф. 263, Оп. 1, Сп. 43836.
21. Центральний державний архів громадських об'єднань України. Ф. 263, Оп. 1, Сп. 54543.
22. Центральний державний архів громадських об'єднань України. Ф. 263, Оп. 1, Сп. 56169.
23. Центральний державний архів громадських об'єднань України. Ф. 263, Оп. 1, Сп. 59252.

Висловлюю ширю вдячність

ЗА ФІНАНСОВЕ СПРИЯННЯ У ВИДАННІ КНИГИ:

депутатам Бориспільської міської ради VII скликання

та Бориспільському міському голові
Федорчуку Анатолію Соловійовичу,

А ТАКОЖ ЗА ДОПОМОГУ У ЗБОРІ МАТЕРІАЛІВ:

заступнику Бориспільського міського голови
Пасенко Людмилі Василівні,

начальнику Управління Освіти і Науки Бориспільської міської ради
Чернойван Тетяні Анатоліївні,

директору Державного архіву Київської області
Каменській Софії Арсеніївні,

методисту методичного кабінету
Відділу освіти Бориспільської районної державної адміністрації
Гриценку Леоніду Григоровичу,

члену спілки краєзнавців
Зилю Андрію Степановичу,

спеціалісту Державного архіву Київської області
Корінному Миколі Миколайовичу,

Працівнику Міжнародного освітнього фонду імені Ярослава Мудрого
Саух Ользі Вікторівні,

Працівнику Міжнародного освітнього фонду імені Ярослава Мудрого
Гудзенко Оксані Віталіївні.

Зміст

Слово до читачів.....	3
Вони боролись за незалежність України.....	7
Герої повстання	21
Вічно молоді	69
Перший голова Бориспільської «Просвіти»	87
Соратниця Леся Курбаса.....	115
Депутат Української Центральної Ради	133
Я – українець!	145
Покарання за любов до України	157
«В Верховний Совет нужно избирать украинцев»	173
Один із багатьох розстріляних	189
Все своє життя я поклав на боротьбу з радянською владою	197
Батько героя	207
Козак Іван Воронуха	217
Вагажок повстанського загону	229
Український священник – герой повстання	249
Нащадок козацького роду	269
Із роду бандуристів	277
Розстріляна пісня.....	287
«І двісті розп'ятий я».....	305
Всім смертям наперекір.....	315
Члени Бориспільської «Просвіти».....	317
Про автора	323
Використана література	324
Висловлюю щирю вдячність.....	325

Валентина Стрілько-Тютюн

ЯНГОЛИ УКРАЇНИ

100-річчю Бориспільської «Просвіти» присвячується

Літературний редактор
Кириленко Наталія Євгенівна

Дизайн та коректура
Стрілько-Тютюн Валентина Василівна

Набір текстів та відповідальний за випуск
Саух Ольга Вікторівна

Верстка
Пустова Олена Андріївна

ВКК «БАЛАНС-КЛУБ»
Україна,
49047, м. Дніпро, пров. Верстатобудівельний, 4
Тел. (056) 370-44-25
E-mail: print@balance.ua

Підписано до друку 22.02.2017
Формат 60x90 ¹/₁₆. Умов. друк арк. 20,25.
Папір офсетний. Гарнітура TimesNewRoman.
Друк і кольороподіл друкарні ВКК «Баланс-Клуб»,
49047, м. Дніпро, пров. Верстатобудівельний, 4